

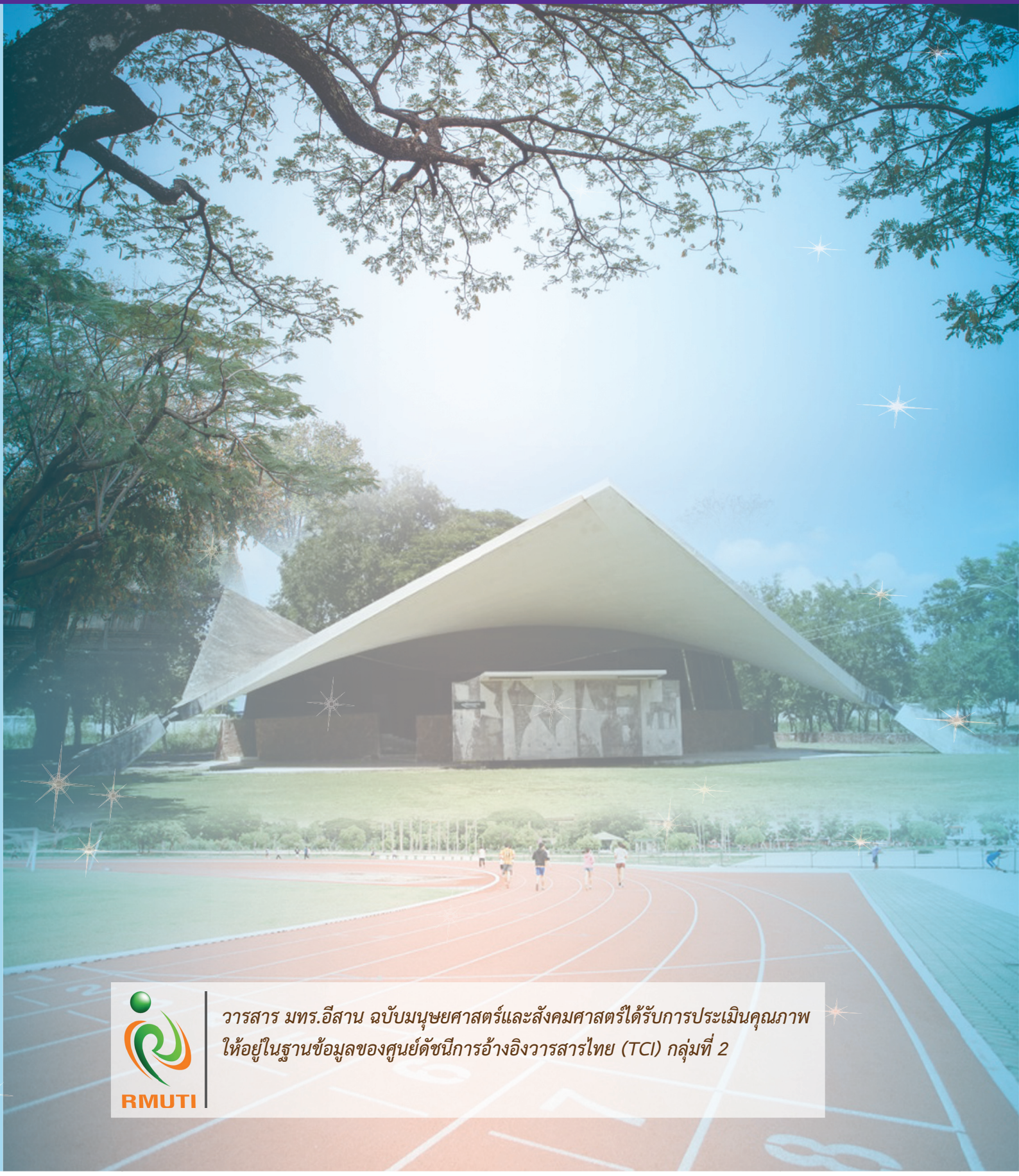

วารสาร มทร.อีสาน

ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ISSN 2408-1221 (Print) ISSN 2672-9342 (Online)

ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2565

วารสาร มทร.อีสาน ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ได้รับการประเมินคุณภาพ
ให้อยู่ในฐานข้อมูลของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 2

วารสาร มทร.อีสาน

RMUTI JOURNAL

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน

Rajamangala University of Technology Isan (RMUTI)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านวิชาการ ด้านงานวิจัย และสิ่งประดิษฐ์ระหว่างนักวิชาการ และนักวิจัยกับผู้ที่เกี่ยวข้อง
2. เพื่อเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ ผลงานวิจัย และสิ่งประดิษฐ์ของนักวิชาการและนักวิจัยสู่สาธารณชน

หลักเกณฑ์การส่งบทความ

วารสาร มทร.อีสาน เน้นบทความทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ในสาขาวิชาดังต่อไปนี้

1. สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์/บริหารธุรกิจและการจัดการ
2. สาขาวิชาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์/จิตวิทยา
3. สาขาวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

เจ้าของ

สถาบันวิจัยและพัฒนา

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน

744 ถ.สุนทรารายณ์ ต.ในเมือง อ.เมือง จ.นครราชสีมา 30000

โทรศัพท์ 0 - 4423 - 3063 โทรสาร 0 - 4423 - 3064

E-mail : rmuti.journal@gmail.com

พิมพ์เผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ

ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม - เดือนมิถุนายน

ฉบับที่ 2 ประจำเดือนกรกฎาคม - เดือนธันวาคม

ลิขสิทธิ์

ต้นฉบับที่ได้รับการตีพิมพ์ ถือเป็นลิขสิทธิ์ของ วารสาร มทร.อีสาน ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และบทความในวารสารเป็นแนวคิดของผู้แต่ง มิใช่เป็นความคิดของคณะกรรมการจัดทำวารสาร และมีใช่เป็นความรับผิดชอบของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน

วารสาร มทร.อีสาน
ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
RMUTI JOURNAL
Humanities and Social Sciences

ที่ปรึกษากองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.โมษิต ดร.อนันวรรต	ศรีภูธร ทาสุข	อธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลอีสาน
รองศาสตราจารย์ ดร.วีรชัย	พุทธรวงค์	ประธานหลักสูตรนิติวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์กิตติคุณ ประครอง	คันเสถียร	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.ขวัญกมล	ดอนขวา	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
รองศาสตราจารย์ ดร.คณิต	ไข่มุกด์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา	กาญจนวิสุทธิ	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.มาลัย	ทวิสุข	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
รองศาสตราจารย์ ดร.สุนันทา	เลาहनันทน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
รองศาสตราจารย์ ดร.สมพร	ไชยะ	มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์
รองศาสตราจารย์ ดร.อัศวิน	พรหมโสภา	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ จิตต์น้อม
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ดร.ณพวรรณ	สินธุศิริ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน
ดร.ภาคภูมิ	หมีเงิน	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน
ดร.ธีระวัฒน์	อาจปรุ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน

ฝ่ายจัดการและธุรการ

นางสาววลีรักษ์	ศรีศิลป์ไชย	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน
นางสาวปัทมา	บุญลอย	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน

สารบัญ

บทความวิจัย

การยกระดับห่วงโซ่คุณค่าด้วยแนวคิด Dynamic Balance Economy ของวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	1
--	---

สมใจ บุญหมั่นไวย, พลาณูช คงคา, ปฎิมา ถนอมกาญจน์, พรทิพย์ รอดพัน, คุชฎี เทียมเทศ บุญมาสูงทรง, สมศักดิ์ จินตวัฒน์กุล และศรัญญา คมขุนทด

คุณลักษณะของนักบัญชียุคใหม่ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชีในสำนักงานรับทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล	12
--	----

กุลธิดา ธนสมบัติศิริ และดารณี เอื้อชนะจิต

การศึกษาทัศนคติและความพึงพอใจของประชาชนและนักท่องเที่ยวต่อความปลอดภัยในการใช้จักรยานและทางเดินเท้า ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน กรณีศึกษา: จังหวัดสกลนคร นครพนมและมุกดาหาร	24
---	----

พุทธชาติ ทองโคตร, พัชรี ครอบกิจศิริ, สำเนียง ลุนพัฒน์ และเทพารัตน์ ปักฤทัย

กระบวนการจัดการโรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของโรงแรมบ้านบุษบา ตำบลทับเที่ยง อำเภอเมืองจังหวัดตรัง	34
--	----

พีรวิษณุ สิงฆาพะ, ชลิต เจริญพิมาย, คุณิตพร ฮกทา, จิระพงศ์ ป้อมน้อย และศุภิสรา ทองจรรยา

การศึกษาการซื้อด้วยความตื่นตระหนกในช่วงการแพร่ระบาดใหญ่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในประเทศไทย	45
--	----

หัตถพันธ์ วงชาลี

การรับรู้ความเสี่ยงของผู้โดยสารชาวไทยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเดินทางทางอากาศในสถานการณ์โควิด-19	62
---	----

เมทินี วงศ์ธราวัฒน์, กฤษณะ กลิ่นเทียน, พิมพ์ภา รูปสมบัติ, สวัสดิ์นา พิวเนร, สุภัชราพร แก้วน้อย และสุรภา กาฬศรี

บทบาทของการยอมรับและการใช้งานเทคโนโลยีที่มีต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้กำลังจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ	76
---	----

เพ็ญพร ปุกทุต และปฎิมา ถนอมกาญจน์

บทความวิชาการ

ทักษะทางวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลต่อความเชี่ยวชาญของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี	95
--	----

ศานิตา บุญคง และดารณี เอื้อชนะจิต

Table of Contents

Research Articles

Upgrading the Value Chain with Dynamic Balance Economy Concept of Community Enterprises in the Northeastern Region <i>Somjai Boomnuemwai, Palanuch Kongka, Patima Tanimkarn, Porntip Rodpon, Dusadee Tiemtes Boonmasungsong, Somsak Jittawattanakul and Sarunya Komkhuntod</i>	1
Accounting Professional Characteristics in New Era Affecting the Performance of Accountants in Accounting Firms in Bangkok Metropolitan Areas <i>Kultida Thanasombatsiri and Daranee Uachanachit</i>	12
A Study of People and Tourists' Attitude and Satisfaction in Secure Bicycling and Walk on the Pedestal Public for Diary Life in Upper North Eastern of Thailand Case Study: Sakhon Nakhon, Nakhon Phanom and Mukdahan <i>Pudthachad Tongkhott, Pacharee Krongkitsiri, Sumneang Lunphut, and Teparat Pakruetai</i>	24
Green Hotel Management Process of Baan Bussaba Hotel Tabtiang Subdistrict, Muang District, Trang Province <i>Peravich Singkhala, Chalit Chiabphimai, Dusitporn Hokta, Jirapong Pomnoi, and Supitsara Thongjaroon</i>	34
A Study on Panic Buying in Thailand During the Coronavirus 2019 Pandemic <i>Hattaphan Wongcharee</i>	45
The Impact of Perceived Risk of Thai Passengers on Air Travel Decision Making During COVID-19 Pandemic <i>Maytinee Vongtharawat, Kitsana Klintean, Pimprapa Roobsomdee, Saranchana Phewnen, Supatcharaporn Kaewnoi, and Surapa Kalasri</i>	62
The Role of Acceptance and Use of Technology in Online Purchase Decisions of People Entering the Aging Society <i>Penporn Pukahuta and PatimaTanimkarn</i>	76

Academic Article

Accounting Skills Which Affect its Professional Expertise <i>Sanita Boonkhong and Daranee Uachanachit</i>	95
--	----

การยกระดับห่วงโซ่คุณค่าด้วยแนวคิด **Dynamic Balance Economy** ของวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Upgrading the Value Chain with Dynamic Balance Economy Concept of Community Enterprises in the Northeastern Region

สมใจ บุญหมื่นไวย^{1*} พลานุช คงคา¹ ปัทมา ถนิมกาญจน์¹ พรทิพย์ รอดพัน¹ ดุษฎี เทียมเทศ บุญมาสุงทอง¹
สมศักดิ์ จินตวัฒน์กุล¹ และศรัญญา คมขุนทด¹

**Somjai Boomnuemwai¹ Palanuch Kongka¹ Patima Tanimkarn¹ Porntip Rodpon¹
Dusadee Tientes Boonmasungsong¹ Somsak Jittawattanakul¹ and
Sarunya Komkhuntod¹**

Received: June 13, 2022; Revised: August 1, 2022; Accepted: August 1, 2022

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการยกระดับมูลค่าเพิ่มห่วงโซ่คุณค่าของผลิตภัณฑ์ ข้าว คราม ไหม ของสมาชิกของวิสาหกิจชุมชน ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 34 แห่ง โดยศึกษาจากการยกระดับวิถี การดำเนินชีวิตของชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่นำไปสู่การพัฒนา Dynamic Balance Economy Model (DBE) ซึ่งประกอบด้วย ความพอกิน ความพอใช้ และความพอใจ คณะผู้วิจัยใช้การวิจัย แบบผสมผสาน จากการสังเกต และการสัมภาษณ์ โดยการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม ทั้งจากสมาชิกชุมชน และกลุ่มวิสาหกิจชุมชน งานวิจัยนี้วิเคราะห์ผลด้วยค่าเฉลี่ย ผลการศึกษาพบว่าผลิตภัณฑ์ใหม่สามารถยกระดับ ห่วงโซ่คุณค่าในภาพรวมของทุกมิติได้ดีกว่าผลิตภัณฑ์อื่น

คำสำคัญ : ห่วงโซ่คุณค่า; เศรษฐกิจพอเพียง; แนวคิด Dynamic Balance Economy

¹ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน

¹ Faculty of Business Administrative, Rajamangala University of Technology Isan

* Corresponding Author, Tel. 08 1725 2420, E - mail: somjai.bo@rmu.ac.th

Abstract

The research aimed to study the value-added value chain enhancement of rice, indigo, and silk products of 34 community enterprises in the Northeastern region of Thailand. The focus was on lifestyle enhancement of the community members according to the Sufficiency Economy Philosophy, which conduces the development of the Dynamic Balance Economy modes (DBE), comprising self-sufficiency, moderation, and satisfaction. Mixed methods were used in this research by observing and interviewing while questionnaires were used to collect data from members and community enterprises. The data was analyzed by mean statistics. The results showed that silk products could better enhance the overall value chain in all dimensions better compared to other products.

Keywords: Value Chain; Sufficiency Economy; Dynamic Balance Economy Concept

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน ส่งผลกระทบให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนซึ่งเป็นผู้ประกอบการที่สร้างรายได้ส่วนใหญ่ให้กับประเทศต้องปรับตัวเพื่อความอยู่รอดและความเติบโตของธุรกิจ ปัญหาที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมักต้องเผชิญ มักเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการตลาด การผลิต การบริหารการเงิน การจัดหาแหล่งเงินทุน ความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี และการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2564; ธัญมัย, 2557) ทำให้หน่วยงานภาครัฐหลาย ๆ หน่วยงานพยายามส่งเสริมและสนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเหล่านี้ อย่างจริงจัง โดยกำหนดขึ้นเป็นวาระแห่งชาติ โดยมอบหมายให้หน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นผู้รับผิดชอบในนโยบายของรัฐอย่างจริงจัง (สุชาติ และคณะ, 2563) เพื่อให้การช่วยเสริมแรงให้กับวิสาหกิจชุมชนอีกช่องทางหนึ่ง หน่วยงานที่มีศักยภาพสูงโดยเฉพาะอย่างยิ่งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสานซึ่งถือเป็นมหาวิทยาลัยที่เป็นแหล่งองค์ความรู้ ควรนำความรู้ที่ตนมีสร้างนวัตกรรมและถ่ายทอดองค์ความรู้นั้น เพื่อช่วยยกระดับและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้มีความสามารถในการแข่งขัน และอยู่รอดอย่างยั่งยืนต่อไป ซึ่งเป็นไปตามนโยบายของกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่ต้องการให้เกิดการเชื่อมโยงและบูรณาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำกำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมา เพื่อการส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มและเครือข่าย การบริหารจัดการทรัพยากรและปัจจัยการผลิต ตลอดจนห่วงโซ่อุปทานทั้งหมด เพื่อให้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเชื่อมโยงระหว่างต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ตลอดจนห่วงโซ่อุปทาน เพื่อนำไปสู่การผลิตสินค้าและบริการที่มีมูลค่าเพิ่มสูง อันจะนำไปสู่ความเข้มแข็งอย่างครบวงจรของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม, 2564; สุชาติ และคณะ, 2563) โดยมหาวิทยาลัยฯ จึงได้จัดทำโครงการพัฒนาห่วงโซ่ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ของมหาวิทยาลัย ได้แก่ 1) ผลิตภัณฑ์ข้าว ในพื้นที่ดำเนินการของจังหวัดนครราชสีมา ขอนแก่น และมหาสารคาม 2) ผลิตภัณฑ์คราม ซึ่งดำเนินการในพื้นที่ของจังหวัดสกลนคร และ 3) ผลิตภัณฑ์ไหม ซึ่งดำเนินการในพื้นที่ของจังหวัดสุรินทร์ ซึ่งรวมทั้งสิ้น 34 กลุ่มวิสาหกิจ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้วิสาหกิจที่อยู่ในห่วงโซ่ที่เกี่ยวข้อง (Value Added Chain) สามารถพัฒนาตนเองให้อยู่ได้อย่างพอเพียงตามวิถีของการดำเนินชีวิต (Sufficiency Economy) สามารถแข่งขัน และดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน ตามแนวคิดการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่สากล (Local Yet Global) ให้เกิดการพึ่งพาตนเองและคิดอย่างสร้างสรรค์ (Self-Reliance Creativity) โดยอาศัยศักยภาพที่มีของท้องถิ่น รวมถึงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Development) เพื่อเพิ่มทักษะ ภูมิปัญญาและจิตวิญญาณแห่งการสร้างสรรค์ (เกศริน, 2551)

เพื่อให้วิสาหกิจชุมชนเหล่านี้สามารถพัฒนาตนเองให้อยู่ได้อย่างพอเพียงตามวิถีของการดำเนินชีวิต

ดังนั้น การศึกษาการยกระดับห่วงโซ่คุณค่าของผลิตภัณฑ์ในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงมุ่งเน้นทำการศึกษาตามหลักแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) เพื่อแสดงให้เห็นถึงการยกระดับการ พออยู่ พอกิน พอดี พอใช้ จนนำไปสู่การอยู่อย่างพอเพียง ตามวิถีของชุมชน อย่างยั่งยืน ตามแนวคิดที่เรียกว่า Dynamic Balance Economy หรือที่เรียกว่าแนวคิด DBE ซึ่งหมายถึง การดำเนินชีวิตที่ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นพลังในการขับเคลื่อนเพื่อให้เกิดความสมดุลในการดำเนินชีวิต

วัตถุประสงค์

งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการยกระดับห่วงโซ่คุณค่าของผลิตภัณฑ์ 3 ชนิด ได้แก่ ข้าว คราม และไหม ของวิสาหกิจชุมชน ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 34 แห่ง โดยศึกษาจากการยกระดับวิถีการดำเนินชีวิตโดยใช้กลไกการขับเคลื่อนตามแนวคิด Dynamic Balance Economy Model (DBE Model) ซึ่งประกอบด้วย ความพอกิน ความพอใช้ และความพอใจ เป็นตัวชี้วัด

การทบทวนวรรณกรรม

การจัดการห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain Management) หมายถึง การออกแบบ การวางแผน การควบคุม และการติดตามกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในห่วงโซ่อุปทาน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างคุณค่า เพิ่มศักยภาพการแข่งขัน และยกระดับงานสู่สากล ทั้งในส่วนของผู้ผลิต ผู้จัดส่งวัตถุดิบ ผู้ขนส่ง คลังสินค้า และลูกค้า ตั้งแต่ต้นน้ำ จนปลายน้ำ (Koh, L. C. S. et al., 2007; Porter, M. E., 2008; อังคณา และวิชัย, 2564) สอดคล้องกับแบบจำลองห่วงโซ่คุณค่าของ Porter, M. E. (Porter, M. E., 2008) ที่ระบุว่า ห่วงโซ่คุณค่าจะมุ่งเน้นความสำคัญกับกิจกรรมของห่วงโซ่อุปทานตั้งแต่กิจกรรมการจัดหาแหล่งวัตถุดิบ การแปรรูป การส่งมอบสินค้า และการบริการให้กับลูกค้า โดยมุ่งสร้างความสามารถในการแข่งขันให้องค์กร ด้วยการเพิ่มคุณค่าในแต่ละขั้นตอนของแต่ละห่วงโซ่ (Value Added Chain) โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์และบริการที่ส่งมอบให้กับลูกค้า ความสามารถในการจัดการห่วงโซ่ที่เหมาะสมจะช่วยลดผลกระทบที่คาดว่าจะส่งต่อธุรกิจ และลูกค้าและสร้างโอกาสความน่าเชื่อถือให้กับองค์กร (สุพินดา, 2564: สิริเพ็ญ และบุษกร, 2561) และการพัฒนาห่วงโซ่ต้องได้รับความร่วมมือกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง (ชมพูนุช และคณะ, 2564; ศรีญา และคณะ, 2563; จิตติมา และคณะ, 2558) เพราะหลักการของห่วงโซ่คุณค่านั้น “กิจกรรมในแต่ละส่วนของห่วงโซ่จะต้องสามารถสร้างคุณค่าให้กับผู้บริโภคโดยตรง” (Walters, D. and Rainbird, M., 2007) ทุกกิจกรรมภายในห่วงโซ่คุณค่ามีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จของการดำเนินงานทางธุรกิจ (ศรีสุนนท์, 2559) อันจะนำไปสู่การสร้างรายได้เปรียบทางการแข่งขัน (Competitive Advantage) ให้กับตัวผลิตภัณฑ์ ซึ่งในการศึกษารายนี้ คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาสภาพทั่วไปของห่วงโซ่อุปทานต้นน้ำทั้งก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการวิจัยการจัดการห่วงโซ่คุณค่า โดยศึกษาตามรูปแบบเศรษฐกิจพอเพียงที่เกิดขึ้นในชุมชน เพื่อให้สอดคล้องกับโมเดลการวิจัย (DBE Model) ในครั้งนี้

ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2559) ได้ยึดหลักการตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง โดยมุ่งเน้นการพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีคุณภาพ มุ่งเน้นการพัฒนาคนให้เป็นคนที่สมบูรณ์ มีการดำเนินชีวิตที่ดี มีความสุข และอยู่ร่วมกันได้อย่างสมานฉันท์ นอกจากนี้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ถือเป็นหลักการของการพัฒนาอย่างยั่งยืนสำหรับทุกประเทศในโลก โดยเฉพาะการสร้างเสริมความเข้มแข็ง เพื่อรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากกระแสโลกาภิวัตน์ (เกษม, 2548) โดยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ได้พระราชทานให้กับประชาชนชาวไทยว่าหมายถึง ความสามารถของชุมชนเมือง รัฐ ประเทศหรือภูมิภาคหนึ่ง ๆ ในการผลิตสินค้าและบริการทุกชนิด เพื่อเลี้ยงสังคมนั้น ๆ ให้ได้โดยพยายามหลีกเลี่ยงที่จะต้องพึ่งพาปัจจัยต่าง ๆ ที่เรามีได้เป็นเจ้าของเน้นพื้นฐานการพึ่งตัวเองเป็นสำคัญ โดยต้องพยายามนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ขณะเดียวกันต้องไม่เป็นการทำลายทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมและถ้าหากเป็นไปได้ต้องฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ

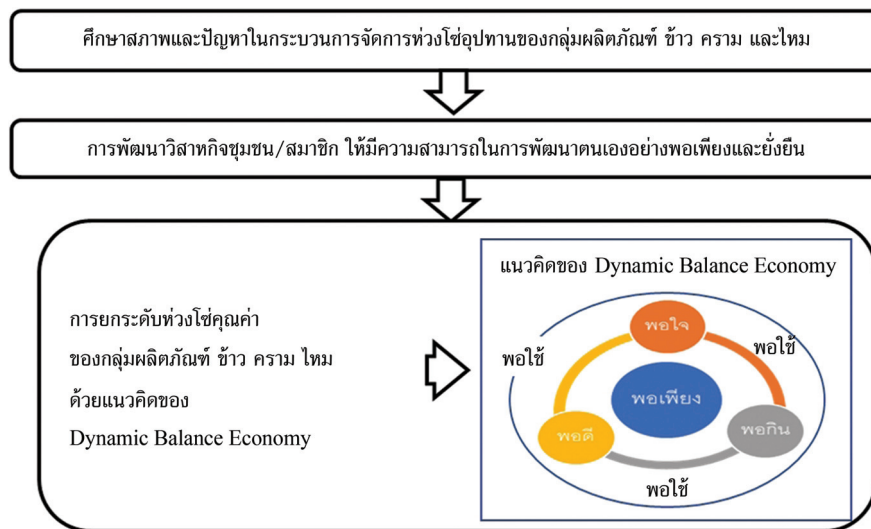
และสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้นด้วย (อภิชัย และคณะ, 2549) และสำหรับเศรษฐกิจพอเพียงในระดับบุคคลนั้น คือ ความสามารถในการดำรงชีวิตได้โดยไม่เดือดร้อน กำหนดความเป็นอยู่อย่างประมาณตน ตามฐานะ ตามอัตภาพ และที่สำคัญไม่หลงไหลไปตามกระแสของวัตถุนิยม มีอิสรภาพ เสรีภาพ ไม่พัวพันการอยู่กับสิ่งใด (อานนท์, 2558; สุเมธ, 2549) และต้องคำนึงถึงความพอประมาณกับศักยภาพของตนเองและสภาวะแวดล้อม ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเองโดยใช้ความรู้อย่างถูกหลักการ ด้วยความรอบคอบและระมัดระวัง ควบคู่ไปกับการมีคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต ไม่เบียดเบียนกัน แบ่งปันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และร่วมมือปรองดองกัน ในสังคมซึ่งจะช่วยเสริมสร้างสายใยเชื่อมโยงคนในภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคมเข้าด้วยกัน สร้างสรรค์พลัง ในทางบวกนำไปสู่ความสามัคคี การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง (ณัฐชัย และคณะ, 2561; วิฑูลย์ และคณะ, 2558; อมรพันธุ์, 2559; ปรียานุช, 2549) โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคการเกษตร ซึ่งเป็นภาคที่มีความสำคัญกับยุทธศาสตร์ชาติควรอย่างยิ่งในการน้อมนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในการขับเคลื่อน วิธีการดำเนินชีวิต (เกียรติชัย และคณะ, 2563; วราวุธ, 2561; สกาวเดือน, 2558)

การสร้างเศรษฐกิจให้ดีขึ้นตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงถือเป็นเครื่องมือที่ช่วยกระตุ้นให้เกิด กระบวนการเรียนรู้ของประชาชนต่อการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง ถือเป็นกลยุทธ์การพัฒนาที่อาศัย หมู่บ้านเป็นหน่วยพัฒนา (Unit of Development) ซึ่งการพัฒนาไม่ได้มุ่งเน้นที่ตัวผลิตภัณฑ์อย่างเดียว แต่หมายรวมถึงกระบวนการทางความคิด รวมการดูแลอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึง การรักษามรดกภูมิปัญญาไทย การท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรมประเพณี การต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ผลิตภัณฑ์จนกลายเป็นที่รู้จักของทั่วประเทศและทั่วโลก นำไปสู่ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ยอมรับกัน ในระดับสากล (Local Yet Global) สามารถพึ่งพาตนเองและคิดอย่างสร้างสรรค์ (Self-Reliance Creativity) โดยอาศัยศักยภาพที่มีของท้องถิ่น เพื่อคิดค้นและพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ได้สิ่งที่ดีที่สุด ที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน ไม่ซ้ำแบบกัน และเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป รวมถึงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Development) เพื่อเพิ่มทักษะ ภูมิปัญญาและจิตวิญญาณแห่งการสร้างสรรค์ (เกศริน, 2551) เพื่อนำไปสู่การเข้มแข็งอย่างครบวงจร และการสามารถอยู่รอดได้อย่างยั่งยืน

แนวคิด Dynamic Balance Economic ถูกพัฒนาตามกรอบวิถีความเป็นอยู่ของชุมชนในพื้นที่วิจัย เป็นการอ้างอิงตามบริบทของการดำเนินชีวิตที่เกิดขึ้นจริงของชุมชนในพื้นที่ ที่ดำเนินชีวิตความเป็นอยู่ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นั่นคือ ดำเนินชีวิตอย่างพอกิน ทำให้เหลือพอใช้จ่าย และรู้สึกพอใจที่ดำเนินชีวิต รูปแบบนี้ ดังนั้นการยกระดับความเป็นอยู่ของวิสาหกิจชุมชนในครั้งนี้ จึงต้องอาศัยการสร้างสมดุลของการดำรงชีวิต (Balance) เพื่อให้ความเป็นอยู่ของวิสาหกิจชุมชน (Economic) ดีขึ้นโดยอาศัยภูมิปัญญาจาก ทรัพยากรบุคคลในท้องถิ่นที่มีจิตวิญญาณแห่งการสร้างสรรค์ คิดค้นและพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เป็นสิ่งที่ดีที่สุด เพื่อให้เป็นที่ยอมรับกันในระดับสากล และสืบทอดส่งต่อลูกหลานเป็นรุ่น ๆ เป็นกลไกการขับเคลื่อน (Dynamic) ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ คณะผู้วิจัยจึงพัฒนาและให้คำจำกัดความของ Dynamic Balance Economic ไว้ดังนี้ นั่นคือคำว่า “เศรษฐกิจ” (Economy) ตามพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) หมายถึง งานอันเกี่ยวกับการผลิต การจำหน่ายจ่ายแจก และการบริโภคใช้สอยสิ่งต่าง ๆ ของชุมชน และคำว่า “พอเพียง” (Sufficiency) หมายถึง การทำได้เท่าที่ประมาณไว้ ดังนั้นคำว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” จึงหมายความว่า การมุ่งเน้นให้ผู้ผลิต หรือผู้บริโภค พยายามเริ่มต้นผลิต หรือบริโภคภายใต้ขอบเขต ข้อจำกัดของรายได้ หรือ ทรัพยากรที่มีอยู่ไปก่อน คือ หลักในการลดการพึ่งพา เพิ่มขีดความสามารถในการควบคุมการผลิตได้ด้วยตนเอง และลดภาวะการเสี่ยงจากการไม่สามารถควบคุมระบบตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งนำไปสู่ความสามารถ ในการดำเนินชีวิตอย่างสมดุล (Balance) โดยยึดคำสอนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 เป็นพลังในการขับเคลื่อน (Dynamic) หรือกล่าวสั้นๆว่า Dynamic Balance Economy (DBE) หมายถึง “การดำเนินชีวิตที่ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นพลังในการขับเคลื่อน” ซึ่งเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดที่ตั้งอยู่บนรากฐานของวัฒนธรรมไทย (สุเมธ, 2549) เป็นแนวทางการพัฒนา ที่ตั้งบนพื้นฐานของทางสายกลาง และความไม่ประมาท คำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้าง ภูมิคุ้มกันในตัวเอง ตลอดจนใช้ความรู้และคุณธรรม เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตที่สำคัญจะต้องมี “สติ ปัญญา

และความเพียร” ซึ่งจะนำไปสู่ “ความสุข” ในการดำเนินชีวิตอย่างแท้จริง (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2543; สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี, 2550) โดยกลไกการขับเคลื่อนความกินอยู่อย่างพอเพียงของชุมชน ประกอบด้วย 3 ท่วงที่สำคัญ คือ ความพอกิน ความพอใช้ และความพอใจ ซึ่งทั้ง 3 ท่วงนี้ถูกขับเคลื่อนอย่างสมดุลเพื่อนำไปสู่การดำเนินชีวิตด้วยวิถีแห่งความพอเพียง โดยที่ 1) ความพอกิน หมายถึง การอิ่มตัวตัวเองได้ ให้มีเพียงพอแก่ตนเอง 2) ความพอใช้ หมายถึง การมีอย่างเพียงพอแก่การใช้จ่ายใช้สอย อย่างพอสมควร 3) ความพอใจ หมายถึง ความชอบใจ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) ซึ่งเป็นความรู้สึกรักชอบยินดีเต็มใจ หรือมีเจตคติที่ดีของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ต่อการปฏิบัติงาน การทำงานร่วมกับผู้อื่น ตลอดจนความพอใจในสภาพแวดล้อมทางกายภาพด้วย

กรอบแนวคิดการดำเนินงาน

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการศึกษา

วิธีดำเนินการ

1) กลุ่มเป้าหมายที่ทำการศึกษา ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ทำการผลิตผลิตภัณฑ์ข้าว ผลิตภัณฑ์คราม และผลิตภัณฑ์ไหม ซึ่งเป็นสินค้าที่ผลิตในพื้นที่ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน โดยถือเป็นผลิตภัณฑ์ดาวเด่นที่มีความสำคัญในพื้นที่ที่ทำการศึกษา คณะผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างสำหรับผลิตภัณฑ์ข้าวจำนวน 13 ชุมชน จากจังหวัดขอนแก่น มหาสารคาม กาฬสินธุ์ และนครราชสีมา วิสาหกิจชุมชนสำหรับผลิตภัณฑ์คราม 13 แห่งจากจังหวัดสุรินทร์ และวิสาหกิจชุมชนสำหรับผลิตภัณฑ์ไหมจำนวน 8 ชุมชน จากจังหวัดสกลนครรวมทั้งสิ้น 34 วิสาหกิจชุมชน โดยทำการเก็บข้อมูลในระหว่างปี พ.ศ. 2562 - 2563 โดยทำการเก็บข้อมูลจากสมาชิกของวิสาหกิจชุมชน และข้อมูลของวิสาหกิจชุมชนซึ่งผู้นำวิสาหกิจชุมชนจะเป็นผู้ให้ข้อมูล

2) เนื่องจากงานวิจัยฉบับนี้เป็นหนึ่งในงานวิจัยชุดที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสานได้รับทุนสนับสนุนจากกองทุนส่งเสริมทุนวิจัยด้านวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (ววน.) และหน่วยบริหารและจัดการทุนวิจัยด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.) และเพื่อให้การศึกษาสภาพและปัญหาในกระบวนการจัดการห่วงโซ่คุณค่าของกลุ่มผลิตภัณฑ์ ข้าว คราม และไหมให้ข้อมูลที่ถูกต้องที่สุด คณะผู้วิจัยใช้วิธีเก็บข้อมูลผ่านการลงพื้นที่ในชุมชน และการสังเกตแบบมีส่วนร่วมในชุมชน ร่วมกับข้อมูลรายงานของโครงการย่อยอื่นในโครงการชุดนี้ประกอบด้วย โครงการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ข้าว (กัลยา และคณะ, 2564) โครงการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าในห่วงโซ่ผลิตภัณฑ์คราม (เดือนรุ่ง, 2564) และโครงการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ไหม (ภรณ์ และคณะ, 2564)

3) เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผ่านแบบสอบถาม โดยใช้การสังเกตประกอบเท่าที่การตอบคำถาม ซึ่งแบบสอบถามที่ใช้สัมภาษณ์ได้รับการตรวจสอบความเหมาะสมของข้อคำถามจากคณะกรรมการจริยธรรมวิจัย ในมนุษย์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน เรียบร้อยแล้วก่อนนำไปใช้ ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูล จากสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทุกชุมชนที่เข้าร่วมโครงการผ่านนักวิจัยที่ลงพื้นที่ ในระหว่างเดือนธันวาคม พ.ศ. 2563 ถึงเดือนเมษายน พ.ศ. 2564 ซึ่งพบว่าสามารถเก็บข้อมูลจากสมาชิกของวิสาหกิจชุมชนทุกแห่งได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

โดยแบบสอบถามจะสอบถามในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับรายได้และค่าใช้จ่ายของสมาชิกแต่ละท่าน ในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน รวมถึงรายได้และค่าใช้จ่ายจากการดำเนินงานในรูปของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทั้งก่อนและ หลังการเข้าร่วมโครงการวิจัย โดยให้สมาชิกและผู้นำวิสาหกิจชุมชนเป็นผู้ให้ข้อมูล และสอบถามความพอใจ ทั้งก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการ โดยมี Scale การวัดระดับความพอใจที่ 0 - 10 โดยให้ความพอใจสูงสุด ที่ระดับ 10 และน้อยที่สุดคือ 0 คณะผู้วิจัยใช้วิธีการถามข้อมูลที่ต้องการและให้ผู้ตอบใช้วิธีความพอใจที่บอกเอง (Stated Preference) (Peter, C. B., et al., 1996) ลักษณะของข้อคำถาม เช่น “ก่อนดำเนินโครงการธุรกิจ/ กลุ่มวิสาหกิจและสมาชิกมีความสุขของครัวเรือนในระดับใด” และ “หลังดำเนินโครงการธุรกิจ/กลุ่มวิสาหกิจ และสมาชิกมีความสุขของครัวเรือนในระดับใด”

4) การวิเคราะห์ข้อมูล ในงานวิจัยฉบับนี้จะทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการยกระดับห่วงโซ่คุณค่า ผ่านกลไกของ Dynamic Balance Economy หลังจากโครงการย่อยอื่นดำเนินการแล้วเสร็จ ประกอบด้วย โครงการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ข้าว (กัลยา และคณะ, 2564) โครงการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าในห่วงโซ่ผลิตภัณฑ์คราม (เดือนรุ่ง, 2564) และโครงการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ไหม (ภรณ์ และคณะ, 2564) โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ด้วยการหา ค่าเฉลี่ยและค่าร้อยละ ดังนี้

ความพอใจ ผู้วิจัยจะใช้จำนวนเงินรายได้ที่สมาชิกได้รับเป็นเกณฑ์ในการคำนวณ โดยวิธีการคำนวณ ความพอใจก่อนและหลังการดำเนินโครงการ คือ ในการคำนวณข้อมูลที่ใช้มูลค่าของค่าเงินเป็นฐานในการ คำนวณนั้น ผู้วิจัยจะนำรายได้ที่ได้รับของครัวเรือนเฉลี่ยต่อกลุ่มมาคำนวณเพื่อแยกให้ได้ค่าคะแนน 1 - 10 โดยกำหนดให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของแต่ละผลิตภัณฑ์ที่มีรายได้สูงสุดจะมีคะแนนเต็ม 10 ส่วนวิสาหกิจชุมชน ที่มีรายได้น้อยลงจะมีการคำนวณตามสัดส่วนที่ลดลง ตัวอย่างเช่น วิสาหกิจชุมชน ก มีรายได้สูงสุด 10,000 บาท ได้คะแนน 10 เต็ม ดังนั้นวิสาหกิจชุมชน ข มีรายได้ 8,000 บาท จะคำนวณได้จาก $(8,000/10,000 * 10) = 8$ คะแนน เป็นต้น

ความพอใจ ผู้วิจัยใช้วิธีการคำนวณค่าความพอใจ ก่อนและหลังการเข้าดำเนินโครงการวิจัย โดยใช้วิธีการเดียวกัน โดยมีวิธีการคำนวณที่แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 คำนวณอัตราร้อยละของ จำนวนเงินที่เหลือเพียงพอต่อการใช้จ่าย โดยใช้สูตร $(รายได้ - ค่าใช้จ่าย/รายได้) * 100$ และขั้นตอนที่ 2 นำค่าอัตราร้อยละของจำนวนเงินที่เหลือเพียงพอต่อการใช้จ่ายที่คำนวณได้มาปรับให้เป็นค่าคะแนน โดยใช้ ค่าคะแนนระดับ 1 - 10 เพื่อให้สามารถนำมาเปรียบเทียบกับตัวแปรอื่นได้ โดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของแต่ละผลิตภัณฑ์ ที่มีร้อยละของจำนวนเงินที่เหลือเพียงพอต่อการใช้จ่าย จะมีคะแนนเต็ม 10 สำหรับวิสาหกิจชุมชนที่มีร้อยละ ของจำนวนเงินที่เหลือเพียงพอต่อการใช้จ่ายน้อยลงจะมีการคำนวณตามสัดส่วนที่ลดลง ตัวอย่างเช่น วิสาหกิจชุมชน ก มีร้อยละจำนวนเงินที่เหลือเพียงพอต่อการใช้จ่ายสูงสุด 40 % ได้ Scale คะแนน 10 เต็ม ส่วนวิสาหกิจชุมชน ข มีร้อยละจำนวนเงินที่เหลือเพียงพอต่อการใช้จ่าย 15 % ดังนั้น จะคำนวณ Scale วิสาหกิจชุมชน ข ได้โดย $(15\% / 40\%) * 10$ ซึ่งเท่ากับ 3.75 คะแนน เป็นต้น แต่หากในกรณีที่วิสาหกิจชุมชนใดมีค่าร้อยละของจำนวนเงิน ที่เหลือเพียงพอต่อการใช้จ่ายที่เครื่องหมายติดลบ จะได้ Scale คะแนนเท่ากับ 0

ความพอใจ ผู้วิจัยใช้วิธีการคำนวณค่าคะแนน โดยวิธีที่เรียกว่า Stated Preference Method คือ การถามข้อมูลที่ต้องการและให้ผู้ตอบใช้วิธีความพอใจที่บอกเอง และให้ผู้ตอบเป็นผู้ให้คะแนนในระดับจาก 0 ถึง 10 ซึ่งคำถามที่ใช้ถาม ได้แก่ “ก่อนดำเนินโครงการธุรกิจ/กลุ่มวิสาหกิจและสมาชิกมีความสุขของครัวเรือน ในระดับใด” และ “หลังดำเนินโครงการธุรกิจ/กลุ่มวิสาหกิจและสมาชิกมีความสุขของครัวเรือนในระดับใด” หลังจากได้ค่าคะแนน จะคำนวณค่าเฉลี่ยของแต่ละกลุ่ม

5) เมื่อได้ค่าระดับคะแนนของพอกิน พอใจ และพอใช้แล้วจะนำมาแสดงเป็นค่าคะแนนเฉลี่ยรวมของความพอเพียง ตามแนวคิดของ Dynamic Balance Economy เนื่องจากแต่ละวิสาหกิจชุมชนมีมูลค่าของห่วงโซ่ก่อนที่คณะผู้วิจัยจะเข้าทำการวิจัยไม่เท่ากัน ดังนั้นเพื่อให้การยกระดับห่วงโซ่ของวิสาหกิจชุมชนสามารถเปรียบเทียบกันได้ คณะผู้วิจัยจึงกำหนดค่าในแต่ละองค์ประกอบของ Dynamic Balance Economy เป็น Scale เดียวกัน คือให้ค่าสูงสุดเท่ากับ 10 และค่าน้อยที่สุดเท่ากับ 0

ผลการดำเนินงานและการอภิปรายผล

1) สภาพของห่วงโซ่คุณค่าของทั้ง 3 ผลิตภัณฑ์ก่อนการเข้าร่วมโครงการวิจัย นั่นคือ สำหรับผลิตภัณฑ์ข้าว วิสาหกิจชุมชนทั้ง 13 แห่ง พบว่าห่วงโซ่ต้นน้ำของเกษตรกรพบปัญหาด้านการถูกเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลางทำให้ต้องจำหน่ายข้าวในราคาถูก สมาชิกจำเป็นต้องรวมกลุ่มกันเพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรอง เพิ่มการรับประกันราคาผลผลิตให้แก่สมาชิกเกษตรกร ทำให้สมาชิกมีรายได้ที่คงที่ในสถานการณ์ห่วงโซ่กลางน้ำ การกระจายผลิตภัณฑ์ข้าวซึ่งจากเดิมอาจกระจายสินค้าได้เฉพาะในส่วนของตลาดภายในพื้นที่ ภายในชุมชน และตลาดภายนอกพื้นที่ ได้แก่ ศูนย์จัดแสดงสินค้า ห้างสรรพสินค้า รวมถึงงานจัดแสดงสินค้าอื่น ๆ เป็นต้น หรือหากแปรรูปจะทำได้โดยใช้นวัตกรรมที่ไม่สูงมาก แต่ยังคงเอกลักษณ์เฉพาะของตนเอง ส่วนห่วงโซ่ปลายน้ำนั้นพบว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนมักเป็นผู้จำหน่ายผลิตภัณฑ์เอง และมีน้อยมากที่จะสามารถเข้าถึงช่องทางการจำหน่ายของห้างสรรพสินค้า และการจัดแสดงสินค้า

สำหรับผลิตภัณฑ์คราม ข้อมูลจากวิสาหกิจชุมชนทั้ง 13 แห่ง พบว่าห่วงโซ่ต้นน้ำมีปัญหาในเรื่องการพัฒนาคุณภาพของเนื้อคราม การขาดการส่งเสริมการผลิตเส้นฝ้ายหรือผู้รวบรวมเส้นฝ้ายเพื่อกระจายแก่ผู้ผลิตผ้าทอ สำหรับปัญหาของชุมชนกลางน้ำ เป็นปัญหาของการผลิตผ้าทอ ตั้งแต่การเลือกใช้เส้นใยที่ไม่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ปัญหาการออกแบบและพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ผ้าคราม รวมถึงปัญหาของรูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่ไม่น่าจดจำ และปัญหาของห่วงโซ่ปลายน้ำพบปัญหาช่องทางการเข้าถึงผลิตภัณฑ์ของลูกค้า รวมถึงการสร้างแบรนด์สินค้าที่เป็นที่น่าจดจำของลูกค้า

ผลิตภัณฑ์ไหม ข้อมูลจากวิสาหกิจชุมชนทั้ง 8 แห่ง พบว่าปัญหาด้านน้ำเป็นปัญหาที่เกิดจากเส้นใยไหม ปัญหาของการเลี้ยงโรคของหนอนไหม ปัญหาของกลางน้ำเป็นปัญหาเรื่องของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าไหม ย้อมสีธรรมชาติยังไม่ได้ตามมาตรฐานสินค้า และปัญหาห่วงโซ่ปลายน้ำเกิดจากการขาดการพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายเพื่อให้สามารถแข่งขันกับตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการไม่มีการสร้างแบรนด์สินค้าของผลิตภัณฑ์ไหมที่เป็นอัตลักษณ์ เพื่อภาพจำของบุคคล

2) จากการศึกษาสภาวะการณ์ที่เกิดขึ้นจริงกับห่วงโซ่อุปทานของข้าว คราม และไหม พบว่าผลิตภัณฑ์ทั้ง 3 ชนิด จาก 34 วิสาหกิจชุมชน ได้รับการแก้ปัญหาและสามารถยกระดับคุณค่าของห่วงโซ่คุณค่าได้หมดทุกวิสาหกิจชุมชน ผ่านโครงการย่อย จำนวน 3 โครงการ คือ โครงการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ข้าว (กลยา และคณะ, 2564) โครงการวิจัยและพัฒนาวัตกรรมการเพิ่มมูลค่าในห่วงโซ่ผลิตภัณฑ์คราม (เดือนรุ่ง, 2564) และโครงการวิจัยและพัฒนาวัตกรรมการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ไหม (ภรณ์ และคณะ, 2564) ซึ่งส่งผลต่อการดำเนินชีวิตที่มีคุณภาพที่ดีขึ้นของสมาชิก/วิสาหกิจชุมชน นั่นคือ ผลิตภัณฑ์ของทุกวิสาหกิจชุมชนสามารถเพิ่มมูลค่าเพื่อสร้างรายได้เพิ่ม หรือการได้รับองค์ความรู้เสริมจากคณะผู้วิจัยทำให้ต้นทุนการผลิตผลิตภัณฑ์สามารถลดต้นทุนลงได้

3) ผลการศึกษาการยกระดับห่วงโซ่คุณค่าผ่านกรอบแนวคิด Dynamic Balance Economy ผลแสดงทั้ง 3 ผลิตภัณฑ์ ดังนี้

ผลิตภัณฑ์ข้าว ประกอบด้วย วิสาหกิจชุมชนข้าวจำนวน 13 ชุมชน มีจำนวนสมาชิกทั้งสิ้น 651 คน ผลิตภัณฑ์ครามประกอบด้วย 13 วิสาหกิจชุมชน มีจำนวนสมาชิกทั้งสิ้น 324 คน ผลิตภัณฑ์ไหมประกอบด้วย 8 วิสาหกิจชุมชน มีจำนวนสมาชิกทั้งสิ้น 285 คน ซึ่งเมื่อคำนวณองค์ประกอบของ Dynamic Balance Economy สามารถแสดงรายละเอียดในตารางที่ 1

จากตารางที่ 1 จะพบว่าค่าระดับคะแนนของความพอใจก่อนการยกระดับที่มากที่สุด คือ ผลผลิตภัณฑ์คราม และผลผลิตภัณฑ์ข้าว และผลผลิตภัณฑ์ใหม่ ตามลำดับ ในขณะที่ค่าระดับคะแนนของความพอใจใช้ก่อนการยกระดับที่มากที่สุดคือ ผลผลิตภัณฑ์ใหม่ รองลงมาคือ ผลผลิตภัณฑ์ข้าว และผลผลิตภัณฑ์คราม ตามลำดับ

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยของแต่ละองค์ประกอบของ Dynamic Balance Economy ทั้งก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการสำหรับผลผลิตภัณฑ์ข้าว คราม ใหม่

ผลผลิตภัณฑ์	ก่อนเริ่มดำเนินโครงการ			คะแนนรวม	หลังดำเนินโครงการ			คะแนนรวม	มูลค่าเพิ่ม
	พอกิน	พอใช้	พอใจ		พอกิน	พอใช้	พอใจ		
ข้าว	4.88	5.95	6.87	17.70	5.39	6.91	8.03	20.33	2.63
คราม	5.59	3.10	6.80	15.49	3.28	4.71	8.68	16.67	1.18
ใหม่	2.59	6.13	6.73	15.45	2.65	7.12	8.49	18.26	2.81
ค่าเฉลี่ย	4.36	5.06	6.80	16.22	3.77	6.25	8.40	18.42	2.20

ผลสรุปมูลค่าเพิ่ม ซึ่งระดับความพอกินและความพอใช้ถือเป็นการวัดจากการเก็บข้อมูลรายได้ และค่าใช้จ่ายที่เป็นมูลค่าเงิน ดังนั้นผลผลิตภัณฑ์ครามที่ได้ค่าพอกินที่สูงมากกว่าผลผลิตภัณฑ์อื่น อาจจะเนื่องมาจากความเข้มแข็งของชุมชนที่เข้าร่วมโครงการที่มีรายได้ไม่แตกต่างกันมาก ในขณะที่ผลผลิตภัณฑ์ใหม่ ซึ่งเป็นสินค้าที่มีประโยชน์การใช้สอยเหมือนครามพบว่าค่าระดับคะแนนพอกินน้อยที่สุด ซึ่งสาเหตุมาจากความแตกต่างของระดับของรายได้ของชุมชนที่เข้าร่วมโครงการมีค่อนข้างสูง แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาจากความพอใช้ที่วัดจากจำนวนเงินที่เหลือเพียงพอต่อการใช้จ่าย พบว่าผลผลิตภัณฑ์ของใหม่ก่อนยกระดับมีค่าสูงสุด สาเหตุอาจจะเนื่องมาจากระดับของจำนวนเงินที่เหลือจากค่าใช้จ่ายนั้นมีระดับที่ไม่แตกต่างกันมาก

แต่อย่างไรก็ตามหากเปรียบเทียบระดับความพอกิน พอใช้ และพอใจ ที่เปลี่ยนแปลงไปหลังมีการยกระดับจะพบว่าทั้ง 3 ผลผลิตภัณฑ์ข้าว คราม ใหม่ มีค่าระดับคะแนนที่เพิ่มขึ้น ยกเว้นค่าระดับความพอกินของครามที่มีค่าลดลง ซึ่งแสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบค่าคะแนนการเปลี่ยนแปลงของแต่ละองค์ประกอบ Dynamic Balance Economy ของ 3 ผลผลิตภัณฑ์

ผลผลิตภัณฑ์	การเปรียบเทียบก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ			ผลรวม
	พอกิน	พอใช้	พอใจ	
ข้าว	0.51	0.96	1.16	2.63
คราม	-2.31	1.61	1.88	1.18
ใหม่	0.06	0.99	1.76	2.81
ผลรวม	-1.74	3.56	4.80	6.62

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้องค์ประกอบของ Dynamic Balance Economy เปลี่ยนไปจากการเข้าร่วมโครงการวิจัย ซึ่งสาเหตุพบว่าอาจเนื่องมาจากจำนวนหรืออัตรารายได้ที่เพิ่มของแต่ละวิสาหกิจชุมชนนั้นไม่เท่ากัน จากการวิเคราะห์การยกระดับห่วงโซ่อุปทานของ 3 ผลผลิตภัณฑ์ข้าว คราม และใหม่ ในมิติที่ดูผลของการเปลี่ยนแปลงจะพบว่าผลผลิตภัณฑ์ใหม่ทำได้ดีที่สุด มีระดับผลรวมของการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้น 2.81 ตามด้วยผลผลิตภัณฑ์ข้าวซึ่งค่าระดับคะแนนไม่แตกต่างกันมากนักคือ 2.63 และผลผลิตภัณฑ์ครามเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น 1.18 ซึ่งทำให้ผลรวมของระดับคะแนนความพอกิน ความพอใช้ และความพอใจของทั้ง 3 ผลผลิตภัณฑ์นี้ที่เกิดจากโครงการชุดนี้เท่ากับ 6.62 คะแนน

สรุปผลการดำเนินงาน

1) การยกระดับห่วงโซ่มูลค่าด้วยองค์ประกอบของ Dynamic Balance Economy พบว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงของวิถีการดำเนินชีวิตของชุมชนทั้งสามผลิตภัณฑ์ ข้าว คราม และไหม ภายหลังการเข้าร่วมโครงการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ทุกกลุ่มผลิตภัณฑ์นั้นคือ ค่าความพอใจสูงขึ้นทุกผลิตภัณฑ์ แสดงว่าภายหลังการเข้าร่วมโครงการวิจัยทุกผลิตภัณฑ์มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นรายได้คงเหลือเพียงพอแก่รายจ่าย

2) การที่องค์ประกอบด้านความพอใจของ Dynamic Balance Economy เพิ่มขึ้นทุกกลุ่มแสดงให้เห็นถึงความพอใจมากของสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ที่ได้รับการที่นักวิจัยในโครงการเข้าช่วยเหลือให้คำแนะนำในการเพิ่มวิถีที่จะทำให้ความเป็นอยู่ดีขึ้น ผ่านโครงการย่อยจำนวน 3 โครงการ คือ โครงการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ข้าว โครงการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าในห่วงโซ่ผลิตภัณฑ์คราม และโครงการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ไหม ส่งผลให้ผลิตภัณฑ์ของทุกวิสาหกิจชุมชนสามารถเพิ่มมูลค่าได้ ทุกชุมชนมีรายได้จากมูลค่าของผลิตภัณฑ์ ทำให้สมาชิกในชุมชนมีรายได้เพิ่ม และมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ดังนั้นการยกระดับห่วงโซ่มูลค่าทั้งในตัวผลิตภัณฑ์ และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนจึงเพิ่มขึ้นทั้งหมด แสดงให้เห็นถึงการประสบความสำเร็จของการทำงานของทีมนักวิจัยของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลของการศึกษาตามองค์ประกอบ Dynamic Balance Economy จะเห็นว่าวิสาหกิจชุมชนใดสามารถยกระดับความเป็นอยู่ตามวิถีชีวิตของตนได้อย่างเข้มแข็ง รวมทั้งสามารถทราบได้ว่าวิสาหกิจใดที่สามารถพัฒนาตนเองเป็นผลิตภัณฑ์ดาวเด่นได้ โดยดูจากค่าคะแนนการยกระดับห่วงโซ่มูลค่ามากที่สุด ดังนั้น ในโอกาสหน้าผู้วิจัยควรศึกษาเชิงลึกของวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ดาวเด่น เพื่อสร้างวิสาหกิจชุมชนต้นแบบ (Best Practice) ที่วิสาหกิจชุมชนอื่น ๆ จะสามารถนำไปศึกษาและปฏิบัติตามได้ เพื่อให้ตนเองประสบความสำเร็จตามไปด้วย

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณกองทุนส่งเสริม ววน. และหน่วยบริหารและจัดการทุนวิจัยด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.) ที่ได้สนับสนุนงบประมาณในการทำวิจัย ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บัณฑิต อินดวงค์ และคณะที่ชี้แนะกระบวนการทำวิจัยเชิงพื้นที่ และสนับสนุนเครื่องมือที่เหมาะสมในการทำวิจัย รวมทั้งขอขอบคุณเจ้าของเอกสารที่นำมาอ้างอิงทุกท่านตลอดจนสมาชิกชุมชนและผู้ประกอบการทุกท่านที่สละเวลาในการให้ข้อมูลและให้ความร่วมมือในการทำวิจัยในครั้งนี้ จึงกราบขอบพระคุณไว้ในโอกาสนี้

References

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2543). **เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการเกษตรที่พึ่งพาตนเอง**. กรุงเทพฯ: สำนักส่งเสริมและฝึกอบรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม. (2564). **สภานโยบายการอุดมศึกษาฯ (สนอว.) พลิกโฉมกรอบนโยบายและแนวทางพัฒนากำลังคนอุดมศึกษา วิจัยและนวัตกรรมของประเทศ พร้อมเร่งขับเคลื่อน BCG สนับสนุน “กองทุนนวัตกรรม” ช่วยพัฒนาขีดความสามารถ SMEs. เข้าถึงเมื่อ (26 กรกฎาคม 2565). เข้าถึงได้จาก (<https://www.mhesi.go.th/index.php/pr-executive-news/4054-bcg-smes.html>)**

- กัลยา นาริจันทร์, พลาณู คงคา, สมใจ บุญหมื่นไวย, วรณุดาร์ เพ็ชรไพโรจน์ และอาทิตย์ อัสวสุชี. (2564). โครงการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ข้าว: โครงการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ชุมชนของวิสาหกิจ/OTOP-ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน. รายงานวิจัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน
- เกศริน โฉมตระการ. (2551). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการซื้อสินค้า OTOP ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย ในจังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (บริหารธุรกิจ) มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
- เกษม วัฒนชัย. (2548). การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในเครือข่ายการศึกษา. เอกสารบรรยาย วันเสาร์ที่ 17 มิถุนายน 2548 ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
- เกียรติชัย เวชภูพานธุ์, สายใจ สิทธิกุล และสุรพันธ์ ใจมา. (2563). ปัจจัยความสำเร็จของการจัดการธุรกิจภาคการเกษตรของผู้สูงอายุในประเทศไทยภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. ปีที่ 10, ฉบับที่ 2, หน้า 59-66
- ชมพูนุท ศรีพงษ์, ปิยะดา มณีนิล, สลลดี กำแพงดี, และเวสวัช คงนวลใย. (2564). การพัฒนาห่วงโซ่คุณค่าวิสาหกิจชุมชนทำขนมต้นแบบ (ทองม้วน-ทองพับ) จังหวัดยะลา. วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน. ปีที่ 27, ฉบับที่ 1, หน้า 24-40
- จิตติมา วงศ์อินตา, ปณิดา กลกิจวิวัฒน์, สุขชื่น นิยมเดชา, บุญตรี จันทร์กลับ และโรสลาวาตี โต๊ะแอ. (2558). การวิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่าอาหารฮาลาล. วารสารการขนส่งและโลจิสติกส์. ปีที่ 8, ฉบับที่ 1, หน้า 1-11
- ณัฐชัย จันทชุม, ธีรดา นามไท และวรรณชนก จันทชุม. (2561). การพัฒนาชุมชนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. ปีที่ 12, ฉบับที่ 2, หน้า 387-396
- เดือนรุ่ง สุวรรณโสภะ. (2564). โครงการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าในห่วงโซ่ผลิตภัณฑ์คราม: โครงการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ชุมชนของวิสาหกิจ/OTOP-ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน. รายงานวิจัย. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน
- ธันยัย เจียรกุล. (2557). ปัญหาและแนวทางการปรับตัวของ OTOP เพื่อพร้อมรับการเปิด AEC. วารสารนักบริหาร. ฉบับที่ 34, ปีที่ 1, หน้า 177-191
- ปริญญ พิบูลสรารุณ. (2549). ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ: ศูนย์การพิมพ์เพชรรุ่ง
- ภรณ์ หลาวทอง, จีรภัทร จอดนอก, ณัฐพงษ์ วงศ์วรรณ, สุรเกียรติ์ ปรีชาดินนท, กมลทิพย์ ไหมชุม, รัตนเรขา มีพร้อม, ขวัญเรือน ภูษานุญ, ธนภัทร มนต์ไธสง และปวิติ ยะสะกะ. (2564). โครงการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ใหม่: โครงการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ชุมชนของวิสาหกิจ OTOP-ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน. รายงานวิจัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554: เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 4 ธันวาคม 2554. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- วรายุทธ พลาศรี. (2561). การพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น. ปีที่ 12, ฉบับที่ 4, หน้า 9-27
- วิฑูลย์ แก้วสุวรรณ, เกษมชาติ นเรศเสนีย์ และบุญเรือง ศรีเทรัญ. (2558). ยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. วารสารวิจัยและพัฒนา วลัยดงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. ปีที่ 10, ฉบับที่ 3, หน้า 285-294
- ศรัญญา นาเหนือ, นวรัตน์ นิธิชัยอนันต์ และอัครเดช สุวรรณฝ่าย. (2563). แนวทางการพัฒนาห่วงโซ่คุณค่าผลิตภัณฑ์ผ้าไหมพื้นเมืองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรเพื่อเพิ่มมูลค่าจากเศรษฐกิจฐานราก. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. ปีที่ 4, ฉบับที่ 3, หน้า 233-248

- ศรีสุนันท์ ประเสริฐสังข์. (2559). การจัดการห่วงโซ่คุณค่าที่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจหอพักในเขตเทศบาลตำบลเกาะแก้วและตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารวิชาการแพรวกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์. ปีที่ 3, ฉบับที่ 3, หน้า 41-54
- สกวเดือน พิมพ์ศาล. (2558). การศึกษาตลอดชีวิตและการพัฒนาชุมชนให้ยั่งยืนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง. วารสารวิชาการแพรวกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์. ปีที่ 2, ฉบับที่ 3, หน้า 153-172
- สิริเพ็ญ ไทยตรง และบุษกร วัชรศรีโรจน์. (2561). การพัฒนาธุรกิจค้าปลีกผลไม้ด้วยการปรับปรุงห่วงโซ่คุณค่า. วารสารการจัดการสมัยใหม่. ปีที่ 16, ฉบับที่ 1, หน้า 47-60
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (2550-2554). กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2564). รายงานสถานการณ์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. เข้าถึงเมื่อ (11 กรกฎาคม 2564). เข้าถึงได้จาก (https://www.sme.go.th/upload/mod_download/download-20210618165640.pdf)
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. (2559). แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564. เข้าถึงเมื่อ (6 มกราคม 2563). เข้าถึงได้จาก (https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422)
- สุชาติ อานาจวิภาวี, ศิริวัฒน์ เปลียนบางยาง และจิระพันธ์ สุกญา. (2563). นโยบายของภาครัฐในการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้เกิดความยั่งยืน. วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ. ปีที่ 8, ฉบับที่ 3, หน้า 56-66
- สุพินดา โอชกะ. (2564). การจัดการนวัตกรรมห่วงโซ่อุปทานของผลิตภัณฑ์อาหารสุขภาพในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ. ปีที่ 6, ฉบับที่ 11, หน้า 421-434
- สุเมธ ตันติเวชกุล. (2549). หลักธรรม หลักทำ ตามรอยพระยุคลบาท. กรุงเทพฯ: สุทธาการพิมพ์
- อมรพันธุ์ เปล่งภูเถื่อน. (2559). ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลบ้านเคื่อ อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ. วารสารนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. ปีที่ 1, ฉบับที่ 1, หน้า 74-85
- อภิชัย พันธเสน, ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์, ฐิตพร ศิริพันธ์ พันธเสน และสุวัจนรา เปี่ยมญาติ. (2549). สังเคราะห์องค์ความรู้เศรษฐกิจพอเพียง. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
- อังคณา มาละแซม และวิชัย จัทรทินวัฒน์. (2564). การประเมินและปรับปรุงสมรรถนะการจัดการห่วงโซ่อุปทานผลิตภัณฑ์สตอว์เบอร์รี่ของ บริษัท ดอยคำผลิตภัณฑ์อาหาร จำกัด. วารสารวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ปีที่ 28, ฉบับที่ 3, หน้า 57-73
- อานนท์ บุญยะรัตเวช. (2558). หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: การพัฒนาสู่ความยั่งยืน. **Rajabhat Journal of Sciences, Humanities & Social Sciences**. ปีที่ 16, ฉบับที่ 1, หน้า 1-9
- Koh, L. C. S., Demirbag, M., Bayraktar, E., Tatoglu, E., and Zaim, S. (2007). The Impact of Supply Chain Management Practices on Performance of SMEs. **Industrial Management & Data Systems**. Vol. 107, No. 1, pp. 103-124. DOI: 10.1108/02635570710719089
- Peter, C. B., Wiktor, L. A., Joffe, S., Michael, W., and Jordan, L. (1996). A Comparison of Stated Preference Methods for Environmental Valuation. **Ecological Economics**. Vol. 18, Issue 3, pp. 243-253. DOI: 10.1016/0921-8009(96)00039-0
- Porter, M. E. (2008). **The Five Competitive Forces That Shape Strategy**. Harvard Business Review, pp. 79-93
- Walters, D. and Rainbird, M. (2007). Cooperative Innovation: A Value Chain Approach. **Journal of Enterprise Information Management**. Vol. 20, No. 5, pp. 595 -607

คุณลักษณะของนักบัญชียุคใหม่ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของ
นักบัญชีในสำนักงานรับทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

Accounting Professional Characteristics in New Era Affecting the Performance of Accountants in Accounting Firms in Bangkok Metropolitan Areas

กุลธิดา ธนสมบัติศิริ^{1*} และดารณี เอื้อชนะจิต²

Kultida Thanasombatsiri^{1*} and Daranee Uachanachit²

Received: June 10, 2022; Revised: October 26, 2022; Accepted: October 26, 2022

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะของนักบัญชียุคใหม่ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชีในสำนักงานรับทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้การบรรยายโดยสถิติเชิงพรรณนา ประชากรในการศึกษา ได้แก่ นักบัญชีในสำนักงานรับทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่ดำเนินการอยู่จำนวน 2,657 แห่ง สำนักงานละ 1 คน ได้จำนวนนักบัญชี 2,657 คน โดยมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 348 คน กำหนดตัวอย่างโดยใช้สูตร Taro Yamane เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของนักบัญชียุคใหม่ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชีในสำนักงานรับทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยตัวแปรอิสระทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ความรู้ความสามารถทางวิชาชีพบัญชี จรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี การใช้เทคโนโลยีทางการบัญชี ทักษะการสื่อสารและความหลากหลายทางภาษา และทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชีที่วัดด้วย ความถูกต้อง คุณภาพงาน ปริมาณงาน และความทันต่อเวลา ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นมากที่สุดว่าคุณลักษณะของนักบัญชียุคใหม่ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี ความรู้ความสามารถทางวิชาชีพบัญชี และทักษะการวิเคราะห์ข้อมูลส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชีในสำนักงานรับทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

คำสำคัญ : คุณลักษณะของนักบัญชียุคใหม่; ประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชี; สำนักงานรับทำบัญชี

¹ คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม กรุงเทพมหานคร

¹ School of Accountancy, Sripatum University, Bangkok

* Corresponding Author, Tel. 09 5734 3533, E - mail: kultida_sskh@hotmail.com

Abstract

The objective of this research is to study the accounting professional characteristics in the new era that affect the performance of accountants in accounting firms in Bangkok Metropolitan areas. This is quantitative research with descriptive statistics. The studied population consist of 2,657 accountants from 2,657 accounting firms in Bangkok Metropolitan areas by 1 person per office with the sample of 348 persons determined by the Taro Yamane formula. The data was collected by using questionnaires. The statistics used to analyze the data were frequency, percentage, mean, standard deviation, correlation coefficient analysis and multiple linear regression analysis. The research findings show that the characteristics of accountants in the new era positively affect the performance of accountants in accounting firms in Bangkok Metropolitan areas. The independent variables in 5 areas are knowledge and competency in the accounting profession, professional ethics, application of accounting technology, communication skills and language proficiency and data analysis skills affecting the performance of accountants as measured by accuracy, quality of work, workload, and timeliness, which affects the accounting performance by statistically significance at the 0.01 and 0.05 level. Most of the respondents have the opinion that the characteristics of accountants in the new era in the aspect of professional ethics, knowledge and competency and data analytic skills affect the performance of accountants in the accounting firms in Bangkok Metropolitan areas the most.

Keywords: Accounting Professional Characteristics in New Era; Performance of Accountants; Accounting Firms

บทนำ

โลกยุคปัจจุบันเป็นสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลงในบริบทต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีที่ทุกมุมโลกให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี เรียกได้ว่า โลกยุคปัจจุบัน เข้าสู่ยุค “ใหม่” ทุกอย่างขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ก้าวเข้ามามีบทบาทสำคัญ ทุกอาชีพต้องปรับตัวและพัฒนาตนเองเพื่อให้สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง และเพื่อให้สามารถแข่งขันกับผู้อื่นได้ การแข่งขันจำเป็นต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ ความคิดสร้างสรรค์ การคิดค้นนวัตกรรมต่าง ๆ การคิดวิเคราะห์ เพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์ รวมถึงต้องมีความรวดเร็ว แม่นยำ ผู้ประกอบการต้องพัฒนากลยุทธ์ด้านดิจิทัล เพื่อการใช้ข้อมูลสารสนเทศในการตัดสินใจอย่างถูกต้องเพื่อสร้างรายได้เปรียบเชิงธุรกิจ (สุดธิดา และศิริเดช, 2562) การเปลี่ยนแปลงด้านดิจิทัลและเทคโนโลยีเป็นการเปลี่ยนแปลงแบบฉับพลัน (Disruptive Change) รวมถึงความก้าวหน้าของการสื่อสารสมัยใหม่ (Social Media) ทำให้ผู้ประกอบการต่างก็ต้องปรับตัว ในการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้เพื่อเพิ่มโอกาสและความสามารถในการแข่งขัน ต้องพัฒนาศักยภาพแรงงาน เสริมสร้างความรู้ ความเชี่ยวชาญ ต้องพัฒนามาตรฐานการบริการ ให้เป็น High Value Services

นักบัญชีเองก็ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวและจำเป็นต้องพัฒนาตัวเองเพื่อให้ก้าวทันยุคใหม่ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว (Hunton, J. E., 2015) ในปัจจุบันการทำงานของนักบัญชีเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเนื่องจากสภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงและการแข่งขันที่สูงมากขึ้น รวมทั้งการเกิดขึ้นของเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ องค์กรไม่เพียงต้องการนักบัญชีที่มีความรู้ ความสามารถ รวมถึงมีประสบการณ์ทางบัญชี แต่นักบัญชียังต้องสามารถออกแบบ วางระบบบัญชี ปฏิบัติงานให้เป็นไปตามมาตรฐาน มีความรู้ ความสามารถในการวิชาชีพ มีจรรยาบรรณ เอาใจใส่ รอบคอบ ปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและ

ประสิทธิผล (เกษมพร, 2561) เรียกได้ว่า นักบัญชียุคใหม่ต้องมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพิ่มเติมหลายประการ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานในยุคดิจิทัลที่ใช้ระบบคอมพิวเตอร์ในทุกขั้นตอนขององค์กร (ดิชพงศ์, 2559) นักบัญชียุคใหม่นอกจากมีความรู้ ความสามารถทางวิชาชีพ และมีจรรยาบรรณวิชาชีพ (จิตติมา และคณะ, 2562) ยังต้องพัฒนาศักยภาพและสร้างมูลค่าให้กับตนเองในด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการวิเคราะห์ การแก้ไขปัญหาและด้านภาษา (สรันนุช และไพฑูรย์, 2559) นอกจากความรู้ทางบัญชี นักบัญชีควรมีความรู้ในศาสตร์อื่น ๆ ที่อาจเกี่ยวข้อง หรือไม่เกี่ยวข้องกับบัญชีโดยตรง เช่น การเงิน การลงทุน การบริหารจัดการ การวางแผนการตลาด การวางแผนกลยุทธ์ทางธุรกิจ หากนักบัญชีมีความรู้ดังกล่าวเพิ่มเติม จะเป็นการสร้างคุณลักษณะของนักบัญชีที่มองการณ์ไกล เป็นที่ต้องการตัวในตลาดการจ้างงานทั้งในประเทศ และต่างประเทศ และนักบัญชีต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้สนับสนุนข้อมูลทางบัญชี เป็นผู้นำเสนอและวิเคราะห์ข้อมูล ทำหน้าที่ช่วยวางแผนทางการบัญชี และเป็นที่ปรึกษาในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจด้วย มีการพัฒนาตนเอง อย่างสม่ำเสมอ (กมลภู, 2560) นักบัญชียุคใหม่ต้องมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในยุคดิจิทัลและต้องมุ่งมั่น พัฒนาคณะตนเองอยู่เสมอ เพื่อไม่ให้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) เข้ามามีบทบาทในส่วนของงานสำคัญ การเป็นนักบัญชี ยุคดิจิทัลจึงเป็นเรื่องที่ต้องใส่ใจในคุณลักษณะของนักบัญชีและพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ

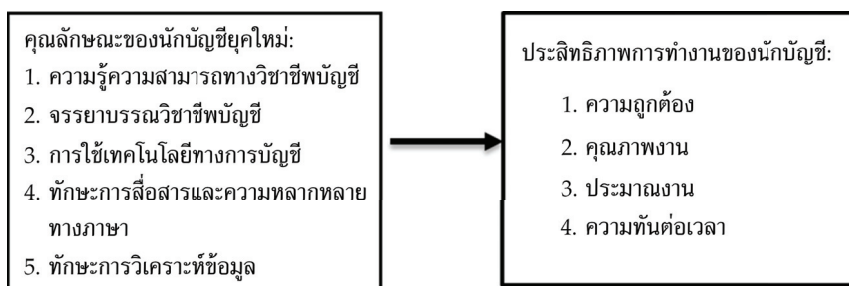
ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาคุณลักษณะของนักบัญชียุคใหม่ ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชี ในสำนักงานรับทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพราะประสิทธิภาพการทำงานถือเป็นตัวชี้วัดสำคัญ ประการหนึ่งในการวัดความสำเร็จของงาน ทำให้ทราบถึงจุดด้อย และสิ่งที่ควรปรับปรุง และนำไปสู่การพัฒนา ปรับปรุงเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์และเพิ่มพูนทักษะ ความรู้ความสามารถของนักบัญชี ยุคใหม่ รวมถึงนักบัญชีเองจะได้เตรียมพร้อมรับมือกับบทบาทและหน้าที่ที่เปลี่ยนแปลงไป และจะได้พัฒนาตัวเอง ให้ก้าวทันโลกต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาคุณลักษณะของนักบัญชียุคใหม่ ได้แก่ ความรู้ความสามารถทางวิชาชีพบัญชี จรรยาบรรณ วิชาชีพบัญชี การใช้เทคโนโลยีทางการบัญชี ทักษะการสื่อสารและความหลากหลายทางภาษา และทักษะ การวิเคราะห์ข้อมูล ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานด้านความถูกต้อง คุณภาพงาน ปริมาณงาน และความทัน ต่อเวลาของนักบัญชีในสำนักงานรับทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาคุณลักษณะของนักบัญชียุคใหม่ ประกอบด้วย ความรู้ความสามารถทางวิชาชีพบัญชี จรรยาบรรณ วิชาชีพบัญชี การใช้เทคโนโลยีทางการบัญชี ทักษะการสื่อสารและความหลากหลายทางภาษา และทักษะ การวิเคราะห์ข้อมูล ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชีที่วัดด้วยความถูกต้อง คุณภาพงาน ปริมาณงาน และความทันต่อเวลา มีกรอบแนวคิดในการศึกษาดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานงานวิจัย

สมมติฐานที่ 1 คุณลักษณะของนักบัญชียุคใหม่ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการทำงานด้านความถูกต้อง

สมมติฐานที่ 2 คุณลักษณะของนักบัญชียุคใหม่ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการทำงานด้านคุณภาพงาน

สมมติฐานที่ 3 คุณลักษณะของนักบัญชียุคใหม่ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการทำงานด้านปริมาณงาน

สมมติฐานที่ 4 คุณลักษณะของนักบัญชียุคใหม่ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการทำงานด้านความทันต่อเวลา

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักบัญชียุคใหม่ นักบัญชียุคใหม่ หมายถึง นักบัญชีที่ปรับตัวตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและมีทักษะและคุณลักษณะที่ทำให้ประสิทธิภาพการทำงานดีขึ้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์ขององค์กร (สรวิชชุ และไพฑูรย์, 2559; วสันต์ และคณะ, 2563) ข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี เรื่อง จรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2553 (Federation of Accounting Professions Under the Royal Patronage of His Majesty the King, 2553) กล่าวถึง ความรู้ความสามารถ คือ การที่นักบัญชีวิชาชีพ ใช้ความรู้ และความสามารถ ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติวิชาชีพอย่างรอบคอบ และปฏิบัติงานอย่างเต็มศักยภาพ เพื่อปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และมั่นใจว่าการปฏิบัติงานตั้งอยู่บนพื้นฐานของมาตรฐานในการปฏิบัติงานและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง องค์กรประกอบด้านความรู้ความสามารถและแนวคิดด้านความรู้ความสามารถของนักบัญชียึดหลักแนวทางปฏิบัติตาม IASC (International Accounting Standards Committee) และ IFAC (International Federation of Accountants) เป็นแนวทางการศึกษาด้านวิชาชีพบัญชี ระหว่างประเทศ (International Education Standards: IES) ซึ่งกำหนดว่าความรู้ความสามารถของนักบัญชีประกอบด้วย

1. ความรู้ ประกอบด้วย

1.1 ความรู้ของนักบัญชี ได้แก่ ความรู้ทั่วไป ความรู้ทางธุรกิจ ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ความรู้ด้านการบัญชีและด้านอื่นที่เกี่ยวข้อง

1.2 การปรับปรุงความรู้ของนักบัญชี ได้แก่ การประกันคุณภาพทางการศึกษา มาตรฐานทางการศึกษา การเข้าสู่วิชาชีพ การให้การฝึกงานทางวิชาชีพบัญชี

2. จรรยาบรรณวิชาชีพ ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2561 กำหนดว่าผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ต้องยึดปฏิบัติตามหลักการพื้นฐานด้านจรรยาบรรณ ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริต ความเที่ยงธรรมและความเป็นอิสระ การรักษาความลับ พฤติกรรมทางวิชาชีพ ความโปร่งใส

3. ทักษะวิชาชีพ เป็นองค์ประกอบสำคัญที่นักบัญชีมืออาชีพพึงมีตามแนวทางการศึกษาวิชาชีพบัญชีระหว่างประเทศ (IES) กำหนดไว้ 5 ด้าน ได้แก่

3.1 ด้านความรู้ คือ ความสามารถที่เข้าใจและจัดระบบสารสนเทศได้ทุกรูปแบบสามารถตอบคำถาม สามารถคิดอย่างมีเหตุผล วิเคราะห์อย่างเป็นระบบ และแก้ปัญหาได้

3.2 ด้านเทคนิค คือ การคิดวิเคราะห์ การคำนวณ การวัดมูลค่าในการวิเคราะห์เพื่อใช้ในการตัดสินใจและประกอบการจัดทำรายงาน

3.3 ด้านบุคคล คือ พฤติกรรมและความคิดของนักบัญชีที่ทำให้เกิดการเรียนรู้และเกิดความถนัดเฉพาะด้าน เป็นการพัฒนาศักยภาพตนเอง

3.4 ด้านสัมพันธและการสื่อสาร คือ นักบัญชีต้องสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีการสื่อสารที่ชัดเจน ใช้เหตุผลในการตัดสินใจ

3.5 ด้านองค์กรและการบริหารจัดการ คือ การเข้าใจธุรกิจและองค์กร มีการรับข่าวสารอย่างกว้างไกล สามารถจัดระบบและใช้ดุลยพินิจตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง

4. ประสบการณ์ทำงาน เกิดจากการหาความรู้และปฏิบัติงานจนเชี่ยวชาญในวิชาชีพและนำประสบการณ์มาแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างทันทั่วทั้งที่และเหมาะสม

2. แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพการทำงาน การทำงานในหน่วยงานต่าง ๆ บุคลากรในองค์กรต้องตระหนักถึงกระบวนการ วิธีการทำงานเพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงานย่อมทำให้องค์กรมีความเจริญก้าวหน้าและพัฒนาไปสู่ความเป็นเลิศ สิ่งสำคัญประการหนึ่งอยู่ที่

ผู้ปฏิบัติงานต้องมีคุณภาพและสามารถทำงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดได้ จากการทบทวนวรรณกรรม ประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชี หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติงานที่นักบัญชีสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง มีคุณภาพ มีปริมาณมาก และทันต่อเวลา เพื่อให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย บรรลุตามวัตถุประสงค์ โดยผลงานมีมาตรฐาน มีคุณภาพและเกิดประโยชน์ต่อองค์กร ประสิทธิภาพแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ 1) ประสิทธิภาพของบุคคล คือ การทำงานให้สำเร็จลุล่วง โดยเสียเวลาและพลังงานน้อยที่สุด รวมถึงบุคคลมีความพอใจในการทำงาน มุ่งมั่นพัฒนาตนเองให้ทำงานดีขึ้นอย่างสม่ำเสมอ 2) ประสิทธิภาพขององค์กร หมายถึง การที่องค์กรดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยประหยัดทั้งเวลา ทรัพยากร และกำลังคน (สิริวดี, 2556) จากการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยได้กำหนดประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชี โดยวัดจากความถูกต้อง คุณภาพงาน ปริมาณงาน และความทันต่อเวลา คุณลักษณะที่นักบัญชียุคใหม่พึงมีจะส่งผลต่อการทำงานของนักบัญชีให้มีประสิทธิภาพการทำงานมากยิ่งขึ้น เพื่อให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด

เฉลิมเกียรติ แก้วหอม (เฉลิมเกียรติ, 2555) เสนอว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคล กำหนดโดย 3 ส่วน ได้แก่ 1) คุณลักษณะเฉพาะส่วนบุคคลแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ Demographic Characteristics เป็นลักษณะที่เกี่ยวกับ เพศ อายุ เชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ Competence Characteristics เป็นลักษณะที่เกี่ยวกับ ความรู้ความสามารถ ความถนัดและความชำนาญของบุคคล คุณลักษณะดังกล่าวได้มาจากการศึกษาอบรม และสั่งสมประสบการณ์ และ Psychological Characteristics เป็นคุณลักษณะทางด้านจิตวิทยา ได้แก่ ทักษะการตัดสินใจ การรับในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งบุคลิกภาพของแต่ละบุคคล 2) ระดับความพยายามในการทำงาน เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นหากบุคคลมีแรงจูงใจในการทำงาน เช่น แรงผลักดัน อารมณ์ความรู้สึก ความสนใจ ความตั้งใจ 3) แรงสนับสนุนจากองค์กรหรือหน่วยงาน ได้แก่ ค่าตอบแทน ความยุติธรรม การติดต่อสื่อสาร และวิธีการที่จะมอบหมายงานซึ่งมีผลต่อกำลังใจผู้ปฏิบัติงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล มีรายละเอียดดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักบัญชีในสำนักงานรับทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่ดำเนินการอยู่จำนวน 2,657 แห่ง (ข้อมูลจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2565) สำนักงานละ 1 คน คิดเป็นนักบัญชีจำนวน 2,657 คน และหาขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยกำหนดขนาดตัวอย่างจากสูตรของ Yamane, T. (Yamane, T., 1973; สุทธิณู, 2551) ได้แก่ นักบัญชีในสำนักงานรับทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลจำนวน 348 คน โดยใช้การคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ยอมรับความคลาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่าง 5 % ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 %

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและการตรวจสอบคุณภาพ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและความเหมาะสมในการเก็บข้อมูล และทำการตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา โดยทำการทดสอบเครื่องมือ ได้แก่ 1) การทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) ประกอบด้วย การตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) จากการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence Index: IOC) โดยทำการแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้องจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยวิธีดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ และ 2) การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยทดสอบความเชื่อมั่น โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคควรมีค่าในระดับ 0.70 ขึ้นไป ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงของแต่ละตัวแปรได้ ค่าตามมาตรฐานที่กำหนดคือ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคมีค่าอยู่ระหว่าง 0.768 ถึง 0.797 ถือได้ว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือ ผู้วิจัย จึงไม่ได้ทำการตัดข้อคำถามใด ๆ ออกจากการวัดตัวแปร จากนั้นจึงนำแบบสอบถามไปใช้ศึกษากับกลุ่มตัวอย่างจริง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักบัญชียุคใหม่ ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชีในสำนักงานรับทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษานักวิชาชีพบัญชี และระยะเวลาการทำงานด้านบัญชี โดยมีลักษณะคำถามแบบให้เลือกตอบเพียงข้อเดียวและเป็นคำถามปลายปิด (Close-Ended Question)

2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักบัญชียุคใหม่ ประกอบด้วย ความรู้ความสามารถทางวิชาชีพบัญชีจำนวน 5 ข้อ จรรยาบรรณวิชาชีพจำนวน 5 ข้อ การใช้เทคโนโลยีทางการบัญชีจำนวน 5 ข้อ ทักษะการสื่อสารและความหลากหลายทางภาษา 5 ข้อ และทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล 5 ข้อ รวมเป็น 25 ข้อ

3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชี ประกอบด้วย ความถูกต้องจำนวน 3 ข้อ คุณภาพงานจำนวน 3 ข้อ ปริมาณงานจำนวน 3 ข้อ และความทันต่อเวลาจำนวน 3 ข้อ รวมเป็น 12 ข้อ คำถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 มีลักษณะคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ตามแบบ Likert Scales (ธานินทร์, 2551)

4) ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การวิเคราะห์ข้อมูล การศึกษาครั้งนี้นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากแบบสอบถาม มาตรวจสอบความถูกต้องของชุดข้อมูลและทำการลงรหัส (Coding) แล้วจึงนำข้อมูลที่ได้จากการลงรหัสไปวิเคราะห์โดยการประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ประกอบด้วย ค่าสถิติการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ประกอบด้วย การทดสอบความสัมพันธ์กันระหว่างตัวแปรอิสระด้วยการหาค่าความทนทาน (Tolerance) และหาค่า Variance Inflation Factor (VIF) และใช้การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบว่าคุณลักษณะของนักบัญชียุคใหม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชีในสำนักงานรับทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 237 คน คิดเป็นร้อยละ 68.1 มีอายุมากกว่า 50 ปี มากที่สุดจำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 31.6 มีระดับการศึกษาปริญญาตรีจำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 52.6 เป็นผู้ทำบัญชีจำนวน 264 คน คิดเป็นร้อยละ 75.9 และมีระยะเวลาในการทำงานมากกว่า 10 ปี จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 43.1 ซึ่งนำมารวบรวมเป็นข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อแสดงให้เห็นถึงข้อมูลทั่วไปของนักบัญชีที่มีคุณลักษณะของนักบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานด้านบัญชี

คุณลักษณะของนักบัญชียุคใหม่ ประกอบด้วย ความรู้ความสามารถทางวิชาชีพบัญชี จรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี การใช้เทคโนโลยีทางการบัญชี ทักษะการสื่อสารและความหลากหลายทางภาษา และทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชีในสำนักงานรับทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยมากที่สุดว่าจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี ความรู้ความสามารถทางวิชาชีพบัญชี และทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชีในสำนักงานรับทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

การทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักบัญชียุคใหม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชีในสำนักงานรับทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ใช้การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ผลการทดสอบสมมติฐานทั้ง 5 ข้อ สรุปได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 คุณลักษณะของนักบัญชียุคใหม่ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการทำงานด้านความถูกต้องของนักบัญชีในสำนักงานรับทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ คุณลักษณะของนักบัญชียุคใหม่ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการทำงานด้านความถูกต้องของนักบัญชีในสำนักงานรับทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ตัวแปร	Standardized Coefficients	T-Value	Sig.
ความรู้ ความสามารถ	0.036	0.717	0.474
จรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี	0.272**	5.216	0.000
การใช้เทคโนโลยีทางการบัญชี	-0.022	-0.431	0.667
ทักษะการสื่อสารและความหลากหลายทางภาษา	0.167**	3.052	0.002
ทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล	0.318**	5.900	0.000

หมายเหตุ: $n = 348$, $R = 0.545$, $R^2 = 0.297$, $F = 28.890$, $Sig. = 0.00$

* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($1.96 \leq T\text{-Value} < 2.576$)

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($2.576 \leq T\text{-Value}$)

จากตารางที่ 1 พบว่าคุณลักษณะของนักบัญชียุคใหม่ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี ด้านทักษะการสื่อสารและความหลากหลายทางภาษา และด้านทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการทำงานด้านความถูกต้องของนักบัญชีในสำนักงานรับทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงสรุปได้ว่าสมมติฐานที่ 1 ได้รับการสนับสนุน อธิบายได้ว่า หากนักบัญชีในสำนักงานรับทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลปฏิบัติงานโดยมีจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี ไม่ปกปิด ปิดบังข้อเท็จจริงหรือบิดเบือนความจริง เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนเป็นสำคัญ โดยมีทักษะการสื่อสารและความหลากหลายทางภาษา สามารถเลือกใช้วิธีการสื่อสารและเครื่องมือในการสื่อสารได้เหมาะสมกับสถานการณ์ และมีทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถวิเคราะห์งานทางบัญชีที่ปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม จะช่วยให้หน่วยงานปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้

สมมติฐานที่ 2 คุณลักษณะของนักบัญชียุคใหม่ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการทำงานด้านคุณภาพงานของนักบัญชีในสำนักงานรับทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ คุณลักษณะของนักบัญชียุคใหม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานด้านคุณภาพงานของนักบัญชีในสำนักงานรับทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ตัวแปร	Standardized Coefficients	T-Value	Sig.
ความรู้ ความสามารถ	0.040	0.755	0.451
จรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี	0.17**	3.168	0.002
การใช้เทคโนโลยีทางการบัญชี	0.081	1.524	0.129
ทักษะการสื่อสารและความหลากหลายทางภาษา	0.22**	3.890	<0.001
ทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล	0.219**	3.930	<0.001

หมายเหตุ: $n = 348$, $R = 0.500$, $R^2 = 0.250$, $F = 22.774$, $Sig. = 0.00$

* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($1.96 \leq T\text{-Value} < 2.576$)

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($2.576 \leq T\text{-Value}$)

จากตารางที่ 2 พบว่าคุณลักษณะของนักบัญชียุคใหม่ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี ด้านทักษะการสื่อสารและความหลากหลายทางภาษา และด้านทักษะการวิเคราะห์ข้อมูลส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการทำงานด้านคุณภาพงานของนักบัญชีในสำนักงานรับทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงสรุปได้ว่าสมมติฐานที่ 2 ได้รับการสนับสนุน อธิบายได้ว่า หากนักบัญชีในสำนักงานรับทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลปฏิบัติงานโดยไม่ปกปิด ปิดบังข้อเท็จจริงหรือบิดเบือนความจริงอันเป็นสาระสำคัญ หรือเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนเป็นสำคัญ นักบัญชีสามารถเลือกใช้วิธีการสื่อสาร และเครื่องมือในการสื่อสารได้เหมาะสมกับสถานการณ์ และสามารถวิเคราะห์งานทางบัญชีที่ปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม จะช่วยให้นักบัญชีในสำนักงานรับทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลสามารถปฏิบัติงานได้อย่างจริงจังต่อเนื่อง และสร้างสรรค์ทำให้ผลงานมีประโยชน์ต่อองค์กร

สมมติฐานที่ 3 คุณลักษณะของนักบัญชียุคใหม่ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการทำงานด้านปริมาณงานของนักบัญชีในสำนักงานรับทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ คุณลักษณะของนักบัญชียุคใหม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานด้านปริมาณงานของนักบัญชีในสำนักงานรับทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ตัวแปร	Standardized Coefficients	T-Value	Sig.
ความรู้ ความสามารถ	0.046	0.846	0.398
จรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี	0.111*	1.974	0.049
การใช้เทคโนโลยีทางการบัญชี	0.197**	3.541	<0.001
ทักษะการสื่อสารและความหลากหลายทางภาษา	-0.006	-0.106	0.916
ทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล	0.257**	4.411	<0.001

หมายเหตุ: $n = 348$, $R = 0.424$, $R^2 = 0.180$, $F = 15.00$, $Sig. = 0.00$

* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($1.96 \leq T\text{-Value} < 2.576$)

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($2.576 \leq T\text{-Value}$)

จากตารางที่ 3 พบว่าคุณลักษณะของนักบัญชียุคใหม่ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี ด้านเทคโนโลยีทางการบัญชี และด้านทักษะการวิเคราะห์ข้อมูลส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการทำงานด้านคุณภาพงานของนักบัญชีในสำนักงานรับทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงสรุปได้ว่าสมมติฐานที่ 3 ได้รับการสนับสนุนอธิบายได้ว่า หากนักบัญชีในสำนักงานรับทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลปฏิบัติงานโดยไม่ปกปิด ปิดบังข้อเท็จจริงหรือบิดเบือนความจริงอันเป็นสาระสำคัญ หรือเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนเป็นสำคัญ อีกทั้งมีความคิดสร้างสรรค์ และสามารถประยุกต์ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ในการปฏิบัติงาน สามารถวิเคราะห์งานทางบัญชีที่ปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม จะช่วยให้ปฏิบัติงานตามขั้นตอนหรือตามแผนงานที่ได้กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

สมมติฐานที่ 4 คุณลักษณะของนักบัญชียุคใหม่ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการทำงานด้านความทันต่อเวลาของนักบัญชีในสำนักงานรับทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ คุณลักษณะของนักบัญชียุคใหม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานด้านความทันต่อเวลาของนักบัญชีในสำนักงานรับทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ตัวแปร	Standardized Coefficients	T-Value	Sig.
ความรู้ ความสามารถ	0.102	1.787	0.075
จรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี	0.194**	3.324	<0.001
การใช้เทคโนโลยีทางการบัญชี	-0.117*	-2.024	0.044

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ คุณลักษณะของนักบัญชียุคใหม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานด้านความทันต่อเวลาของนักบัญชีในสำนักงานรับทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล (ต่อ)

ตัวแปร	Standardized Coefficients	T-Value	Sig.
ทักษะการสื่อสารและความหลากหลายทางภาษา	0.141*	2.310	0.021
ทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล	0.127*	2.108	0.036

หมายเหตุ: $n = 348$, $R = 0.345$, $R^2 = 0.119$, $F = 9.248$, $Sig. = 0.00$

* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($1.96 \leq T\text{-Value} < 2.576$)

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($2.576 \leq T\text{-Value}$)

จากตารางที่ 4 พบว่าคุณลักษณะของนักบัญชียุคใหม่ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี ด้านทักษะการสื่อสารและความหลากหลายทางภาษา และด้านทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการทำงานด้านความทันต่อเวลาของนักบัญชีในสำนักงานรับทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และคุณลักษณะของนักบัญชียุคใหม่ด้านการใช้เทคโนโลยีทางการบัญชีส่งผลเชิงลบต่อประสิทธิภาพการทำงานด้านความทันต่อเวลาของนักบัญชีในสำนักงานรับทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงสรุปได้ว่าสมมติฐานที่ 4 ได้รับการสนับสนุนอธิบายได้ว่า หากนักบัญชีในสำนักงานรับทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลปฏิบัติงานโดยไม่เปิดปิด บังข้อเท็จจริงหรือบิดเบือนความจริงอันเป็นสาระสำคัญ หรือเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนเป็นสำคัญ อีกทั้งมีความคิดสร้างสรรค์ และสามารถประยุกต์ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ในการปฏิบัติงาน สามารถเลือกใช้วิธีการสื่อสาร และเครื่องมือในการสื่อสารได้เหมาะสมกับสถานการณ์ รวมถึงสามารถวิเคราะห์งานทางบัญชีที่ปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม จะช่วยสามารถปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายได้สำเร็จลุล่วงด้วยความรวดเร็ว ด้านการใช้เทคโนโลยีทางการบัญชีที่ส่งผลเชิงลบต่อประสิทธิภาพด้านความทันต่อเวลาอาจจะเกิดจากการขาดทักษะการขาดการส่งเสริมจากองค์กรในการพัฒนาความรู้ ความสามารถในการใช้ระบบและโปรแกรมทางบัญชี หรือนักบัญชีอาจจะไม่มีความสนใจและใฝ่รู้ในการประยุกต์ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ในการปฏิบัติงาน

สรุปผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง คุณลักษณะของนักบัญชียุคใหม่ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชีในสำนักงานรับทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. คุณลักษณะของนักบัญชียุคใหม่ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการทำงานด้านความถูกต้องของนักบัญชีในสำนักงานรับทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลพบว่า คุณลักษณะของนักบัญชียุคใหม่ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี ด้านทักษะการสื่อสารและความหลากหลายทางภาษา และด้านทักษะการวิเคราะห์ข้อมูลส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการทำงานด้านความถูกต้องของนักบัญชีในสำนักงานรับทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับงานของอดิگانต์ ประสมทรัพย์ (อดิگانต์, 2563) ซึ่งพบว่า พนักงานบัญชีในกรุงเทพมหานครส่วนมาก จัดทำบัญชีโดยยึดหลักจรรยาบรรณวิชาชีพ และมีความระมัดระวัง เพื่อให้บริการเงินที่จัดทำมีความถูกต้อง น่าเชื่อถือ เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชี รวมถึงสอดคล้องกับกฎหมาย สันตะจักร์ (กมลภู, 2560) ที่พบว่า คุณลักษณะของนักบัญชีที่พึงประสงค์ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ได้แก่ ด้านภาษาต่างประเทศ ด้านจริยธรรม และด้านการวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาที่มีความสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน (กษมาพร, 2561) พบว่า ทักษะทางการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสารมีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการทำงานของนักบัญชีในกรุงเทพมหานคร

2. คุณลักษณะของนักบัญชียุคใหม่ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการทำงานด้านคุณภาพงานของนักบัญชีในสำนักงานรับทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลพบว่า คุณลักษณะของนักบัญชียุคใหม่ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี ด้านทักษะการสื่อสารและความหลากหลายทางภาษา และด้านทักษะการวิเคราะห์ข้อมูลส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการทำงานด้านคุณภาพงาน ในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของผกาดี นิลสุวรรณ, วราพร รุ่งเรือง, วนิดา แพงศรี, ประไพศรี สุภาจันทร์ และศศิกร เครือผือ (ผกาดี และคณะ, 2563) ซึ่งพบว่า คุณสมบัติของนักบัญชีด้านจรรยาบรรณวิชาชีพส่งผลกระทบเชิงบวกต่อคุณภาพของการจัดทำงบการเงิน และงานวิจัยของเกษราภรณ์ งามสุวรรณฉาย, ชูติระ ระบอบ และพิษณุ วรรณกุล (เกษราภรณ์ และคณะ, 2563) ที่พบว่าทักษะในการสื่อสารของพนักงานผู้ให้บริการโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าข้ามแดนส่งผลต่อประสิทธิภาพด้านคุณภาพของงานมากที่สุด

3. คุณลักษณะของนักบัญชียุคใหม่ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการทำงานด้านปริมาณงานของนักบัญชีในสำนักงานรับทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลพบว่า คุณลักษณะของนักบัญชียุคใหม่ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี ด้านเทคโนโลยีการบัญชี และด้านทักษะการวิเคราะห์ข้อมูลส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการทำงานด้านปริมาณงาน ในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอุษคม เจียรจินดา (อุษคม, 2563) ที่พบว่าทัศนคติต่อเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้ปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานทั้งด้านปริมาณงาน คุณภาพงาน ความทันต่อเวลา และสอดคล้องกับงานวิจัยของวันชัย ปานจันทร์ (วันชัย, 2560) พบว่า จรรยาบรรณช่วยควบคุมมาตรฐานและการรับประกันคุณภาพในการปฏิบัติงาน และส่งเสริมคุณภาพและปริมาณงานที่ดีสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพ

4. คุณลักษณะของนักบัญชียุคใหม่ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการทำงานด้านความทันต่อเวลาของนักบัญชีในสำนักงานรับทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลพบว่า คุณลักษณะของนักบัญชียุคใหม่ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี ด้านทักษะการสื่อสารและความหลากหลายทางภาษา และด้านทักษะการวิเคราะห์ข้อมูลส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการทำงานในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนภาลย์ บุญคำเมือง (นภาลย์, 2561) คุณลักษณะทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีภาษีอากรด้านจรรยาบรรณวิชาชีพ มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสอบบัญชี ด้านความทันต่อเวลาอย่างมีนัยสำคัญ และอดิگانต์ ประสมทรัพย์ (อดิگانต์, 2563) ระบุว่า ปัจจัยด้านทักษะในการปฏิบัติงานด้านการวิเคราะห์และแก้ปัญหา มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชี ในมุมมองของพนักงานบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร พนักงานบัญชีควรตระหนักถึงความสำคัญของการวิเคราะห์ข้อมูล และธนพรรณ ธรรมโร (ธนพรรณ, 2562) พบว่า ความเป็นมืออาชีพด้านองค์กรด้านจริยธรรมมีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวม อาทิ ด้านความทันกาล (ฐิติรัตน์ และคณะ, 2559) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของงาน ได้แก่ จรรยาบรรณของนักบัญชีและทักษะทางวิชาชีพ ได้แก่ ทักษะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร มีความสัมพันธ์เชิงบวกและส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

1.1 สำนักงานรับทำบัญชีควรส่งเสริมให้นักบัญชีมีจรรยาบรรณ มีทักษะการสื่อสารที่ชัดเจน และมีทักษะ การวิเคราะห์ข้อมูลอันจะทำให้ผลการปฏิบัติงานของสำนักงานบัญชีมีประสิทธิภาพเกิดความถูกต้อง

1.2 สำนักงานรับทำบัญชีควรส่งเสริมให้นักบัญชีใช้ดุลยพินิจเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพได้อย่างอิสระ ส่งเสริมให้ทำงานร่วมกัน และให้นักบัญชีสามารถวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศทางบัญชีเพื่อตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจได้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการศึกษาไปใช้งาน

2.1 เจ้าของและผู้บริหารสำนักงานรับทำบัญชีสามารถนำผลการศึกษาไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาคุณลักษณะของนักบัญชียุคใหม่เพื่อรองรับการปฏิบัติงานในยุคใหม่ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการปฏิบัติงานเพื่อให้สอดคล้องกับบริบททางเศรษฐกิจในยุคใหม่

2.2 เป็นแนวทางในการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานด้านบัญชีและวางแผนปรับปรุงคุณลักษณะของนักบัญชีในสำนักงานรับทำบัญชีให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานสูงสุด

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการศึกษาคุณลักษณะของนักบัญชียุคใหม่ในด้านทักษะทางสังคม ได้แก่ ความเป็นผู้นำ ความฉลาดทางอารมณ์ เป็นต้น

3.2 ควรศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานโดยเปลี่ยนกลุ่มตัวอย่าง อาทิเช่น วิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม หรือสำนักงานรับทำบัญชีในภูมิภาคอื่น เป็นต้น

References

- กมลภู สันตะจักร. (2560). คุณลักษณะของนักบัญชีที่พึงประสงค์ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของหน่วยงานราชการในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม
- เกษมพร ยั่งล้มปอย. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (SMEs) ในเขตกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม
- เกษราภรณ์ งามสุวรรณฉาย, ชุตีระ ระบอบ และพิษณุ วรรณกุล. (2563). การพัฒนาทักษะการสื่อสารของ พนักงานบริษัทผู้ให้บริการโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าข้ามแดนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน. การค้นคว้าอิสระหลักสูตรการจัดการมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัย หัวเฉิมเฉลิมพระเกียรติ
- ข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชีว่าด้วยจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2561. (2561, 27, พฤศจิกายน). ราชกิจจานุเบกษา. ตอนพิเศษ 301 หน้า 17-24
- จิตติมา ขำคำ, สุพิศ ฤทธิ์แก้ว และสมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์. (2562). ความรู้ความสามารถของนักบัญชีและความเข้าใจในมาตรฐานการจัดทำบัญชีภาครัฐที่มีผลต่อประสิทธิภาพงานบัญชีของสำนักงานการสูงสุด. วารสารนักบริหาร. ปีที่ 39, ฉบับที่ 2, หน้า 52-65
- เฉลิมเกียรติ แก้วหอม. (2555). แนวความคิด ทฤษฎี ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน. เข้าถึงเมื่อ (16 มิถุนายน 2565). เข้าถึงได้จาก (http://sukanrat.blogspot.com/2012/09/blog-post_804.html)
- ชุมพล รอดแจ่ม และรุ่งระวี มั่งสิงห์. (2562). การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันสมรรถนะของนักบัญชีตาม คุณลักษณะนักบัญชีที่พึงประสงค์. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์. ปีที่ 5, ฉบับที่ 1, หน้า 29-44.
- ฐิติรัตน์ มีมาก, รติกร บุญสวาท และชุตติมา ชลิตทอง. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างจรรยาบรรณและทักษะทาง วิชาชีพกับประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชีในสำนักงานบัญชีจังหวัดนครราชสีมา. ใน การประชุม ชาติใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 7. หน้า 653-664
- ดิชพงศ์ พงศ์พัชรชัย. (2559). แนวทางการส่งหนังสือยืนยันยอดในยุคไทยแลนด์ 4.0. ก้าวทันข่าวชาวอดิทธ ฉบับที่ 30. เข้าถึงเมื่อ (15 พฤษภาคม 2565). เข้าถึงได้จาก (<https://www.tf.ac.or.th/upload/9414/yPGFvo5bMM.pdf>)
- ธนพรรณ ธรรมโร. (2562). ผลกระทบความเป็นมืออาชีพที่มีต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบของผู้สอบบัญชีสหกรณ์ ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชา บริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2551). การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. กรุงเทพฯ: วีอินเตอร์ พรินท์ นกาลัย บุญคำเมือง. (2561). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากร. การค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม

- ผกาดี นิลสุวรรณ, วราพร รุ่งเรือง, วนิดา แพงศรี, ประไพศรี สุภาจันทร์ และศศิกร เครือผื้อ. (2563). คุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ที่ส่งผลต่อคุณภาพของการจัดทำงบการเงินของสำนักงานบัญชีในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี. งานวิจัยบัญชีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
- वलันต์ ครอบมี, ปุณยวีร์ ยังดี, และพุดิสสรค์ เกตุมรรค. (2563). ผลกระทบของทักษะนักบัญชียุคดิจิทัลที่มีผลต่อความสำเร็จในการทำงานของผู้ทำบัญชีในสำนักงานบริการด้านบัญชี จังหวัดเชียงใหม่. วารสารบริหารธุรกิจมหาวิทยาลัยแม่โจ้. ปีที่ 2, ฉบับที่ 1, หน้า 67-86
- วันชัย ปานจันทร์. (2560). การพัฒนาจรรยาบรรณวิชาชีพของนักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. งานวิจัย คณะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- สรวิชญ์ บุญวุฒิ และไพฑูรย์ อินตะชน. (2559). การศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะของนักบัญชียุคใหม่ ภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. วารสารวิทยาการจัดการสมัยใหม่. ปีที่ 9, ฉบับที่ 1, หน้า 162-177
- สิริวิทย์ ชูเชิด. (2556). การศึกษาสภาพการบริหารงานกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม
- สุดธิดา การด และศิริเดช คำสุพรหม. (2562). คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักวิชาชีพบัญชีในยุคดิจิทัลของสถานประกอบการในจังหวัดเลย. สารนิพนธ์หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
- สุทธนู ศรีไสย์. (2551). สถิติประยุกต์สำหรับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อุษคม เจียรจินดา. (2563). เทคโนโลยีสารสนเทศกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานในเขตกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- อดิกันต์ ประสมทรัพย์. (2563). ประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชีในมุมมองของพนักงานบัญชีในกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- Hunton, J. E. (2015). The Impact of Digital Technology on Accounting Behavioral Research. **Advances in Accounting Behavioral Research**. Vol. 5, DOI: 10.1016/S1474-7979(02)05035-4
- Yamane, T. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis**. New York: Harper & Row
- Uttayarath, S. (2014). **How Should an Accountant Prepare? When Accessing AEC**. Access (10 April 2022). Available (<https://th.jobsdb.com/th-th/articles-aec>)

การศึกษาทัศนคติและความพึงพอใจของประชาชนและนักท่องเที่ยวต่อความปลอดภัยในการใช้จักรยานและทางเดินเท้า ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน กรณีศึกษา: จังหวัดสกลนคร นครพนมและมุกดาหาร

A Study of People and Tourists' Attitude and Satisfaction in Secure Bicycling and Walk on the Pedestal Public for Diary Life in Upper North Eastern of Thailand Case Study: Sakhon Nakhon, Nakhon Phanom and Mukdahan

พุทธชาติ ทองโคตร^{1*} พชร ครองกิจศิริ¹ สำเนียง ลุนพัฒน์¹ และเทพารัตน์ ปักฤทัย²

Pudthachad Tongkhott^{1*} Pacharee Krongkitsiri¹ Sumneang Lunphut¹ and Teparat Pakruetai²

Received: August 8, 2022; Revised: September 16, 2022; Accepted: September 19, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาทัศนคติของประชาชนและนักท่องเที่ยวที่มีต่อสภาพ และปัญหาความปลอดภัยในการใช้จักรยานและทางเดินเท้า 2) เพื่อศึกษาทัศนคติของประชาชนและนักท่องเที่ยวที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการสร้างความปลอดภัย ความคิดเห็นและความยินดีร่วมมือในการสร้างความปลอดภัยในการใช้จักรยานและทางเดินเท้า และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของประชาชนและนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับความปลอดภัยในการใช้จักรยานและทางเดินเท้า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นประชาชนและนักท่องเที่ยวในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน จำนวน 3,000 คน โดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจงใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ทัศนคติของประชาชนและนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับสภาพและปัญหาความปลอดภัยในการใช้จักรยานและทางเดินเท้าพบว่า

¹ คณะอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร

² โรงเรียนดงหลวงวิทยา มุกดาหาร

¹ Faculty of Industrial and Technology, Rajamangala University of Technology Isan Sakon Nakhon Campus

² Doundlaungwittaya School, Mukdahan

* Corresponding Author, Tel. 08 6231 7412, E - mail: Pudthachad.to@rmuti.ac.th

ประชาชนและนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับความปลอดภัยในการใช้จักรยานและทางเดินเท้าในระดับมากร้อยละ 34.80 ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการใช้จักรยานและทางเดินเท้าว่ามีส่วนสำคัญในชีวิตประจำวันมากที่สุดร้อยละ 51.60 แต่ไม่แน่ใจว่า ความปลอดภัยในการใช้จักรยานและทางเดินเท้ามีลักษณะอย่างไรมากที่สุดร้อยละ 50.63 ตามลำดับ ทัศนคติของประชาชนและนักท่องเที่ยวที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการสร้างความปลอดภัยในการใช้จักรยานและทางเดินเท้า และความคิดเห็นและความยินดีร่วมมือในการสร้างความปลอดภัยในการใช้จักรยานและทางเดินเท้า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$) โดยพบว่า ประชาชนและนักท่องเที่ยวให้ความสำคัญว่า การสร้างความปลอดภัยในการใช้จักรยานและทางเดินเท้ามีความสำคัญมากที่สุด ($\bar{X} = 4.48$) ความพึงพอใจของประชาชนและนักท่องเที่ยวต่อความปลอดภัยในการใช้จักรยานและทางเดินเท้า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$) โดยพบว่า ประชาชนและนักท่องเที่ยวให้ความสำคัญว่า มีการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมกับการกิจกรรมการใช้จักรยานและทางเดินเท้ามากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$)

คำสำคัญ : ทัศนคติ; ความพึงพอใจ; ความปลอดภัย; ทางเดินเท้า

Abstract

The purposes of this research were: 1) to study people and tourists' attitude toward the safety of pedestrians and bicycling in public, 2) to study people and tourists' participation in secure bicycling and walking on public pedestal and, 3) to study people and tourists' satisfaction in the safety of pedestrians and bicycling in daily life in upper north eastern region of Thailand. The samples of this research were 3,000 people from the upper north eastern region of Thailand by purposive random sampling. The instruments used in this research were interview schedule. The statistics used for data analysis were percentage, arithmetic mean and standard deviation. The research findings could be concluded as follows: The people and tourists' attitude toward secure bicycling and as pedestrians was found to be significant at 34.80 %. Most people were convinced of the safety in bicycling and as pedestrians in daily life accounting for 51.60 while some were not sure which accounted for 50.63 %. The people and tourists' attitude towards participation in secure bicycling as pedestrians revealed a high opinion ($\bar{X} = 3.98$). It was found that most of them were participating in secure bicycling and as pedestrians at ($\bar{X} = 4.48$). The satisfaction was high ($\bar{X} = 3.95$). It was found that most of them participated in bicycling and as pedestrians by chance ($\bar{X} = 4.68$).

Keywords: Attitude; Satisfaction; Security; Pedestal Path

บทนำ

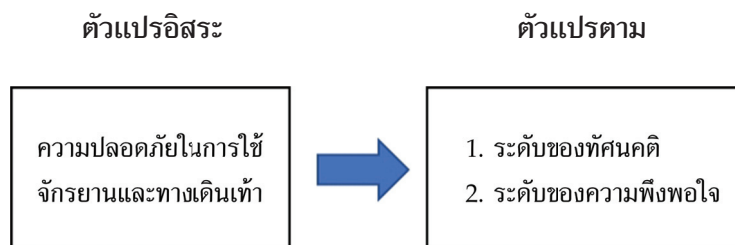
ความปลอดภัยในการใช้จักรยานและทางเดินเท้า ถือเป็นปัจจัยสำคัญในการเดินทางในชีวิตประจำวันของประชาชนและนักท่องเที่ยว โดยในปัจจุบันได้เกิดกระแสนิยมการหันมาเดินทางด้วยการใช้จักรยานและทางเดินเท้ามากขึ้น เพราะสะดวก ประหยัดและเหมาะสมกับวิถีชีวิตยุคใหม่ (Life Style) ที่ใส่ใจสุขภาพและสิ่งแวดล้อม และสามารถตอบโจทย์กับวิถีชีวิตของแต่ละชุมชนมากขึ้น ในขณะที่ประชาชนและนักท่องเที่ยวเริ่มใส่ใจกับปัจจัยทางด้านสุขภาพและคุณภาพของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากขึ้น รวมทั้งน้ำมันซึ่งเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางที่มีแนวโน้มปรับตัวสูงขึ้นทุกวัน อย่างไรก็ตามแม้การใช้จักรยานและทางเดินเท้าในการเดินทางติดต่อสื่อสารและการท่องเที่ยวของผู้คนจะสะดวกสบาย ลดปัญหามลภาวะและยังช่วยลดค่าใช้จ่าย แต่หากพิจารณาถึง

ความปลอดภัยแล้วก็ยังถือว่ายางขาดการให้ความสำคัญ โดยเฉพาะการให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวเข้าไปมีส่วนร่วมในการสร้างความปลอดภัยในการใช้จักรยานและทางเดินเท้า ซึ่งถือว่าจะช่วยให้เกิดการตื่นตัวในการใช้จักรยานให้เกิดความสะดวก สบาย ปลอดภัย ประหยัดและยังช่วยลดภาวะโลกร้อนสร้างเมืองนิเวศ (Eco City) ซึ่งเป็นเมืองที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ให้เข้ากับแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืนในปัจจุบัน

พื้นที่จังหวัดสกลนคร นครพนม และมุกดาหาร ตั้งอยู่ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนของประเทศไทย เป็นจังหวัดที่มีสภาพภูมิอากาศเย็นสบาย มีสภาพภูมิประเทศเป็นที่ราบสลับกับทิวเขาที่สวยงาม และเหมาะสำหรับการใช้จักรยานและทางเดินเท้า นอกจากนี้ทั้ง 3 จังหวัด ยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นจุดหมายปลายทางของนักเดินทางที่ได้รับความนิยม เพราะเป็นทั้งเมืองที่มีมรดกทางประเพณีวัฒนธรรมที่มีเสน่ห์สวยงาม มีมนต์ขลัง สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งธรรมชาติของเกจิอาจารย์ชื่อดัง และมีธรรมชาติที่สวยงาม จนได้ชื่อว่าเป็นเมืองสามธรรม คือ ธรรมะ ธรรมชาติ และวัฒนธรรม ตลอดจนมีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นตลาดอินโดจีนรวมทั้งตลาดชายแดนอื่น ๆ และแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่หลากหลาย ทั้งนี้จังหวัดนครพนมและมุกดาหารยังเป็นจังหวัดชายแดนที่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมกับ สปป.ลาว และเวียดนาม ทำให้ผู้คนมีการเดินทางสัญจรโดยใช้จักรยานและทางเดินเท้ามากขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะการที่ประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปลายปี พ.ศ. 2558 ที่ผ่านมา แต่อย่างไรก็ตาม เนื่องจากยังขาดการศึกษา การส่งเสริมและการสนับสนุนในเรื่องของความปลอดภัย การมีส่วนร่วม รวมทั้งการศึกษาความพึงพอใจในการใช้จักรยานและทางเดินเท้าจึงทำให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวให้ความสำคัญและใส่ใจการใช้จักรยานและทางเดินเท้าไม่มากเท่าที่ควร ซึ่งถ้าหากมีการสนับสนุนในเรื่องดังกล่าวเหล่านี้แล้ว น่าจะทำให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวเกิดความเชื่อมั่น ตระหนักและเล็งเห็นความสำคัญของความปลอดภัย และการมีส่วนร่วมในการใช้จักรยานและทางเดินเท้ามากขึ้น จนนำไปสู่การทำให้เกิดความพึงพอใจ และเกิดการตื่นตัวในการใช้จักรยานและทางเดินเท้าของประชาชนและนักท่องเที่ยวในอนาคตมากขึ้นนั่นเอง

ด้วยเหตุผลดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงเกิดแนวคิดที่จะทำการศึกษาทัศนคติและความพึงพอใจของประชาชน และนักท่องเที่ยวต่อความปลอดภัยในการใช้จักรยานและทางเดินเท้า ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ภูมิศึกษา: จังหวัดสกลนคร นครพนม และมุกดาหาร เพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับทัศนคติของประชาชนและ นักท่องเที่ยวต่อสภาพและปัญหาความปลอดภัย การมีส่วนร่วมในการสร้างความปลอดภัย ความยินดีในการ ร่วมมือในการสร้างความปลอดภัยและความพึงพอใจของประชาชนและนักท่องเที่ยวต่อความปลอดภัยในการ ใช้จักรยานและทางเดินเท้ามากขึ้น อันจะนำไปสู่ความร่วมมือในการบริหารจัดการและการสร้างความปลอดภัย ในการใช้จักรยานและทางเดินเท้าของภูมิภาคนี้อย่างจริงจังจนนำไปสู่เมืองที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ เพื่อมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของการพัฒนาท้องถิ่นและประเทศอย่างยั่งยืนสืบไป

กรอบแนวคิดของการวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนและนักท่องเที่ยวในเขตเมืองเศรษฐกิจและเมืองที่ประชาชน และนักท่องเที่ยวอาศัยอยู่อย่างหนาแน่นมากที่สุดในเขต 15 อำเภอ ได้แก่ จังหวัดสกลนคร ประกอบด้วย อำเภอเมืองสกลนคร อำเภอสว่างแดนดิน อำเภอดอนนาหว้า อำเภอพรรณานิคม และอำเภอพังโคน จังหวัดนครพนม

ประกอบด้วย อำเภอเมืองนครพนม อำเภอธาตุพนม อำเภอศรีสงคราม อำเภอกู่แก้ว และอำเภอบ้านแพง และ
จังหวัดมุกดาหาร ประกอบด้วย อำเภอเมืองมุกดาหาร อำเภอดงหลวง อำเภอโนนคำสร้อย อำเภอท่าวาสุกรี
และอำเภอดงบัง

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนและนักท่องเที่ยวในเขตเมืองเศรษฐกิจและเมือง
ที่ประชาชนและนักท่องเที่ยวอาศัยอยู่อย่างหนาแน่นมากที่สุด ในเขต 15 อำเภอ ของจังหวัดสกลนคร นครพนม
และมุกดาหาร โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) อำเภอละ 200 คน ได้กลุ่มตัวอย่างรวมจำนวน
3,000 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ยึดความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) เป็นหลัก
ด้วยการตรวจสอบเนื้อหาที่ใช้ตั้งเป็นคำถาม โดยการวิเคราะห์วัตถุประสงค์ของการวิจัยและอาศัยเอกสารกับ
รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นหลัก แบบสัมภาษณ์เป็นแบบมาตรฐานซึ่งมีคำถามกำหนดอย่างแน่นอนไว้ล่วงหน้า
ประกอบด้วย 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ถามข้อมูลทั่วไปของประชาชนและนักท่องเที่ยวที่ให้สัมภาษณ์ ลักษณะคำถามเป็นแบบปิด
และเปิดผสมกัน

ตอนที่ 2 ถามทัศนคติของประชาชนและนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับสภาพและปัญหาความปลอดภัย
ในการใช้จักรยานและทางเดินเท้า

ตอนที่ 3 ถามทัศนคติของประชาชนและนักท่องเที่ยวที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการสร้างความปลอดภัย
ในการใช้จักรยานและทางเท้า และความคิดเห็นและความยินดียินดีร่วมมือในการสร้างความปลอดภัยในการใช้
จักรยานและทางเดินเท้า

ตอนที่ 4 ถามความพึงพอใจของประชาชนและนักท่องเที่ยวต่อความปลอดภัยในการใช้จักรยาน
และทางเดินเท้า

แบบสัมภาษณ์ได้ผ่านการพิจารณาความสอดคล้อง (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน มีดัชนีความสอดคล้อง
อยู่ระหว่าง 0.82 - 1.00 และความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์ทั้งฉบับโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's
Alpha) เท่ากับ 0.95

การเก็บรวบรวมข้อมูล หลังจากผลการทดลองใช้แบบสัมภาษณ์และนำมาปรับปรุงแก้ไขแล้ว ก่อนการ
เก็บรวบรวมข้อมูลมีการศึกษาทบทวนเส้นทางและจุดที่ต้องไปเก็บข้อมูลให้แม่นยำ การเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด
กระทำภายในสัปดาห์เดียวกัน ทำการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์ทั้งหมดกับกลุ่มตัวอย่าง
ซึ่งเป็นประชาชนและนักท่องเที่ยวในเขตเมืองเศรษฐกิจและเมืองที่ประชาชนและนักท่องเที่ยวอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น
มากที่สุด ในเขต 15 อำเภอของจังหวัดสกลนคร นครพนมและมุกดาหาร อำเภอละ 200 คน รวมจำนวน 3,000 คน
รวบรวมได้แบบสัมภาษณ์ที่สมบูรณ์จำนวน 3,000 ชุด แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล คณะผู้วิจัยนำแบบสอบถามจำนวน 3,000 ฉบับ ที่ผ่านการตรวจและมีความถูกต้อง
สมบูรณ์แล้ว มาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. แยกแบบสัมภาษณ์วิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสถานภาพข้อมูลทั่วไป ซึ่งเป็นข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์
โดยหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับทัศนคติของประชาชนและนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับสภาพและ
ปัญหาความปลอดภัยในการใช้จักรยานและทางเดินเท้าโดยหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการสร้าง
ความปลอดภัยในการใช้จักรยานและทางเท้า ความคิดเห็นและความยินดียินดีร่วมมือในการสร้างความปลอดภัย
ในการใช้จักรยานและทางเดินเท้า

ตอนที่ 4 ความพึงพอใจของประชาชนและนักท่องเที่ยวต่อความปลอดภัยในการใช้จักรยาน
และทางเดินเท้า ทั้งนี้ตอนที่ 3 และตอนที่ 4 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบประเมินค่า (Rating Scale) โดยหาค่าเฉลี่ย
เลขคณิต ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้สูตรของ Srisa-ard, B. (Srisa-ard, B., 2013)

จากนั้นดำเนินการจัดอันดับความสำคัญ แล้วแปลความหมายของข้อมูลต่อไป

2. การแปลความหมายของข้อมูล โดยใช้หลักเกณฑ์ของ Grigoroudis, E. (Grigoroudis, E., 2009) ดังนี้

คะแนน 5	ค่าเฉลี่ยระหว่าง	4.21 - 5.00	อยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนน 4	ค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.41 - 4.20	อยู่ในระดับมาก
คะแนน 3	ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.61 - 3.40	อยู่ในระดับปานกลาง
คะแนน 2	ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.81 - 2.60	อยู่ในระดับน้อย
คะแนน 1	ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.00 - 1.80	อยู่ในระดับน้อยที่สุด

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาทัศนคติของประชาชนและนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับสภาพและปัญหาความปลอดภัยในการใช้จักรยานและทางเดินเท้าพบว่า ประชาชนและนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับความปลอดภัยในการใช้จักรยานและทางเดินเท้าในระดับมากที่สุด ร้อยละ 34.80 ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการใช้จักรยานและทางเดินเท้าว่ามีส่วนสำคัญในชีวิตประจำวันมากที่สุด ร้อยละ 51.60 แต่ไม่แน่ใจว่า ความปลอดภัยในการใช้จักรยานและทางเดินเท้ามีลักษณะอย่างไรมากที่สุด ร้อยละ 50.63 โดยส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ความปลอดภัยในการใช้จักรยานและทางเดินเท้า มีลักษณะเป็นสภาวะที่สามารถใช้จักรยานและทางเดินเท้าได้อย่างมีความสุขมากที่สุด ร้อยละ 25.14 และมีความเห็นว่า ปัญหาความปลอดภัยในการใช้จักรยานและทางเดินเท้าส่งผลกระทบต่อตนเองและชุมชนมากที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 34.40 ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า รูปแบบการใช้ชีวิตไม่มีส่วนทำให้เกิดปัญหาความปลอดภัยในการใช้จักรยานและทางเดินเท้ามากที่สุด ร้อยละ 61.36 โดยมีความเห็นว่า รูปแบบการใช้ชีวิตที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความปลอดภัยในการใช้จักรยานและทางเดินเท้ามากที่สุด คือ การเดินทางและสัญจรในชุมชน ร้อยละ 51.60 และมีความเห็นว่า ปัญหาความปลอดภัยในการใช้จักรยานและทางเดินเท้าเกิดจากสาเหตุปัจจัยหลัก 3 ประการมีไม่เพียงพอมากที่สุด ร้อยละ 28.63 ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยในการใช้จักรยานและทางเดินเท้า มากที่สุด คือ ไม่มีการกำหนดพื้นที่เฉพาะสำหรับการใช้จักรยานและทางเดินเท้าที่ชัดเจน ร้อยละ 21.06 ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ความไม่ปลอดภัยในการใช้จักรยานและทางเดินเท้าก่อให้เกิดปัญหาได้มากที่สุด คือ ความไม่ปลอดภัยในการเดินทางและการท่องเที่ยวมากที่สุด ร้อยละ 31.36 และส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ควรมีการป้องกันและแก้ไขความปลอดภัยในการใช้จักรยานและทางเดินเท้ามากที่สุด คือ การให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับความปลอดภัยในการใช้จักรยานและทางเดินเท้ามากที่สุด ร้อยละ 19.94

2. ผลการศึกษาทัศนคติของประชาชนและนักท่องเที่ยวที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการสร้างความปลอดภัยในการใช้จักรยานและทางเดินเท้า และความคิดเห็นและความยินดีร่วมมือในการสร้างความปลอดภัยในการใช้จักรยานและทางเดินเท้าพบว่า ทัศนคติของประชาชนและนักท่องเที่ยวต่อการมีส่วนร่วมในการสร้างความปลอดภัยในการใช้จักรยานและทางเดินเท้า และความคิดเห็นและความยินดีร่วมมือในการสร้างความปลอดภัยในการใช้จักรยานและทางเดินเท้า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 โดยพบว่า ประชาชนและนักท่องเที่ยวให้ความสำคัญว่า การสร้างความปลอดภัยในการใช้จักรยานและทางเดินเท้ามีความสำคัญมากที่สุดค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.80 รองลงมา เห็นว่าการสร้างความปลอดภัยในการใช้จักรยานและทางเดินเท้าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อส่วนรวมค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.78 ตามมาด้วยประชาชนและนักท่องเที่ยวมีความตระหนักต่อการมีส่วนร่วมในการสร้างความปลอดภัยในการใช้จักรยานและทางเดินเท้าค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.54 ตามลำดับ

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของประชาชนและนักท่องเที่ยวต่อความปลอดภัยในการใช้จักรยานและทางเดินเท้าพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 โดยพบว่า ประชาชนและนักท่องเที่ยวให้ความสำคัญว่า มีการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมกับการใช้จักรยานและทางเดินเท้ามากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.68 รองลงมา เห็นว่าชุมชนมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการใช้จักรยานและทางเดินเท้าค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 ตามมาด้วย มีความมั่นใจในการใช้จักรยานและทางเดินเท้าค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการที่คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาทัศนคติและความพึงพอใจของประชาชนและนักท่องเที่ยวต่อความปลอดภัยในการใช้จักรยานและทางเดินเท้า ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน กรณีศึกษา: จังหวัดสกลนคร นครพนมและมุกดาหาร ดังนั้นคณะผู้วิจัยขอเสนอประเด็นการอภิปรายผลการวิจัยรายละเอียด ดังนี้

1. การศึกษาทัศนคติของประชาชนและนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับสภาพและปัญหาความปลอดภัยในการใช้จักรยานและทางเดินเท้าพบว่า ประชาชนและนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับความปลอดภัยในการใช้จักรยานและทางเดินเท้าในระดับมากร้อยละ 34.80 ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการใช้จักรยานและทางเดินเท้าว่ามีส่วนสำคัญในชีวิตประจำวันมากที่สุดร้อยละ 51.60 สอดคล้องกับงานวิจัยของ Phantumjinda, S., Jaturapong, P., Meesit, R., and Samranjit, S. (Phantumjinda, S. et al., 2021) ที่ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการสัญจรไปสู่ Active Mobility ซึ่งเป็นการเดินทางที่ผู้เดินทางต้องมีการเคลื่อนไหวร่างกาย เช่น การเดินเท้าหรือการปั่นจักรยาน แนวคิดนี้ถูกนำไปใช้จนประสบความสำเร็จในหลายประเทศทั่วโลก เช่น สิงคโปร์ ญี่ปุ่น และอังกฤษ เป็นต้น ประเทศไทยเองได้ริเริ่มการผสมผสานแนวคิดนี้กับการออกแบบโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับคนเดินเท้าและคนปั่นจักรยานที่มีเพิ่มมากขึ้น โดยการศึกษาจึงมีจุดประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงการสัญจรไปสู่ Active Mobility ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังเป็นพื้นที่ศึกษา ผลจากการศึกษาพบว่า เหตุจูงใจที่มากที่สุดในการเปลี่ยนพฤติกรรมมาเดินหรือปั่นจักรยาน คือ ความปลอดภัยต่อการสัญจรและการอยากมีสุขภาพที่ดี โดยที่กลุ่มตัวอย่างมากกว่าร้อยละ 80 พร้อมจะเลือกเดินทางด้วยการเดินหรือปั่นจักรยานในอนาคต หากมีการปรับปรุงและพัฒนาทางเท้าและทางจักรยานบริเวณพื้นที่ภายใน สจล. หรือพื้นที่โดยรอบ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Topothai, T., Topothai, C., and Meepring, A. (Topothai, T. et al., 2021) ที่ได้ศึกษาการส่งเสริมการเดินและใช้จักรยานในชีวิตประจำวัน: กรณีศึกษา 4 ชุมชนในประเทศไทยโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินกระบวนการดำเนินงานส่งเสริม การเดินและใช้จักรยานโดยภาคีต่าง ๆ ในชุมชน 2) ประเมินช่องว่างการดำเนินงานส่งเสริมการเดินและใช้จักรยานในชุมชน และ 3) เสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการเดินและใช้จักรยานในชุมชน ซึ่งกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ วิธีการเก็บข้อมูลคือ การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการส่งเสริมการเดินและใช้จักรยานจำนวน 28 คน ใน 4 ชุมชน 4 ภูมิภาค คือ 1) ชุมชนสมเด็จพระเจ้าตากสิน อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา 2) ชุมชนสุขสบายใจ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ 3) ชุมชนโรงเรียนเทศบาลบ้านเขานีเวศน์ อำเภอเมือง จังหวัดระนอง และ 4) ชุมชนบ้านธาตุสบแวน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ผลการศึกษาพบว่า ภาคีหลักในการส่งเสริมการเดินและการใช้จักรยานในชีวิตประจำวันมี 3 กลุ่ม ได้แก่ หน่วยงานราชการ ประชาสังคม และนักวิชาการ โดยมีบทบาทและกลไกการดำเนินงานที่แตกต่างกันแต่เชื่อมโยงประสานกันเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน ช่องว่างและความท้าทายในการดำเนินงาน คือ ทัศนคติเชิงลบต่อการเดินและการใช้จักรยาน และปัญหาด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ไม่เหมาะสมหรือไม่ปลอดภัย ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานต่อคือ การสื่อสารให้เกิดค่านิยมเชิงบวก ปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพ โดยเฉพาะการลดความเร็วของยานพาหนะในชุมชน และการมีนโยบายสนับสนุนการเดินและการใช้จักรยานในชีวิตประจำวันที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Boonon, N. and Limpaseni, W. (Boonon, N. and Limpaseni, W., 2020) ได้ศึกษาการพัฒนาทางเท้าเพื่อกรุงเทพมหานครเมืองสะดวก: กรณีศึกษา ทางเท้าตามแนวเส้นทางรถไฟฟ้าสายสีเขียวอ่อน (สายสีลม) พบว่าทางเท้าในพื้นที่ศึกษามีปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้การเดินทางเท้าไม่สะดวก ได้แก่ 1) อุปสรรคและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการและผู้พิการ 2) ความปลอดภัยจากอาชญากรรม 3) ความต่อเนื่องในการสัญจรทางเท้า ทางข้าม สิ่งกีดขวางและพฤติกรรมการขับขึ้นบนทางเท้า ซึ่งหากมีการปรับปรุงทางเท้าให้ดีขึ้นและน่าใช้งาน จะทำให้มีจำนวนผู้ใช้ทางเท้ามากขึ้น สามารถช่วยลดปัญหาการจราจร มลพิษทางอากาศ และส่งเสริมคุณภาพชีวิตของคนกรุงเทพมหานครจากการเดิน เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Viseddee, S. and Kittikhamron, T. (Viseddee, S. and Kittikhamron, T., 2018) ที่ได้ศึกษาการศึกษาาระบบจักรยานสาธารณะ เพื่อปรับใช้ในมหาวิทยาลัยบูรพา ผลการศึกษาพบว่า มีผู้ใช้

จักรยานยนต์ รถยนต์ และรถโดยสารประจำทางมากกว่าผู้ใช้จักรยานสาธารณะ ส่งผลให้มีปริมาณการจราจรที่แออัด บางพื้นที่ภายในมหาวิทยาลัยบูรพา มีพื้นที่บางส่วนที่สามารถเพิ่มเส้นทางจักรยานสาธารณะเพื่อการเดินทางที่ปลอดภัย มีรูปแบบถนนและความกว้างตามมาตรฐานทางด้านวิศวกรรมที่สามารถนำมาปรับใช้งานได้ โดยตระหนักถึงความปลอดภัยและความสะดวกสบายต่อผู้ขับขี่จักรยานสาธารณะเป็นสำคัญ

2. ผลการศึกษาทัศนคติของประชาชนและนักท่องเที่ยวที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการสร้างความปลอดภัยในการใช้จักรยานและทางเดินเท้า และความคิดเห็นและความยินดีร่วมมือในการสร้างความปลอดภัยในการใช้จักรยานและทางเดินเท้าพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 โดยพบว่า ประชาชนและนักท่องเที่ยวให้ความสำคัญว่า การสร้างความปลอดภัยในการใช้จักรยานและทางเดินเท้ามีความสำคัญมากที่สุดค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.80 รองลงมาเห็นว่าการสร้างความปลอดภัยในการใช้จักรยานและทางเดินเท้าเป็นสิ่งที่มีความประโยชน์ต่อส่วนรวม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.78 ตามมาด้วย ประชาชนและนักท่องเที่ยวมีความตระหนักต่อการมีส่วนร่วมในการสร้างความปลอดภัยในการใช้จักรยานและทางเดินเท้า ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.54 ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Bopp, M., Sims, D., and Piatkowski, D. (Bopp, M. et al., 2018) ที่พบว่า มาตรการการสื่อสารรณรงค์ที่ปรับให้เหมาะสมกับบริบทและความต้องการของประชาชน อันรวมถึงทัศนคติต่อการเดินและใช้จักรยาน เช่น การรณรงค์ปั่นจักรยานไปทำงาน การมีน้ำใจของคนขับรถยนต์ต่อคนขี่จักรยาน การแบ่งปันถนน (Share the Road) การปั่นจักรยานเพื่อสุขภาพที่แข็งแรงและลดอุบัติเหตุในช่องทางต่าง ๆ เช่น ป้ายรณรงค์บริเวณถนนในชุมชน สื่อสังคมออนไลน์ หรือการจัดงานเดินวิ่งปั่น รวมถึงการมีชมรมเดินและจักรยาน เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนพฤติกรรมการเดินทางมาใช้ การเดินและจักรยานของประชาชน และความจำเป็นในการวิเคราะห์บริบทชุมชนเพื่อออกแบบการดำเนินการที่เหมาะสมสอดคล้องและสร้างการมีส่วนร่วมให้กับประชาชนในชุมชน

สอดคล้องกับงานวิจัยของ Ruthamnong, S. (Ruthamnong, S., 2018) ได้ทำการสำรวจและประเมินเส้นทางจักรยานปลอดภัย โดยการประยุกต์ใช้ภูมิสารสนเทศและกระบวนการมีส่วนร่วมจังหวัดกำแพงเพชร โดยมีเป้าหมายเพื่อสำรวจ คัดเลือก และประเมินเส้นทางที่เหมาะสมในการพัฒนาเป็นเส้นทางจักรยานปลอดภัย โดยใช้ภูมิสารสนเทศและกระบวนการมีส่วนร่วม จังหวัดกำแพงเพชร ผลการศึกษพบว่า การสัมภาษณ์ผู้มีประสบการณ์ปั่นจักรยานในพื้นที่และผู้ใช้มีส่วนได้ส่วนเสียจำนวน 200 ราย พบว่าร้อยละ 100 มีความต้องการให้เกิดการพัฒนาเส้นทางจักรยานปลอดภัย ในพื้นที่การสำรวจและกระบวนการคัดเลือกเส้นทางที่เป็นทางเลือกอย่างมีส่วนร่วมนำไปสู่การเสนอเส้นทางที่เป็นทางเลือกจำนวน 20 เส้นทาง เป็นเส้นทางระยะใกล้ 5 เส้นทาง ระยะกลาง 9 เส้นทาง และระยะไกล 6 เส้นทาง การวิเคราะห์เส้นทางโดยใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์และการให้คะแนน ปัจจัยอย่างมีส่วนร่วมจาก 3 ปัจจัย คือ บรรยาการในการขับขี่ ความปลอดภัยในการขับขี่ และความเหมาะสมในการพัฒนา ทั้งนี้เส้นทางและความเสี่ยงอุบัติเหตุได้นำไปสู่การเสนอแนวทางการพัฒนาเส้นทางจักรยานเพื่อให้เกิดความปลอดภัยที่สอดคล้องกับคุณลักษณะของเส้นทางแต่ละเส้น

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของประชาชนและนักท่องเที่ยวต่อความปลอดภัยในการใช้จักรยานและทางเดินเท้าพบว่า ความพึงพอใจของประชาชนและนักท่องเที่ยวต่อความปลอดภัยในการใช้จักรยานและทางเดินเท้า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 โดยพบว่า ประชาชนและนักท่องเที่ยวให้ความสำคัญว่า มีการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมกับกิจกรรมการใช้จักรยานและทางเดินเท้ามากที่สุดค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.68 รองลงมาเห็นว่าชุมชนมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการใช้จักรยานและทางเดินเท้าค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 ตามมาด้วย มีความมั่นใจในการใช้จักรยานและทางเดินเท้าค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sanusit, W., Areerattanasak, W., Onchaiya, S., Sriwiroj, A., and Atchavan, C. (Sanusit, W. et al., 2022) ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจกิจกรรมปั่นจักรยานท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลบ้านด่านนาขาม อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษพบว่า นักปั่นจักรยานส่วนใหญ่เคยมีประสบการณ์ในการท่องเที่ยวตำบลบ้านด่านนาขามมากกว่าสามครั้ง มีความพึงพอใจภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านความร่วมมือของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว ด้านองค์การในการจัดการและการบริหารการท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมากที่สุด ส่วนด้านคุณค่าและความสำคัญ ด้านสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ด้านสภาพการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และ

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกมีความพึงพอใจมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Mark, J. (Mark, J., 2020) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติของนักท่องเที่ยวในการใช้จักรยานสาธารณะในเขตเมืองเก่าเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีอันดับความสำคัญสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ความยืดหยุ่นในการเดินทางเฉพาะสำหรับรถจักรยาน และร้านเช่ารถจักรยาน ส่วนปัจจัยที่มีความสำคัญน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ระยะเวลาการเดินทางเมื่อเทียบกับการเดินทางรูปแบบอื่น สภาพร่างกาย และความสบาย ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจ Exploratory Factor Analysis (EFA) ได้องค์ประกอบทั้งหมด 7 องค์ประกอบ มีค่า Cronbach's Alpha เท่ากับ 0.806 ได้แก่ องค์ประกอบด้านโครงสร้างพื้นฐานสำหรับรถจักรยาน ความยืดหยุ่นและคล่องตัวในการเดินทาง ความสะดวกสบาย รูปแบบเมืองท่องเที่ยว แหล่งดึงดูดการท่องเที่ยว ความปลอดภัยและกายภาพ โดยผลการศึกษาสามารถนำไปใช้ในการเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมการใช้จักรยานสาธารณะ เพื่อการท่องเที่ยวในเขตเมืองเก่าเชียงใหม่ โดยพิจารณาตามระดับความสำคัญตาม คะแนนปัจจัยและค่าน้ำหนักในแต่ละองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กันมาก ซึ่งหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องควรมุ่งพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานสำหรับจักรยานสาธารณะเป็นอันดับแรก โดยเฉพาะทางสำหรับรถจักรยาน เพื่อดึงดูดความต้องการในการเดินทางของกลุ่มนักท่องเที่ยว ทำให้ผู้เดินทางรู้สึกมีความสะดวกและปลอดภัยมากยิ่งขึ้น เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Chuchit, T., Tirapat, S., Satiennam, T., and Satiennam, W. (Chuchit, T. et al., 2020) ได้ศึกษาแบบจำลองตัวแปรแฝงการรับรู้ต่อการใช้งานระบบจักรยานสาธารณะในมหาวิทยาลัยขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า ตัวชี้วัดค่าระดับการรับรู้ในการใช้งาน 13 ตัวชี้วัด ซึ่งสะท้อนถึงการให้ความสำคัญและความพึงพอใจของผู้เดินทางสร้างตัวแปรแฝง 3 ตัว ได้แก่ 1) คุณลักษณะของจักรยาน 2) การเข้าถึงจักรยาน และ 3) ความปลอดภัย ตัวแปรแฝงที่สร้างขึ้นได้รับอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญ จากคุณลักษณะของผู้ใช้ ได้แก่ อายุ เพศ และความถี่ในการใช้จักรยาน ผลการศึกษาช่วยให้เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้เดินทาง ปัจจัยแฝงและค่าระดับการรับรู้ต่อการใช้งาน ซึ่งเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการวางแผนเพื่อ สนับสนุนการใช้จักรยานสาธารณะในพื้นที่ที่ไม่มีวัฒนธรรมในการเดินทางด้วยจักรยานและสอดคล้องกับงานวิจัยของ Theeasana, P., Namakhun, S., and Sarapak, W. (Theeasana, P. et al., 2019) ได้ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการใช้จักรยานในมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม พบว่า 6 แนวทางสำคัญสำหรับการส่งเสริมการใช้จักรยานที่จะทำให้เกิดความพึงพอใจและความสนใจหันมาสนับสนุนการใช้จักรยานมากขึ้น ได้แก่ 1) รณรงค์ประชาสัมพันธ์การใช้จักรยาน 2) จัดทำจักรยานสาธารณะให้เข้ายืม 3) เพิ่มเส้นทางจักรยานให้ครอบคลุม 4) ตั้งหน่วยงาน/ชมรม ในการดูแลซ่อมบำรุงจักรยาน 5) ให้สิทธิพิเศษสำหรับคนที่ปั่นจักรยาน และ 6) จัดทำที่จอดจักรยานให้ปลอดภัยและใกล้อาคารเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Phromthep, C. (Phromthep, C., 2018) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการตลาดเส้นทางจักรยานท่องเที่ยวริมฝั่งโขง อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจและชื่นชอบการปั่นจักรยานท่องเที่ยวกับกลุ่มเพื่อนมากที่สุด ด้านส่วนประสมทางการตลาดพบว่า นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญต่อการพัฒนาการตลาดเส้นทางจักรยานท่องเที่ยวริมฝั่งโขง และแนวทางการพัฒนาการตลาดเส้นทางจักรยานท่องเที่ยวริมฝั่งโขง ควรพัฒนาบุคลากรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีนโยบายที่ชัดเจนไปในทิศทางเดียวกัน และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวตามเส้นทางจักรยานริมฝั่งโขงมากยิ่งขึ้น

จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่า ประชาชนและนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับความปลอดภัยในการใช้จักรยานและทางเดินเท้า ส่วนความพึงพอใจของประชาชนและนักท่องเที่ยวต่อความปลอดภัยในการใช้จักรยานและทางเดินเท้า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากนอกจากนี้ประชาชนและนักท่องเที่ยวยังให้ความสำคัญว่ามีการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมกับกิจกรรมการใช้จักรยานและทางเดินเท้า ซึ่งนับว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่งที่จะสนับสนุนแนวทาง นโยบาย โครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของรัฐ และหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในความปลอดภัยในการใช้จักรยานและทางเดินเท้าในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ให้มีประสิทธิภาพในอนาคตต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า ประชาชนและนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับความปลอดภัยในการใช้จักรยานและทางเดินเท้าในระดับมาก และเห็นด้วยกับการใช้จักรยานและทางเดินเท้าในชีวิตประจำวันเป็นประจำมากที่สุด ดังนั้นจึงน่าจะเป็นแนวทางที่ดีที่จะนำไปสู่การสนับสนุนของประชาชนในการมีส่วนร่วมสร้างความปลอดภัยในการใช้จักรยานและทางเดินเท้า

1.2 ประชาชนและนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เห็นว่า รูปแบบการใช้ชีวิตที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความปลอดภัยในการใช้จักรยานและทางเดินเท้า คือ การเดินทางและการสัญจรภายในชุมชน ดังนั้นควรมีการส่งเสริมให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวใช้จักรยานและทางเดินเท้าในการสัญจรภายในชุมชน เนื่องจากเป็นวิธีการที่ประชาชนให้ความเอาใจใส่ และยังช่วยประหยัดพลังงานและค่าใช้จ่ายในการเดินทาง

1.3 ประชาชนและนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เห็นว่า วิธีป้องกันและแก้ไขปัญหาคือความปลอดภัยในการใช้จักรยานและทางเดินเท้า คือ การให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับความปลอดภัยในการใช้จักรยานและทางเดินเท้า ดังนั้นควรส่งเสริมการให้ความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยในการใช้จักรยานและทางเดินเท้าแก่ประชาชนเพื่อเป็นแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคือความปลอดภัยในการใช้จักรยานและทางเดินเท้าอย่างยั่งยืนต่อไป

1.4 ปัญหาคือความปลอดภัยในการใช้จักรยานและทางเดินเท้าเกิดจากสาเหตุป้ายสัญลักษณ์การจราจรไม่เพียงพอรวมทั้งไม่มีการกำหนดพื้นที่เฉพาะสำหรับการใช้จักรยานและทางเดินเท้าที่ชัดเจนซึ่งส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยในการเดินทางและการท่องเที่ยว ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การดูแลและแก้ไขเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างความปลอดภัยและความพึงพอใจต่อการใช้จักรยานและทางเดินเท้าในอนาคตต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า ประชาชนและนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการสร้างความปลอดภัยในการใช้จักรยานและทางเดินเท้ามากที่สุด รวมทั้งยังเห็นว่า เป็นสิ่งที่มีประโยชน์ ดังนั้นในการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษารูปแบบหรือแนวทางที่เหมาะสมในกิจกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนและนักท่องเที่ยวเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการใช้จักรยานและทางเดินเท้าต่อไป

2.2 ประชาชนและนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ มีความตระหนักต่อการมีส่วนร่วมในการสร้างความปลอดภัยในการใช้จักรยานและทางเดินเท้า ดังนั้น ในการศึกษาครั้งต่อไปควรเพิ่มการศึกษาหาแนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมให้ประชาชนทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการสร้างความปลอดภัยในการใช้จักรยานและทางเดินเท้าในอนาคตต่อไป

2.3 มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม ในกิจกรรมการใช้จักรยานและทางเดินเท้าโดยประชาชนและนักท่องเที่ยวมีความมั่นใจในการใช้จักรยานและทางเดินเท้า ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางและวิธีการที่เหมาะสม รวมทั้งการบูรณาการทุกภาคส่วนเพื่อสร้างความปลอดภัยในการใช้จักรยานและทางเดินเท้าอย่างยั่งยืนต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์โมษิต ศรีภูธร อธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน ผู้ช่วยศาสตราจารย์เชวง สารคล่อง รองอธิการบดีประจำวิทยาเขตสกลนคร และผู้ช่วยศาสตราจารย์สุริยา แก้วอาษา คณบดีคณะอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี ที่ให้การสนับสนุนและให้คำปรึกษา ขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน ที่ได้ให้ทุนสนับสนุนการวิจัย รวมทั้งขอขอบคุณรองศาสตราจารย์ทัญชัย อัมภพล และดร.อมรา เขียวรักษา ที่ท่านกรุณาให้คำปรึกษา

References

- Boonon, N. and Limpaseni, W. (2020). Sidewalk Development for Convenient Bangkok Metropolitan: A Case Study of Sidewalk Along BTS Light Green Line (Silom Line). **Vajira Medical Journal: Journal of Urban Medicine**. Vol. 64, No. 3, pp. 213-222 (in Thai)
- Bopp, M., Sims, D., and Piatkowski, D. (2018). **Bicycling for Transportation**. United States: Elsevier Science Publishing
- Chuchit, T., Tirapat, S., Satiennam, T., and Satiennam, W. (2020). Perceptual Latent Variables Model of Bike Sharing System in Khon Kaen University. **KKU Research Journal (Graduate Studies)**. Vol. 20, No. 1, pp. 114-125 (in Thai)
- Eldredge, N. (1998). **Life in the Balance: Humanity and the Biodiversity Crisis**. Princeton Univ. Press, N. J., USA.
- Grigoroudis, E. (2009). **Customer Satisfaction Evolution**. New York: Springer
- Kotler, P. and Keller, K. L. (2012). **Marketing Management (14th ed.)**. Upper Saddle River, New Jersey, Pearson Prentice-Hall
- Mark, J. (2020). **Factors Influencing Tourists' Attitudes of Public Bicycle Usage in Chiang Mai Old Town**. Faculty of Engineering, Chiang Mai University
- Phantumjinda, S., Jaturapong, P., Meesit, R., and Samranjit, S. (2021). A Study of Factors that Influence Model Shift Towards Active Mobility. In **The 26th National Convention on Civil Engineering**, 23-25 June 2021, Online Conference. (in Thai)
- Phromthep, C. (2018). **Guidelines for Marketing Development of Bike Routes Tourism Along Mekong River in Muang District, Nakhon Phanom Province**. Tourism and Service Industry College, Nakhon Phanom University (in Thai)
- Ruthamnong, S. (2018). **Surveying and Evaluation of the Safety Bike Cycle Routes by Participation and Geo-Informatics Application in Kamphaengphet Province**. Faculty of Humanities and Social Sciences. Kamphaengphet Rajabhat University (in Thai)
- Sanusit, W., Areerattanasak, W., Onchaiya, S., Sriwiroj, A., and Atchavanan, C. (2022). Satisfaction with Cycling Activities at Ban Dan Na Kham Sub-District, Muang District, Uttaradit Province. Faculty of Management Science, Uttaradit Rajabhat University (in Thai)
- Srisa-ard, B. (2013). **Preliminary Research (9th ed.)**. Bangkok: Suveeriyasarn (in Thai)
- Theasana, P., Namakhun, S., and Sarapak, W. (2019). **Guideline for Encouraging the Use of Bicycle in Rajabhat Mahasarakham University**. Faculty of Information Technology Rajabhat Mahasarakham University (in Thai)
- Topothai, T., Topothai, C., and Meepring, A. (2021). Promoting Walking and Cycling in Daily Life: A Case Study of Four Communities in Thailand. **Journal of Health Systems Research**. Vol. 15, No. 3, pp. 294-309 (in Thai)
- Viseddee, S. and Kittikhamron, T. (2018). **The Study of Bike Sharing System to Application for Burapha University**. Faculty of Engineering, Burapha University (in Thai)

กระบวนการจัดการโรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของโรงแรมบ้านบุษบา
ตำบลทับเที่ยง อำเภอเมือง จังหวัดตรัง

Green Hotel Management Process of Baan Bussaba Hotel Tabtiang Subdistrict, Muang District, Trang Province

พิรวิชญ์ สิงขมาพะ^{1*} ชลิต ฉะบับพิมาย² ดุสิตพร ฮกทา¹ จิระพงศ์ ป้อมน้อย³ และศุภิสรา ทองจรุญ³
Peravich Singkhala^{1*} Chalit Chiabphimai² Dusitporn Hokta¹ Jirapong Pomnoi³
and Supitsara Thongjaroon³

Received: August 16, 2022; Revised: September 17, 2022; Accepted: September 19, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการณ์การจัดการโรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของโรงแรมบ้านบุษบา และ 2) ศึกษากระบวนการจัดการโรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของโรงแรมบ้านบุษบา ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยเทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดการโรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของโรงแรมบ้านบุษบา ใช้วิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง และใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การใช้เทคนิคการตรวจสอบสามเส้าแบบวิธีการที่แตกต่างและเทคนิคการตรวจสอบสามเส้าของผู้ให้ข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า 1) การศึกษาสภาพการณ์การจัดการโรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของโรงแรมบ้านบุษบาพบว่า จุดแข็งโรงแรมบ้านบุษบามีศักยภาพเป็นโรงแรมต้นแบบที่มีการบริหารจัดการภายใต้แนวคิดโรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม จุดอ่อนโรงแรมบ้านบุษบามีพื้นที่ใช้สอยค่อนข้างจำกัดและมีข้อจำกัด โอกาส โรงแรมบ้านบุษบา มีความพร้อมด้านบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับตลาดผู้ใช้บริการ และอุปสรรค โรงแรมบ้านบุษบา ประสบปัญหาข้อจำกัดในการให้บริการ และ 2) การศึกษากระบวนการจัดการโรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของโรงแรมบ้านบุษบาพบว่า นโยบายด้านการบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โรงแรมบ้านบุษบามีความตระหนักและคำนึงถึงบทบาทของการให้บริการภายใต้แนวคิดความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การพัฒนาบุคลากร โรงแรมบ้านบุษบา ให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ : กระบวนการจัดการ; โรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม; โรงแรมบ้านบุษบา; จังหวัดตรัง

¹ วิทยาลัยการโรงแรมและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

² คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

³ โรงเรียนการท่องเที่ยวและการบริการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

¹ College of Hospitality and Tourism Rajamangala University of technology Srivijaya

² Faculty of Business Administration, Vongchavalitkul University

³ School of Tourism and Hospitality Management Suan Dusit University

* Corresponding Author, Tel. 09 4687 2463, E - mail: peravich.s@rmuts.ac.th

Abstract

This research aimed to: 1) study green hotel management circumstance of Baan Bussaba Hotel; 2) to study green hotel management process of Baan Bussaba Hotel by using the qualitative research methods. The data collection techniques were in-depth interviews and non-participant observations with those involved in green hotel management process of Baan Bussaba Hotel. Content analysis was employed to analyze the data. This research found that: 1) the hotel management condition of Baan Bussaba hotel pointed to strengths in that the hotel could be a model hotel managed under the concept of green hotel. The weaknesses were that Baan Bussaba Hotel had limited usable space. The opportunities were Baan Bussaba Hotel was equipped with green services to serve the consumer market. The threats are Baan Bussaba Hotel faced service limitations. 2) The study of green hotel management process of Baan Bussaba Hotel revealed that in regard to environmental policy, Baan Bussaba Hotel was aware of and considered the role of service under the concept of environmental friendliness. in terms of capacity building, Baan Bussaba Hotel attached great importance to personnel development.

Keywords: Management Process; Green Hotel; Baan Bussaba Hotel; Trang Province

บทนำ

องค์การการท่องเที่ยวโลก (UNWTO) ได้รายงานสถานการณ์การท่องเที่ยวโลกในต้นปี พ.ศ. 2562 ไว้ว่า การท่องเที่ยวโลกมีอัตราเพิ่มสูงขึ้นถึงร้อยละ 4 ซึ่งมีจำนวนนักท่องเที่ยวเดินทางไปยังจุดหมายปลายทางต่าง ๆ ทั่วโลกประมาณ 671 ล้านคน ซึ่งเพิ่มขึ้นประมาณ 30 ล้านคน จากสถิติปีก่อนหน้า (UNWTO, 2019) ทั้งนี้ เมื่อทบทวนสถิติการท่องเที่ยวภายในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2561 พบว่า จำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มสูงมากขึ้น ของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ส่งผลให้อัตราความต้องการการเข้าพักของนักท่องเที่ยวต่อธุรกิจ โรงแรมและรีสอร์ทมีการขยายตัวเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 13.98 ซึ่งเพิ่มขึ้นร้อยละ 35.66 เมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา (สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2562) อีกทั้งจากการทบทวนเป้าหมายแห่งสหัสวรรษในเป้าหมายที่ 9 ได้ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุมรวมถึงยกระดับโครงสร้างพื้นฐานและปรับปรุงอุตสาหกรรม เพื่อให้เกิดความยั่งยืน โดยมุ่งเน้นกระบวนการทางอุตสาหกรรมที่สะอาดและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น (องค์การสหประชาชาติ, 2558) โดยโรงแรมนับเป็นหนึ่งในธุรกิจที่พกในอุตสาหกรรมบริการที่ได้รับการสนับสนุน และส่งเสริมการดำเนินงานด้านการดูแลรักษาสสิ่งแวดล้อมของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยงานภาครัฐที่สนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินงานด้านการดูแลรักษาสสิ่งแวดล้อม จึงได้เริ่มดำเนินการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของโรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Hotel) เพื่อส่งเสริมศักยภาพโรงแรมในประเทศไทยให้เกิดการใช้ทรัพยากรและพลังงานอย่างคุ้มค่า มีประสิทธิภาพ ในการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี (โสภา และคณะ, 2561)

โรงแรมบ้านบุษบา ตำบลทับเที่ยง อำเภอเมือง จังหวัดตรัง ถือกำเนิดขึ้นด้วยความรักและการเล็งเห็น ถึงคุณค่าของถิ่นแดนเกิด โดยใช้ความรู้และความสามารถในการจัดการมาต่อยอดเป็นธุรกิจ เป็นเสมือนหน้าต่าง ของการท่องเที่ยวจังหวัดตรังในการต้อนรับและให้บริการนักท่องเที่ยวหรือแขกผู้มาเยือน ด้วยความงดงามของ สถาปัตยกรรมชิโนโปรตุกีสสี่เหลืงอร่าม ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะพบเห็นได้ในหลาย ๆ จังหวัดทางภาคใต้ของ ประเทศไทย โรงแรมบ้านบุษบามีห้องพักที่สวยงามหลากหลายสไตล์ ซึ่งแต่ละห้องตกแต่งอย่างเรียบง่ายไม่ซ้ำกัน โดยนำเสนอให้เห็นถึงกลิ่นอายของศิลปะอันลงตัว เป็นศูนย์รวมของวัฒนธรรมอันหลากหลาย ซึ่งถือได้ว่าเป็นความลงตัวบนความพอดี ด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้โรงแรมบ้านบุษบาเป็นโรงแรมแห่งเดียวของจังหวัดตรัง

ที่ผ่านการรับรองโรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยได้รับรางวัลในระดับดีมาก (G เงิน) (องค์การบริหารส่วนตำบลเขาไม้แก้ว, 2564) ทั้งนี้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่งผลต่อประโยชน์ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน (จำลอง, 2550) และเพื่อยกระดับการจัดการสิ่งแวดล้อมทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน รวมทั้งนักท่องเที่ยวควรมีส่วนร่วมในการจัดการและพัฒนาสิ่งแวดล้อมตามบทบาทและหน้าที่ของตนเองอย่างจริงจัง เพื่อให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่เคียงคู่ชุมชนอย่างยั่งยืนสืบไป (วรศรา และกมล, 2561)

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการศึกษาเรื่อง กระบวนการจัดการโรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของโรงแรมบ้านบุษบา ตำบลทับเที่ยง อำเภอเมือง จังหวัดตรัง เพื่อศึกษาสภาพการณ์การจัดการโรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของโรงแรมบ้านบุษบา ตำบลทับเที่ยง อำเภอเมือง จังหวัดตรัง และเพื่อศึกษากระบวนการจัดการโรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของโรงแรมบ้านบุษบา ตำบลทับเที่ยง อำเภอเมือง จังหวัดตรัง นำไปสู่การยกระดับโครงสร้างพื้นฐานและปรับปรุงอุตสาหกรรมเพื่อให้เกิดความยั่งยืน โดยมุ่งเน้นกระบวนการทางอุตสาหกรรมที่สะอาดและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ตามเป้าหมายแห่งสหัสวรรษ รวมถึงเป็นต้นแบบในการศึกษาเรียนรู้ด้านการจัดการโรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมให้กับธุรกิจที่พ้องกัน ๆ ต่อไป สอดรับกับวิสัยทัศน์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2579 อ้างในแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 - 2564) การพัฒนาอย่างยั่งยืน ด้วยการส่งเสริมความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวที่เสี่ยงต่อการเสื่อมโทรม การบริหารความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว และการปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมความยั่งยืนของวัฒนธรรม โดยการเชิดชูและรักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของไทย คุณค่าดั้งเดิม และภูมิปัญญาท้องถิ่น (กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2559)

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของสถานประกอบการประเภทโรงแรม ได้ประยุกต์จากเกณฑ์การบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของสถานประกอบการประเภทโรงแรม (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2562) ระบุว่า 1) นโยบายด้านการบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม หมายถึง หลักการหรือวิธีปฏิบัติที่สถานประกอบการใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานด้านการบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 2) การพัฒนาบุคลากร หมายถึง วิธีหรือกระบวนการ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่ดำเนินการเพื่อเพิ่มพูนให้บุคลากรในสถานประกอบการเกิดความรู้ ความสามารถ และทักษะในการทำงานด้านบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 3) การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ หมายถึง การสื่อสารข้อมูลและข่าวสารด้านการบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 4) การจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม หมายถึง การจัดซื้อจัดจ้างผลิตภัณฑ์หรือบริการซึ่งคำนึงถึงความเหมาะสมด้านคุณภาพ ราคา ระยะเวลา การส่งมอบสินค้าหรือบริการตามที่กำหนดและการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการผลิตและบริการ โดยพิจารณาตลอดวัฏจักรชีวิตของผลิตภัณฑ์การจัดซื้อจัดจ้างสีเขียว 5) การจัดการสิ่งแวดล้อมและพลังงาน หมายถึง การดำเนินงานใด ๆ ที่สามารถใช้ทรัพยากรได้แบบยั่งยืนหรือมีการกำจัดของเสียและมลพิษให้หมดไป หรือเสื่อมสภาพไป หรือไม่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมโดยรอบ และ 6) การมีส่วนร่วมกับท้องถิ่นและชุมชน หมายถึง การมีส่วนร่วมของสถานประกอบการกับท้องถิ่นและชุมชนในพื้นที่ที่สถานประกอบการตั้งอยู่ ทั้งการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมดำเนินการ ในกิจกรรมด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2. แนวคิดเกี่ยวกับ SWOT Analysis ได้ประยุกต์จากแนวคิดของอภิชัย ศรีเมือง (อภิชัย, 2555) ระบุว่า การวิเคราะห์ SWOT เข้าไปเกี่ยวข้องในการบริหารเชิงกลยุทธ์ของสถานประกอบการ โดยสถานประกอบการนำกลยุทธ์มาเพื่อประโยชน์ทางการแข่งขันหรือหาช่องทางในการทำธุรกิจ โดยใช้เป็นกรอบในการเดินสู่เป้าหมายของการบริหารจัดการ SWOT เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก ประกอบด้วย 1) Strengths หมายถึง จุดเด่นหรือจุดแข็ง เป็นผลมาจากปัจจัยอันเป็นข้อดีที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายใน โดยสถานประกอบการ

จะต้องใช้จุดนี้ให้เกิดประโยชน์ 2) Weaknesses หมายถึง จุดด้อยหรือจุดอ่อน เป็นผลมาจากปัจจัยภายใน เป็นปัญหาหรือข้อบกพร่องที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายในต่าง ๆ สถานประกอบการจะต้องหาวิธีแก้ไขปัญหานั้น 3) Opportunities หมายถึง โอกาส เกิดจากปัจจัยภายนอก อันเป็นผลจากการที่สภาพแวดล้อมภายนอกของสถานประกอบการเอื้อประโยชน์หรือส่งเสริม โดยสถานประกอบการต้องแสวงหาโอกาสอยู่เสมอ และ 4) Threats หมายถึง อุปสรรค เกิดจากปัจจัยภายนอกอันเป็นข้อจำกัดที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายนอก สถานประกอบการต้องพยายามขจัดอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นให้ได้

ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของสถานประกอบการประเภทโรงแรมและแนวคิดเกี่ยวกับ SWOT Analysis มาทำการวิเคราะห์สภาพการณ์การจัดการโรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของโรงแรมบ้านบุษบา ตำบลทับเที่ยง อำเภอเมือง จังหวัดตรัง นำไปสู่การถอดแบบวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศของกระบวนการจัดการโรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของโรงแรมบ้านบุษบา ตำบลทับเที่ยง อำเภอเมือง จังหวัดตรัง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการณ์การจัดการโรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของโรงแรมบ้านบุษบา ตำบลทับเที่ยง อำเภอเมือง จังหวัดตรัง
2. เพื่อศึกษากระบวนการจัดการโรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของโรงแรมบ้านบุษบา ตำบลทับเที่ยง อำเภอเมือง จังหวัดตรัง

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษากระบวนการจัดการโรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของโรงแรมบ้านบุษบา ตำบลทับเที่ยง อำเภอเมือง จังหวัดตรัง ในครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยเทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูล

ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth- Interview) และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participated Observation) โดยมีวิธีการดำเนินการศึกษา ดังต่อไปนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดการโรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของ โรงแรมบ้านบุษบา ตำบลทับเที่ยง อำเภอเมือง จังหวัดตรัง ได้แก่ บุคลากรในโรงแรมบ้านบุษบา ตำบลทับเที่ยง อำเภอเมือง จังหวัดตรัง จำนวน 5 คน และบุคลากรในชุมชนใกล้เคียงโรงแรมบ้านบุษบา ตำบลทับเที่ยง อำเภอเมือง จังหวัดตรัง จำนวน 10 คน ตามแนวคิดของ Kuzel, A. J. (Kuzel, A. J., 1999) ระบุว่า ขนาด กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคุณภาพมีจำนวนอยู่ในระหว่าง 6 - 8 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจงเพื่อให้ได้ กลุ่มตัวอย่างที่สอดคล้องกับปัญหาและความมุ่งหมายในการวิจัยครั้งนี้ตามแนวคิดของสิน พันธุ์พินิจ (สิน, 2554)

2. พื้นที่ในการวิจัย คือ โรงแรมบ้านบุษบา ตำบลทับเที่ยง อำเภอเมือง จังหวัดตรัง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เป็นการสัมภาษณ์ที่มีการวางแผน และกำหนดแนวคำถามไว้พอประมาณสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม โดยผู้วิจัยทำการศึกษาเอกสาร และวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อให้ได้ข้อมูลเพียงพอที่จะนำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิด และกำหนดประเด็นเพื่อเป็นแนว คำถามที่ใช้ในการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับกลุ่มตัวอย่าง ที่เลือกในการสัมภาษณ์ คือ บุคลากรในโรงแรมบ้านบุษบา ตำบลทับเที่ยง อำเภอเมือง จังหวัดตรัง และ บุคลากรในชุมชนใกล้เคียงโรงแรมบ้านบุษบา ตำบลทับเที่ยง อำเภอเมือง จังหวัดตรัง โดยแนวคำถามนั้น ผ่านการรับรองจากผู้ตรวจสอบและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญตามประเด็นในการวิจัยและได้รับการยอมรับ ในวงการวิชาชีพจำนวน 3 ท่าน เป็นผู้ตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหาความรู้ในเชิงโครงสร้างและทฤษฎี (Content Validity) จากนั้นผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้รับการปรับแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วไปใช้กับกลุ่มทดลอง (Try Out Group) คือผู้ให้สัมภาษณ์ในสถานที่สัมภาษณ์ที่มีบริบทคล้ายกับสถานที่ ที่เป็นกรณีศึกษา ตามแนวคิดของชาย โพธิ์ธิตา (ชาย, 2562) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) พร้อมปรับปรุง แบบสัมภาษณ์อีกหลายรอบจนมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาใช้การศึกษาเอกสาร (Documentary Research) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participated Observation) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) โดยมีขั้นตอนการศึกษา ดังนี้

4.1 ขั้นตอนการศึกษาเอกสาร ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จากการศึกษาหนังสือ ตำรา เอกสาร บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และเอกสารอิเล็กทรอนิกส์เกี่ยวกับบริบทของ โรงแรมบ้านบุษบา ตำบลทับเที่ยง อำเภอเมือง จังหวัดตรัง และโรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

4.2 ขั้นตอนการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) จากการศึกษากระบวนการจัดการโรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของโรงแรมบ้านบุษบา ตำบลทับเที่ยง อำเภอเมือง จังหวัดตรัง ตามหลักเกณฑ์การบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของสถานประกอบการ ประเภทโรงแรม ของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4.3 ขั้นตอนการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) จาก การสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดการโรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของโรงแรมบ้านบุษบา ตำบลทับเที่ยง อำเภอเมือง จังหวัดตรัง ด้านสภาพการณ์ (SWOT Analysis) ในการให้บริการของโรงแรม โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกจากแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล การศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาอาศัยการวิเคราะห์และสังเคราะห์อย่างเป็นระบบ เพื่ออธิบายผลที่เกิดขึ้น วิเคราะห์โดยแยกแยะจัดข้อมูลเข้าหมวดหมู่ ชี้ให้เห็นความสัมพันธ์และจุดเด่นหรือ จุดที่สำคัญของข้อมูล ส่วนการสังเคราะห์ผู้ศึกษาทำการรวบรวมข้อมูลจำนวนสองสิ่งขึ้นไปมาทำการตีความ และแปลผล เพื่อให้ข้อมูลเกิดความสอดคล้องและเชื่อมโยงกับแนวคิดและทฤษฎี การวิเคราะห์ข้อมูลเป็น การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา โดยการวิเคราะห์เพื่อให้เกิดความเที่ยงตรงของข้อมูลตามแนวคิดของ Denzin, N. (Denzin, N., 1978) คือ การใช้เทคนิคสามเส้าแบบวิธีการที่แตกต่างและการใช้เทคนิคสามเส้าของผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย 1) การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) คือ การพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มา

จากแหล่งต่าง ๆ นั้นถูกต้องหรือไม่ โดยวิธีตรวจสอบข้อมูลนั้นได้ใช้การจดบันทึก การบันทึกเสียง การถ่ายภาพ และการถ่ายวิดีโอ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความถูกต้องและตรงกัน และ 2) การตรวจสอบสามเส้าด้านเวลา (Time Triangulation) คือ การเปรียบเทียบการเก็บข้อมูลต่างเวลากันจะเหมือนกันหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อการยืนยันความเที่ยงตรงของข้อมูลที่ได้ โดยนำเอาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์พร้อมกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง กระบวนการจัดการโรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของโรงแรมบ้านบุษบา ตำบลทับเที่ยง อำเภอเมือง จังหวัดตรัง ผู้ศึกษาได้สรุปผลการศึกษาดมวัตถุประสงค์ของการศึกษาดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สภาพการณ์ (SWOT Analysis) การจัดการโรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของโรงแรมบ้านบุษบา ตำบลทับเที่ยง อำเภอเมือง จังหวัดตรัง จำแนกออกเป็น 4 ส่วน ตามแนวคิดของอิกิซึ ศรีเมือง (อิกิซึ, 2555) ดังนี้

จุดแข็ง (Strengths) โรงแรมบ้านบุษบามีศักยภาพเป็นโรงแรมต้นแบบที่มีการบริหารจัดการภายใต้แนวคิดโรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Hotel) อาทิ มีการจัดการในเรื่องขยะด้วยวิธีการที่เหมาะสมตลอดทั้งวัฏจักร ภายใต้แนวคิดโรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Hotel) จนได้รับรางวัลโรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Hotel)

จุดอ่อน (Weaknesses) โรงแรมบ้านบุษบาเป็นโรงแรมขนาดเล็กและมีพื้นที่ใช้สอยค่อนข้างจำกัด ทำให้สามารถรองรับผู้ใช้บริการจากภายนอกได้น้อย และมีข้อจำกัดด้านบุคลากร ทำให้การเข้ามาศึกษาดูงานหรือแลกเปลี่ยนความรู้กับโรงแรมควรทำการนัดหมายล่วงหน้า รวมถึงเนื่องจากการมีทุนเวียนบุคลากรในการปฏิบัติงานบ่อยครั้ง ทำให้เกิดช่องว่างในการสอนงานและความต่อเนื่องในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานของโรงแรม

โอกาส (Opportunities) โรงแรมบ้านบุษบามีความพร้อมด้านบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมรองรับแก่ตลาดผู้ใช้บริการที่ชื่นชอบบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะนักท่องเที่ยวต่างชาติ และจากการได้รับรางวัลโรงแรมเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมส่งผลให้โรงแรมบ้านบุษบาปรากฏชื่อในฐานข้อมูลแนะนำโรงแรมยอดเยี่ยมของจังหวัดตรังบนสื่อการจ้องท่องปักษ์ออนไลน์

อุปสรรค (Threats) โรงแรมบ้านบุษบาประสบปัญหาข้อจำกัดในการให้บริการ เนื่องจากผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019

ตอนที่ 2 กระบวนการจัดการโรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของโรงแรมบ้านบุษบา ตำบลทับเที่ยง อำเภอเมือง จังหวัดตรัง จำแนกออกเป็น 6 ส่วน (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2562) ดังนี้

ด้านนโยบายด้านการบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โรงแรมบ้านบุษบามีวิธีการดำเนินงานโดยคำนึงถึงความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในทุกมิติ ได้แก่ การออกแบบโดยใช้สถาปัตยกรรมที่เน้นการประหยัดพลังงาน คำนึงถึงทิศทางลมและความสว่างของแสงจากธรรมชาติ การเลือกใช้อุปกรณ์ในห้องพักรวมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสร้างสวนหรือพื้นที่สาธารณะภายในโรงแรมให้แวดล้อมไปด้วยต้นไม้และสมุนไพรที่สามารถนำมาใช้ประกอบอาหารให้แก่ผู้เข้าพัก อีกทั้งโรงแรมบ้านบุษบาให้บริการที่พักแรม ซึ่งใช้วัสดุที่มีมาตรฐาน มอก. โดยคำนึงถึงความปลอดภัย ความสะอาดสบาย และความอบอุ่นใจของผู้ใช้บริการเป็นสำคัญ ประหนึ่งประติมากรรมของเมืองตรังที่พร้อมเปิดต้อนรับผู้คนทุกเพศทุกวัยจากทุกที่ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ด้านการพัฒนาบุคลากร โรงแรมบ้านบุษบาพัฒนาบุคลากรโดยการส่งเสริมเรียนรู้ด้านโรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ด้านมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัยของโรงแรม

ด้านการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ โรงแรมบ้านบุษบาดำเนินการประชาสัมพันธ์โรงแรมผ่านช่องทางออนไลน์ อาทิ เว็บไซต์ ได้แก่ Booking.com Facebook และ Trip Advisor อีกทั้งรณรงค์การใช้

ทรัพยากรให้เกิดความคุ้มค่ามากที่สุด เช่น การลด (Reduce) การนำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) และการนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) เป็นต้น

ด้านการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โรงแรมบ้านบุษบาดำเนินการจัดซื้ออาหารและเครื่องดื่มที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมทดแทนการใช้โฟมและถุงพลาสติก การจัดซื้อวัสดุก่อสร้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น การติดตั้งโซลาร์เซลล์แทนการใช้พลังงานไฟฟ้า การลดค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อวัตถุดิบมาใช้ในการประกอบอาหาร เช่น การทำแปลงเกษตรภายในโรงแรมและนำปุ๋ยหมักจากเศษอาหารมาใช้เป็นปุ๋ยในการบำรุงรักษา นำไปสู่การลดค่าใช้จ่ายในการซื้อปุ๋ยและการซื้อวัตถุดิบในการประกอบอาหาร

ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและพลังงาน โรงแรมบ้านบุษบาจัดการสิ่งแวดล้อมโดยการเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับคนในชุมชนด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อีกทั้งจัดการขยะโดยการคัดแยกขยะให้ตรงกับประเภทของขยะ อาทิ ขยะอันตรายใส่ถังขยะสีแดง รวมไปถึงการจัดทำสถิติเพื่อรับทราบถึงปริมาณของขยะในแต่ละวัน รวมไปถึงการนำขยะกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) และการนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) เช่น การทำปุ๋ยหมักจากเศษอาหารที่เหลือจากการรับประทานอาหารของผู้เข้าพัก นอกจากนี้ยังจัดการพลังงานโดยใช้พลังงานทดแทน อาทิ การใช้พลังงานแสงอาทิตย์แทนพลังงานไฟฟ้า

ด้านการมีส่วนร่วมกับท้องถิ่นและชุมชน โรงแรมบ้านบุษบามีส่วนร่วมกับชุมชนในการว่าจ้างแรงงานคนในชุมชนเข้ามาทำงานในโรงแรม อีกทั้งการมีส่วนร่วมกับชุมชนโดยการติดต่อประสานงานกับกรรับจ้างสาธารณะในชุมชน เพื่อรองรับการให้บริการด้านการขนส่งแก่นักท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์วัฒนธรรมประเพณีของชุมชนให้นักท่องเที่ยวรับรู้ อาทิ ประเพณีลากพระ รวมถึงการมีส่วนร่วมสนับสนุนผลิตภัณฑ์ในชุมชนมาใช้ในการตกแต่งโรงแรม อาทิ เครื่องจักสาน

ความสำเร็จในการจัดการโรงแรมบ้านบุษบาในมิติการเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมนั้นเกิดจากผู้ประกอบการมีแนวคิดในการบริหารงานโรงแรมโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม จึงกลายเป็นพันธกิจหลักสู่การได้รับคัดเลือกให้เป็นโรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยได้รับรางวัลในระดับดีมาก (G เงิน) สามารถสรุปกระบวนการจัดการโรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของโรงแรมบ้านบุษบา ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 กระบวนการจัดการโรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของโรงแรมบ้านบุษบา ตำบลทับเที่ยง อำเภอเมือง จังหวัดตรัง

การอภิปรายผล

สภาพการณ์การจัดการโรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของโรงแรมบ้านบุษบา ตำบลทับเที่ยง อำเภอเมือง จังหวัดตรัง จุดแข็งโรงแรมบ้านบุษบามีศักยภาพเป็นโรงแรมต้นแบบที่มีการบริหารจัดการภายใต้แนวคิดโรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และเป็นหนึ่งเดียวของจังหวัดตรัง (องค์การบริหารส่วนตำบลเขาไม้แก้ว, 2564) ระบุว่า โรงแรมบ้านบุษบาเป็นโรงแรมแห่งเดียวของจังหวัดตรังที่ผ่านการรับรองโรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยได้รับรางวัลในระดับดีมาก (G เงิน) จุดอ่อนโรงแรมบ้านบุษบามีพื้นที่ใช้สอยค่อนข้างจำกัดและมีข้อจำกัดด้านการจัดการความรู้ของบุคลากรภายในโรงแรม (โสภา และคณะ, 2561) ที่ได้ทำการวิจัย โรงแรมสีเขียว: การริเริ่มของภาครัฐเพื่อโรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งผลการวิจัยพบว่า โรงแรมขนาดใหญ่ที่มีจำนวนพนักงานจำนวนมากจะมีการจัดอบรมให้กับพนักงานอยู่ในแผนการพัฒนามูลากรอยู่แล้ว รวมทั้งสนับสนุนให้พนักงานไปอบรม/สัมมนากับหน่วยงานภายนอก หากเป็นโรงแรมที่บริหารด้วยเครือข่ายต่างประเทศก็จะมีประเด็นทางด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพลังงานรวมอยู่ด้วยแล้วในแผนพัฒนาอบรมสำหรับโรงแรมขนาดกลาง และเล็กอาจมีแผนพัฒนามูลากรที่ดีกว่าเนื่องจากจำนวนพนักงานมีจำกัดต่อการให้บริการ โอกาส โรงแรมบ้านบุษบามีความพร้อมด้านบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับตลาดผู้ใช้บริการ (โสภา และคณะ, 2561) ที่ได้ทำการวิจัย โรงแรมสีเขียว: การริเริ่มของภาครัฐเพื่อโรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ผลการวิจัยพบว่า โรงแรมมีความพร้อมและมีเจตนาเลือกใช้สินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในระดับหนึ่ง และอุปสรรคโรงแรมบ้านบุษบาประสบปัญหาข้อจำกัดในการให้บริการ (นภาพร และสืบพงศ์, 2564) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง รู่เพื่อรอดทางออกสำหรับธุรกิจโรงแรม ผลการวิจัยพบว่า เนื่องจากผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ธุรกิจโรงแรมได้รับผลกระทบจากภาวะการแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง

กระบวนการจัดการโรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของโรงแรมบ้านบุษบา ตำบลทับเที่ยง อำเภอเมือง จังหวัดตรัง ด้านนโยบายด้านการบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โรงแรมบ้านบุษบามีความตระหนักและคำนึงถึงบทบาทของการให้บริการภายใต้แนวคิดความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และให้ความสำคัญกับประสบการณ์ของผู้เข้าพัก (ระวีวรรณ และชาตยา, 2563) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง อิทธิพลของการบริหารลูกค้าสัมพันธ์และความรับผิดชอบต่อสังคมที่มีต่อความจงรักภักดีของลูกค้าโรงแรมสีเขียว ผลการวิจัยว่า โรงแรมควรตระหนักถึงการส่งเสริมศักยภาพของกิจการ ให้เกิดการใช้ทรัพยากรและพลังงานอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ โดยการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดีจะช่วยให้ลูกค้าหรือผู้ใช้บริการเห็นถึงความมุ่งมั่นของกิจการในการที่จะอนุรักษ์และรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อมให้เกิดความยั่งยืน เป็นการสร้างความรู้สึกที่ดีแก่ลูกค้าและนำไปสู่ความจงรักภักดีในด้านพฤติกรรมการบอกต่อ หรือแบ่งปันความคิดเห็นที่ดีของโรงแรมสีเขียวไปยังบุคคลอื่นให้เกิดความเชื่อมั่นและความน่าสนใจในการเข้ามาใช้บริการที่พักร ด้านการพัฒนามูลากร โรงแรมบ้านบุษบาให้ความสำคัญกับการพัฒนามูลากรอย่างต่อเนื่อง เพื่อเตรียมความพร้อมในการให้บริการในฐานะของโรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (พรพิมล และแสงแข, 2562) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อสร้างการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมของพนักงานโรงแรมสีเขียวในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า แผนกทรัพยากรมนุษย์ของโรงแรมมีการดำเนินการในขั้นตอนของการฝึกอบรมพนักงานทั้งใหม่และเก่า ควบคู่ไปกับการฝึกอบรมด้านทักษะในการปฏิบัติงานประจำตำแหน่งงานให้เกิดประสิทธิภาพ และมีการทบทวนความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมโดยการทดสอบอย่างต่อเนื่อง ด้านการณรงค์ประชาสัมพันธ์ โรงแรมบ้านบุษบามุ่งเน้นการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางออนไลน์เป็นหลัก ซึ่งโดยส่วนใหญ่มักจะได้รับการประชาสัมพันธ์จากผู้เข้าพักในลักษณะของการประชาสัมพันธ์แบบปากต่อปากร่วมด้วย (อาทิตย์พร, 2561) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ของโรงแรม ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า สื่อสังคมออนไลน์มีบทบาทต่อการทำการตลาดของโรงแรม เป็นช่องทางที่สามารถเข้าถึงกลุ่มลูกค้าได้ สามารถตอบสนองหรือสนทนากับลูกค้าได้ในทันที รวมถึงมีความทันสมัย สามารถส่งข้อมูลหรือสร้างแรงจูงใจในการเข้าพักให้กับลูกค้าได้ด้านการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โรงแรมบ้านบุษบาให้ความสำคัญกับการจัดซื้อจัดจ้างภายใน

โรงแรมทั้งหมดโดยคำนึงถึงความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ เช่น การจัดซื้อภาชนะบรรจุอาหารที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การจัดซื้อวัสดุก่อสร้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และการลดค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อวัตถุดิบมาใช้ในการประกอบอาหาร เป็นต้น (ภาวนีย์, 2563) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง โรงแรมสีเขียว: กลยุทธ์การบริหารจัดการและการปฏิบัติเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมของโรงแรมกรุงศรีวีเวอร์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า โรงแรมมีการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ย่อยสลายได้ง่าย เช่น มีการใช้กล่องกระดาษแทนกล่องโฟม มีการยกเลิกการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ก่อให้เกิดปัญหากับสิ่งแวดล้อม เลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีฉลากเขียวกำกับให้ได้มากที่สุด และมีการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ไม่ก่อให้เกิดอันตรายกับมนุษย์และสัตว์ ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและพลังงาน โรงแรมบ้านบุษบาเป็นแบบอย่างที่ดีในการจัดการกับสิ่งแวดล้อมและพลังงาน ได้แก่ การจัดการขยะและการใช้พลังงานทดแทน (หงสกุล, 2555) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมของธุรกิจที่พักตามมาตรฐานโรงแรมใบไม้สีเขียวของซิกเซ็นส์ ไฮอเวย์ เกะยาวน้อย จังหวัดภูเก็ต ผลการวิจัยพบว่า โรงแรมมีการใช้พลังงานทั่วบริเวณ และเพื่อเป็นการป้องกันการใช้พลังงานที่มากเกินไปหรือสิ้นเปลืองจนเกินไปทางโรงแรมได้นำวิธีการต่าง ๆ มาใช้เพื่อลดการใช้พลังงานในที่พักร่วมกับการใช้พลังงานทดแทน และด้านการมีส่วนร่วมกับท้องถิ่นและชุมชน โรงแรมบ้านบุษบามีส่วนร่วมกับชุมชนในหลายบทบาท ได้แก่ การว่าจ้างแรงงาน การประสานงานอันจะนำมาซึ่งรายได้ของคนในชุมชนและการประชาสัมพันธ์ชุมชนใกล้เคียงให้เป็นที่รู้จัก รวมไปถึงการร่วมอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีอันดีงามให้คงอยู่อย่างยั่งยืน (บุญญาพร และคณะ, 2562) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง รูปแบบการจัดการโรงแรมสีเขียวเพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมกับชุมชนท้องถิ่นนั้นเป็นประเด็นการจ้างงาน ซึ่งทั้งหมดเป็นแรงงานในท้องถิ่นมีการนำผลิตภัณฑ์ในชุมชนมาจำหน่ายเพื่อเป็นของฝากหรืออุปกรณ์เครื่องใช้ในโรงแรม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย เนื่องด้วยการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ดำเนินการศึกษาในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ทำให้ผู้วิจัยจำเป็นต้องดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านการสัมภาษณ์ออนไลน์ ทั้งนี้หากมีการศึกษาในครั้งต่อไปในสถานการณ์ปกติ ควรดำเนินการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่จริงเพื่อให้ได้มาซึ่งความหลากหลายของข้อมูลที่ถูกต้องและแม่นยำมากขึ้น
2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย หน่วยงานภาครัฐควรมีมาตรการในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมที่ควบคุมภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอื่น เพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนในการพัฒนาการท่องเที่ยว
3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องของป้ายสื่อความหมายทางการท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐาน อาทิ แผ่นผังภายในโรงแรม แผนที่ท่องเที่ยวเชื่อมโยง โดยจัดทำข้อมูลเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เพื่อให้สามารถเข้าถึงแก่กลุ่มผู้เข้าพักที่เป็นทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ

References

- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2562). คู่มือสำหรับจัดเตรียมเอกสารเพื่อขอรับการประเมิน โครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมโรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Hotel). เข้าถึงเมื่อ (24 มกราคม 2565). เข้าถึงได้จาก (<https://datacenter.deqp.go.th/media/881239/เกณฑ์และค-ม-อ.pdf>)
- กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2559). แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 - 2564). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกิจการโรงแรมเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวผ่านศึก

- จำลอง โพธิ์บุญ. (2550). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม. วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม. ปีที่ 3, ฉบับที่ 1, หน้า 141-174
- ชาย โพธิ์ธิดา. (2562). ศาสตร์และศิลป์การวิจัยเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง
- นภาพร หงษ์ภักดี และสิบลักษณ์ หงษ์ภักดี. (2564). รู้เพื่อรอดทางออกสำหรับธุรกิจโรงแรม. **Journal of Roi Kaensarn Acadami**. ปีที่ 6, ฉบับที่ 6, หน้า 357-369
- บุญญาพร ดวงสา, วีระกิตติ เสาร์ม และกชธมน วงศ์คำ. (2562). รูปแบบการจัดการโรงแรมสีเขียวเพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันในประเทศไทย. วารสารการบริหารปกครอง (**Governance Journal**). ปีที่ 8, ฉบับที่ 1, หน้า 476-496
- พรพิมล ศรีธเรศ และแสงแข บุญศิริ. (2562). การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อสร้างการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมของพนักงานโรงแรมสีเขียว ในประเทศไทย. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร. ปีที่ 7, ฉบับที่ 4, หน้า 1058-1072
- ภาวนีย์ ธนออนวัช. (2563). โรงแรมสีเขียว: กลยุทธ์การบริหารจัดการและการปฏิบัติบัญชีเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมของโรงแรมกรุงศรีวีเวอร์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วารสารการบัญชีและการจัดการมหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ปีที่ 12, ฉบับที่ 2, หน้า 117-134
- ระวีวรรณ ชูกิตติกุล และชาตยา นิลพลับ. (2563). อิทธิพลของการบริหารลูกค้าสัมพันธ์และความรับผิดชอบต่อสังคมที่มีต่อความจงรักภักดีของลูกค้าโรงแรมสีเขียว. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. ปีที่ 12, ฉบับที่ 1, หน้า 1-14
- วิศรา สมเกียรติกุล และกมล เรืองเดช. (2561). การมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชนเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว: กรณีศึกษา ชุมชนตำบลน้ำผุด อำเภอละงู จังหวัดสตูล. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์. ปีที่ 13, ฉบับที่ 1, หน้า 47-63
- สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2562). รายงานภาวะเศรษฐกิจการท่องเที่ยว. กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. ฉบับที่ 1
- ลิน พันธุ์พินิจ. (2554). เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: บริษัทจูน พับลิชชิ่ง จำกัด
- โสภา ชินเวชกิจวานิชย์, วรวรรณ ประชาเกษม และอาภาพร รุจิระเศรษฐ. (2561). โรงแรมสีเขียว: การริเริ่มของภาครัฐเพื่อโรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม. วารสารวิศวกรรมสิ่งแวดล้อมไทย. ปีที่ 32, ฉบับที่ 2, หน้า 61-70
- ทงสกุล เมสนุกุล. (2555). การศึกษาแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมของธุรกิจที่พักตามมาตรฐานโรงแรมใบไม้สีเขียวของซิกเซ็นส์ โฮอเวย์ เกาะยาวน้อย จังหวัดภูเก็ต. ใน การประชุมวิชาการแห่งชาติมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ครั้งที่ 9. หน้า 686-697
- องค์การบริหารส่วนตำบลเขาไม้แก้ว. (2564). โรงแรมที่ผ่านการรับรองโรงแรมเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม **Green Hotel** ปี 2564 และการเปิดรับสมัครโรงแรมเข้าร่วมโครงการฯ ปี 2565. เข้าถึงเมื่อ (20 มกราคม 2565). เข้าถึงได้จาก (http://www.kaomaikeaw.go.th/networknews/detail/6539?fbclid=IwAR28nJdGyB_vrF8NiJOoSi2Q8359J7pmdgeCSuhLGP_Jh3QVx5-PDfBTHAc)
- องค์การสหประชาชาติ. (2558). เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (**Sustainable Development Goals: SDGs**). เข้าถึงเมื่อ (20 มกราคม 2565). เข้าถึงได้จาก (<https://www.sdgmove.com/sdg-101/>)
- อภิชัย ศรีเมือง. (2555). **SWOT: เทคนิควิเคราะห์ธุรกิจอย่างละเอียด** (สไตส์ผู้บริหารมืออาชีพ). นนทบุรี: อิงค์ บียอนด์ บุ๊คส์
- อาทิตย์พร ประสานพานิช. (2561). แนวทางการพัฒนาส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ของโรงแรมในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ภาคตะวันออกเฉยงเหนือ. วารสารวิชาการบริหารธุรกิจ สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. ปีที่ 7, หน้า 10-25

- Denzin, N. (1978). **Sociological Methods: A Sourcebook**. NY: McGraw Hill
- Kuzel, A. J. (1999). **Sampling in Qualitative Inquiry**. In B. F. Crabtree & M. B. Miles (Eds.), **Doing Qualitative Research**. Thousand Oaks, CA: Sage Publications
- UNWTO. (2019). **Accommodation Demand and Capacity, Powered by Telefonica**. Access (10 February 2022). Available (<https://www.unwto.org/accommodation-demand-and-capacity>)

การศึกษาการซื้อด้วยความตื่นตระหนกในช่วงการแพร่ระบาดใหญ่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในประเทศไทย

A Study on Panic Buying in Thailand During the Coronavirus 2019 Pandemic

หัตถพันธ์ วงชารี^{1*}

Hattaphan Wongcharee^{1*}

Received: August 17, 2022; Revised: October 20, 2022; Accepted: October 21, 2022

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการซื้อด้วยความตื่นตระหนกในช่วงการแพร่ระบาดใหญ่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในประเทศไทยและเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการซื้อด้วยความตื่นตระหนกในช่วงการแพร่ระบาดใหญ่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้มีจำนวน 406 คน (อายุเฉลี่ย 35.862 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 9.214 เป็นเพศหญิงร้อยละ 63.547) ใช้มาตรวัดการซื้อด้วยความตื่นตระหนกในการศึกษาใช้สถิติเชิงพรรณนา (ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน) และการทดสอบไคสแคว์ จากผลการวิจัยพบว่า 1) การซื้อด้วยความตื่นตระหนกในประเทศไทยมีค่าคะแนนอยู่ในระดับที่ค่อนข้างสูง (4.787 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.908) 2) มีเพียงรายได้เฉลี่ยต่อเดือนและจำนวนประชากรที่อยู่อาศัยในจังหวัดที่มีความสัมพันธ์กับการซื้อด้วยความตื่นตระหนกที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ผลการศึกษานี้ช่วยพัฒนาองค์ความรู้ด้านการซื้อด้วยความตื่นตระหนก และทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการซื้อด้วยความตื่นตระหนกเพื่อช่วยเตรียมการรับมือและบรรเทาผลกระทบของการซื้อด้วยความตื่นตระหนกที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้

คำสำคัญ : การซื้อด้วยความตื่นตระหนก; โคโรนาไวรัส; โควิด19; กลไกการรับมือ

¹ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน

¹ Faculty of Science and Technology, Pathumwan Institute of Technology

* Corresponding Author, Tel. 08 8070 2113, E - mail: hattaphanpsy@gmail.com

Abstract

This paper aimed to study panic buying and the factors associated with it in Thailand during the Coronavirus 2019 pandemic. Data were collected from 406 people (Mean Age = 35.862 years, Standard Deviation = 9.214, Female = 63.547 %). The instrument used in this study was the Panic Buying Scale. The following statistical methods were used: descriptive statistics (Mean and Standard Deviation) and the Chi-Square test. The results showed that: 1) the level of Panic Buying in Thailand was relatively high (4.787, Standard Deviation = 1.908); 2) at a statistically significant level of 0.05, panic buying was exclusively associated with monthly income and city population. Knowledge of panic buying and factors associated with it were developed from the results. This will help us to prepare, manage and reduce the impact of panic buying in the future.

Keywords: Panic Buying; Coronavirus; COVID-19; Coping

บทนำ

ตั้งแต่มีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาในปีพุทธศักราช 2562 ในสาธารณรัฐประชาชนจีน (South China Morning Post, 2020) เชื้อไวรัสโคโรนาได้แพร่กระจายและสร้างวิกฤตให้กับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก โดยในปัจจุบันมีรายงานผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนามากถึง 546,357,445 คน และมีรายงานผู้เสียชีวิต 6,405,080 คนทั่วโลก (World Health Organization, 2022) (ข้อมูล ณ วันที่ 5 สิงหาคม 2565) โดยปกติแล้วเมื่อเกิดเหตุการณ์วิกฤตหรือเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดหรือเหตุการณ์ที่ไม่เป็นปกติขึ้น อาทิ ภัยพิบัติ ภัยธรรมชาติ การแพร่ระบาดของโรค องค์การของรัฐหรือรัฐบาลจะเข้ามาดำเนินการเพื่อหามาตรการรับมือกับเหตุการณ์เหล่านี้ โดยถ้าสามารถสร้างความเชื่อมั่นว่าองค์การรัฐหรือรัฐบาลสามารถรับมือหรือจัดการกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้นั้นก็จะสร้างความเชื่อมั่นให้ประชาชนหรือบุคคล แต่ถ้าไม่สามารถสร้างความเชื่อมั่นได้ว่าองค์การรัฐหรือรัฐบาลสามารถจัดการและรับมือได้ ประชาชนหรือบุคคลก็จะขาดความเชื่อมั่นต่อองค์การรัฐและรัฐบาล ซึ่งจะก่อให้เกิดผลกระทบทางจิตใจและอารมณ์ต่อบุคคล (Huang, L. et al., 2020; Kaur, A. and Malik, G., 2020) อาทิ ความกลัว ความตื่นตระหนก ความวิตกกังวล ความเครียด จากการขาดที่พึ่งพา (Menon, V. and Varadharajan, N., 2021; Singh, J. et al., 2021) บวกกับความกลัว และความเครียดที่เกิดจากภัยพิบัติ ภัยธรรมชาติ หรือการแพร่ระบาดใหญ่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในครั้งนี้ซึ่งจะทำให้บุคคลค้นหาทางจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง (Yuen, K. F. et al., 2020) โดยหนทางการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นอาจถูกเรียกด้วยอีกหนึ่งชื่อคือ กลไกการรับมือของบุคคล (Coping Mechanism)

กลไกการรับมือของบุคคล ถูกนิยามว่าเป็นความคิดหรือการกระทำที่บุคคลใช้เพื่อจัดการกับสถานการณ์ที่ตึงเครียด โดยกลไกการรับมือของบุคคลแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ (Folkman, S. et al., 1987; Huang, L. et al., 2020) คือ การรับมือผ่านการจัดการกับปัญหา (Problem-Focused Coping) เป็นการจัดการปัญหาหรือเป็นกลไกการรับมือที่มุ่งเน้นไปที่การลงมือเพื่อจัดการปัญหาโดยตรง มีจุดประสงค์เพื่อเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ที่เป็นอยู่ ตัวอย่างการรับมือ ได้แก่ การแยกตัวออกจากสังคม (Usher, K. et al., 2020) การใช้มาตรการรักษาระยะห่างทางสังคม (Forbes, S. L., 2021) ลักษณะที่สองคือ การรับมือผ่านการจัดการทางจิตใจหรืออารมณ์ (Emotion-Focused Coping) เป็นการจัดการปัญหาหรือเป็นกลไกการรับมือที่มุ่งเน้นไปที่การรับมือทางจิตใจหรือทางอารมณ์ มีจุดประสงค์เพื่อลดอารมณ์ที่เป็นทุกข์หรืออารมณ์ที่ไม่ปกติ เช่น ความกลัว ความเครียด โดยอารมณ์เหล่านี้เป็นอารมณ์สืบเนื่องมาจากสถานการณ์ที่ตึงเครียด ตัวอย่างการรับมือ ได้แก่ การปฏิเสธ การเข้าพึ่งศาสนา (Eisenbeck, N. et al., 2022) หรือแม้กระทั่งการซื้อด้วย

ความตื่นตระหนก (Panic Buying) ที่นับว่าเป็นหนึ่งในกลไกการรับมือของบุคคลด้วยกัน (Singh, J. et al., 2021; Yuen, K. F. et al., 2020)

การซื้อด้วยความตื่นตระหนก ถูกให้นิยามที่หลากหลายเพื่ออธิบายถึงปรากฏการณ์นี้ให้ครบถ้วน โดยนิยามที่น่าจะตรงและครอบคลุมมากที่สุดคือ นิยามของ Arafat, S. M. Y., Kar, S. K., Menon, V., Alradie-Mohamed, A., Mukherjee, S., Kaliamoorthy, C., and Kabir, R. (Arafat, S. M. Y. et al., 2020) ที่ให้นิยามของการซื้อด้วยความตื่นตระหนก ว่าเป็น “ปรากฏการณ์ของการเพิ่มอย่างกะทันหันของอัตราการซื้อสินค้าหนึ่งประเภทหรือหลายประเภทที่จำเป็นเกินความจำเป็นหรือมากกว่าปกติที่เคยซื้อ” เพื่อช่วยลดความกลัวและความเครียด แนวคิดนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Lins, S. and Aquino, S. (Lins, S. and Aquino, S., 2020) ที่ได้อธิบายถึงการซื้อด้วยความตื่นตระหนกว่า “เมื่อบุคคลต้องเผชิญหน้ากับสถานการณ์ที่ตึงเครียดหรือสถานการณ์ที่ทำให้เกิดความกลัว บุคคลจะหาวิธีการเพื่อรับมือกับสถานการณ์ เพื่อบรรเทาความเครียดหรือความกลัวให้ลดลง โดยหนึ่งในวิธีที่พบได้คือ การซื้อสินค้า” การซื้อสินค้าเพื่อช่วยลดความกลัวและความเครียดไม่ใช่เรื่องใหม่ แต่มีหลักฐานและงานวิจัยที่สนับสนุนว่าการซื้อสินค้าสามารถช่วยลดความกลัวและความเครียดลงได้ (Arndt, J. et al., 2004; Sneath, J. Z. et al., 2009) และยังมีงานวิจัยอีกหลายงานที่กล่าวว่าการซื้อด้วยความตื่นตระหนกเป็นกลไกการรับมือของบุคคล เพื่อช่วยลดความกลัวและความเครียดของบุคคลในสถานการณ์วิกฤต เช่น การแพร่ระบาดใหญ่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 นี้ (Forbes, S. L., 2017; Kemp, E. et al., 2014; Kennett-Hensel, P. A. et al., 2012; Larson, L. R. L. and Shin, H., 2018; Sneath, J. Z. et al., 2009; Yuen, K. F. et al., 2020) โดยความกลัวและความเครียดนี้อาจจะหมายรวมในมิติของความกลัวว่าตนรู้สึกไม่ปลอดภัย (Insecurity) ความกลัวว่าสินค้าจะขาดแคลน (Fear of Scarcity) (Jin, X. et al., 2020) ด้วยเช่นกัน

การซื้อด้วยความตื่นตระหนกไม่ได้เกิดขึ้นในระดับที่เท่ากันในทุกคน แต่กลับมีระดับที่แตกต่างกันตามปัจจัยต่าง ๆ จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และทำให้ระดับการซื้อด้วยความตื่นตระหนกมีระดับที่แตกต่างกันมีดังต่อไปนี้ ปัจจัยแรกคือ เพศ จากงานวิจัยในอดีตพบความสัมพันธ์ระหว่างการซื้อด้วยความตื่นตระหนกและเพศ อย่างเช่น งานวิจัยของ Dammeyer, J. (Dammeyer, J., 2020) ที่พบความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการซื้อสินค้าด้วยความตื่นตระหนกกับเพศ ($r = 1.777, p < 0.05$) ในทางกลับกันก็มีงานวิจัยที่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการซื้อด้วยความตื่นตระหนกกับเพศด้วยเช่นกัน (Chua, G. et al., 2021; Lins, S. et al., 2021; Taylor, S., 2021) ปัจจัยที่สองคือ อายุ อายุถือเป็นอีกหนึ่งปัจจัยพื้นฐานที่นักวิจัยส่วนใหญ่นำมาศึกษาเพื่อหาความสัมพันธ์กับปัจจัยต่าง ๆ โดยการซื้อก็เป็นอีกหนึ่งประเด็นที่นิยมนำอายุมาเป็นปัจจัยหาความสัมพันธ์ด้วยเช่นกัน จากการศึกษาในอดีตพบว่าอายุกับพฤติกรรมการซื้อมีความสัมพันธ์กันและมีอิทธิพลต่อกัน ($B = -0.458, p < 0.05$) (Li, S. et al., 2021) โดยเมื่อเจาะจงลงมาที่การซื้อด้วยความตื่นตระหนกพบว่า ความสัมพันธ์ลักษณะดังกล่าวก็เป็นไปในทิศทางไปในทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Weismüller, B., Schweda, A., Dörrie, N., Musche, V., Fink, M., Kohler, H., Skoda, E.-M., Teufel, M., and Bäuerle, A. (Weismüller, B. et al., 2021) ที่พบว่าคนที่บุคคลมีอายุที่มากขึ้นนั้น บุคคลจะมีพฤติกรรมปลอดภัยที่ผิดปกติมากขึ้น (Dysfunctional Safety Behavior) ซึ่งการซื้อด้วยความตื่นตระหนกเป็นหนึ่งในองค์ประกอบของพฤติกรรมปลอดภัยที่ผิดปกติด้วยเช่นกัน ($F_{(6, 15262)} = 15.59, p < 0.05$) แต่ในทางกลับกันก็พบว่ามีงานวิจัยบางชิ้นไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างอายุและการซื้อด้วยความตื่นตระหนก (Dammeyer, J., 2020; Taylor, S., 2021) ปัจจัยถัดไปคือ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ในประเด็นของการซื้อด้วยความตื่นตระหนกกับรายได้เฉลี่ยต่อเดือนพบว่ารายได้เฉลี่ยต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับการซื้อด้วยความตื่นตระหนกและมีอิทธิพลต่อกัน ($B = 0.113, p < 0.05$) (Li, X. et al., 2021) และงานวิจัยของ Yoshizaki, H. T. Y., de Brito Junior, I., Hino, C. M., Aguiar, L. L., and Pinheiro, M. C. R. (Yoshizaki, H. T. Y. et al., 2020) พบว่าการซื้อด้วยความตื่นตระหนกมีความสัมพันธ์ทางบวกกับรายได้เฉลี่ยต่อเดือน กล่าวคือ ผู้ที่มีรายได้มากมีแนวโน้มที่จะ

ซื้อสินค้าด้วยความตื่นตระหนกในระดับที่มาก หรือในทางกลับกันคือ ผู้ที่มีรายได้น้อยมีแนวโน้มที่จะซื้อสินค้าด้วยความตื่นตระหนกในระดับที่น้อย แต่ก็มียานวิจัยบางชิ้นไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการซื้อด้วยความตื่นตระหนกกับรายได้เฉลี่ยต่อเดือน (Ilyas, Z. et al., 2022) ปัจจัยสุดท้ายคือ จำนวนประชากรที่อยู่อาศัยในจังหวัดจากการสืบค้นของผู้วิจัยเกี่ยวกับการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการซื้อด้วยความตื่นตระหนกและจำนวนประชากรที่อยู่อาศัยในจังหวัด พบว่า การศึกษาในประเด็นนี้ยังไม่เคยมีการศึกษามาก่อน แต่เนื่องจากการรายงานข่าวของสำนักข่าวต่าง ๆ ทั่วโลกต่างรายงานข่าวเกี่ยวกับการซื้อด้วยความตื่นตระหนกในเมืองหรือจังหวัดขนาดใหญ่ที่มีจำนวนประชากรที่อยู่อาศัยเป็นจำนวนมากเป็นส่วนมาก (Reuters, 2022; The guardian, 2022) ไม่ค่อยพบการรายงานข่าวถึงการซื้อด้วยความตื่นตระหนกในเมืองหรือจังหวัดที่มีจำนวนประชากรที่อยู่อาศัยเป็นจำนวนน้อยเท่าไร จึงทำให้ผู้วิจัยเกิดความสงสัยว่าการซื้อด้วยความตื่นตระหนกในเมืองหรือจังหวัดที่มีจำนวนผู้อยู่อาศัยต่างกันจะมีความแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร ทั้งนี้จำนวนประชากรในแต่ละเมืองหรือจังหวัดที่มีความแตกต่างกันก็ส่งผลให้การติดเชื้อมีจำนวนแตกต่างกันด้วยเช่นกัน โดยพื้นที่ในเขตเมืองที่มีจำนวนประชากรหนาแน่นและมีจำนวนมากจะมีจำนวนผู้ติดเชื้อมากกว่าบริเวณชานเมืองหรือบริเวณที่มีจำนวนประชากรที่น้อยกว่า (Nathan, M., 2021) ซึ่งสอดคล้องกับรายงานผลการติดเชื้อของเขตสุขภาพที่ 8 (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) ประจำเดือนมกราคมถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2565 ที่พบว่าในจังหวัดอุดรธานีที่มีผู้อยู่อาศัยจำนวน 1,566,510 คน (มากที่สุดเขตสุขภาพที่ 8) มีผู้ติดเชื้อสะสมจำนวน 28,625 คน ในขณะที่จังหวัดบึงกาฬที่มีผู้อยู่อาศัยจำนวน 421,995 คน มีผู้ติดเชื้อสะสมอยู่ที่ 10,419 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2565) (เขตสุขภาพที่ 8 กระทรวงสาธารณสุข, 2565; สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2564) จากการรายงานจำนวนผู้ติดเชื้อที่แตกต่างกันถึงเท่าตัวและอาจจะมากกว่าเท่าตัวเมื่อเปรียบเทียบกับเมืองหรือจังหวัดที่มีจำนวนประชากรผู้อยู่อาศัยมากกว่านี้ ความแตกต่างนี้อาจส่งผลต่อระดับความกลัวและความเครียดของบุคคลที่อาศัยอยู่ในแต่ละเมืองหรือจังหวัดแตกต่างกัน และอาจส่งผลให้การซื้อด้วยความตื่นตระหนกของบุคคลในแต่ละเมืองหรือจังหวัดที่มีจำนวนประชากรที่ต่างกันมีการซื้อด้วยความตื่นตระหนกที่ต่างกันด้วยเหตุผลเหล่านี้ ผู้วิจัยจึงสนใจนำปัจจัยเรื่องจำนวนประชากรที่อยู่อาศัยในจังหวัดเข้ามาร่วมเป็นปัจจัยในการศึกษาในครั้งนี้ด้วย

แม้ว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการซื้อด้วยความตื่นตระหนกจะมีผลทำให้ระดับการซื้อด้วยความตื่นตระหนกในแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกัน แต่เมื่อเกิดการซื้อด้วยความตื่นตระหนกในบุคคลหลาย ๆ คนจนกลายเป็นปรากฏการณ์ที่ใหญ่ขึ้นถึงระดับของเมือง จังหวัด หรือประเทศ ที่มีผลกระทบต่อกองโกลาโลราคาสินค้าและระบบเศรษฐกิจ (Yuen, K. F. et al., 2021) สังคมจะหันมาให้ความสนใจ ตัวอย่างเช่น ในสถานการณ์การแพร่ระบาดในครั้งนี้ที่การซื้อด้วยความตื่นตระหนกก็ได้รับความสนใจเป็นจำนวนมาก (Arafat, S. M. Y. et al., 2021a) ถูกกล่าวถึงในบทความวิชาการ งานวิจัย และผ่านการรายงานข่าวของสำนักข่าวต่าง ๆ ทั่วโลก จากการศึกษาของ Arafat, S. M. Y., Kar, S. K., Menon, V., Alradie-Mohamed, A., Mukherjee, S., Kaliamoorthy, C., and Kabir, R. (Arafat, S. M. Y. et al., 2020) พบว่ามีการรายงานข่าวและพาดหัวข่าวเกี่ยวกับการซื้อด้วยความตื่นตระหนกทั่วโลกกว่า 93 ประเทศ ตัวอย่างการพาดหัวข่าวเกี่ยวกับปรากฏการณ์การซื้อด้วยความตื่นตระหนกครั้งนี้ ได้แก่ พาดหัวข่าว "It's crazy: Panic Buying Forces Stores to Limit Purchases of Toilet Paper and Masks" (CNN Business, 2020) และพาดหัวข่าว "COVID Lockdown Fears Spark Panic Buying in Beijing" (Reuters, 2022) หรือแม้กระทั่งพาดหัวข่าวในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการซื้อด้วยความตื่นตระหนกก็พบได้เช่นกัน ได้แก่ พาดหัวข่าว "คิวยาว! คนเชียงใหม่แห่เข้าห้างค้าปลีกซื้อชุดของหลังประกาศล็อกดาวน์เชียงใหม่สกัดโควิด-19" (ผู้จัดการออนไลน์, 2563) และพาดหัวข่าว "ปชช.แห่ซื้อของใช้-อาหารแท้งกักตุน หวั่น โควิด-19 ระบาดหนัก" (พีพีทีวีออนไลน์, 2563) จากพาดหัวข่าวทั้งหมดที่กล่าวมา ล้วนเป็นสิ่งที่ช่วยตอกย้ำว่าการซื้อด้วยความตื่นตระหนกเกิดขึ้นจริงทั่วโลก และเป็นประเด็นที่ทั่วโลกต่างให้ความสนใจเป็นอย่างมาก

แม้ว่าการซื้อด้วยความตื่นตระหนกจะถูกกล่าวถึงและมีพาดหัวข่าวในประเทศไทย แต่กลับมีการศึกษาการซื้อด้วยความตื่นตระหนกในไทยเป็นจำนวนน้อย โดยเมื่อค้นหาคำว่าการซื้อด้วยความตื่นตระหนก หรือ

Panic Buying ในเว็บไซต์ Thaijo พบว่ามีงานวิจัยที่กล่าวถึงคำนี้เพียง 2 งานเท่านั้น (ข้อมูล ณ วันที่ 5 สิงหาคม พ.ศ. 2565) และไม่ได้เป็นงานที่ศึกษาถึงการซื้อด้วยความตื่นตระหนกในประเทศไทยโดยตรง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า การศึกษาการซื้อด้วยความตื่นตระหนกในไทย ยังขาดองค์ความรู้พื้นฐาน และขาดการศึกษาเกี่ยวกับการซื้อด้วยความตื่นตระหนกในบริบทของไทย ผู้วิจัยจึงเห็นช่องว่างของการศึกษาการซื้อด้วยความตื่นตระหนกในประเทศไทยเพื่อแสดงให้เห็นว่าสถานการณ์การซื้อด้วยความตื่นตระหนกในประเทศไทยในช่วงการแพร่ระบาดใหญ่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นเช่นไร อีกทั้งเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการซื้อด้วยความตื่นตระหนกในช่วงการแพร่ระบาดใหญ่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ด้วยเช่นกัน

ผลการศึกษาครั้งนี้จะช่วยสร้างองค์ความรู้พื้นฐานของการซื้อด้วยความตื่นตระหนกในประเทศไทย และเป็นแหล่งข้อมูลเพื่อใช้ศึกษาการซื้อด้วยความตื่นตระหนกในงานวิจัยในอนาคต ซึ่งจะช่วยให้เราเข้าใจถึงลักษณะของการซื้อด้วยความตื่นตระหนกและปัจจัยต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์ เพื่อให้เราสามารถเตรียมรับมือกับผลกระทบของการซื้อด้วยความตื่นตระหนกที่จะเกิดขึ้นในเหตุการณ์วิกฤตหรือเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด เช่น การแพร่ระบาดใหญ่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ครั้งนี้ในอนาคตได้อย่างรอบคอบและทันท่วงที

วัตถุประสงค์การวิจัย

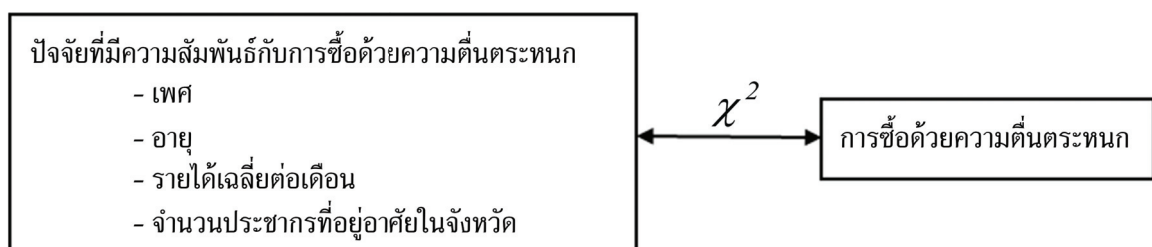
1. เพื่อศึกษาการซื้อด้วยความตื่นตระหนกในช่วงการแพร่ระบาดใหญ่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการซื้อด้วยความตื่นตระหนกในช่วงการแพร่ระบาดใหญ่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019

สมมติฐานงานวิจัย

เพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และจำนวนประชากรที่อยู่อาศัยในจังหวัด มีความสัมพันธ์กับการซื้อด้วยความตื่นตระหนกในช่วงการแพร่ระบาดใหญ่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยมีที่มาจากแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมการศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับการซื้อด้วยความตื่นตระหนก อ้างอิงมาจากงานวิจัย (Chua, G. et al., 2021; Dammeyer, J., 2020; Ilyas, Z. et al., 2022; Li, S. et al., 2021; Li, X. et al., 2021; Lins, S. et al., 2021; Nathan, M., 2021; Taylor, S., 2021; Weismüller, B. et al., 2021; Yoshizaki, H. T. Y. et al., 2020) ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในงานวิจัยเรื่องนี้ คือ ประชาชนในประเทศไทย จำนวน 66,171,439 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2564) โดยผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างประชากรจากสูตรของ Yamane, T. (Yamane, T., 1967) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ใช้ความคลาดเคลื่อนในการสุ่มร้อยละ 5 โดยเมื่อคำนวณตามสูตรออกมาแล้วพบว่า จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมควรมีจำนวนไม่น้อยกว่า 400 คน ผู้วิจัยเก็บกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 406 คน เพื่อลดอัตราการสูญเสียของข้อมูลในการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยไม่สามารถสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยอาศัยความน่าจะเป็นได้ เนื่องจากมีข้อจำกัดในเรื่องของเวลาและข้อจำกัดในรูปแบบของการเก็บข้อมูลที่อยู่ในช่วง

การแพร่ระบาดใหญ่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่จำเป็นต้องเก็บข้อมูลผ่านระบบออนไลน์ในรูปแบบของ Google Form ในงานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยจึงสุ่มกลุ่มตัวอย่างตามสะดวก (อริสา, 2562)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยฉบับนี้เป็นชุดแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ในส่วนนี้ประกอบด้วย เพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และจังหวัดที่อยู่อาศัย

ส่วนที่ 2 มาตรการซื้อด้วยความตื่นตระหนก (Panic Buying Scale) มาตรการฉบับนี้สร้างขึ้นโดย Lins, S. and Aquino, S. (Lins, S. and Aquino, S., 2020) ในช่วงการระบาดของไวรัสโควิด 2019 ปีพุทธศักราช 2563 ถูกแปลเป็นภาษาไทยและถูกทดสอบความตรงและความเที่ยงโดยหัตถพันธ์ วงชาวี (หัตถพันธ์, 2563) มาตรการฉบับนี้มีทั้งหมด 7 ข้อคำถาม เป็นข้อคำถามทางบวกทั้งหมด มีลักษณะเป็นมาตรวัดโดยอาศัยการจำแนกความหมายของค่า 7 ระดับ โดยระดับที่ 7 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง และระดับที่ 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง คัดคะแนนการซื้อด้วยความตื่นตระหนกโดยการนำคะแนนจากทุกข้อมารวมกัน คะแนนที่มากที่สุดที่เป็นไปได้คือ 49 คะแนน และคะแนนที่น้อยที่สุดที่เป็นไปได้คือ 7 คะแนน โดยการมีคะแนนที่สูงแสดงถึงการมีระดับการซื้อความตื่นตระหนกที่สูง ผู้วิจัยได้ตรวจสอบเครื่องมือพบว่ามาตรการซื้อด้วยความตื่นตระหนก มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) เท่ากับ 0.951 ซึ่งค่าผ่านเกณฑ์และอยู่ในระดับที่ดี (Pallant, J., 2007) แสดงให้เห็นถึงความเที่ยง (Reliability) ของมาตรการซื้อด้วยความตื่นตระหนก

3. การเก็บข้อมูลวิจัย

ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตทำวิจัย (ศป.0175/2563) กับทางสถาบันต้นสังกัด และได้รับการอนุญาตให้ดำเนินการวิจัย ในส่วนของมาตรการซื้อด้วยความตื่นตระหนก ผู้วิจัยดำเนินการขอใช้มาตรการจากผู้สร้างและได้รับการอนุญาตเพื่อเก็บข้อมูลในประเทศไทย หลังจากนั้นผู้วิจัยนำมาตรการซื้อด้วยความตื่นตระหนกมาปรับให้อยู่ในรูปแบบออนไลน์ เนื่องจากช่วงระยะเวลาที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลของงานวิจัยฉบับนี้ เป็นช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลผ่านระบบออนไลน์ในฟอร์มของ Google Form และกำหนดให้การตอบเป็นแบบ Required ในทุกข้อ (จำเป็นต้องตอบทุกข้อกระทง) เพื่อป้องกันการสูญหายของข้อมูล (Missing Data) โดยในหน้าแรกของแบบฟอร์มของ Google Form ผู้วิจัยได้ใส่ข้อมูลสำหรับผู้มีส่วนร่วมในงานวิจัย ได้แก่ คำอธิบายของงานวิจัย ลักษณะการตอบแบบสอบถาม การรายงานผล ความเสี่ยงในงานวิจัย การแจ้งสิทธิของผู้เข้าร่วมงานวิจัย และข้อมูลติดต่อผู้ดำเนินการวิจัย ในกรณีที่ผู้มีส่วนร่วมในงานวิจัยได้อ่านและรับทราบข้อมูลก่อนจะตัดสินใจและยินยอมเข้าร่วมงานวิจัยในการตอบแบบสอบถามอย่างสมัครใจ ทั้งนี้หากผู้เข้าร่วมงานวิจัยไม่ยินยอมที่จะเข้าร่วมงานวิจัย ผู้เข้าร่วมงานวิจัยสามารถปิดหน้าต่างของฟอร์มของ Google Form ได้ทันที การเก็บข้อมูล ผู้วิจัยนำลิงค์ (URL) และคิวอาร์โค้ด (QR Code) กระจายผ่านระบบออนไลน์ทั้งทางกลุ่มเฟสบุ๊ก และทางแอปพลิเคชันไลน์ โดยเมื่อมีผู้ตอบแบบสอบถามครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด ผู้วิจัยปิดการรับข้อมูล และนำข้อมูลออกมาอยู่ในรูปแบบไฟล์ Excel แทนข้อมูลด้วยการลงรหัส หลังจากนั้นนำข้อมูลใส่ลงในโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลในลำดับถัดไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ส่วน ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ และการแปลความหมายช่วงค่าเฉลี่ยของการซื้อด้วยความตื่นตระหนก (ละเอียด และกันทิมาลัย, 2562) ดังนี้

ระดับคะแนนเฉลี่ย	การแปลผล
1.000 ถึง 1.857 คะแนน	มีการซื้อด้วยความตื่นตระหนก “ต่ำที่สุด”
1.858 ถึง 2.714 คะแนน	มีการซื้อด้วยความตื่นตระหนก “ต่ำ”
2.715 ถึง 3.571 คะแนน	มีการซื้อด้วยความตื่นตระหนก “ค่อนข้างต่ำ”

3.572 ถึง 4.428 คะแนน	มีการซื้อด้วยความตื่นตระหนก “ปานกลาง”
4.429 ถึง 5.285 คะแนน	มีการซื้อด้วยความตื่นตระหนก “ค่อนข้างสูง”
5.286 ถึง 6.142 คะแนน	มีการซื้อด้วยความตื่นตระหนก “สูง”
6.143 ถึง 7.000 คะแนน	มีการซื้อด้วยความตื่นตระหนก “สูงที่สุด”

4.2 การวิเคราะห์โดยการทดสอบไคสแคว์ ผู้วิจัยวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างเพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และจำนวนประชากรที่อยู่อาศัยในจังหวัด (โดยในชุดแบบสอบถาม ผู้วิจัยถามถึงจังหวัดที่อยู่อาศัย ไม่ได้ถามถึงจำนวนประชากรที่อยู่อาศัยในจังหวัด ผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องแปลงข้อมูลจากจังหวัดที่อยู่อาศัยมาเป็นจำนวนประชากรที่อยู่อาศัยในจังหวัด โดยผู้วิจัยใช้ข้อมูลตารางรายงานจำนวนประชากรจากการทะเบียน จำแนกตามอายุ เพศ ภาคและจังหวัด พ.ศ. 2564 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2564) โดยในตารางรายงานดังกล่าวได้ระบุว่าแต่ละจังหวัดมีจำนวนประชากรที่อยู่อาศัยในจังหวัดอยู่เท่าไร ผู้วิจัยนำตัวเลขดังกล่าวมาแทนที่ในจังหวัดนั้น ๆ ตามที่ผู้เข้าร่วมงานวิจัยตอบมาเพื่อใช้เป็นข้อมูลจำนวนประชากรที่อยู่อาศัยในจังหวัด) กับการซื้อด้วยความตื่นตระหนกในช่วงการแพร่ระบาดใหญ่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยการทดสอบด้วยไคสแคว์นั้น ผู้วิจัยจำเป็นต้องเตรียมข้อมูลเพิ่มเติมด้วยการกำหนดคลรทัสตัวแปรแตกต่าง (Recode Into Different Variables) ให้อยู่ในรูปช่วงคะแนนหรืออันตรภาคชั้น โดยแบ่งเป็นระดับของแต่ละตัวแปร กำหนดเกณฑ์ และการแปลความหมายของแต่ละช่วงคะแนน (อันตรภาคชั้น) (ละเอียดและกันทิมาลัย, 2562) ดังนี้

ช่วงคะแนน	การแปลผล
7 - 20 คะแนน	มีการซื้อด้วยความตื่นตระหนกในระดับ “น้อย”
21 - 34 คะแนน	มีการซื้อด้วยความตื่นตระหนกในระดับ “ปานกลาง”
35 - 49 คะแนน	มีการซื้อด้วยความตื่นตระหนกในระดับ “มาก”

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยประกอบไปด้วย 3 ส่วนดังนี้

1. ผลการวิจัยข้อมูลลักษณะกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้วิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างจำนวน 406 คน พบว่าผู้เข้าร่วมงานวิจัยมีช่วงอายุตั้งแต่ 19 - 64 ปี มีอายุเฉลี่ย 35.862 ปี (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 9.214) เมื่อแปลงเป็นช่วงคะแนน (ตารางที่ 2) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 63.547) ส่วนใหญ่มีช่วงอายุ 19 - 41 ปี (ร้อยละ 74.384) ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,000 - 34,999 บาท (ร้อยละ 44.335) และส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในจังหวัดที่มีประชากรอาศัยมากกว่า 3 ล้านคน (ร้อยละ 48.522)

2. ผลการวิจัยข้อมูลของการซื้อด้วยความตื่นตระหนกในช่วงการแพร่ระบาดใหญ่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่าภาพรวมของการซื้อด้วยความตื่นตระหนกมีคะแนนเท่ากับ 4.787 (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.908) ซึ่งอยู่ในระดับค่อนข้างสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อคำถามการซื้อด้วยความตื่นตระหนกทุกข้อมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.569 - 5.185 ซึ่งอยู่ในระดับค่อนข้างสูงทุกข้อ โดยข้อคำถามข้อที่ 6 ที่กล่าวว่า “หนึ่งในวิธีที่ทำให้ฉันผ่อนคลายจากความรู้สึกไม่แน่นอน/ไม่มั่นใจคือการที่ฉันมั่นใจว่าฉันมีสินค้าที่ต้องการอยู่ที่บ้านในปริมาณมากพอ” มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 5.185 (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.089) และข้อคำถามข้อที่ 3 ที่กล่าวว่า “ฉันตื่นตระหนก เมื่อคิดว่าสินค้าที่จำเป็นนั้นอาจจะหมดนี้จึงเป็นเหตุผลให้ฉัน เลือกที่จะซื้อสินค้าในปริมาณมาก ๆ” มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 4.569 (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.098) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลของข้อความมาตรวัดการซื้อด้วยความตื่นตระหนก

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. ความกลัวเราให้ฉันซื้อสินค้ามากเกินไ้ที่บ้าน	4.887	0.089	ค่อนข้างสูง
2. ด้วยความกลัวว่าสินค้าที่ฉันต้องการจะหมด ทำให้ฉันซื้อสินค้าหลาย ๆ อย่าง	4.660	0.094	ค่อนข้างสูง
3. ฉันตื่นตระหนก เมื่อคิดว่าสินค้าที่จำเป็นนั้นอาจจะหมดฉันจึงเป็นเหตุผลให้ฉัน เลือกที่จะซื้อสินค้าในปริมาณมาก ๆ	4.569	0.098	ค่อนข้างสูง
4. ความกลัวเราให้ฉันซื้อสินค้ามากกว่าที่เคย	4.805	0.095	ค่อนข้างสูง
5. ความตื่นตระหนก ทำให้ฉันซื้อสินค้าหลาย ๆ อย่างมากกว่าที่เคย	4.663	0.099	ค่อนข้างสูง
6. หนึ่งในวิธีที่ทำให้ฉันผ่อนคลายจากความรู้สึกไม่แน่นอน/ไม่มั่นใจคือการที่ฉันมั่นใจว่าฉันมีสินค้าที่ต้องการอยู่ที่บ้านในปริมาณมากพอ	5.185	0.089	ค่อนข้างสูง
7. ความรู้สึกไม่แน่นอน/ไม่มั่นใจ กระตุ้นนิสัยการซื้อของฉัน	4.741	0.094	ค่อนข้างสูง
ภาพรวมของการซื้อด้วยความตื่นตระหนก	4.787	1.908	ค่อนข้างสูง

3. ผลการวิจัยข้อมูลปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการซื้อด้วยความตื่นตระหนกในช่วงการแพร่ระบาดใหญ่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 และสมมติฐาน ด้วยการทดสอบไคสแควร์ ดังตารางที่ 2 (ก่อนการทดสอบไคสแควร์ผู้วิจัยทำการทดสอบค่า Skewness และค่า Kurtosis ของชุดข้อมูลเพื่อทดสอบว่าชุดข้อมูลมีการแจกแจงปกติหรือไม่ จากผลทดสอบพบว่าค่า Skewness มีค่าตั้งแต่ -0.475 ถึง -0.898 และค่า Kurtosis มีค่าตั้งแต่ -0.165 ถึง -1.009 ซึ่งถือว่าอยู่ในช่วงที่ยอมรับได้ว่าชุดข้อมูลมีการแจกแจงปกติ ตามเกณฑ์ของ Kallner, A. ที่กล่าวว่า “ค่า Skewness อยู่ระหว่าง +1 ถึง -1 แสดงถึงการแจกแจงปกติ และค่า Kurtosis ที่อยู่ระหว่าง +3 ถึง -3 แสดงถึงการแจกแจงปกติ” (Kallner, A., 2018) และเกณฑ์ของ Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., and Anderson, R. E. ที่กล่าวว่า “ค่า Skewness อยู่ระหว่าง +1 ถึง -1 แสดงถึงการแจกแจงปกติ” (Hair, J. F. et al., 2019)

ตารางที่ 2 ร้อยละของการซื้อด้วยความตื่นตระหนกจำแนกตามปัจจัยต่าง ๆ

ปัจจัย	ระดับการซื้อด้วยความตื่นตระหนก			χ^2	p-value
	น้อย	ปานกลาง	มาก		
เพศ				3.554	0.169
ชาย	20.270	25.676	54.054		
หญิง	16.279	20.155	63.566		
อายุ				1.244	0.537
19 - 41 ปี	17.550	23.510	58.940		
42 - 64 ปี	18.269	18.269	63.462		
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน				15.037	0.020*
ต่ำกว่า 15,000 บาท	23.913	39.130	36.957		
15,000 - 34,999 บาท	18.333	20.000	61.667		
35,000 - 54,999 บาท	18.519	17.593	63.889		
มากกว่า 55,000 บาท	11.111	23.611	65.278		

ตารางที่ 2 ร้อยละของการซื้อด้วยความตื่นตระหนกจำแนกตามปัจจัยต่าง ๆ (ต่อ)

ปัจจัย	ระดับการซื้อด้วยความตื่นตระหนก			χ^2	p-value
	น้อย	ปานกลาง	มาก		
จำนวนประชากรที่อยู่อาศัยในจังหวัด				14.279	0.006*
มีประชากรอาศัยน้อยกว่า 1 ล้านคน	29.825	28.070	42.105		
มีประชากรอาศัย 1 ถึง 3 ล้านคน	13.816	26.316	59.868		
มีประชากรอาศัยมากกว่า 3 ล้านคน	17.259	17.259	65.482		

* P < 0.05

พบว่าเพศไม่มีความสัมพันธ์กับการซื้อด้วยความตื่นตระหนก โดยเพศชายและเพศหญิงมีการซื้อด้วยความตื่นตระหนกในระดับมากที่สุดเท่าเทียมกัน คือ ร้อยละ 54.054 และร้อยละ 63.566 อายุไม่มีความสัมพันธ์กับการซื้อด้วยความตื่นตระหนก โดยคนที่อายุ 19 - 41 ปี และคนที่อายุ 42 - 64 ปี มีการซื้อด้วยความตื่นตระหนกในระดับมากที่สุดเท่าเทียมกัน คือ ร้อยละ 58.940 และร้อยละ 63.462 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับการซื้อด้วยความตื่นตระหนกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยคนส่วนใหญ่ที่มีการซื้อด้วยความตื่นตระหนกในระดับมากที่สุด มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 55,000 บาท (ร้อยละ 65.278) จำนวนประชากรที่อยู่อาศัยในจังหวัดมีความสัมพันธ์กับการซื้อด้วยความตื่นตระหนกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยคนส่วนใหญ่ที่มีการซื้อด้วยความตื่นตระหนกในระดับมากที่สุด อาศัยอยู่ในจังหวัดที่มีประชากรอาศัยมากกว่า 3 ล้านคน (ร้อยละ 65.482)

สรุปผลและอภิปรายผล

สรุปผลและอภิปรายผลประกอบไปด้วย 2 ส่วนดังนี้

1. สรุปผลและอภิปรายผลในประเด็นของการซื้อด้วยความตื่นตระหนกในช่วงการแพร่ระบาดใหญ่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่าคะแนนโดยภาพรวมของการซื้อด้วยความตื่นตระหนกในประเทศไทยมีค่าคะแนนอยู่ในระดับที่ค่อนข้างสูง ($\bar{X} = 4.787$, S.D. = 1.908) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการซื้อด้วยความตื่นตระหนกเกิดขึ้นจริงในประเทศไทย และมีระดับที่ค่อนข้างสูง ซึ่งสอดคล้องกับข่าวเกี่ยวกับการซื้อด้วยความตื่นตระหนกที่นำเสนอผ่านสื่อต่าง ๆ (ข่าวช่องแปด, 2563; ผู้จัดการออนไลน์, 2563; พีพีทีวีออนไลน์, 2563) นอกจากนี้หากพิจารณาเป็นรายข้อจะพบว่า ข้อที่มีคะแนนมากที่สุดคือ ข้อที่ 6 ซึ่งมีข้อความว่า “หนึ่งในวิธีที่ทำให้ฉันผ่อนคลายจากความรู้สึกไม่แน่นอน/ไม่มั่นใจคือ การที่ฉันมั่นใจว่าฉันมีสินค้าที่ต้องการอยู่ที่บ้านในปริมาณมากพอ” มีคะแนนอยู่ในระดับที่ค่อนข้างสูงได้รับคะแนนเฉลี่ยรายข้ออยู่ที่ 5.185 (S.D. = 0.089) ซึ่งมีความมากกว่าคะแนนเฉลี่ยรวมของทั้งมาตรการซื้อด้วยความตื่นตระหนก (4.787) สะท้อนให้เห็นว่า ข้อที่ 6 เป็นข้อที่คนส่วนมากให้คะแนนมากและเห็นด้วยกับข้อความมากกว่าข้ออื่น ๆ เหตุเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าข้อที่ 6 เป็นเพียงข้อเดียวที่กล่าวถึงผลลัพธ์ของการกระทำว่าเมื่อบุคคลซื้อสินค้ามาไว้กับตนเองในปริมาณที่มากพอแล้วตนเองจะรู้สึกผ่อนคลาย ซึ่งเป็นเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์หลักของกลไกการรับมือของบุคคลประเภทการรับมือผ่านการจัดการทางจิตใจหรืออารมณ์ (Huang, L. et al., 2020) โดยเมื่อเปรียบเทียบกับข้ออื่น ๆ ที่ล้วนกล่าวถึงสาเหตุของการซื้อสินค้าหรือการกระทำทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นความกลัว ความตื่นตระหนก หรือความไม่แน่นอนไม่มั่นใจ ที่กระตุ้นให้บุคคลซื้อสินค้า ด้วยเหตุนี้ข้อที่เป็นสาเหตุของการกระทำที่มีหลายข้อ อาจทำให้ผู้ตอบมาตราวัดมีตัวเลือกในการให้คะแนนที่หลากหลายและส่งผลให้คะแนนกระจายกันออกไป ซึ่งตรงข้ามกับข้อที่เป็นผลลัพธ์ของการกระทำที่มีเพียงข้อเดียว ในประเด็นของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในภาพรวมที่พบว่า มีค่ามากกว่า 1 และมีขนาดใหญ่กว่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรายข้อ อาจเป็นผลมาจากความแตกต่างระหว่างข้อที่มีความหลากหลาย ผู้เข้าร่วมงานวิจัยหนึ่งคนอาจไม่ได้ให้คะแนนทุกข้อในระดับที่เท่ากัน มีข้อที่ให้คะแนนสูง และมีข้อที่ให้คะแนนต่ำ บวกกับความแตกต่างระหว่างบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่มีความหลากหลาย กล่าวคือ

บางคนมีระดับการซื้อด้วยความตื่นตระหนกที่สูงจึงให้คะแนนสูง บางคนมีระดับการซื้อด้วยความตื่นตระหนกที่ต่ำ จึงให้คะแนนต่ำ มีผลทำให้เกิดการกระจายของข้อมูลในภาพรวมสูงและมีการกระจายมากกว่ารายข้อ

2. สรุปผลและอภิปรายผลในประเด็นของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการซื้อด้วยความตื่นตระหนก ในช่วงการแพร่ระบาดใหญ่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 และสมมติฐาน มีทั้งหมด 4 ประเด็น ดังนี้ ประเด็นที่หนึ่ง ประเด็นของเพศนั้น จากผลการวิจัยพบว่า การซื้อด้วยความตื่นตระหนกและเพศไม่มีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือ เพศชายและเพศหญิงมีระดับของการซื้อด้วยความตื่นตระหนกที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Dammeyer, J. (Dammeyer, J., 2020) ที่พบความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการซื้อสินค้าด้วยความตื่นตระหนกกับเพศ เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นผลมาจากในสถานการณ์การแพร่ระบาดใหญ่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทั้งเพศชายและเพศหญิงต่างต้องเผชิญกับสถานการณ์วิกฤตเช่นเดียวกัน จึงอาจทำให้ทั้งเพศชายและเพศหญิงมีระดับของความกังวล ความกลัว หรือความเครียดที่ไม่ต่างกัน โดยมีหลักฐานสนับสนุนจากงานวิจัยของพรนิภา หาญละคร, อารินี เพชรรัตน์, นิภาพรรณ ฤทธิรอด, สุดถนอม กมลเลิศ, เตือนใจ พิทยาวัฒน์ชัย และอธิบดี มีสิงห์ (พรนิภา และคณะ, 2564) ซึ่งเก็บกลุ่มตัวอย่างในบุคลากรทางการแพทย์ในประเทศไทยจำนวน 293 คน หนึ่งในวัตถุประสงค์การวิจัยคือ การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนความวิตกกังวลต่อโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 19 ระหว่างเพศชายและเพศหญิง (ใช้แบบคัดกรองความวิตกกังวลต่อโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 19 ที่พัฒนาโดยกรมสุขภาพจิต) พบว่าเพศชายและเพศหญิงมีความกังวลต่อโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 19 ที่ไม่แตกต่างกัน จากผลการวิจัยนี้จึงอาจกล่าวได้ว่าด้วยเหตุที่เพศชายและเพศหญิงมีความกังวลต่อโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 19 ที่ไม่แตกต่างกันอาจส่งผลให้การซื้อด้วยความตื่นตระหนกไม่แตกต่างกัน ตามผลการศึกษา นอกจากนี้การศึกษาต่าง ๆ ส่วนมากที่กล่าวว่าเพศชายและเพศหญิงมีพฤติกรรมการซื้อที่แตกต่างกัน ส่วนมากเป็นพฤติกรรมการซื้อในสิ่งของที่ฟุ่มเฟือย (ญาณวุฒิ และคณะ, 2560; เพ็ญนิภา, 2562) ซึ่งแตกต่างกับสินค้าที่บุคคลซื้อด้วยความตื่นตระหนก เนื่องจากสินค้าส่วนมากจะเป็นสินค้าที่จำเป็น เช่น อาหาร น้ำดื่ม ยารักษาโรค เป็นต้น ที่ทุกคนต่างต้องซื้อเพื่ออุปโภคและบริโภค จึงอาจทำให้การซื้อด้วยความตื่นตระหนกของเพศชายและเพศหญิงในสถานการณ์การแพร่ระบาดใหญ่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chua, G., Yuen, K. F., Wang, X., and Wong, Y. D. (Chua, G. et al. 2021) Li, S., Kallas, Z., Rahmani, D., and Gil, J. M. (Li, S. et al., 2021) และ Taylor, S. (Taylor, S., 2021) ที่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการซื้อด้วยความตื่นตระหนกกับเพศด้วยเช่นกัน

ในประเด็นของอายุนั้น จากผลการวิจัยพบว่า การซื้อด้วยความตื่นตระหนกและอายุไม่มีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือคนที่มียุ่ช่วง 19 - 41 ปี และคนที่มียุ่ช่วง 42 - 64 ปี มีระดับของการซื้อด้วยความตื่นตระหนกที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Weismüller, B., Schweda, A., Dörrie, N., Musche, V., Fink, M., Kohler, H., Skoda, E.- M., Teufel, M., and Bäuerle, A. (Weismüller, B. et al., 2021) ที่พบความสัมพันธ์ระหว่างการซื้อด้วยความตื่นตระหนกกับอายุ เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะสถานการณ์การแพร่ระบาดใหญ่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นสถานการณ์ที่ไม่เคยเกิดขึ้นในไทยมาก่อน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับอายุ อาทิ ประสบการณ์อาจไม่มีผล ทำให้ทุกช่วงอายุต่างเผชิญกับสถานการณ์ที่รุนแรงอย่างเช่น การแพร่ระบาดครั้งนี้เป็นครั้งแรก แม้ว่าไทยจะเคยมีการแพร่ระบาดของโรคระบาด เช่น การแพร่ระบาดของไวรัสไข้หวัดใหญ่ชนิด H5N1 (ไข้หวัดนก) ในช่วงปีพุทธศักราช 2549 ที่มีรายงานผู้ป่วยจำนวน 25 ราย (กองโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรค, 2565) หรือการแพร่ระบาดของอหิวาตกโรคครั้งที่ 5 ในช่วงปีพุทธศักราช 2502 ที่มีรายงานผู้ป่วย 19,359 ราย (สิทธิกร และคณะ, 2562) แต่ก็ไม่ได้มีความรุนแรงเท่าการแพร่ระบาดในครั้งนี้ จึงอาจทำให้คนที่มียุ่ช่่นน้อยและอายุมากมีระดับของการซื้อด้วยความตื่นตระหนกที่ไม่แตกต่างกันมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Dammeyer, J. (Dammeyer, J., 2020) และ Taylor, S. (Taylor, S., 2021) ที่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างอายุและการซื้อด้วยความตื่นตระหนกด้วยเช่นกัน

ในประเด็นของรายได้เฉลี่ยต่อเดือน จากผลการวิจัยพบว่า การซื้อด้วยความตื่นตระหนกและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมีความสัมพันธ์กัน โดยพบว่าคนส่วนมากที่มีการซื้อด้วยความตื่นตระหนกในระดับมากมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 55,000 บาท โดยผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Li, X., Zhou, Y., Wong, Y. D.,

Wang, X., and Yuen, K. F. (Li, X. et al., 2021) และงานวิจัยของ Yoshizaki, H. T. Y., de Brito Junior, I., Hino, C. M., Aguiar, L. L., and Pinheiro, M. C. R. (Yoshizaki, H. T. Y. et al., 2020) ที่พบว่า การซื้อด้วยความตื่นตระหนกมีความสัมพันธ์กับรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ซึ่งอาจเป็นผลมาจากอำนาจในการซื้อของคนที่มีรายได้ที่แตกต่างกัน (Arafat, S. M. Y. et al., 2021b) คนที่มีรายได้สูงมีอำนาจการซื้อที่มากกว่าคนที่มีรายได้น้อย จึงอาจอธิบายได้ว่าเมื่อเกิดเหตุการณ์การแพร่ระบาดใหญ่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เกิดขึ้น บุคคลที่เกิดความกลัวและเครียดจากเหตุการณ์ อาจใช้กลไกการรับมือของบุคคลด้วยการซื้อด้วยความตื่นตระหนก โดยถ้าเกิดในบุคคลที่มีรายได้สูง บุคคลนั้นอาจซื้อสินค้าด้วยความตื่นตระหนกได้ทันที โดยไม่ได้คำนึงถึงปัจจัยอื่น ๆ แต่ถ้าเกิดขึ้นในบุคคลที่มีรายได้ต่ำ บุคคลนั้นอาจซื้อด้วยความตื่นตระหนก แต่อาจจะคำนึงถึงการใช้จ่ายของตนเองมากกว่าคนที่มีรายได้สูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Li, S., Kallas, Z., Rahmani, D., and Gil, J. M. (Li, S. et al., 2021) ที่พบว่าคนที่มีความเสี่ยงด้านรายได้จะใช้จ่ายเงินอย่างระมัดระวังมากกว่าคนที่มีความเสี่ยงด้านรายได้น้อยกว่าในช่วงการแพร่ระบาดใหญ่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เช่นนี้ ด้วยปัจจัยนี้อาจส่งผลให้คนส่วนมากที่มีการซื้อด้วยความตื่นตระหนกในระดับมากเป็นกลุ่มคนที่มีรายได้สูงตามผลการศึกษา

และในประเด็นของจำนวนประชากรที่อยู่อาศัยในจังหวัด จากผลการวิจัยพบว่าการซื้อด้วยความตื่นตระหนกและจำนวนประชากรที่อยู่อาศัยในจังหวัดมีความสัมพันธ์กัน โดยพบว่าคนส่วนมากที่มีการซื้อด้วยความตื่นตระหนกในระดับมากอาศัยอยู่ในจังหวัดที่มีประชากรอาศัยมากกว่า 3 ล้านคน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าบุคคลที่มีระดับการซื้อด้วยความตื่นตระหนกสูงอาศัยอยู่ในจังหวัดที่มีประชากรมาก อาจเป็นผลมาจากการรับข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อโทรทัศน์หรือสื่อสิ่งพิมพ์ เกี่ยวกับข้อมูลการรายงานจำนวนผู้ติดเชื้อในจังหวัดที่ตนเองอาศัยอยู่ หากบุคคลนั้น ๆ อาศัยอยู่ในจังหวัดที่มีจำนวนประชากรมาก เช่น กรุงเทพมหานคร ที่มีจำนวนผู้ติดเชื้อมากที่สุด (Tantrakarnapa, K., Bhopdhornangkul, B., and Nakhaapakorn, K. et al., 2022) เมื่อเทียบกับจังหวัดอื่น ๆ ที่มีจำนวนประชากรน้อยกว่าซึ่งมีจำนวนผู้ติดเชื้อที่น้อยกว่า อาจทำให้ความกลัวและความเครียดต่อเหตุการณ์การระบาดใหญ่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แตกต่างกัน โดยจำนวนการติดเชื้อที่แตกต่างกันในจังหวัดหรือเมืองที่มีจำนวนประชากรต่างกันสอดคล้องกับแนวคิดของ Nathan, M. (Nathan, M., 2021) ที่กล่าวว่าบริเวณชานเมืองหรือบริเวณที่มีจำนวนประชากรที่น้อยมีจำนวนผู้ติดเชื้อน้อยกว่าพื้นที่ในเขตเมืองที่มีจำนวนประชากรหนาแน่นและมีจำนวนมาก ด้วยเหตุนี้จึงอาจส่งผลให้การซื้อด้วยความตื่นตระหนกในแต่ละจังหวัดที่มีจำนวนผู้อาศัยที่แตกต่างกันมีระดับความรุนแรงที่ต่างกันด้วย

จากที่ได้กล่าวไปข้างต้น พบว่าผลการศึกษาไม่เป็นไปตามสมมติฐานทั้งหมด กล่าวคือเพศไม่มีความสัมพันธ์กับการซื้อด้วยความตื่นตระหนก อายุไม่มีความสัมพันธ์กับการซื้อด้วยความตื่นตระหนก แต่รายได้เฉลี่ยต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับการซื้อด้วยความตื่นตระหนกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และจำนวนประชากรที่อยู่อาศัยในจังหวัดมีความสัมพันธ์กับการซื้อด้วยความตื่นตระหนกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงสรุปว่า ปฏิเสธสมมติฐาน ที่กล่าวว่า “เพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และจำนวนประชากรที่อยู่อาศัยในจังหวัด มีความสัมพันธ์กับการซื้อด้วยความตื่นตระหนกในช่วงการแพร่ระบาดใหญ่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05”

แม้ว่าการศึกษาในครั้งนี้จะปฏิเสธสมมติฐานตามเหตุผลที่ได้กล่าวไปในข้างต้น แต่ก็มีส่วนในสมมติฐานที่เป็นจริงนั่นคือ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนและจำนวนประชากรที่อยู่อาศัยในจังหวัดมีความสัมพันธ์กับการซื้อด้วยความตื่นตระหนก ความรู้นี้จะเป็นประโยชน์ในเชิงวิชาการ นักวิจัยสามารถนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปอ้างอิง และเป็นแนวทางในการศึกษาและวิจัยในอนาคตในแง่มุมต่าง ๆ อาทิ การศึกษาการจัดการการซื้อด้วยความตื่นตระหนกของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเมืองหรือจังหวัดที่มีจำนวนประชากรอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก การศึกษาจำนวนการซื้อสินค้าในการซื้อด้วยความตื่นตระหนกของผู้มีรายได้สูง เป็นต้น สำหรับข้อจำกัดและข้อเสนอแนะงานวิจัยในอนาคตต่อการศึกษารองการซื้อด้วยความตื่นตระหนกคือ สถานการณ์หรือปรากฏการณ์ไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นเป็นปกติ จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อเกิดวิกฤตหรือเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดหรือเหตุการณ์ที่ไม่เป็นปกติขึ้น อาทิ ภัยพิบัติ ภัยธรรมชาติ การแพร่ระบาดของโรค จึงทำให้การศึกษาในประเด็นนี้มีเวลาจำกัด

และมีเวลาอันสั้นในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะให้ผู้สนใจศึกษาประเด็นนี้ในอนาคต เตรียมความพร้อมก่อนการเกิดขึ้นของสถานการณ์หรือปรากฏการณ์นี้ เพื่อจะได้มีเวลาวางแผนและดำเนินการศึกษาและวิจัยให้เสร็จสิ้นในเวลาที่จำกัด ข้อจำกัดอีกประการคือ งานวิจัยและการศึกษาในประเด็นการซื้อด้วยความตื่นตระหนกมีจำนวนน้อยและจำกัด ด้วยเหตุที่สถานการณ์หรือปรากฏการณ์นี้ไม่ได้เกิดขึ้นเป็นปกติอย่างเช่นที่ได้กล่าวไปข้างต้น จึงทำให้การศึกษาในประเด็นนี้มีจำนวนน้อย ในต่างประเทศแม้ว่าจะมีการศึกษาในประเด็นนี้ แต่ส่วนมากจะเป็นการศึกษาขององค์ความรู้พื้นฐาน อาทิ ลักษณะของการเกิดการซื้อด้วยความตื่นตระหนก ผลกระทบของการซื้อด้วยความตื่นตระหนก ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการซื้อด้วยความตื่นตระหนก จึงทำให้การหาข้อมูลและหลักฐานเชิงประจักษ์มีอย่างจำกัด ส่วนในประเทศไทย แม้ว่าจะพบการกล่าวถึงการซื้อด้วยความตื่นตระหนกบนพาดหัวข่าวแต่การศึกษาและวิจัยในประเด็นนี้มีจำนวนน้อยมาก จึงทำให้การหาข้อมูลและการยกงานวิจัยในประเทศไทยมาเปรียบเทียบผลจึงเป็นไปได้ยาก ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัย จึงอยากเสนอแนะให้นักวิจัย ศึกษาและวิจัยการซื้อด้วยความตื่นตระหนกในประเด็นต่าง ๆ เพื่อช่วยสร้างและต่อยอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการซื้อด้วยความตื่นตระหนกของประเทศไทยในอนาคต

จากผลการศึกษาในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการซื้อด้วยความตื่นตระหนกเกิดขึ้นจริงในประเทศไทย และเกิดขึ้นในระดับที่ค่อนข้างสูงในสถานการณ์การระบาดใหญ่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในครั้งนี้ โดยสถานการณ์การซื้อด้วยความตื่นตระหนกอาจเกิดขึ้นในเมืองหรือจังหวัดที่มีจำนวนประชากรอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก และเกิดขึ้นในระดับมากในกลุ่มคนที่มียาได้สูง ความรู้นี้อาจเป็นประโยชน์ในเชิงปฏิบัติ ในการวางแผนและรับมือกับผลกระทบจากการซื้อด้วยความตื่นตระหนกในอนาคตให้บรรเทาและเบาบางลง เนื่องจากเราทราบว่าบริเวณในเมืองหรือจังหวัดที่มีจำนวนประชากรอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากจะมีระดับของการซื้อด้วยความตื่นตระหนกที่มากกว่าบริเวณอื่น ๆ การกระจายสินค้า การจัดการสินค้า และการควบคุมราคาสินค้าของภาครัฐและเอกชนอาจต้องเข้มงวดมากกว่าบริเวณอื่น ๆ เป็นพิเศษ เพื่อจัดการการขาดแคลนสินค้าและควบคุมราคาสินค้าที่พุ่งสูงขึ้นจากผลกระทบของการซื้อด้วยความตื่นตระหนก คนหนึ่งกลุ่มที่ควรได้รับความช่วยเหลือในสถานการณ์วิกฤตคือ คนที่มียาได้น้อยที่อาศัยอยู่ในเมืองหรือจังหวัดที่มีจำนวนประชากรอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก แม้ว่ากลุ่มคนเหล่านี้จะมีระดับการซื้อด้วยความตื่นตระหนกที่น้อยกว่าคนที่มียาได้สูง แต่กลุ่มคนเหล่านี้ก็ต้องเผชิญกับปัญหาขาดแคลนสินค้าและราคาสินค้าที่พุ่งสูง เนื่องจากกลุ่มคนเหล่านี้อาจไม่ได้ซื้อสินค้าด้วยความตื่นตระหนกในจำนวนมากเหมือนคนที่มีการซื้อด้วยความตื่นตระหนกที่มาก สินค้าต่าง ๆ ที่ต้องการอาจจะขาดแคลนและราคาสินค้าจะพุ่งสูงขึ้น ทำให้กลุ่มคนเหล่านี้ไม่สามารถเข้าถึงสินค้าที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตได้ ภาครัฐจึงอาจจะต้องควบคุมราคาสินค้าหรือออกมาตรการเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนเหล่านี้เป็นพิเศษ ในส่วนของบุคคลนั้น จากความรู้ของผลการศึกษาครั้งนี้อาจช่วยนำเสนอทางเลือกให้บุคคลในการซื้อสินค้า เมื่อต้องเผชิญสถานการณ์วิกฤตและเกิดการซื้อด้วยความตื่นตระหนกในสังคม การออกไปซื้อสินค้าในเมืองหรือจังหวัดที่มีจำนวนประชากรอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากอาจไม่ใช่ทางเลือกที่ดีนัก ท่านสามารถเลือกที่จะเดินทางไปซื้อสินค้าบริเวณปริมณฑลหรือบริเวณชานเมืองเพื่อหลีกเลี่ยงผลกระทบจากการซื้อด้วยความตื่นตระหนกที่จะมีบุคคลออกมาซื้อสินค้าเป็นจำนวนมากในบริเวณเมืองหรือจังหวัดที่มีจำนวนประชากรอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากเมื่อเกิดวิกฤตได้

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ Lins, S. and Aquino, S. ผู้สร้างมาตรวัดการซื้อด้วยความตื่นตระหนกฉบับนี้และอนุญาตให้ผู้วิจัยใช้มาตรวัดดังกล่าวในศึกษาและวิจัยในประเทศไทย และขอขอบพระคุณผู้เข้าร่วมงานวิจัยทุกท่านและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้ทุกท่าน ณ โอกาสนี้

References

- กองโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรค. (2565). กรมควบคุมโรคติดตามสถานการณ์โรคใช้หวัดนกในต่างประเทศ
อย่างใกล้ชิด เผยประเทศไทย ยังไม่มีรายงานผู้ป่วยยืนยันโรคใช้หวัดนก. เข้าถึงเมื่อ (5 สิงหาคม 2565).
เข้าถึงได้จาก (<https://pr.moph.go.th/?url=pr/detail/2/02/173535>)
- ข่าวช่องแปด. (2563). เกลี้ยงห้าง! คนแห่ตุน "ของกิน-ของใช้" หวั่นโควิดระดับ 3. เข้าถึงเมื่อ (2 ธันวาคม 2564).
เข้าถึงได้จาก (https://www.thaich8.com/news_detail/87251)
- เขตสุขภาพที่ 8 กระทรวงสาธารณสุข. (2565). รายงานผู้ติดเชื้อจำนวนสะสม (ราย) 1 ม.ค. - 31 พ.ค. 2565.
เข้าถึงเมื่อ (5 สิงหาคม 2565). เข้าถึงได้จาก (<https://r8way.moph.go.th/r8way/covid-19>)
- ญาณวุฒิ เศวตธิตกุล, พุทธิ ศุภเศรษฐศิริ และศรีรัฐ ภักดีธินชิต. (2560). การวิเคราะห์องค์ประกอบของ
ร้านค้าออนไลน์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อเครื่องแต่งกายแฟชั่นของผู้บริโภค. วารสารวิชาการ
นวัตกรรมสื่อสารสังคม. ปีที่ 5, ฉบับที่ 1, หน้า 21-31
- ผู้จัดการออนไลน์. (2563). คิวยาว! คนเชียงใหม่แห่เข้าห้างค้าปลีกซื้อตุนของหลังประกาศล็อกดาวน์เชียงใหม่
สกัดโควิด-19. เข้าถึงเมื่อ (2 ธันวาคม 2564). เข้าถึงได้จาก (<https://mgronline.com/local/detail/9630000029099>)
- พรนิภา ทาญละคร, ธาณิ เพชรรัตน์, นิภาพรรณ ฤทธิรอด, สุดถนอม กมลเลิศ, เตือนใจ พิทยาวัฒน์ชัย และ
อธิปัต มีสิงห์. (2564). ความเครียด ความกังวล และผลกระทบของบุคลากรทางการแพทย์ในสถานการณ์
ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โรงพยาบาลศรีนครินทร์. ศรีนครินทร์เวชสาร. ปีที่ 36,
ฉบับที่ 4, หน้า 488-494
- พีพีทีวีออนไลน์. (2563). ปชช.แห่ซื้อของใช้-อาหารแห้งกักตุน หวั่น โควิด-19 ระบาดหนัก. เข้าถึงเมื่อ (2
ธันวาคม 2564). เข้าถึงได้จาก (<https://www.pptvhd36.com/news/ประเด็นร้อน/121404>)
- เพ็ญนิภา พูลสวัสดิ์. (2562). การศึกษาพฤติกรรมการเลือกซื้อรองเท้ากีฬาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล.
วารสารสุขศึกษา พลศึกษา และสันตนาการ. ปีที่ 45, ฉบับที่ 1, หน้า 1-14
- ละเอียดย คิลาน้อย และกันทิมาลย์ จินดาประเสริฐ. (2562). การใช้มาตรฐานค่าในการศึกษาวิจัยทาง
สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ การโรงแรม และการท่องเที่ยว. วารสารบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัย
อุบลราชธานี. ปีที่ 8, ฉบับที่ 15, หน้า 112-126
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2564). จำนวนประชากรจากการทะเบียนจำแนกตามกลุ่มอายุ ภาคและจังหวัด พ.ศ.
2555 - 2564. เข้าถึงเมื่อ (17 มีนาคม 2565). เข้าถึงได้จาก (<http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/01.aspx>)
- สิทธิกร โกสุมภ์, ธัญชนก แจ่มใส, ภคจิรา รัฐสมุทร และนิภาพรรณ จันทรศิลา. (2562). บทความวิจัยเชิงประวัติศาสตร์:
บทบาทพระมหากษัตริย์ไทยในราชวงศ์จักรีกับการควบคุมการระบาดของอหิวาตกโรคในประเทศไทย.
วารสารสถาบันบำราศนราดูร. ปีที่ 13, ฉบับที่ 2, หน้า 87-98
- หัตถพันธ์ วงชารี. (2563). การแปลและการตรวจสอบมาตรวัดการซื้อด้วยความตื่นตระหนกฉบับภาษาไทย.
วารสารสหศาสตร์ศรีปทุม ชลบุรี. ปีที่ 6, ฉบับที่ 3, หน้า 43-53
- อริสสา สำรอง. (2562). วิจัยทางจิตวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- Arafat, S. M. Y., Kar, S. K., and Aminuzzaman, M. (2021b). Business Perspectives of Panic
Buying. In **Panic Buying**. S. M. Yasir Arafat, Sujita Kumar Kar and Russell Kabir, eds.
pp. 93-102. Switzerland: Springer Briefs in Psychology. DOI: 10.1007/978-3-030-70726-2_7
- Arafat, S. M. Y., Kar, S. K., and Kabir, R. (2021a). Editorial: Panic Buying: Human Psychology
and Environmental Influence. **Frontiers in Public Health**. Vol. 9, No. 1, p. 694734

- Arafat, S. M. Y., Kar, S. K., Menon, V., Alradie-Mohamed, A., Mukherjee, S., Kaliamoorthy, C., and Kabir, R. (2020). Responsible Factors of Panic Buying: An Observation from Online Media Reports. **Frontiers in Public Health**. Vol. 8, No. 1, p. 603894. DOI: 10.3389/fpubh.2020.603894
- Arndt, J., Solomon, S., Kasser, T., and Sheldon, K. M. (2004). The Urge to Splurge Revisited: Further Reflections on Applying Terror Management Theory to Materialism and Consumer Behavior. **Journal of Consumer Psychology**. Vol. 14, Issue 3, pp. 225-229. DOI: 10.1207/s15327663jcp1403_5
- Chua, G., Yuen, K. F., Wang, X., and Wong, Y. D. (2021). The Determinants of Panic Buying During COVID-19. **International Journal of Environmental Research and Public Health**. Vol. 18, Issue 6, p. 3247. DOI: 10.3390/ijerph18063247
- CNN Business. (2020). **'It's Crazy': Panic Buying Forces Stores to Limit Purchases of Toilet Paper and Masks**. Access (2 December 2021). Available (<https://edition.cnn.com/2020/03/06/business/coronavirus-global-panic-buying-toilet-paper/index.html>)
- Dammeyer, J. (2020). An Explorative Study of the Individual Differences Associated with Consumer Stockpiling During the Early Stages of the 2020 Coronavirus Outbreak in Europe. **Personality and Individual Differences**. Vol. 167, p. 110263. DOI: 10.1016/j.paid.2020.110263
- Eisenbeck, N., Carreno, D. F., Wong, P. T. P., Hicks, J. A., García, A. M. R., Puga, J. L., Puga, J. L., Greville, J., Testoni, I., Biancalani, G., CepedaLópez, A. C., Villareal, S., Enea, V., Quach, C. S., Jansen, J., Sanchez-Ruiz, M. -J., Yıldırım, M., Arslan, G., Cruz, J. F. A., and García-Montes, J. M. (2022). An International Study on Psychological Coping During COVID-19: Towards a Meaning-Centered Coping Style. **International Journal of Clinical and Health Psychology**. Vol. 22, Issue 1, p. 100256. DOI: 10.1016/j.ijchp.2021.100256
- Folkman, S., Lazarus, R. S., Pimley, S., and Novacek, J. (1987). Age Differences in Stress and Coping Processes. **Psychology and Aging**. Vol. 2, No. 2, pp. 171-184. DOI: 10.1037/0882-7974.2.2.171
- Forbes, S. L. (2017). Post-Disaster Consumption: Analysis from the 2011 Christchurch Earthquake. **The International Review of Retail, Distribution and Consumer Research**. Vol. 27, Issue 1, pp. 28-42. DOI: 10.1080/09593969.2016.1247010
- Ford, M. B. (2021). Social Distancing During the COVID-19 Pandemic as a Predictor of Daily Psychological, Social, and Health-Related Outcomes. **The Journal of General Psychology**. Vol. 148, Issue 3, pp. 249-271. DOI: 10.1080/00221309.2020.1860890
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., and Anderson, R. E. (2019). **Multivariate Data Analysis**. 8th Edition. Hampshire: Cengage Learning
- Huang, L., Lei, W., Xu, F., Liu, H., and Yu, L. (2020). Emotional Responses and Coping Strategies in Nurses and Nursing Students During COVID-19 Outbreak: A Comparative Study. **Plos One**. Vol. 15, Issue 8, p. e0237303. DOI: 10.1371/journal.pone.0237303

- Ilyas, Z., Ahmad, P. A., and Syed, O. (2022). **The Impact of Gender, Age, Income and Health Condition on Fear of Covid-19 and Panic Buying Behavior (pre-print)**. Access (5 August 2022). Available (https://www.researchgate.net/publication/360113596_the_impact_of_gender_age_income_and_health_condition_on_fear_of_covid-19_and_panic_buying_behaviour)
- Jin, X., Li, J., Song, W., and Zhao, T. (2020). The Impact of COVID-19 and Public Health Emergencies on Consumer Purchase of Scarce Products in China. **Frontiers in Public Health**. Vol. 8, Issue 1, p. 617166. DOI: 10.3389/fpubh.2020.617166
- Kallner, A. (2018). **Laboratory Statistics: Methods in Chemistry and Health Science**. 2nd Edition. Amsterdam, Netherlands: Elsevier
- Kaur, A. and Malik, G. (2020). Understanding the Psychology Behind Panic Buying: A Grounded Theory Approach. **Global Business Review**. Vol. 13, Issue 1, pp. 1-14. DOI: 10.1177/0972150920973504
- Kemp, E., Kennett-Hensel, P. A., and Williams, K. H. (2014). The Calm Before the Storm: Examining Emotion Regulation Consumption in the Face of an Impending Disaster. **Psychology and Marketing**. Vol. 31, Issue 11, pp. 933-945. DOI: 10.1002/mar.20744
- Kennett-Hensel, P. A., Sneath, J. Z., and Lacey, R. (2012). Liminality and Consumption in the Aftermath of a Natural Disaster. **Journal of Consumer Marketing**. Vol. 29, Issue 1, pp. 52-63. DOI: 10.1108/07363761211193046
- Larson, L. R. L. and Shin, H. (2018). Fear During Natural Disaster: Its Impact on Perceptions of Shopping Convenience and Shopping Behavior. **Services Marketing Quarterly**. Vol. 39, Issue 4, pp. 293-309. DOI: 10.1080/15332969.2018.1514795
- Li, S., Kallas, Z., Rahmani, D., and Gil, J. M. (2021). Trends in Food Preferences and Sustainable Behavior During the Covid-19 Lockdown: Evidence from Spanish Consumers. **Foods**. Vol. 10, Issue 8, pp. 1898. DOI: 10.3390/foods10081898
- Li, X., Zhou, Y., Wong, Y. D., Wang, X., and Yuen, K. F. (2021). What Influences Panic Buying Behaviour? A Model Based on Dual-System Theory and Stimulus-Organism-Response Framework. **International Journal of Disaster Risk Reduction**. Vol. 64, p. 102484. DOI: 10.1016/j.ijdr.2021.102484
- Lins, S. and Aquino, S. (2020). Development and Initial Psychometric Properties of a Panic Buying Scale During COVID-19 Pandemic. **Heliyon**. Vol. 6, Issue 9, p. e04746. DOI: 10.1016/j.heliyon.2020.e04746
- Lins, S., Koch, R., Aquino, S., Melo, C. D. F., and Costa, I. M. (2021). Anxiety, Depression, and Stress: Can Mental Health Variables Predict Panic Buying?. **Journal of Psychiatric Research**. Vol. 144, pp. 434-440. DOI: 10.1016/j.jpsychires.2021.11.008
- Menon, V. and Varadharajan, N. (2021). Prevention of Panic Buying. In **Panic Buying**. S. M. Yasir Arafat, Sujita Kumar Kar and Russell Kabir, eds. pp. 103-114. Switzerland: Springer Briefs in Psychology
- Nathan, M. (2021). The City and the Virus. **Urban Studies**. Vol. 2021, Issue 1, pp. 1-19. DOI: 10.1177/00420980211058383

- Pallant, J. (2007). **SPSS Survival Manual a Step by Step Guide to Data Analysis Using SPSS for Windows**. 3th Edition. Berkshire England: Open University Press
- Reuters. (2022). **COVID Lockdown Fears Spark Panic Buying in Beijing**. Access (1 August 2022). Available (<https://www.reuters.com/news/picture/covid-lockdown-fears-spark-panic-buying-idUSRTS7CH6J>)
- Singh, J., Kumar, P., and Kar, S. K. (2021). Predictors of Panic Buying. In **Panic Buying**. S.M. Yasir Arafat, Sujita Kumar Kar and Russell Kabir, eds. pp. 13-34. Switzerland: Springer Briefs in Psychology
- Sneath, J. Z., Lacey, R., and Kennett-Hensel, P. A. (2009). Coping with a Natural Disaster: Losses, Emotions, and Impulsive and Compulsive Buying. **Marketing Letters**. Vol. 20, No. 1, pp. 45-60. DOI: 10.1007/s11002-008-9049-y
- South China Morning Post. (2020). **Coronavirus: China's First Confirmed Covid-19 Case Traced Back to November 17**. Access (10 January 2022). Available (<https://www.scmp.com/news/china/society/article/3074991/coronavirus-chinas-first-confirmed-covid-19-case-traced-back>)
- Tantrakarnapa, K., Bhopdhornangkul, B., and Nakhaapakorn, K. (2022). Influencing Factors of COVID-19 Spreading: A Case Study of Thailand. **Journal of Public Health**. Vol. 30, pp. 621-627. DOI: 10.1007/s10389-020-01329-5
- Taylor, S. (2021). Understanding and Managing Pandemic-Related Panic Buying. **Journal of Anxiety Disorders**. Vol. 78, p. 102364. DOI: 10.1016/j.janxdis.2021.102364
- The guardian. (2022). **Covid Lockdown Fears Spark Panic Buying in Beijing as Largest District Begins Mass Testing**. Access (1 August 2022). Available (<https://www.theguardian.com/world/2022/apr/25/covid-lockdown-fears-spark-panic-buying-in-beijing-as-largest-district-begins-mass-testing>)
- Usher, K., Bhullar, N., and Jackson, D. (2020). Life in the Pandemic: Social Isolation and Mental Health. **Journal of Clinical Nursing**. Vol. 29, Issue 15-16, pp. 2756-2757. DOI: 10.1111/jocn.15290
- Weismüller, B., Schweda, A., Dörrie, N., Musche, V., Fink, M., Kohler, H., Skoda, E- M., Teufel, M., and Bäuerle, A. (2021). Different Correlates of COVID-19-Related Adherent and Dysfunctional Safety Behavior. **Frontiers in Public Health**. Vol. 8, No. 1, p. 625664. DOI: 10.3389/fpubh.2020.625664
- World Health Organization. (2022). **WHO Coronavirus Disease (COVID-19) Dashboard (Overview)**. Access (5 August 2022). Available (<https://covid19.who.int>)
- Yamane, T. (1967). **Statistics, An Introductory Analysis**. 3rd Edition. New York: Harper and Row
- Yoshizaki, H. T. Y., de Brito Junior, I., Hino, C. M., Aguiar, L. L., and Pinheiro, M. C. R. (2020). Relationship Between PanicBuying and Per Capita Income During COVID-19. **Sustainability**. Vol. 12, Issue 23, p. 9968. DOI: 10.3390/su12239968
- Yuen, K. F., Leong, J. Z. E., Wong, Y. D., and Wang, X. (2021). Panic Buying During COVID-19: Survival Psychology and Needs Perspectives in Deprived Environments. **International Journal of Disaster Risk Reduction**. Vol. 62, p. 102421. DOI: 10.1016/j.ijdr.2021.102421

Yuen, K. F., Wang, X., Ma, F., and Li, K. X. (2020). The Psychological Causes of Panic Buying Following a Health Crisis. **International Journal of Environmental Research and Public Health**. Vol. 17, Issue 10, p. 3513. DOI: 10.3390/ijerph17103513

การรับรู้ความเสี่ยงของผู้โดยสารชาวไทยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเดินทาง
ทางอากาศในสถานการณ์โควิด-19

The Impact of Perceived Risk of Thai Passengers on Air Travel Decision Making During COVID-19 Pandemic

เมทินี วงศ์ธราวัฒน์^{1*} ฤกษ์กมล กลิ่นเทียน² พิมพ์ภา รูปสมดี² สรัลชนา พิวณเธร² สุภัชราพร แก้วน้อย²
และสุรภา กาฬศรี²

Maytinee Vongtharawat^{1*} Kitsana Klintean² Pimprapa Roobsomdee²
Saranchana Phewnen² Supatcharaporn Kaewnoi² and Surapa Kalasri²

Received: August 29, 2022; Revised: September 26, 2022; Accepted: September 28, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยการรับรู้ความเสี่ยงของผู้โดยสารชาวไทยในการตัดสินใจเลือกเดินทางทางอากาศในสถานการณ์โควิด-19 และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยการรับรู้ความเสี่ยงที่มีต่อการตัดสินใจเลือกเดินทางทางอากาศในสถานการณ์โควิด-19 กลุ่มตัวอย่างของการวิจัย คือ ผู้โดยสารชาวไทยจำนวน 400 คน ที่เคยเดินทางหรือมีแนวโน้มที่จะเดินทางในอนาคตโดยสายการบินที่ให้บริการเต็มรูปแบบหรือสายการบินต้นทุนต่ำ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกทวิจากผลการวิเคราะห์พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเดินทางทางอากาศในสถานการณ์โควิด-19 อย่างมีนัยสำคัญในระดับ 0.05 คือ การรับรู้ความเสี่ยงด้านกายภาพ การรับรู้ความเสี่ยงด้านสังคม การรับรู้ความเสี่ยงด้านการเงิน การรับรู้ความเสี่ยงด้านเวลา ในขณะที่การรับรู้ความเสี่ยงด้านประสิทธิภาพ และการรับรู้ความเสี่ยงด้านจิตใจ เป็นปัจจัยที่ไม่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเดินทางทางอากาศในสถานการณ์โควิด-19 จากผลการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกทวิพบว่า ตัวแบบสามารถทำนายความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการรับรู้ความเสี่ยงและการตัดสินใจเลือกเดินทางทางอากาศในสถานการณ์โควิด-19 ได้ถูกต้องร้อยละ 64.8

คำสำคัญ : การรับรู้ความเสี่ยง; การตัดสินใจเดินทางทางอากาศ; โควิด-19

¹ คณะอุตสาหกรรมบริการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ นครปฐม

² คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ นครปฐม

¹ Faculty of Hospitality Industry, Kasetsart University, Nakhon Pathom

² Faculty of Liberal Arts and Science, Kasetsart University, Nakhon Pathom

* Corresponding Author, Tel. 08 3134 7030, E - mail: meemay05@gmail.com

Abstract

The objective of this research was to study the influence of perceived risk factors of Thai passengers when making air travel decisions in during COVID-19. In addition, the relationship between perceived risk factors and air travel decision-making was investigated. The sample population consisted of Thai air passengers who had traveled or were likely to have a trip with full service carriers or low-cost carriers. The statistics tools for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation and binary logistic regression. The findings showed that in the COVID-19 pandemic, air travel decision making was influenced with physical, social, financial and time perceived risks at statistical significant level of 0.05. On the other hand, performance and psychological perceived risks had no relationship with the decision to use air transportation. The results of binary logistic regression analysis revealed that the model could predict 64.8 % of air travel decision making during COVID-19.

Keywords: Perceived Risk; Air Travel Decision; COVID-19

บทนำ

การขนส่งทางอากาศเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมการบินที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศ รูปแบบการขนส่งที่เจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว คุณลักษณะที่โดดเด่นของการเดินทางด้วยอากาศยานคือ ใช้เวลาในการเดินทางเร็วกว่าการเดินทางรูปแบบอื่น ในระยะทางไกล สามารถเข้าถึงพื้นที่ทุรกันดาร ทั้งยังเป็นรูปแบบการเดินทางที่ปลอดภัยที่สุดและถึงจุดหมายปลายทางได้ตามเวลาที่กำหนด จึงได้รับความนิยมในทุกภูมิภาคทั่วโลกและเติบโตอย่างต่อเนื่อง (ธนาคารกรุงศรีอยุธยา, 2564) การแพร่ระบาดของโควิด-19 ทำให้ผู้โดยสารตระหนักถึงสุขอนามัยและความปลอดภัย ผู้โดยสารต่างกังวลเกี่ยวกับความปลอดภัยและความต้องการด้านสุขอนามัยในการขนส่งสาธารณะซึ่งส่งผลกระทบอย่างมากต่อการตัดสินใจเดินทาง ผู้โดยสารไม่เต็มใจที่จะเดินทางโดยเครื่องบินเนื่องจากการสั่งห้ามการเดินทางโดยรัฐบาล รวมถึงความกังวลเกี่ยวกับการแพร่เชื้อไวรัส ตลอดจนการเดินทาง (Abdullah, M. et al., 2020) ความเชื่อมั่นของผู้เดินทางทางอากาศลดลงสู่ระดับต่ำสุด โดยร้อยละ 40 ของผู้ตอบแบบสอบถามในแบบสำรวจของสมาคมขนส่งทางอากาศระหว่างประเทศ ระบุว่าผู้โดยสารจะใช้เวลารอ 6 เดือน หรือมากกว่าก่อนที่จะพิจารณาเดินทางทางอากาศ (IATA, 2020a) จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การเดินทางในระดับบุคคลตามสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษานี้มุ่งเน้นผลกระทบของความเสี่ยงและผลลัพธ์ที่รับรู้ความเสี่ยงของการตัดสินใจมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการท่องเที่ยวและความถี่ในการเดินทาง (Parady, G. et al., 2021) เมื่อพิจารณาว่าเชื้อไวรัสโควิด-19 เป็นอันตรายถึงแก่ชีวิตมากกว่าใช้หวัดใหญ่หรือโรคปอดบวม ส่งผลให้การรับรู้ต่อการตัดสินใจของผู้โดยสารเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมตัดสินใจ วางแผนการเดินทาง (Basar, O. B., 2020) จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลให้การเดินทางมีมาตรการเพิ่มเติมและเกิดความเสี่ยงในการเดินทางเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม ผู้โดยสารจำเป็นต้องใช้รูปแบบการขนส่งทางอากาศต่อไป เพื่อผลประโยชน์สูงสุดด้านการเดินทางถึงจุดหมายปลายทาง จะเห็นได้ว่า มีงานวิจัยจำนวนมากที่มุ่งพิจารณาว่าการรับรู้ความเสี่ยงเป็นตัวแปรเชิงสาเหตุสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมด้านการตัดสินใจเลือกเดินทางของผู้โดยสารในบริบทของ การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 จากความสำคัญดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยการรับรู้ความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อตัดสินใจเลือกเดินทางทางอากาศ ดังนั้น สายการบินและท่าอากาศยานสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ เชิงการจัดการ เพื่อเป็นแนวทางปรับปรุงและพัฒนาบริการของสายการบินและท่าอากาศยานในการเสริมสร้างความมั่นใจ ด้านความปลอดภัยในการเดินทางแก่ผู้โดยสารต่อไป

การทบทวนวรรณกรรม

การรับรู้ความเสี่ยง (Perceived Risk) เป็นตัวแปรในการวิจัยพฤติกรรมการรับรู้ของผู้บริโภคเพื่ออธิบายแนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติและการตัดสินใจโดยสัญญาตามต่อความเสี่ยง (Cui, F. N. et al., 2016) ซึ่งส่งผลต่อการตัดสินใจที่จะเดินทางทางอากาศของผู้โดยสารในช่วงสถานการณ์โควิด-19 เมื่อปี ค.ศ. 1960 Bauer, R. A. (Bauer, R. A., 1960) ได้นำแนวคิดนี้มาใช้ในการตลาดเพื่อศึกษาพฤติกรรม การรับรู้ของผู้บริโภค พบว่าพฤติกรรมของผู้บริโภคเกี่ยวข้องกับความเสี่ยงในแง่ที่ว่ากระทำใด ๆ ของผู้บริโภคก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ไม่สามารถคาดเดาได้อย่างแน่นอนและอาจมีบางส่วนที่ไม่เป็นที่น่าพอใจ (Hasan, M. K. et al., 2017) การวิจัยพฤติกรรมผู้บริโภคกำหนดการรับรู้ความเสี่ยงในแง่ของความไม่แน่นอนและผลที่ตามมา การรับรู้ความเสี่ยงจะเพิ่มระดับความไม่แน่นอนตลอดจนโอกาสของผลกระทบเชิงลบในการซื้อสินค้าหรือบริการ หรือการตัดสินใจเลือกเดินทาง (Zhan, L. et al., 2020) ในงานวิจัยนี้ทำการศึกษาตัวแปรเชิงสาเหตุ คือ ปัจจัยการรับรู้ความเสี่ยง ได้แก่ ความเสี่ยงด้านกายภาพ ความเสี่ยงด้านสังคม ความเสี่ยงด้านการเงิน ความเสี่ยงด้านประสิทธิภาพ ความเสี่ยงด้านจิตใจ และความเสี่ยงด้านเวลาที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเดินทางทางอากาศในสถานการณ์โควิด-19 โดยสรุปปัจจัยการรับรู้ความเสี่ยงออกเป็น 6 ด้านดังนี้

1) ความเสี่ยงด้านกายภาพ (Physical Risk) คือ สิ่งที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยทางสุขภาพกายและชีวิตความเป็นอยู่ของผู้โดยสาร อาจเกิดจากสภาพแวดล้อม การเจ็บป่วย โรคระบาด และปัจจัยอื่นที่ส่งผลเสียต่อสุขภาพร่างกายส่วนบุคคลที่เกิดจากการเดินทางทางอากาศ ความเป็นไปได้ที่อาจเกิดอุบัติเหตุ ความไม่มั่นคงจากการก่อการร้าย สภาพแวดล้อมและสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลง หรือความเป็นไปได้ที่การเดินทางจะนำไปสู่อันตรายทางกายภาพหรือการบาดเจ็บ (Karl, M. and Schmude, J., 2017) แนวคิดนี้แสดงให้เห็นว่านักท่องเที่ยวกลัวการติดเชื้อขณะเดินทางไปต่างประเทศ (Artuğer, S., 2015) นักท่องเที่ยวที่มีความกังวลเกี่ยวกับการรับรู้ความเสี่ยงด้านกายภาพ มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรม ทัศนคติ และการตัดสินใจเลือกเดินทางในการเดินทางกลับมาเที่ยวอีกครั้ง (Hasan, M. K. et al., 2017) จากผลงานวิจัยพบว่า การนำกลยุทธ์ทางการตลาดมาใช้เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยว (Hashim, N. A. et al., 2018) เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวภายในประเทศตัดสินใจเลือกเดินทางในประเทศมาเลเซีย เนื่องจากการรับรู้ความเสี่ยงด้านกายภาพมีผลต่อการตัดสินใจเลือกเดินทางในประเทศมาเลเซีย โดยการรับรู้ความเสี่ยงด้านกายภาพมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกเดินทางซึ่งเป็นปัจจัยที่มีผลอยู่ในระดับมากที่สุด (Hashim, N. A. et al., 2019) ทั้งนี้มีการศึกษาจำนวนจำกัดเกี่ยวกับภัยคุกคามของโรคที่เป็นความเสี่ยงทางกายภาพต่อความตั้งใจที่จะเดินทาง ตั้งแต่การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ซึ่งได้ประกาศเป็นโรคระบาดทั่วโลกโดยองค์การอนามัยโลก เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2020 (Neuburger, L. and Egger, R., 2020) ยิ่งไปกว่านั้น ผลการวิจัยยืนยันว่าการรับรู้ความเสี่ยงด้านกายภาพมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญต่อความตั้งใจเดินทางในอนาคต และการเลือกเดินทางไปประเทศปลายทางหลังจากได้รับผลกระทบจากการระบาดใหญ่จากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 (Bhati, A. S. et al., 2020; Falahuddin, A. F. et al., 2020)

2) ความเสี่ยงด้านสังคม (Social Risk) คือ ความเป็นไปได้จากการที่ผู้โดยสารเลือกใช้บริการเดินทางทางอากาศในการเดินทางไปยังพื้นที่ต่าง ๆ จะส่งผลเสียต่อภาพลักษณ์ทางสังคมของผู้โดยสาร ทำให้บุคคลรอบข้างมีความรู้สึกด้านลบหรือรู้สึกผิดหวังต่อตัวผู้โดยสาร อาจเกิดขึ้นเมื่อการเลือกผลิตภัณฑ์ด้านการท่องเที่ยวส่งผลเสียต่อภาพลักษณ์ทางสังคมของนักท่องเที่ยวและเกิดความรู้สึกไม่ดีต่อเพื่อนและครอบครัว (Khasawneh, M. S. and Alfandi, A. M., 2019) และความสัมพันธ์ที่โดดเด่นต่อการตัดสินใจและความตั้งใจในการเดินทาง (Hasan, M. K. et al., 2017) การรับรู้ความเสี่ยงด้านสังคมมีนัยสำคัญเมื่อพบตัวแปรของระดับความเครียดเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยพบว่าความเสี่ยงด้านสังคมมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเดินทางมากที่สุด (Falahuddin, A. F. et al., 2020) อิทธิพลของความเสี่ยงด้านสังคมที่รับรู้มีความสัมพันธ์ต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว (Matiza, T. and Slabbert, E., 2021) ตลอดจนการรับรู้ผลกระทบของความเสี่ยงด้านสังคมมีผลกระทบด้านลบต่อการเลือกเดินทางและภาพลักษณ์ของจุดหมายปลายทาง (Jiang, X. et al., 2022)

3) ความเสี่ยงด้านการเงิน (Financial Risk) คือ ความเป็นไปได้ที่ผู้โดยสารจะต้องเผชิญกับความสูญเสียทางการเงิน ทำให้ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจริงมากกว่าค่าใช้จ่ายที่ประมาณการไว้ ด้วยสาเหตุจากการที่เที่ยวบินถูกเลื่อนหรือยกเลิกจากสถานการณ์โควิด-19 จึงจำเป็นต้องเปลี่ยนตัวเพื่อเลื่อนวันและเวลาในการเดินทาง อาจทำให้มีค่าใช้จ่ายที่เพิ่มมากขึ้น ความเป็นไปได้ที่ผู้บริโภคต้องเผชิญกับความสูญเสียทางการเงินเนื่องจากต้นทุนแอบแฝงทำให้ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจริงมากกว่าค่าใช้จ่ายที่ประมาณการสำหรับซื้อผลิตภัณฑ์แต่ละครั้ง หรือการที่ผู้บริโภคได้รับผลตอบแทนที่ไม่คุ้มค่างับจำนวนเงินที่จ่ายไป (Zhang, K. et al., 2020) ทั้งนี้จากผลการวิจัยพบว่า ความเสี่ยงด้านการเงินในหมู่นักท่องเที่ยวชาวเซอร์เบีย ส่งผลทางลบต่อความตั้งใจเดินทางในช่วงการระบาดของโควิด-19 ในแง่ของจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวโดยความเสี่ยงในการเดินทางส่งผลเสียต่อการวางแผนเดินทางไปยังต่างประเทศ (Falahuddin, A. F. et al., 2020; Perić, G. et al., 2021)

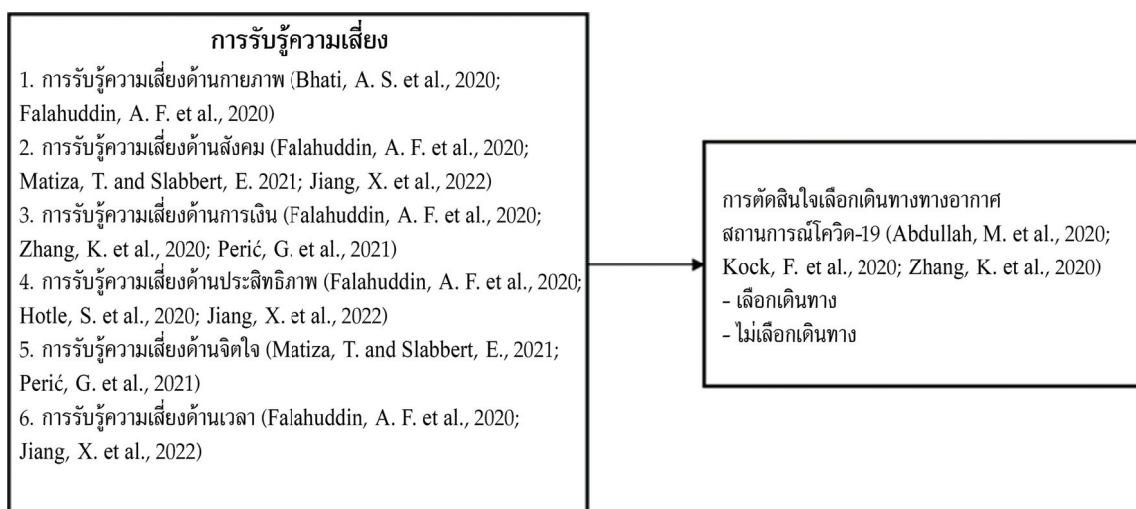
4) ความเสี่ยงด้านประสิทธิภาพ (Performance Risk) คือ โอกาสที่ผู้ประกอบการการท่องเที่ยวไม่สามารถดำเนินกิจกรรมบริการได้ตรงตามที่นักท่องเที่ยวคาดหวัง เนื่องจากผู้ให้บริการไม่สามารถส่งมอบบริการที่นักท่องเที่ยวต้องการ หรือไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่กระทบต่อการรับรู้คุณค่าของนักท่องเที่ยว จึงส่งผลให้เกิดความไม่พึงพอใจที่เกิดจาก ความบกพร่องจากการบริการ (Garg, A., 2015) ยิ่งไปกว่านั้นความกังวลของลูกค้านำมาซึ่งคุณภาพผลิตภัณฑ์และบริการเกี่ยวข้องกับโอกาสที่ผลิตภัณฑ์ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์การใช้งานที่ผู้รับบริการตั้งใจว่าจะได้รับการซื้อ เนื่องจากผู้ให้บริการขาดข้อมูลสิ่งที่ลูกค้าคาดหวังจึงไม่สามารถจัดสรรผลิตภัณฑ์หรือการบริการให้ลูกค้าได้ตรงตามความต้องการจำเป็นของลูกค้าเป็นรายบุคคล (Ma, L. et al., 2019) หากพิจารณาถึงบริบทการเดินทางทางอากาศ ความเสี่ยงด้านประสิทธิภาพจะเกิดขึ้น หากคุณภาพของกิจกรรมบริการของท่าอากาศยานหรือสายการบินไม่เป็นไปตามความคาดหวังของผู้โดยสาร เช่น การยกเลิกหรือเลื่อนเที่ยวบินโดยที่สายการบินไม่ได้แจ้งเตือนล่วงหน้า ส่งผลให้ผู้โดยสารเกิดความไม่พึงพอใจโดยอาจเปลี่ยนไปใช้บริการของบริษัทขนส่งสาธารณะรูปแบบอื่นที่สามารถทดแทนการเดินทางทางอากาศได้ (Hotle, S. et al., 2020) นอกจากนี้ความเสี่ยงด้านประสิทธิภาพมีผลกระทบเชิงลบต่อความตั้งใจในการเดินทางและภาพลักษณ์ของจุดหมายปลายทาง (Falahuddin, A. F. et al., 2020; Jiang, X. et al., 2022)

5) ความเสี่ยงด้านจิตใจ (Psychological Risk) คือ การที่บุคคลเกิดความเครียดและรู้สึกกังวลต่อการเลือกซื้อสินค้าหรือการใช้บริการภายในท่าอากาศยาน หรือบริการของสายการบินที่อาจทำให้ได้รับเชื้อโควิด-19 จากการใช้บริการ อาจเกิดจากการสัมผัสสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ความรู้สึกตึงเครียด กังวล เช่นอาจจากการที่ผู้โดยสารซื้อผลิตภัณฑ์ การท่องเที่ยวแล้วทำให้เสียความภาคภูมิใจในตนเอง เสียภาพลักษณ์ และได้รับปฏิกริยาในทางลบจากผู้อื่น (Rezaei, S. et al., 2016) หรือความเป็นไปได้ที่การเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ส่งผลเสียต่อความสงบของจิตใจหรือการรับรู้ในตนเอง (Lenggogeni, S., 2015) หากการเดินทางที่มาจากต้นทางหรือจุดหมายปลายทางที่มีความเสี่ยงในการติดเชื้อโควิด-19 สูง รวมถึงระหว่างการเดินทางผู้โดยสารอาจเกิดความเครียดหรือกังวลต่อการติดเชื้อโควิด-19 ซึ่งส่งผลกระทบต่อจิตใจความเสี่ยงด้านจิตใจที่เกี่ยวข้องกับความตึงเครียด ความกังวล และความรู้สึกไม่สบายใจในการเดินทางท่องเที่ยวช่วงโควิด-19 จะลดทอนความปลอดภัยในการเดินทางระหว่างประเทศ (Matiza, T. and Slabbert, E., 2021; Perić, G. et al., 2021)

6) ความเสี่ยงด้านเวลา (Time Risk) คือ ความเสี่ยงที่ผู้โดยสารจะเสียเวลาที่เกิดจากความล่าช้าในกระบวนการทำงานที่ผิดพลาด หรือกระบวนการที่เข้มงวดรัดกุม ความเป็นไปได้ที่การเดินทางจะใช้เวลานานหรือความเป็นไปได้ ที่ผู้โดยสารจะเสียเวลาหรือความสะดวกในการรับบริการที่เกิดขึ้นระหว่างการเดินทาง (Villac'e-Molinero, T. et al., 2021) ผู้โดยสารอาจเสียเวลาจากการตรวจสอบเอกสารการเดินทางที่ใช้เวลานานหรือเสียเวลาจากเที่ยวบินถูกยกเลิกและต้องรอเที่ยวบินถัดไป เมื่อถึงปลายทางผู้โดยสารอาจต้องกักตัวตามมาตรการกักกันสำหรับโควิด-19 และผู้โดยสารกังวลว่าต้องพักอยู่ที่จุดหมายปลายทางนานขึ้นเนื่องจากการปิดประเทศอย่างกะทันหัน เช่นเดียวกับหลายประเทศที่เกิดขึ้นในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 ทำให้นักท่องเที่ยวจำนวนมากติดอยู่ในต่างประเทศเป็นเวลา 2 - 3 สัปดาห์หรือหลายเดือน (Falahuddin, A. F. et al., 2020; Jiang, X. et al., 2022)

การรับรู้ความเสี่ยงเป็นตัวแปรเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจ เมื่อผู้ใช้บริการเริ่มเกิดความต้องการในช่วงแรก ผู้ใช้บริการยังไม่มีข้อมูลรายละเอียดการบริการ ทำให้มีระดับความเสี่ยงที่สูงเกินไป ผู้ใช้บริการจึงไม่อาจตัดสินใจ เลือกกิจกรรมการบริการได้ ทำให้ต้องหาวิธีการลดความเสี่ยงโดยการแสวงหาข้อมูลจากสื่อโฆษณา ความเห็นหรือประสบการณ์จากคนที่รู้จัก หรือข้อมูลจากองค์การซึ่งทำให้ระดับการรับรู้ความเสี่ยงของผู้ใช้บริการลดลงและนำไปสู่ การตัดสินใจใช้บริการ (Choe, Y. and Kim, H., 2021)

การรับรู้ความเสี่ยงเป็นขั้นตอนที่เกิดขึ้นระหว่างกระบวนการตัดสินใจโดยมีความสัมพันธ์เชิงลบต่อทัศนคติ (Attitude) และความตั้งใจแสดงพฤติกรรม (Behavioral Intention) โดยนักท่องเที่ยววิเคราะห์ผลลัพธ์ของการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ส่งผลต่อการรับรู้ความเสี่ยงจากการเดินทางท่องเที่ยวในระดับสูง ทำให้เกิดการลดจำกัดหรือหลีกเลี่ยงการกิจกรรมที่ต้องเดินทางออกนอกประเทศ สืบเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงวัตถุประสงค์การเดินทาง รูปแบบการขนส่ง ระยะเวลาเพื่อเข้าถึงจุดหมายปลายทาง (Abdullah, M. et al., 2020; Shakibaei, S. et al., 2021) ต่อรูปแบบการท่องเที่ยวในอนาคตที่ได้วางแผนการเดินทางล่วงหน้า (Zenker, S. and Kock, F., 2020; Bae, S. Y. and Chang, P. J., 2021) ทั้งนี้ นักท่องเที่ยวเกิดอาการหวาดระแวงที่ต้องพบเจอชาวต่างชาติขณะเดินทางไปต่างประเทศ หรือการดำเนินกิจกรรมที่ต้องรวมกลุ่มระหว่างการเดินทาง เช่น การรับประทานอาหาร การจ่ายค่าธรรมเนียม การเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยว ทำให้เกิดความเสี่ยงจากการติดต่อสัมผัสระหว่างกันและการแพร่เชื้อโควิด-19 (Kock, F. et al., 2020) นอกจากนี้ผลงานวิจัยพบว่าการรับรู้ความเสี่ยงของการเดินทางในช่วง COVID-19 จากกลุ่มที่ตระหนักถึงการรับรู้ความเสี่ยงในระดับสูงจะส่งผลตอบสนองโดยตรงต่อภาวะทางอารมณ์ คือ กลุ่มหลีกเลี่ยงความเสี่ยง (Risk Aversion) เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เกรงกลัวต่อความเสี่ยงด้านประสิทธิภาพซึ่งส่งผลกระทบถึงการรับรู้ความเสี่ยงด้านการเงินโดยรู้สึกว่าการเดินทางและค่าบริการมีราคาไม่เหมาะสมและสูงเกินไป เมื่อเปรียบเทียบกับบริการที่จะได้รับระหว่างการเดินทางช่วง COVID-19 จึงตัดสินใจชะลอหรือระงับการเดินทาง (Zhang, K. et al., 2020) จากปัจจัยสาเหตุดังกล่าว ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวจำเป็นต้องลดระดับความเสี่ยง โดยรับประกันความปลอดภัยจากการใช้บริการซึ่งทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความเชื่อมั่นและรับรู้ระดับความเสี่ยงที่ลดลงในขณะเดียวกัน รัฐบาล ทำอากาศยาน ธุรกิจสายการบิน ภาคสาธารณสุข และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแต่ละประเทศได้ออกกฎระเบียบและมาตรการสำหรับผู้มีความจำเป็นต้องเดินทางตามแนวทางการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยทางชีวภาพ (Biosecurity) ของการขนส่งทางอากาศ เพื่อลดความเสี่ยงทางกายภาพและป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อ COVID-19 (IATA, 2020b) จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้นจึงนำไปสู่การสร้างกรอบแนวคิดการวิจัยดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร คือ ผู้โดยสารชาวไทยที่เคยเดินทางทางอากาศโดยเครื่องบินและผู้ที่มีแนวโน้มที่จะเดินทางในอนาคตในสถานการณ์โควิด-19

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้โดยสารชาวไทยที่เคยเดินทางทางอากาศโดยเครื่องบินและผู้ที่มีแนวโน้มที่จะเดินทางในอนาคตในสถานการณ์โควิด-19 แต่ด้วยไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ Cochran, W. G. (Cochran, W. G., 1953) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 384 คน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างเพื่อป้องกันความคลาดเคลื่อน โดยได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างผู้โดยสารชาวไทยทั้งหมด 400 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ที่เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนมกราคม - เมษายน 2565 ด้วยการแจกแบบสอบถามผ่านช่องทางออนไลน์ จำนวน 400 ตัวอย่าง ในเฟสบุ๊กของกลุ่มนักเดินทางท่องเที่ยว และส่งข้อมูลแบบสอบถามออนไลน์ให้เจ้าหน้าที่สายการบินและท่าอากาศยานซึ่งเคยเป็นผู้ควบคุมฝึกงานของนิสิตช่วยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามประกอบด้วยข้อคำถาม 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ เป็นแบบตรวจสอบรายการจำนวน 5 ข้อ ส่วนที่ 2 ระดับการรับรู้ความเสี่ยงของผู้โดยสารชาวไทยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเดินทางทางอากาศในสถานการณ์โควิด-19 เป็นแบบมาตราส่วนหรือมาตราช่วง (Interval Scale) 5 ระดับ จำนวน 18 ข้อ ส่วนที่ 3 การตัดสินใจเลือกเดินทางทางอากาศ ในสถานการณ์โควิด-19 เป็นแบบเลือกตอบจำนวน 2 ข้อ และส่วนที่ 4 เป็นคำถามแบบปลายเปิดเพื่อแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจำนวน 1 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย โดยนำแบบสอบถามให้อาจารย์ในสังกัดสาขาวิชาการจัดการธุรกิจการบินจำนวน 3 ท่าน ร่วมพิจารณาและตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม โดยวัดความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ทั้งนี้ค่าดัชนีความสอดคล้องของคำถามแต่ละข้อกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) มีค่ามากกว่า 0.50 (ประสพชัย, 2553) แสดงถึงเครื่องมือที่ใช้มีความเที่ยงตรงอยู่ในระดับดีมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ทดสอบ จากนั้นนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 ตัวอย่าง โดยใช้วิธีหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.929 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ 1 แสดงว่าเครื่องมือที่ใช้มีค่าความเชื่อมั่นสูงอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ และมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง (กัลยา, 2561)

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลทางประชากรศาสตร์ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ประกอบด้วย ความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกทวิ (Binary Logistic Regression) โดยการเลือกตัวแปรอิสระเข้าวิเคราะห์ด้วยวิธี Enter เป็นเทคนิควิธีการเลือกตัวแปรอิสระเข้าสมการในขั้นตอนเดียว โดยผู้วิจัยต้องเป็นผู้ตัดสินใจเองว่าตัวแปรอิสระใดที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามหรือควรอยู่ในสมการถดถอยโลจิสติก สามารถพิจารณาจากค่าสถิติทดสอบ Significance ของสถิติทดสอบหรืออาศัยการทบทวนวรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรนั้นเป็นพื้นฐาน

ผลการวิจัย

ข้อมูลลักษณะประชากรศาสตร์พบว่า ผู้โดยสารชาวไทยที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 279 คน ร้อยละ 69.75 มีช่วงอายุระหว่าง 30 - 39 ปี จำนวน 280 คน ร้อยละ 70.0 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน 307 คน ร้อยละ 76.75 ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน/ลูกจ้างจำนวน 231 คน ร้อยละ 57.75 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 15,000 - 30,000 บาท จำนวน 171 คน ร้อยละ 42.75

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการรับรู้ความเสี่ยงของผู้โดยสารชาวไทยต่อการตัดสินใจเลือกเดินทางทางอากาศในสถานการณ์โควิด-19

การรับรู้ความเสี่ยง	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการรับรู้ความเสี่ยง
ความเสี่ยงด้านกายภาพ	3.86	0.943	รับรู้ความเสี่ยงมาก
ความเสี่ยงด้านสังคม	3.76	0.878	รับรู้ความเสี่ยงมาก
ความเสี่ยงด้านการเงิน	4.00	0.825	รับรู้ความเสี่ยงมาก
ความเสี่ยงด้านประสิทธิภาพ	3.82	0.876	รับรู้ความเสี่ยงมาก
ความเสี่ยงด้านจิตใจ	3.90	0.908	รับรู้ความเสี่ยงมาก
ความเสี่ยงด้านเวลา	4.08	0.810	รับรู้ความเสี่ยงมาก
รวม	3.90	0.701	รับรู้ความเสี่ยงมาก

จากตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการรับรู้ความเสี่ยงของผู้โดยสารชาวไทยต่อการตัดสินใจเลือกเดินทางทางอากาศในสถานการณ์โควิด-19 โดยรวมอยู่ในระดับการรับรู้ความเสี่ยงมาก เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า อยู่ในระดับรับรู้ความเสี่ยงมากทุกตัวแปร โดยการรับรู้ความเสี่ยงด้านเวลา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ความเสี่ยงด้านการเงิน ความเสี่ยงด้านจิตใจ ความเสี่ยงด้านกายภาพ ความเสี่ยงด้านประสิทธิภาพ และความเสี่ยงด้านสังคม ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเดินทางทางอากาศในสถานการณ์โควิด-19

ตัวแปร: การรับรู้ความเสี่ยง	B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
ความเสี่ยงด้านกายภาพ (Phy)	.387	.161	5.800	1	.016	1.473
ความเสี่ยงด้านสังคม (So)	-.792	.201	15.446	1	.000	.453
ความเสี่ยงด้านการเงิน (Fi)	-.402	.203	3.923	1	.048	.669
ความเสี่ยงด้านประสิทธิภาพ (Per)	.184	.184	1.001	1	.317	1.202
ความเสี่ยงด้านจิตใจ (Psy)	-.382	.199	3.696	1	.055	.682
ความเสี่ยงด้านเวลา (Ti)	.519	.230	5.084	1	.024	1.680
Constant	2.172	.650	11.150	1	.001	8.772

Chi-square = 44.212, df = 6, Sig. = .000

-2 Log likelihood = 497.993^a

Nagelkerke R Square = .141

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยโลจิสติกพบว่าค่า Chi-square ของโมเดลเท่ากับ 44.212 (Sig. = .000) แสดงว่าโมเดลมีความเหมาะสมโดยปัจจัยต่าง ๆ มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเดินทางทางอากาศในสถานการณ์โควิด-19 อย่างน้อยหนึ่งปัจจัย ค่า -2 Log Likelihood เท่ากับ 497.993 แสดงว่าสมการโลจิสติกมีความเหมาะสมในการทดสอบนัยสำคัญ และค่า Nagelkerke R Square แสดงตัวแปรอิสระในแบบจำลองสามารถอธิบายความผันแปรของการตัดสินใจเลือกเดินทางทางอากาศในสถานการณ์โควิด-19 ได้ร้อยละ 14.1 ทั้งนี้ ตัวแปรที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเดินทางทางอากาศในสถานการณ์โควิด-19 ของผู้โดยสารชาวไทยมี 4 ตัวแปร คือ การรับรู้ความเสี่ยงด้านกายภาพ (Phy) การรับรู้ความเสี่ยงด้านสังคม (So) การรับรู้ความเสี่ยงด้านการเงิน (Fi) และการรับรู้ความเสี่ยงด้านเวลา (Ti) ในขณะเดียวกัน ไม่พบระดับนัยสำคัญของการรับรู้ความเสี่ยงด้านประสิทธิภาพ (Per) และการรับรู้ความเสี่ยงด้านจิตใจ (Psy) แสดงว่าตัวแปรเหล่านี้ไม่ใช่ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเดินทางทางอากาศในสถานการณ์โควิด-19 ของผู้โดยสารชาวไทย

เมื่อพิจารณาค่า Exp(B) หรือค่า Odds Ratio แสดงถึงน้ำหนักหรือความสำคัญของตัวแปรที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเดินทางทางอากาศในสถานการณ์โควิด-19 ได้แก่ ค่า Odds Ratio ของตัวแปรการรับรู้ความเสี่ยงด้านเวลา (Ti) มีค่ามากที่สุด (1.680) รองลงมาคือ การรับรู้ความเสี่ยงด้านกายภาพ (Phy = 1.473) การรับรู้ความเสี่ยงด้านการเงิน (Fi = 0.669) และการรับรู้ความเสี่ยงด้านสังคม (So = 0.453) ตามลำดับ หมายถึง การรับรู้ความเสี่ยงด้านเวลาเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเดินทางทางอากาศในสถานการณ์โควิด-19 ของผู้โดยสารชาวไทยมากที่สุด รองลงมาคือ การรับรู้ความเสี่ยงด้านกายภาพ การรับรู้ความเสี่ยงด้านการเงิน และการรับรู้ความเสี่ยงด้านสังคม จากค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยโลจิสติก Exp(B) สามารถเขียนสมการถดถอยโลจิสติกได้ดังนี้

$$Y = 2.172 + 0.387(\text{Phy}) - 0.792(\text{So}) - 0.402(\text{Fi}) + 0.519(\text{Ti})$$

ตารางที่ 3 การพยากรณ์โอกาสการตัดสินใจเลือกเดินทางทางอากาศในสถานการณ์โควิด-19

การตัดสินใจเลือกเดินทางทางอากาศ ในสถานการณ์โควิด-19	การพยากรณ์โอกาส การตัดสินใจเลือกเดินทางทางอากาศ ในสถานการณ์โควิด-19		การพยากรณ์ (ร้อยละ)
	เลือก	ไม่เลือก	
เลือกเดินทางทางอากาศในสถานการณ์โควิด-19	71	94	43.0
ไม่เลือกเดินทางทางอากาศในสถานการณ์โควิด-19	47	188	80.0
รวม			64.8

การตรวจสอบความเชื่อถือได้ในการพยากรณ์ จากผลการจำแนกค่าเฉลี่ยของตัวแปรตาม จากข้อมูลตัวอย่างหรือความน่าจะเป็นของการตัดสินใจเลือกเดินทางทางอากาศในสถานการณ์โควิด-19 ถ้ามีค่า 1 จำแนกว่าผู้โดยสารเลือกเดินทางทางอากาศในสถานการณ์โควิด-19 ถ้ามีค่า 0 จำแนกว่าผู้โดยสารไม่เลือกเดินทางทางอากาศในสถานการณ์โควิด-19 จากตารางที่ 3 พบว่า ตัวแบบสามารถพยากรณ์การเลือกเดินทางทางอากาศในสถานการณ์โควิด-19 ได้ถูกต้องร้อยละ 43.0 และพยากรณ์การไม่เลือกเดินทางทางอากาศในสถานการณ์โควิด-19 ได้ถูกต้องร้อยละ 80.0 หากพิจารณาในภาพรวม จะเห็นได้ว่าตัวแบบสามารถจำแนกการตัดสินใจเลือกเดินทางทางอากาศในสถานการณ์โควิด-19 ได้ถูกต้องร้อยละ 64.8

การอภิปรายผล

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเดินทางทางอากาศในสถานการณ์โควิด-19 อย่างมีนัยสำคัญ คือ การรับรู้ความเสี่ยงด้านกายภาพ การรับรู้ความเสี่ยงด้านสังคม การรับรู้ความเสี่ยงด้านการเงิน และการรับรู้ความเสี่ยงด้านเวลา สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1) จากผลงานวิจัยในอดีตแสดงถึงความเสี่ยงทางกายภาพของนักท่องเที่ยวที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทัศนคติ และการตัดสินใจเลือกเดินทางกลับมาท่องเที่ยวตั้งแต่ก่อนเกิดสถานการณ์โควิด-19 (Hasan, M. K. et al., 2017) โดยนักท่องเที่ยวในประเทศรับรู้ความเสี่ยงทางกายภาพควบคู่ไปกับความเสี่ยงอื่น ๆ เช่น ความปลอดภัย อาชญากรรม และการก่อการร้าย จึงส่งผลต่อความตั้งใจของนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางไปเยือนประเทศมาเลเซีย (Hashim, N. A. et al., 2019) หลังจากการระบาดใหญ่ของโควิด-19 พบว่าการรับรู้ความเสี่ยงด้านกายภาพมีความสัมพันธ์ต่อความตั้งใจในการเดินทางในอนาคต (Falahuddin, A. F. et al., 2020) เนื่องจากนักท่องเที่ยวมองว่าการเดินทางไม่มีความปลอดภัยหรือมีความเสี่ยงเพิ่มขึ้นจากการได้รับเชื้อโควิด-19 ระหว่างขั้นตอนการใช้บริการ การสัมผัสสิ่งอำนวยความสะดวกภายในท่าอากาศยานหรือสายการบิน หรือ

การติดเชื้อโควิด-19 ส่งผลให้นักท่องเที่ยวมีสุขภาพร่างกายที่อ่อนแอลง (Matiza, T. and Slabbert, E., 2021) อย่างไรก็ตาม จากผลงานวิจัยนี้คณะผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลช่วงที่ผู้โดยสารชาวไทยได้รับวัคซีนเข็มที่ 3 ป้องกันโควิด-19 ตลอดจนท่าอากาศยานและสายการบิน ได้ดำเนินแนวปฏิบัติด้านสุขอนามัยและความปลอดภัยเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ตามมาตรการความปลอดภัยสำหรับองค์กร (COVID Free Setting) ตามข้อกำหนดของสำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย (กพท.) (สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย, 2564) จึงทำให้ค่า $\text{Exp}(B)$ ของตัวแปรการรับรู้ความเสี่ยงด้านกายภาพเท่ากับ 1.473 ซึ่งมีค่ามากกว่า 1 สามารถอธิบายได้ว่า หากผู้โดยสารรับรู้ความเสี่ยงด้านกายภาพเพิ่มขึ้น จะส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเดินทางทางอากาศในสถานการณ์โควิด-19 เพิ่มขึ้น เนื่องจากท่าอากาศยานและสายการบินได้ดำเนินตามเงื่อนไขการจัดระบบขององค์กรตามมาตรการป้องกันโรคตามที่ราชการกำหนด จึงสร้างความเชื่อมั่นและลดความรู้สึกเสี่ยงด้านกายภาพลงได้ (Lamb, T. L. et al., 2021) โดยผู้โดยสารทราบวิธีการปฏิบัติตัวขณะเดินทางทางอากาศ ระหว่างการใช้บริการที่ท่าอากาศยานและสายการบินได้อย่างปลอดภัย ในขณะที่ท่าอากาศยานและสายการบินของประเทศต่าง ๆ ได้ปรับปรุงแนวปฏิบัติสำหรับผู้ให้บริการและผู้รับบริการอย่างเคร่งครัดเพื่อการขนส่งทางอากาศที่สามารถรับขนได้เต็มความจุของยานพาหนะภายใต้ การควบคุมอย่างเข้มงวดตามมาตรการความปลอดภัยด้านสาธารณสุขสำหรับการขนส่งทางอากาศของแต่ละประเทศ พร้อมกับการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพ ตามผลการวิจัยที่แสดงถึงการกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดสามารถช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีแก่อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวโดยนำโมเดล TOURIST มาปรับใช้ ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อที่ทันสมัยด้วยระบบการวิจัยและการวางแผน การกำหนดราคาผ่านระบบการสำรองและการชำระเงินที่ถูกต้อง การเน้นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว การจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวก การพัฒนาทักษะการให้บริการและความสุภาพของพนักงาน ตลอดจนการให้ข้อมูลด้านการระมัดระวังการเดินทางแก่นักท่องเที่ยว (Hashim, N. A. et al., 2019)

2) ผลการวิจัยพบว่า ค่า $\text{Exp}(B)$ ของตัวแปรการรับรู้ความเสี่ยงด้านสังคมเท่ากับ 0.453 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 1 สามารถอธิบายได้ว่า หากผู้โดยสารรับรู้ความเสี่ยงด้านสังคมเพิ่มขึ้น จะส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเดินทางทางอากาศในสถานการณ์โควิด-19 ลดลง จากผลการศึกษาพบว่า การรับรู้ความเสี่ยงด้านสังคมมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเดินทางมากที่สุด โดยระดับความเครียดเป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้อง (Falahuddin, A. F. et al., 2020) ทั้งนี้การเดินทางทางอากาศในช่วงโควิด-19 ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ทางสังคม ทำให้ผู้ร่วมเดินทางเกิดความรู้สึกไม่สบายใจที่ต้องใกล้ชิดกับผู้โดยสาร หรือบุคคลรอบข้างไม่สนับสนุนการเดินทางของผู้โดยสาร ตลอดจนการเดินทางเข้าถึง/ออกจากพื้นที่เสี่ยงในช่วงโควิด-19 อาจทำให้บุคคลรอบข้างเกิดความรู้สึกด้านลบต่อผู้โดยสาร อันแสดงถึงปัจจัยภาพลักษณ์ของจุดหมายปลายทางในการเลือกเดินทางส่งผลโดยตรงต่อการรับรู้ความเสี่ยงทางสังคม (Jiang, X. et al., 2022) ในกรณีนี้ผู้โดยสารอาจหลีกเลี่ยงความเสี่ยงด้านสังคมที่เกิดขึ้นโดยการเลือกที่จะไม่เดินทางทางอากาศ แต่เปลี่ยนเป็นการเดินทางส่วนบุคคลในรูปแบบอื่นทดแทน เช่น การเดินทางด้วยรถยนต์โดยสารส่วนตัว

3) ผลการวิจัยพบว่า ค่า $\text{Exp}(B)$ ของตัวแปรการรับรู้ความเสี่ยงด้านการเงินเท่ากับ 0.669 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 1 สามารถอธิบายได้ว่า หากผู้โดยสารรับรู้ความเสี่ยงด้านการเงินเพิ่มขึ้น จะส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเดินทางทางอากาศในสถานการณ์โควิด-19 ลดลง สืบเนื่องจากความเสี่ยงด้านการเงินเป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับความกังวลต่อความคุ้มค่าในการซื้อผลิตภัณฑ์และบริการด้านการท่องเที่ยว (Cho, S. H. et al., 2018) พบว่าปัจจัยนี้มีระดับความสำคัญมากขึ้นต่อการวางแผนเดินทาง และความตั้งใจเดินทางไปยังต่างประเทศในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 ทั้งนี้นักท่องเที่ยวต้องเผชิญกับปัญหาการเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ได้แก่ ค่าใช้จ่ายการตรวจคัดกรองเชื้อโควิด-19 ที่ต้องใช้ผลตรวจภายใน 48 - 72 ชั่วโมงก่อนการเดินทางแต่ละครั้ง การถูกเลื่อนหรือยกเลิกเที่ยวบินอย่างกะทันหัน ทำให้ต้องรับภาระค่าใช้จ่ายด้านที่พักหรือค่าเดินทาง ตลอดจนการได้รับบริการที่ไม่คุ้มค่ากับเงินที่จ่ายไป เนื่องจากสายการบินจำเป็นต้องให้บริการบางประเภทในช่วงสถานการณ์โควิด-19 เช่น การบริการอาหารและเครื่องดื่มบนอากาศยาน การบริการห้องรับรอง (Lounge) การบริการห้องอาบน้ำและสปา (Perić, G. et al., 2021)

4) ผลการวิจัยพบว่า ค่า $Exp(B)$ ของตัวแปรการรับรู้ความเสี่ยงด้านเวลาเท่ากับ 1.680 ซึ่งมีค่ามากกว่า 1 สามารถอธิบายได้ว่า หากผู้โดยสารรับรู้ความเสี่ยงด้านเวลาเพิ่มขึ้น จะส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเดินทางทางอากาศยานในสถานการณ์โควิด-19 เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ผู้โดยสารทราบว่าหากจำเป็นต้องเดินทางโดยเครื่องบินในช่วงสถานการณ์โควิด-19 จะใช้เวลาเพิ่มขึ้นตามมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 โดยต้องปฏิบัติตามข้อแนะนำในการเดินทางสำหรับเที่ยวบินภายในประเทศและเที่ยวบินระหว่างประเทศที่มีขึ้นตอนก่อนเดินทางเพื่อตรวจหาเชื้อโควิด-19 ตามมาตรการของประเทศปลายทางที่กำหนด การปฏิบัติตามมาตรการที่ท่าอากาศยานและสายการบินกำหนดในช่วงระหว่างวันที่เดินทาง โดยต้องเดินทางไปถึงท่าอากาศยานอย่างน้อย 3 ชั่วโมง เพื่อตรวจเอกสาร (Falahuddin, A. F. et al., 2020) เมื่อถึงจุดหมายปลายทางผู้โดยสารต้องดำเนินการตามมาตรการกักตัวหลังเข้าประเทศ หรืออาจประสบปัญหาการเลื่อนหรือยกเลิกเที่ยวบินจากนโยบายการประกาศห้ามอากาศยานทำการบินสู่ประเทศชั่วคราว (Perić, G. et al., 2021; Jiang, X. et al., 2022)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์เชิงการจัดการ

1. ผู้โดยสารส่วนใหญ่รับรู้ถึงความเสี่ยงด้านกายภาพเกิดขึ้นในขั้นตอนระหว่างกระบวนการเดินทาง เช่น ขั้นตอนการเช็คอิน จุดตรวจคนเข้าเมือง ขณะโดยสารอยู่บนเครื่องบินหรือเมื่อถึงท่าอากาศยานปลายทาง แต่ด้วยความจำเป็นในการเดินทาง ทำให้ผู้โดยสารยังตัดสินใจที่จะเดินทางอยู่ ผู้โดยสารมีแนวโน้มที่ศึกษาแนวทางการป้องกันตัวเองเพิ่มขึ้น ทำให้ความเสี่ยงระหว่างการเดินทางทางอากาศลดลงและการตัดสินใจเลือกเดินทางทางอากาศเพิ่มขึ้น สายการบินและท่าอากาศยานควรปรับปรุงมาตรการการรักษาความปลอดภัยในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ให้รัดกุมมากขึ้นเพื่อลดระดับการรับรู้ความเสี่ยงด้านกายภาพ เช่น มาตรการทำความสะอาดห้องโดยสารหรือพื้นที่ให้บริการผู้โดยสารภายในท่าอากาศยาน การแนะนำให้ผู้โดยสารเช็คอินด้วยตนเองผ่านแอปพลิเคชันหรือตู้เช็คอินอัตโนมัติเพื่อลดโอกาสใกล้ชิดหรือสัมผัสกับผู้โดยสารท่านอื่น เพิ่มความรู้สึกปลอดภัยและเป็นการลดความเสี่ยงจากการติดเชื้อโควิด-19 ในทุกกระบวนการเดินทาง นอกจากนี้องค์กรสามารถเพิ่มการใช้หน้ากากป้องกันที่เคาน์เตอร์ให้พนักงานสวมชุด PPE ปฏิบัติงานอย่างถูกต้อง การจัดวางและความพร้อมใช้งานของเจลล้างมือ ป้ายและเครื่องหมาย การเว้นระยะห่างทางสังคม มีน้ำยาฆ่าเชื้อที่ที่นั่งมีนโยบายเกี่ยวกับหน้ากากอนามัยอย่างชัดเจนในห้องโดยสาร และอำนวยความสะดวกและการบริการมีป้ายข้อมูลโควิด-19 การรักษาระยะห่างทางสังคม สถานบริการสำหรับตรวจโควิด-19 การบังคับการใส่หน้ากากอนามัยในอาคารผู้โดยสาร และเพิ่มการใช้ระบบพิสูจน์อัตลักษณ์บุคคล (Biometrics) ในทุกท่าอากาศยานด้วยเครื่องสแกนม่านตาที่ยืนยันตัวตนผู้โดยสารด้วยม่านตาแทนพาสปอร์ต และไม่จำเป็นต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้โดยสารเมื่อเข้าออกจากท่าอากาศยาน โดยทำให้ขั้นตอนการตรวจคนเข้าเมืองเป็นไปอย่างสะดวกและปลอดภัย

2. สายการบินและท่าอากาศยานควรมีมาตรการการป้องกันโควิด-19 ที่รัดกุม เพื่อไม่ให้ผู้โดยสารเกิดความกังวลต่อการเดินทางทางอากาศยานในสถานการณ์โควิด-19 โดยควบคุมระดับการรับรู้ความเสี่ยงด้านกายภาพ เช่น สายการบินต้องปฏิบัติตามมาตรการควบคุมโรคอย่างเคร่งครัด และมีมาตรการสำหรับจำนวนผู้โดยสารในเที่ยวบินให้มีผู้โดยสารได้ไม่เกินร้อยละ 75 ของขีดความสามารถในการรับผู้โดยสารของเครื่องบินที่ใช้ในแต่ละเที่ยวบิน และควรพิจารณาการจัดที่นั่งในเครื่องบินและคำนึงถึงมาตรการเว้นระยะห่างทุกขั้นตอนตั้งแต่การเช็คอินที่ท่าอากาศยาน การขึ้น-ลงเครื่อง และเมื่อถึงท่าอากาศยานปลายทาง รวมทั้งการกำหนดจุดยืนเว้นระยะห่างในรถรับส่งและเคาน์เตอร์บริการต่าง ๆ

3. สายการบินควรเพิ่มนโยบายการยกเลิกเที่ยวบินที่มีความเสี่ยงและแจ้งล่วงหน้าก่อนการเดินทาง รวมทั้งการแจ้งตารางเที่ยวบินถัดไปให้กับผู้โดยสารโดยเร็วที่สุด เพื่อให้ผู้โดยสารสามารถวางแผนการเดินทางได้ตรงตามกำหนด และลดค่าใช้จ่ายซ้ำซ้อนของการตรวจหาเชื้อโควิด-19 เนื่องจากการถูกเลื่อนหรือยกเลิกเที่ยวบิน และควรเพิ่มนโยบาย การคืนเงินสำหรับเที่ยวบินที่ถูกยกเลิกเนื่องจากสถานการณ์โควิด-19 เพื่อควบคุมระดับการรับรู้ความเสี่ยงด้านเวลาและการเงิน นอกจากนี้ท่าอากาศยานควรมีพื้นที่ในการรองรับผู้โดยสารที่เพียงพอสำหรับการรอขึ้นเครื่องในเที่ยวบินถัดไป และการใช้ห้องรับรองที่เปิดใช้ภายใต้ความปลอดภัย เช่น มีป้ายข้อมูลเกี่ยวกับข้อกำหนดเกี่ยวกับโควิด-19 ในห้องรับรอง คำแนะนำพนักงานเกี่ยวกับระบบการใช้บริการภายใน

ห้องรับรอง ใช้ระบบสแกนการเข้าออกด้วยตนเองของห้องรับรองแบบไร้สัมผัส การทำความสะอาดที่นั่ง โต๊ะ ห้องน้ำ ควบคุมการเว้นระยะห่างทางสังคมโดยพนักงานห้องรับรองขณะให้บริการอาหารและเครื่องดื่ม มีระบบ ป้องกันโควิด-19 สำหรับเครื่องดื่มและบุฟเฟ่ต์บริการตนเอง ซึ่งช่วยเพิ่มระดับความเชื่อมั่น ด้านความปลอดภัย ทางกายภาพได้

4. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ผู้โดยสารต้องเตรียมเอกสารการฉีดวัคซีน หรือ การตรวจหาเชื้อโควิด-19 ให้พร้อมก่อนเดินทาง และต้องใช้เวลามากขึ้นในขั้นตอนตรวจสอบเอกสาร และ เรื่องกฎระเบียบการเข้าเมือง ณ ท่าอากาศยานปลายทาง รวมถึงการเลื่อนหรือยกเลิกเที่ยวบินที่ทำให้ แผนการเดินทางเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้ทางรัฐบาล ท่าอากาศยาน หรือสายการบินต่าง ๆ ควรหาข้อตกลงร่วมกัน เพื่อหาแนวทางที่สามารถทำงานได้รวดเร็วเพื่อลดระดับการรับรู้ความเสี่ยงด้านเวลา ยิ่งไปกว่านั้น การปรับเปลี่ยน กฎระเบียบการเข้าเมือง ณ ท่าอากาศยานปลายทางให้เป็นปัจจุบัน ตามสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 เช่น การใช้แอปพลิเคชัน IATA Travel Pass บนโทรศัพท์มือถือที่สามารถจัดเก็บหลักฐานเกี่ยวกับรายละเอียด ผลการตรวจหาเชื้อหรือการฉีดวัคซีนโควิด-19 การให้ข้อมูลสำคัญที่ผู้เดินทางจำเป็นต้องทราบเกี่ยวกับข้อกำหนด และกฎเกณฑ์ในการเดินทางทางอากาศตั้งแต่ขั้นตอนการเช็คอิน ณ ท่าอากาศยานต้นทางไปถึงการเข้าเมือง ณ ท่าอากาศยานปลายทางเพื่อลดระดับการรับรู้ความเสี่ยงด้านกายภาพและสังคมที่เกิดผลกระทบต่อแผน การเดินทางอย่างกะทันหันและป้องกันการสร้างความไม่พึงพอใจแก่ผู้โดยสาร ส่งเสริมการใช้แอปพลิเคชัน SAWASDEE by AOT ที่ผู้โดยสารสามารถตรวจสอบเที่ยวบินประจำวัน ที่จอดรถ ที่ตั้งร้านค้า ร้านอาหาร และจุดให้บริการต่าง ๆ เพื่อการอำนวยความสะดวกที่ตอบสนองไลฟ์สไตล์ Transport New Normal สำหรับการ เดินทางในวิถีใหม่

ข้อเสนอแนะสำหรับการต่อยอดการศึกษา

1. ควรเก็บข้อมูลจากผู้โดยสารชาวต่างชาติ เพื่อสำรวจความคิดเห็นของผู้โดยสารหลากหลายสัญชาติ ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกเดินทางทางอากาศในสถานการณ์โควิด-19 ซึ่งสามารถนำผลการศึกษามา เป็นแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการให้บริการของสายการบินและท่าอากาศยาน เพื่อเสริมสร้างความมั่นใจ และรองรับทั้งผู้โดยสารชาวไทยและผู้โดยสารชาวต่างชาติ
2. ควรศึกษาปัจจัยการรับรู้ความเสี่ยงอื่นที่เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเดินทาง ทางอากาศ ในสถานการณ์โควิด-19 เช่น การรับรู้ความเสี่ยงด้านความปลอดภัย การรับรู้ความเสี่ยงด้านสุขภาพ และการรับรู้ความเสี่ยงด้านการท่องเที่ยว
3. ควรศึกษาพฤติกรรมการเดินทางของผู้โดยสาร เพื่อให้ทราบถึงความจำเป็นในการเดินทางทางอากาศ ในสถานการณ์โควิด-19 เช่น จุดประสงค์ในการเดินทาง และความถี่ในการเดินทาง
4. ควรศึกษาและติดตามสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในอนาคต เช่น มาตรการ ของสายการบินและท่าอากาศยานที่มีการเปลี่ยนแปลง เพื่อนำข้อมูลมาเป็นตัวแปรทางสภาพแวดล้อมด้านกฎระเบียบ ที่ใช้เป็นตัวแปรควบคุมสำหรับการวิจัยในอนาคตได้

References

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2561). หลักสถิติ. พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ธนาคารกรุงศรีอยุธยา. (2564). แนวโน้มธุรกิจ/อุตสาหกรรมปี 2564 - 2566: บริการขนส่งทางอากาศ. เข้าถึงเมื่อ (31 มกราคม 2565). เข้าถึงได้จาก (<https://www.krungsri.com/th/research/industry/industry-outlook/logistics/air-transport/IO/io-Air-Transport-21>)
- ประสพชัย พสุนนท์. (2553). สถิติธุรกิจ. กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น
- สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย. (2564). ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ดำเนินการสนามบินและผู้ดำเนินการเดินอากาศด้านสาธารณสุขตามมาตรการ COVID Free Setting. เข้าถึงเมื่อ (9 มิถุนายน 2565). เข้าถึงได้จาก (<https://www.caat.or.th/th/archives/61309>)

- Abdullah, M., Dias, C., Mullen, D., and Shahin, M. (2020). Exploring the Impacts of COVID-19 on Travel Behavior and Mode Preferences. **Transportation Research Interdisciplinary Perspectives**. Vol. 8, pp. 1-13. DOI: 10.1016/j.trip.2020.100255
- Artuğer, S. (2015). The Effect of Risk Perceptions on Tourists Revisit Intentions. **European Journal of Business and Management**. Vol. 7, No. 2, pp. 36-43
- Bae, S. Y. and Chang, P. J. (2021). The Effect of Coronavirus Disease-19 (COVID-19) Risk Perception on Behavioural Intention Towards 'Untact' Tourism in South Korea During the First Wave of the Pandemic. **Current Issues in Tourism**. Vol. 24, Issue 7, pp. 1017-1035. DOI: 10.1080/13683500.2020.1798895
- Basar, O. B., Slagle, K. M., and Akar, G. (2020). Perceived Risk of Infection while Traveling During the COVID-19 Pandemic: Insights from Columbus, OH. **Transportation Research Interdisciplinary Perspectives**. Vol. 10, pp. 1-9. DOI: 10.1016/j.trip.2021.100326
- Bauer, R. A. (1960). Consumer Behavior as Risk Taking. In **Proceedings of the 43rd Conference of the American Marketing Association**. pp. 389-398. In: Hancock, R.S., Ed., Dynamic Marketing for a Changing World
- Bhati, A. S., Mohammadi, Z., Agarwal, M., Kamble, Z., and Donough-Tan, G. (2020). Motivating or Manipulating: the Influence of Health-Protective Behaviour and Media Engagement on Post-COVID-19 Travel. **Current Issues in Tourism**. Vol. 24, Issue 15, pp. 2088-2092. DOI: 10.1080/13683500.2020.1819970
- Cho, S. H., Ali, F., and Manhas, P. S. (2018). Examining the Impact of Risk Perceptions on Intentions to Travel by Air: A Comparison of Full-Service Carriers and Low-Cost Carriers. **Journal of Air Transport Management**. Vol. 71, pp. 20-27. DOI: 10.1016/j.jairtraman.2018.05.005
- Choe, Y. and Kim, H. (2021). Risk Perception and Visit Intention on Olympic Destination: Symmetric and Asymmetric Approaches. **Journal of Vacation Marketing**. Vol. 27, Issue 3, pp. 314-329. DOI: 10.1177/1356766721995983
- Cochran, W. G. (1953). **Sampling Techniques**. New York: John Wiley & Sons. Inc.
- Cui, F. N., Lui, Y. L., Chang, Y. Y., and Duan, J. (2016). An Overview of Tourism Risk Perception. **Journal of the International Society for the Prevention and Mitigation of Natural Hazards**. Vol. 82, Issue 1, pp. 643-658. DOI: 10.1007/s11069-016-2208-1
- Falahuddin, A. F., Tergu, C. T., Brollo, R., and Nanda, R. O. (2020). Post COVID-19 Pandemic International Travel: Does Risk Perception and Stress-Level Affect Future Travel Intention? **Journal Ilmu Sosial dan Ilmu Politik**. Vol. 24, Issue 1, pp. 1-14. DOI: 10.22146/jsp.56252
- Garg, A. (2015). Travel Risks vs Tourist Decision Making: A Tourist Perspective. **International Journal of Hospitality and Tourism Systems**. Vol. 8, Issue 1, pp. 1-9. DOI: 10.21863/ijhts/2015.8.1.004
- Hasan, M. K., Ahmed, R. I., and Faridul, I. (2017). Tourist Risk Perceptions and Revisit Intention: A Critical Review of Literature. **Cogent Business & Management**. Vol. 4, Issue 1, pp. 1-21. DOI: 10.1080/23311975.2017.1412874

- Hashim, N. A., Mohd Asyraf, M. N., Zaimatul, A., and Aziz, R. C. (2018). The Influence of Tourist Perceived Risk Towards Travel Intention: A Conceptual Paper. **International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences**. Vol. 8, Issue 16, pp. 92-102. DOI: 10.6007/IJARBSS/v8-i16/5120
- Hashim, N. A., Abdullah, M. Y., Zaimatul, A., Aziz, R. C., Shahiskandar, F. R., Nurzehan, A. B., Mohd Asyraf, M. N., and Boyd, S. F. (2019). The Effect of Domestic Tourist Perceived Risk on Revisit Intention in Malaysia. **International Journal of Innovative Technology and Exploring Engineering (IJITEE)**. Vol. 8, Issue 10, pp. 4591-4596. DOI: 10.35940/ijitee.J1085.0881019
- Hotle, S., Murray-Tuite, P., and Singh, K. (2020). Influenza Risk Perception and Travel-Related Health Protection Behavior in the US: Insights for the Aftermath of the COVID-19 Outbreak. **Transportation Research Interdisciplinary Perspectives**. Vol. 5, pp. 1-8. DOI: 10.1016/j.trip.2020.100127
- IATA. (2020a). **Passenger Demand Plunges in March as Travel Restrictions Take Hold**. Access (31 January 2022). Available (<https://www.iata.org/en/pressroom/pr/2020-04-29-01/>)
- IATA. (2020b). **Safely Restarting Aviation ACI and IATA Joint Approach**. Access (24 September 2022). Available (<https://www.iata.org/contentassets/5c8786230ff34e2da406c72a52030e95/safely-restart-aviation-joint-aci-iata-approach.pdf>)
- Jiang, X., Qin, J., Gao, J., and Gossage, M. G. (2022). The Mediation of Perceived Risk's Impact on Destination Image and Travel Intention: An Empirical Study of Chengdu, China During COVID-19. **PLoS One**. Vol. 17, pp. 1-23. DOI: 10.1371/journal.pone.0261851
- Karl, M. and Schmude, J. (2017). Understanding the Role of Risk (Perception) in Destination Choice: A Literature Review and Synthesis. **Tourism: An International Interdisciplinary Journal**. Vol. 65, No. 2, pp. 138-155
- Khasawneh, M. S. and Alfandi, A. M. (2019). Determining Behaviour Intentions from the Overall Destination Image and Risk Perception. **Tourism and Hospitality Management**. Vol. 25, No. 2, pp. 355-375. DOI: 10.20867/thm.25.2.6
- Kock, F., Norfelt, A., Josiassen, A., Assaf, A. G., and Tsionas, M. G. (2020). Understanding the COVID-19 Tourist Psyche: The eEvolutionary Tourism Paradigm. **Annals of Tourism Research**. Vol. 85, pp. 1-13. DOI: 10.1016/j.annals.2020.103053
- Lamb, T. L., Ruskin, K. J., Rice, S., Khorassani, L., Winter, S. R., and Truong, D. (2021). A Qualitative Analysis of Social and Emotional Perspectives of Airline Passengers During the COVID-19 Pandemic. **Journal of Air Transport Management**. Vol. 94, DOI: 10.1016/j.jairtraman.2021.102079
- Lenggogeni, S. (2015). **Travel Risk Perceptions, Travel Intentions, and Influencing Factors: A Natural Disaster Context**. Unpublished Doctoral Dissertation The University of Queensland
- Ma, L., Zhang, X., Ding, X., and Wang, G. (2019). Risk Perception and Intention to Discontinue Use of Ride-Hailing Services in China: Taking the Example of DiDi Chuxing. **Transportation Research Part F: Traffic Psychology and Behaviour**. Vol. 66, pp. 459-470. DOI: 10.1016/j.trf.2019.09.021

- Matiza, T. and Slabbert, E. (2021). Tourism is Too Dangerous! Perceived Risk and the Subjective Safety of Tourism Activity in the Era of COVID-19. **Geo Journal of Tourism and Geosites**. Vol. 36, No. 2, pp. 580-588. DOI: 10.30892/gtg.362spl04-686
- Neuburger, L. and Egger, R. (2020). Travel Risk Perception and Travel Behaviour During the COVID-19 Pandemic 2020: A Case Study of the DACH Region. **Current Issues in Tourism**. Vol. 24, Issue 7, pp. 1003-1016. DOI: 10.1080/13683500.2020.1803807
- Parady, G., Taniguchi, A., and Takami, K. (2021). Travel Behavior Changes During the COVID-19 Pandemic in Japan: Analyzing the Effects of Risk Perception and Social Influence on Going-Out Self-Restriction. **Transportation Research Interdisciplinary Perspectives**. Vol. 7, pp. 1-15. DOI: 10.1016/j.trip.2020.100181
- Perić, G., Dramićanin, S., and Conić, M. (2021). The Impact of Serbian Tourists' Risk Perception on their Travel Intentions During the COVID-19 Pandemic. **European Journal of Tourism Research**. Vol. 27, pp. 1-22. DOI: 10.54055/ejtr.v27i.2125
- Rezaei, S., Shahijan, M. K., Valaei, N., Rahimi, R., and Ismail, W. K. (2016). Experienced International Business Traveller's Behavior in Iran: A Partial Least Squares Path Modelling Analysis. **Tourism and Hospitality Research**. Vol. 18, Issue 2, pp. 163-190. DOI: 10.1177/1467358416636930
- Shakibaei, S., De Jong, G. C., Alpkokin, P., and Rashidi, T. H. (2021). Impact of the COVID-19 Pandemic on Travel Behavior in Istanbul: A Panel Data Analysis. **Sustainable Cities and Society**. Vol. 65, DOI: 10.1016/j.scs.2020.102619
- Villac'e-Molinero, T., Fernandez-Munoz, J. J., Orea-Giner, A., and Fuentes-Moraleda, L. (2021). Understanding the New Post-COVID-19 Risk Scenario: Outlooks and Challenges for a New Era of Tourism. **Tourism Management**. Vol. 86, DOI: 10.1016/j.scs.2020.102619
- Zenker, S. and Kock, F. (2020). The Coronavirus Pandemic: A Critical Discussion of a Tourism Research Agenda. **Tourism Management**. Vol. 81, DOI: 10.1016/j.tourman.2020.104164
- Zhan, L., Zeng, X. M., Morrison, A. M., Liang, H., and Coca-Stefaniak, J. A. (2020). A Risk Perception Scale for Travel to a Crisis Epicentre: Visiting Wuhan After COVID-19. **Current Issues in Tourism**. Vol. 25, Issue 1, pp. 150-167. DOI: 10.1080/13683500.2020.1857712
- Zhang, K., Hou, Y., and Li, G. (2020). Threat of Infectious Disease During an Outbreak: Influence on Tourists' Emotional Responses to Disadvantaged Price Inequality. **Annals of Tourism Research**. Vol. 84, DOI: 10.1016/j.annals.2020.102993

บทบาทของการยอมรับและการใช้งานเทคโนโลยีที่มีต่อการตัดสินใจซื้อ
สินค้าออนไลน์ของผู้กำลังจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ

The Role of Acceptance and Use of Technology in Online Purchase Decisions of People Entering the Aging Society

เพ็ญพร ปุกหุด^{1*} และปัทมา ถนิมกาญจน์¹

Penporn Pukahuta^{1*} and Patima Tanimkarn¹

Received: September 28, 2022; Revised: October 26, 2022; Accepted: October 27, 2022

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้นำเสนอบทบาทของการยอมรับและการใช้งานเทคโนโลยีที่มีต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้กำลังจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้แบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 288 รายจากกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง และอาศัยการวิจัยเชิงปริมาณด้วยสถิติถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า การยอมรับและการใช้งานเทคโนโลยีที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ โดยเฉพาะทางทัศนคติต่อการใช้งาน (ขนาดอิทธิพล = 0.329 หน่วย) การรับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้งาน (ขนาดอิทธิพล = 0.228 หน่วย) กับความตั้งใจใช้งานเทคโนโลยี (ขนาดอิทธิพล = 0.166 หน่วย) ดังนั้น การยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศกับวิธีการบริโภคที่เปลี่ยนแปลงทางสังคม เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนการใช้จ่ายใช้สอยผ่านช่องทางออนไลน์เพิ่มขึ้น ทำให้พฤติกรรมมนุษย์ได้แสดงออกหรือมีปฏิกิริยาโต้ตอบเมื่อเผชิญกับสิ่งเร้าหรือสถานการณ์ชนิดต่าง ๆ ที่ได้รับผลจากการรับรู้และการเข้าถึงวิธีการใช้งานเทคโนโลยีบนอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ การรับรู้และรับทราบข้อมูลข่าวสารที่ให้อรรถประโยชน์ จึงเป็นการเรียนรู้ ปรับตัวและใช้งานที่ต่อเนื่อง จนกลายเป็นความเคยชินในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าทางสื่อออนไลน์ หรือการตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งในชีวิตประจำวันของผู้กำลังจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ

คำสำคัญ : การยอมรับเทคโนโลยี; การใช้งานเทคโนโลยี; การตัดสินใจซื้อ; ผู้กำลังจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ

¹ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน นครราชสีมา

¹ Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Isan, Nakhon Ratchasima

* Corresponding Author, Tel. 09 1832 1943, E - mail: tuesday.p@hotmail.com

Abstract

This research paper presents the role of acceptance and use of technology in online purchase decisions of people who are entering the aging society in Muang District, Nakhon Ratchasima. Questionnaires were reviewed by the Human Research Ethics Committee, Rajamangala University of Technology Isan prior to being used as data collection tools from 288 people. Purposive sampling was used with quantitative research where multiple regression statistics was used for data analysis. The results showed that the acceptance and use of information technology affected purchasing decisions. The key factors influencing users' purchasing decisions were attitude toward using (effect size = 0.329), perceived usefulness (effect size = 0.228), and intention to use (effect size = 0.166). Therefore, information technology acceptance and social changes in consumption were factors that contributed to the increase in online shopping, which enabled human behavior to express or react when confronted with a variety of stimuli or situations influenced by perception and accessibility of technology on various electronic devices. The perception and comprehension of facts, news and information of the people resulted in learning, adaptation, and continuous use of technology. This has become a habit of using information and communication technology which directly influences decision on buying products via online media or other decisions in daily life of those who are entering the aging society.

Keywords: Technology Acceptance; Use of Technology; Purchasing Decisions; People Entering an Aging Society

บทนำ

การเติบโตทางเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารในปัจจุบันนี้ ทำให้วิถีการดำเนินชีวิตและความเป็นอยู่ในสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไป เทคโนโลยีทำให้เกิดความสะดวกสบายในการติดต่อสื่อสาร สามารถสื่อสารข้อมูลทางระยะไกลทั้งในประเทศและต่างประเทศ การกระจายข่าวสารหรือใช้ในการสืบค้นข้อมูลทางการตลาดที่ต้องการ เช่น การซื้อขายสินค้าออนไลน์ ผู้ซื้อสามารถค้นหาผลิตภัณฑ์และตัดสินใจซื้อสินค้าจากการได้รับรู้และทราบถึงประโยชน์จากการใช้งาน การเลือกซื้อสินค้าที่หลากหลาย เปรียบเทียบราคาสินค้า ทราบรายละเอียดสินค้า พุดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของผู้ซื้อรายอื่นกับผู้ขาย อีกทั้งผู้ขายสามารถเชิญชวนหรือแนะนำผู้ซื้อเข้ามารับฟังกับการสั่งซื้อสินค้า รวมถึงสร้างความประทับใจให้แก่ผู้ซื้อได้ตรงกับความต้องการ ซึ่งเป็นกลยุทธ์การขยายตลาดที่สำคัญและเป็นกลยุทธ์ในการขยายช่องทางการสื่อสารไปยังกลุ่มลูกค้าเป้าหมายแบบวงกว้างได้ (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2564; พูนเพิ่ม, 2562; สุทธยา, 2562)

เมื่อผู้ซื้อและผู้ขายมีความเข้าใจเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวัน ก่อให้เกิดความสะดวกสบายในการนำมาใช้งานแล้วยังเป็นส่วนหนึ่งในการดำรงชีวิตของคนรุ่นใหม่ (ยุค New Normal) อาจเปรียบเสมือนปัจจัยในการดำรงชีวิต (ปัจจัย 4) ที่มนุษย์ไม่สามารถขาดปัจจัยด้านการยอมรับและการใช้งานเทคโนโลยี จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของการยอมรับเทคโนโลยี จะประกอบด้วย การรับรู้ความเข้าใจได้ การรับรู้ถึงประโยชน์จากการใช้งาน การรับรู้ความง่ายในการใช้งาน การรับรู้ทรัพยากรทางการเงิน การรับรู้ความเสี่ยงด้านความปลอดภัยจากการใช้งาน และการรับรู้ความไว้วางใจ พร้อมทั้งมีทัศนคติที่ดีต่อการใช้งานเทคโนโลยี (Aggelidis, V. P. and Chatzoglou, P. D., 2016; Chu, A. Z. C. and Chu, R. J. C., 2011) ที่มีอิทธิพลทั้งโดยตรงและโดยอ้อมต่อความตั้งใจกับพฤติกรรมในการใช้งานเพื่อซื้อ

สินค้าออนไลน์ของผู้บริโภค กับความสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็ว รับทราบความเคลื่อนไหวของวงการตลาดทั้งผู้นำตลาด คู่แข่งที่จะเสนอผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ออกสู่ตลาด หรือทราบถึงข้อมูลต่าง ๆ สิ่งที่ตอบโจทย์ความต้องการที่เพิ่มขึ้น ย่อมมีผลต่อการพัฒนากลยุทธ์การตลาดจากรูปแบบการขายหน้าร้าน (Offline) เปลี่ยนเป็นร้านค้าออนไลน์ (Online) ช่วยขยายช่องทางการติดต่อสื่อสารและกระจายข้อมูลผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ให้เข้าสู่ตลาดได้อย่างรวดเร็วและทั่วถึงของกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย เพื่อสร้างข้อได้เปรียบเชิงทางการแข่งขันจากคู่แข่ง และมีผลสืบเนื่องต่อวิธีการจับจ่ายใช้สอยเพื่อซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้ซื้อที่เปลี่ยนแปลงไป (พูนเพิ่ม, 2562)

อย่างไรก็ตาม การใช้งานเทคโนโลยียังมีจุดอ่อนในการค้นหาข้อมูลออนไลน์ อาทิ ความน่าเชื่อถือและความถูกต้องของข้อมูล ปริมาณโฆษณาที่เกินความจำเป็น การมีเงื่อนไขหรือข้อจำกัดในการเข้าถึงข้อมูล ที่บางครั้งผู้ใช้งานต้องยินยอมก่อนเข้าถึงเนื้อหา ความไม่มั่นใจในระบบการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคล ความกังวลเรื่องการถูกหลอกลวง ข้อมูลที่ไม่เป็นกลางบนแพลตฟอร์มต่าง ๆ ความไม่สะดวกในการซื้อของออนไลน์ เป็นต้น จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นจึงเป็นเหตุผลของการตัดสินใจในการเรียนรู้การใช้งานเทคโนโลยีในแต่ละช่วงวัย โดยเฉพาะ Gen X อายุ 41 - 56 ปี และ Baby Boomer ช่วง 57 - 75 ปี ที่ใช้งานน้อยที่สุด (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2564)

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการใช้งานเทคโนโลยีของผู้สูงอายุพบว่าความตั้งใจที่จะแสดงพฤติกรรมการใช้งานของผู้ซื้อ ขึ้นอยู่กับการรับรู้ถึงประโยชน์กับความง่ายในการใช้งานของผู้ใช้ต่อแพลตฟอร์มโซเชียลเฉพาะสำหรับผู้สูงอายุที่มีอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไปในประเทศไต้หวัน (Tsai, H. S. et al., 2017) หากมีขั้นตอนการใช้เทคโนโลยีที่ซับซ้อน ยากต่อการใช้งาน อาจทำให้สูญเสียรายได้จากผู้มีกำลังซื้อสินค้าของกลุ่มผู้สูงอายุได้ สอดคล้องกับสารัช สุราทิพย์กุล และพิทักษ์ ศิริวงศ์ (สารัช และพิทักษ์, 2560) ที่ว่าด้วยความซับซ้อนในตัวระบบเทคโนโลยี เป็นอุปสรรคต่อการใช้งานและทำความเข้าใจในการใช้อุปกรณ์สำหรับกลุ่มผู้สูงอายุที่ใช้สมาร์ทโฟนในช่วงอายุ 55 - 69 ปี ในทางตรงกันข้ามสุวิษ ธีระโคตร และวีรพงษ์ พลนิกรกิจ (สุวิษ และวีรพงษ์, 2561) พบว่าผู้สูงอายุจังหวัดนครราชสีมาที่มีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป นิยมใช้อินเทอร์เน็ตในการสืบค้นเนื้อหาด้านสุขภาพ เนื่องด้วยมีการใช้งานไม่ยุ่งยาก สามารถใช้ได้ทุกที่ทุกเวลา และทราบถึงข้อดีการใช้งานเทคโนโลยี ช่วยให้ผู้สูงอายุรู้เหตุการณ์ต่าง ๆ และเป็นช่องทางติดต่อสื่อสารที่สะดวกและรวดเร็ว จึงทำให้ผู้สูงอายุให้การยอมรับและมีแนวโน้มในการใช้งานเทคโนโลยีเพิ่มขึ้น

จังหวัดนครราชสีมา เป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีจำนวนประชากรมากเป็นอันดับสองของประเทศ รองจากกรุงเทพมหานคร และจากข้อมูลทางสถิติผู้สูงอายุของประเทศไทย 77 จังหวัด ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2563 พบว่า จังหวัดนครราชสีมามีประชากรทั้งสิ้น 2.6 ล้านคน มีประชากรผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไปจำนวน 4.7 แสนคน โดยมีสัดส่วนของผู้สูงอายุหญิงมากกว่าผู้สูงอายุชาย และเป็นจังหวัดที่มีจำนวนผู้สูงอายุเป็นอันดับสองรองจากกรุงเทพมหานคร (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2564) สำหรับพฤติกรรมการบริโภคของผู้สูงอายุในปัจจุบันมีความแตกต่างจากผู้สูงอายุในอดีต โดยจากผลการสำรวจพฤติกรรมการบริโภคของผู้สูงอายุพบว่าผู้สูงอายุไทยกว่าร้อยละ 60 มักจะออกไปทำกิจกรรมนอกบ้านอย่างน้อยสัปดาห์ละครั้ง และกิจกรรมหลักอันดับหนึ่งคือการออกไปช้อปปิ้งซื้ออาหารหรือของใช้ในชีวิตประจำวัน รองลงมาคือ การออกไปพบปะสังสรรค์กับเพื่อนฝูง นอกจากนี้ยังมีพฤติกรรมที่ใส่ใจดูแลสุขภาพมากขึ้นและต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกในชีวิตประจำวันและยอมรับเทคโนโลยีใหม่ ๆ มากกว่าในอดีต อีกทั้งพบว่า ผู้สูงอายุกว่าร้อยละ 60 ยินดีที่จะจ่ายเงินเพิ่มขึ้นหากได้สินค้าและบริการที่ออกแบบมาเพื่อผู้สูงอายุโดยเฉพาะเนื่องจากเมื่อบุคคลเข้าสู่ผู้สูงอายุแล้วสภาพทางด้านร่างกาย จิตใจอารมณ์และสังคมย่อมมีการเปลี่ยนแปลง (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2564) รวมถึงพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุในกระบวนการตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการต่าง ๆ ซึ่งพบว่ากระบวนการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ของผู้สูงอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสงขลา ขึ้นอยู่กับความถนัดในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ (สุทธยา, 2562)

จากข้อความข้างต้น สามารถสะท้อนให้เห็นว่า ผู้ซื้อต่างมีการใช้งานและยอมรับเทคโนโลยีเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันมากขึ้น หรืออาจเป็นส่วนหนึ่งของการปัจจัยในการดำเนินชีวิตที่นอกจากปัจจัย 4 ได้แก่ อาหาร ที่พักอาศัย ยารักษาโรค เครื่องนุ่งห่มที่มีผลต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ดังนั้นจึงเป็นที่มาของการศึกษาที่เน้นถึงความสำคัญและต้องการทำความเข้าใจเกี่ยวกับการยอมรับและการใช้งานเทคโนโลยีที่มีต่อการตัดสินใจ

ซื้อสินค้าออนไลน์ โดยเฉพาะกลุ่มผู้ที่กำลังจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุที่มีอายุไม่น้อยกว่า 55 ปีขึ้นไปในจังหวัดนครราชสีมา เนื่องด้วยนครราชสีมาที่มีจำนวนประชากรที่มีอายุมากกว่า 55 ปีขึ้นไป คิดอันดับสองรองจากกรุงเทพมหานคร อ้างอิงจากสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง (สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง, 2565) ในช่วงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2563 อีกทั้งสาเหตุของการเลือกเกณฑ์อายุช่วง 55 ปีขึ้นไป เนื่องจากเป็นวัยใกล้เกษียณอายุหรือเป็นกลุ่มที่กำลังจะเข้าสู่ผู้สูงอายุในช่วง 5 ปีก่อนใช้เป็นข้อมูลในการเตรียมความพร้อม และปรับตัวสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อให้ผู้ประกอบการที่ต้องการนำเสนอขายสินค้าบนช่องทางออนไลน์ ได้นำไปปรับใช้และพัฒนาแนวทางการสร้างกลยุทธ์การตลาดออนไลน์ในมุมมองของผู้ซื้อ ให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย ผ่านระบบการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ เพื่อสะดวกต่อการใช้งานของผู้ซื้อสินค้าได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงอิทธิพลของการยอมรับและการใช้งานเทคโนโลยีที่มีต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้กำลังจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ในอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาถึงผลการทำนายจากองค์ประกอบของการยอมรับและการใช้งานเทคโนโลยี อาทิ การรับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้งาน การรับรู้ว่าเป็นระบบที่ง่ายต่อการใช้งาน การรับรู้ความเสี่ยงในการใช้งาน ความตั้งใจใช้งาน และทัศนคติต่อการใช้งานที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้กำลังจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ในอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา

การทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจซื้อ การตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการของผู้ซื้อ เป็นพฤติกรรมและกระบวนการแสดงออกทางด้านจิตใจที่มีต่อการเลือกซื้อสินค้าและบริการ ซึ่งมีนักวิชาการได้นิยามความหมายไว้หลายท่าน เช่น Kotler, P. and Armstrong, G. (Kotler, P. and Armstrong, G., 2011) อธิบายไว้ว่า การตัดสินใจซื้อจะเกิดขึ้นหลังจากมีการประเมินทางเลือกก่อนการซื้อและเป็นขั้นตอนหนึ่งของปฏิกิริยาในการตัดสินใจของผู้ซื้อ โดยผู้ซื้อจะประเมินและตัดสินใจเลือกทางเลือกที่คิดว่าดีที่สุด และพบว่า การตัดสินใจซื้อสินค้าได้รับอิทธิพลจากปัจจัยภายในด้านความคิดและการแสดงออกมากที่สุด อันเกิดจากกระบวนการรับรู้ที่แตกต่างกัน รองลงมาคือ การเรียนรู้ แรงจูงใจ ความเชื่อ ทัศนคติ และบุคลิกภาพที่ตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่าง ๆ ต่อมา Kotler, P., Kartajaya, H., and Setiawan, I. (Kotler, P. et al., 2017) อธิบายว่า การที่ผู้ซื้อตัดสินใจที่จะซื้อสินค้าจะกระทำสิ่งต่าง ๆ ออกมา เพื่อให้ตนเองสามารถตัดสินใจที่ตอบโจทย์ความต้องการของตนเองได้ตรงจุด นอกจากนี้พบว่า การนำเทคโนโลยีเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการผลิตหรือช่องทางการจัดจำหน่ายช่วยให้สามารถเข้าถึงกลุ่มลูกค้าในวงกว้างและเพิ่มข้อได้เปรียบเชิงต้นทุนที่ลดลง

ดังนั้น ความหมายของการตัดสินใจซื้อ (Purchase Decision) เป็นกระบวนการเลือกทางเลือกที่ดีที่สุดจากความหลากหลายของทางเลือก เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ซื้อสินค้าที่แตกต่างกัน

กระบวนการตัดสินใจซื้อของผู้ซื้อสินค้าและบริการมี 5 ขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ 1) การรับรู้ถึงความต้องการหรือปัญหาเกิดขึ้นจากผู้ซื้อได้รับแรงกระตุ้นภายในหรือสิ่งเร้าภายนอกต่าง ๆ จนก่อให้เกิดความต้องการสินค้าและบริการ 2) การค้นหาข้อมูลเพิ่มเติม เมื่อผู้ซื้อรับรู้ต่อสิ่งกระตุ้นจะนำไปสู่การแสวงหาข้อมูลข่าวสารตามแหล่งต่าง ๆ จากความคิดของตนเองหรืออาศัยประสบการณ์ที่ผ่านมาบุคคลใกล้ชิดหรือบุคคลภายนอกเข้ามาประเมินทางเลือกก่อนการซื้อ 3) การประเมินทางเลือก เมื่อรับทราบข้อมูลที่หลากหลาย ก่อให้เกิดทางเลือกมากกว่า 1 ทางเลือก ทำให้ผู้ซื้อต้องเลือกทางเลือกใดทางเลือกหนึ่ง 4) การตัดสินใจซื้อ การตัดสินใจเลือกผู้ซื้อจะเลือกทางเลือกที่ดีที่สุดจากหลาย ๆ ทางเลือก จึงก่อให้เกิดความตั้งใจที่จะซื้อสินค้าและบริการเพื่อตอบสนองความต้องการแห่งตน 5) พฤติกรรมหลังการซื้อ เป็นการประเมินผลที่คาดหวังเมื่อผู้ซื้อได้รับสินค้าและบริการ หากมีความรู้สึกเชิงบวกอาจมีการซื้อสินค้าซ้ำต่อไป (Kotler, P. et al., 2017; Kotler, P. and Armstrong, G., 2011; Schiffman, L. G. et al., 2011)

จากกระบวนการตัดสินใจซื้อของผู้ซื้อสินค้าและบริการดังกล่าว คณะผู้วิจัยได้นำแนวคิดข้างต้นใช้เป็นตัวชี้วัดการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้กำลังจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุที่ผ่านขั้นตอนการรับรู้ การค้นหาและเก็บข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อบริการวิเคราะห์และประเมินผลจากสิ่งที่ได้รับทราบ จนไปสู่การตัดสินใจซื้อและใช้งานเทคโนโลยีเพื่อซื้อสินค้าต่อเนื่อง

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับและการใช้งานเทคโนโลยี (Unified Theory of Acceptance and Use of Technology: UTAUT) ถูกพัฒนาโดย Venkatesh, V., Morris, M. G., Davis, G. B., and Davis, F. D. (Venkatesh, V. et al., 2003) เป็นการรวมแนวคิดระหว่างการยอมรับเทคโนโลยีกับการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งเกิดขึ้นจากแต่ละบุคคลหรือองค์กรต่าง ๆ มีการรับรู้และนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การใช้งานเพื่อให้เกิดความสะดวกต่อการดำเนินธุรกิจ การเป็นแหล่งรวบรวมสารสนเทศ แหล่งความรู้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และต่อยอดทางวิชาการฯ ช่วยอำนวยความสะดวกในการเลือกซื้อสินค้าและบริการที่หลากหลาย สามารถเข้าถึงแหล่งสินค้าต่าง ๆ ได้รวดเร็วด้วยระบบการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ การที่ผู้ใช้งานได้รับรู้ความง่ายในการใช้งาน และการรับรู้ประโยชน์จากการใช้งานจะมีผลกระทบโดยตรงต่อความตั้งใจและพฤติกรรมการยอมรับการใช้งานเทคโนโลยี (Park, E. and Kim, K. J., 2014; Camarero, C. et al., 2013; Chu, A. Z. C. and Chu, R. J. C., 2011) ยังเป็นการสนับสนุนและยืนยันในแบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี (Technology Acceptance Model: TAM) ของ Davis, F. and Venkatesh, V. (Davis, F. and Venkatesh, V., 1996) และ Venkatesh, V., Morris, M. G., Davis, G. B., and Davis, F. D. (Venkatesh, V. et al., 2003) โดยปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจและแสดงพฤติกรรมการใช้งานเทคโนโลยีมี 4 ปัจจัยที่สำคัญ ได้แก่ 1) สภาพแวดล้อมภายนอก (ข้อมูลส่วนบุคคล ประสบการณ์) 2) การรับรู้ถึงประโยชน์จากการใช้งาน 3) การรับรู้ว่าเป็นระบบที่ง่ายต่อการใช้งาน และ 4) ทศนคติที่มีต่อการใช้งาน ทำให้เกิดความสะดวกสบาย ความรวดเร็วในการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน จนนำไปสู่การใช้งานจริงและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ต่อมา Ooi, K. B. and Tan, G. W. H. (Ooi, K. B. and Tan, G. W. H., 2016) ได้พัฒนาปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมการยอมรับการใช้งานเทคโนโลยีโทรศัพท์มือถือเพิ่มเติม คือ การรับรู้ความเสี่ยงด้านความปลอดภัย การที่ผู้ใช้งานมีความวิตกกังวลในการใช้งานเทคโนโลยี ทำให้ข้อมูลความลับถูกเปิดเผยสู่บุคคลภายนอก หรือการเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่ได้รับอนุญาต อีกทั้งปัจจัยด้านการรับรู้ความเสี่ยงด้านความปลอดภัยเป็นปัจจัยสะท้อนถึงทัศนคติและความตั้งใจแสดงพฤติกรรมการใช้งานเทคโนโลยีของแต่ละบุคคล

การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้งานเทคโนโลยี จำเป็นต้องอาศัยการปรับเปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อการใช้งาน ด้วยการคิดเชิงบวก ให้เกิดการเตรียมความพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี โดยปรับปรุงกระบวนการรับรู้ถึงประโยชน์การใช้งานที่หลากหลาย ความปลอดภัย ความง่ายในการใช้งานและให้มากขึ้น ซึ่งจะเป็แรงขับเคลื่อนให้ผู้ใช้งานให้การยอมรับและการใช้งานเทคโนโลยีให้เป็นส่วนหนึ่งในการดำรงชีวิต เพื่อให้เกิดการคุ้มค่าและเหมาะสมต่อการลงทุนในระบบเทคโนโลยีที่มีต้นทุนสูง

ดังนั้นการรวมแนวคิดของการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีข้างต้น พบว่าปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อของลูกค้า เกิดจากการรับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้งาน การรับรู้ว่าเป็นระบบที่ง่ายต่อการใช้งาน การรับรู้ความเสี่ยงในการใช้งาน ความตั้งใจใช้งาน และทัศนคติต่อการใช้งาน ซึ่งมีความเป็นไปได้และวิเคราะห์ผลการทำนายผลของการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ได้อย่างแม่นยำและถูกต้องมากขึ้น

กรอบแนวคิดและสมมติฐานการวิจัย

การสืบค้นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของการยอมรับและการใช้งานเทคโนโลยี 5 ด้าน (Acceptance and Use of Technology) กับกระบวนการตัดสินใจซื้อ 5 ขั้นตอน (Consumer Buying Process) ที่ว่าการตัดสินใจซื้อเกิดขึ้นจากปัจจัยภายในบุคคลด้านการรับรู้มากที่สุด จึงเป็นที่มาของการสร้างกรอบแนวคิดการวิจัยเน้นเชิงการรับรู้การใช้งานเทคโนโลยี รวมทั้งวิเคราะห์กระบวนการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) สามารถนำไปสู่การประยุกต์ใช้ ระบุถึงวิธีการ ระบุตัวชี้วัดของปัจจัยที่ใช้ในการศึกษาได้ดังนี้

งานวิจัยครั้งนี้อยู่บนพื้นฐานการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อต้องการทำนายถึงผลกระทบจากองค์ประกอบของการยอมรับและการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศในด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) การรับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้งาน 2) การรับรู้ว่าเป็นระบบที่ง่ายต่อการใช้งาน 3) การรับรู้ความเสี่ยงในการใช้งาน 4) ความตั้งใจใช้งาน และ 5) ทศนคติต่อการใช้งาน (Aggelidis, V. P. and Chatzoglou, P. D., 2016; Chu, A. Z. C. and Chu, R. J. C., 2011) ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย ด้วยการตระหนักถึงกระบวนการตัดสินใจซื้อสินค้า 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การรับรู้ถึงความต้องการ 2) การแสวงหาข้อมูล

- 1) ผ่านการประเมินด้านความตรงเชิงเนื้อหา จากผู้ทรงคุณวุฒิสายวิชาการบริหารธุรกิจจำนวน 3 ท่าน ประเมินค่า IOC ระหว่าง 0.67 – 1.00 จากข้อกำหนดมาตรฐานที่ยอมรับไม่น้อยกว่า 0.50 (Hair, J. F. et al., 2010)
- 2) ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน นครราชสีมา วันที่รับรองการยกเว้นพิจารณาจริยธรรมวันที่ 11 สิงหาคม พ.ศ. 2564
- 3) ผ่านการประเมินด้านความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม จากผู้ที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงแต่มีใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ตัวอย่าง ที่ให้ค่า Cronbach's Alpha ในภาพรวม 0.952 เมื่อพิจารณารายด้านจะมีค่าอยู่ช่วงระหว่าง 0.946 – 0.953 จากข้อกำหนดมาตรฐานที่ยอมรับไม่น้อยกว่า 0.70 (Hair, J. F. et al., 2010)

ตารางที่ 1 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ประเด็น	ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
1. การยอมรับและการใช้งานเทคโนโลยี	0.947
1.1 การรับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้งาน	0.948
1.2 การรับรู้ว่าเป็นระบบที่ง่ายต่อการใช้งาน	0.949
1.3 การรับรู้ความเสี่ยงในการใช้งาน	0.951
1.4 ความตั้งใจใช้งาน	0.950
1.5 ทศนคติต่อการใช้งาน	0.949
2. การตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์	0.947
ภาพรวม	0.952

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล การคัดเลือกเป้าหมายเป็นแบบเจาะจง 1) การทำนักอาศัยในเขตพื้นที่อำเภอเมืองนครราชสีมา 2) ผู้ที่มีอายุไม่น้อยกว่า 55 ปี และมีประสบการณ์ในการซื้อสินค้าออนไลน์อย่างน้อย 1 ครั้ง จำนวน 300 ชุด เป็นระยะเวลา 3 เดือน

การวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

1) การวิเคราะห์เชิงพรรณนา เพื่อให้ทราบลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและลักษณะการแจกแจงตัวแปรจากการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน กับแปลผลระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่ว่าด้วยหากระดับค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.21 – 5.00 เป็นช่วงที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ถ้ามีค่า 3.41 – 4.20 เป็นช่วงที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากกับค่า 2.61 – 3.40 เป็นช่วงที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

2) การวิเคราะห์เชิงอนุมาน เป็นการนำของผลกระทบบจากตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ ผ่านขั้นตอนการวิเคราะห์ทดสอบเชิงพหุคูณวิธีกำลังสองน้อยที่สุด ภายใต้ Best Linear Unbiased Estimator มีขั้นตอนการตรวจสอบดังนี้ (กัลยา และฐิตา, 2561; อัครพงศ์, 2550)

2.1) รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม จะต้องเป็นสมการเส้นตรง

2.2) ตรวจสอบค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร พิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient: r) ค่า r ไม่ควรเกิน 0.80 หรือพิจารณาค่า Variance Inflation Factors (VIF) ไม่ควรเกิน 10 จึงไม่เกิดปัญหา Multicollinearity

2.3) ตรวจสอบการกระจายตัวของค่าคลาดเคลื่อน (Error Term) ด้วยการสร้าง Histogram ควรมีลักษณะการกระจายแบบปกติ จึงเป็น Homoscedasticity

2.4) ตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างค่าคลาดเคลื่อน พิจารณาจากค่า Durbin-Watson (D.W.) ควรมีค่าใกล้เคียง 2 จึงไม่เกิดปัญหา Autocorrelation

ผลการวิจัย

คณะวิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากการใช้แบบสอบถามการวิจัย ซึ่งข้อมูลที่ได้รับจะผ่านกระบวนการคัดเข้าและคัดออกตามเนื้อหาของข้อมูลที่สมบูรณ์ผ่านการตัดข้อมูลที่มีค่าผิดปกติ (Outlier) เพื่อลดความผันผวนของข้อมูลให้มีแนวโน้มไปในทิศทางเดียวกัน จึงทำให้แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์มีจำนวนเท่ากับ 288 ฉบับ (คิดเป็นร้อยละ 96) จากนั้นคณะวิจัยได้ทำการวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนาและสถิติอนุมานตามวัตถุประสงค์การวิจัย ได้ดังนี้

1) การศึกษาที่ว่าด้วยคุณลักษณะของข้อมูลส่วนบุคคลกับระดับความคิดเห็นที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้กำลังจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ

ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมาพบว่า ส่วนใหญ่ตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านทางแอปพลิเคชันออนไลน์ เช่น Lazada, Shopee (ร้อยละ 49.7) เฉลี่ยการซื้อประมาณ 1 - 2 ครั้งต่อสัปดาห์ (ร้อยละ 56.6) มีค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อโดยเฉลี่ยไม่เกิน 1,000 บาทต่อสัปดาห์ (ร้อยละ 67.0) เหตุผลในการเลือกซื้อสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ เนื่องจากได้รับความสะดวกในการเลือกซื้อ (ร้อยละ 71.2) และสามารถเลือกชมสินค้าได้ตามความต้องการ (ร้อยละ 13.2) ทำให้เกิดความพึงพอใจต่อการซื้อสินค้าออนไลน์ ขณะเดียวกันผู้ซื้อนิยมตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการผ่านสื่อสังคมออนไลน์มากขึ้น ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.689) เนื่องด้วยผู้ซื้อให้การยอมรับและการใช้งานเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในการเลือกสรรสินค้าและบริการ ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.541) การที่ผู้ซื้อได้รับรู้ถึงประโยชน์และความง่ายในการใช้งาน จึงสามารถเรียนรู้วิธีการใช้งานและปรับตัวให้สอดคล้องกับยุควิถีชีวิตใหม่ (New Normal) ได้ดี (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ระดับความคิดเห็นที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์

ประเด็น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. การยอมรับและการใช้งานเทคโนโลยี	3.93	0.541	มาก
1.1 การรับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้งาน	4.33	0.693	มากที่สุด
- ท่านสามารถค้นหา/เลือกซื้อสินค้าที่หลากหลายประเภท	4.23	0.985	มากที่สุด
- การซื้อสินค้าออนไลน์ท่านเปรียบเทียบราคาก่อนซื้อ	4.34	0.908	มากที่สุด
- ซื้อสินค้าทำให้ประหยัดค่าใช้จ่าย/ลดเวลาเดินทาง	4.41	0.847	มากที่สุด
1.2 การรับรู้ว่าเป็นระบบที่ง่ายต่อการใช้งาน	4.08	0.722	มาก
- วิธีสมัครใช้งาน มีขั้นตอนไม่ยุ่งยาก	3.86	1.024	มาก
- สามารถเข้าถึงการใช้งานได้ง่าย	4.27	0.842	มากที่สุด
- สามารถหาสินค้าที่ต้องการได้เสมอ	4.12	0.863	มาก
1.3 การรับรู้ความเสี่ยงในการใช้งาน	3.67	0.780	มาก
- ท่านรู้ว่าสินค้าที่สั่งซื้ออาจไม่ตรงกับที่ต้องการ	3.64	0.985	มาก
- ข้อมูลส่วนบุคคลอาจถูกเปิดเผยสู่สาธารณะชน	3.79	1.020	มาก
- ท่านยินดีชำระค่าสินค้าผ่านการโอนเงิน/ใช้บัตรเครดิต	3.58	1.330	มาก
1.4 ความตั้งใจใช้งาน	3.83	0.705	มาก
- ท่านบันทึกข้อมูลเลขบัญชี/บัตรเครดิตบนอุปกรณ์	3.73	1.144	มาก
- หากมีค่าใช้จ่ายในการจัดส่งสินค้าเพิ่ม ท่านยอมรับได้	3.34	1.067	มาก
- ท่านคิดว่าการสั่งซื้อออนไลน์เป็นที่นิยมทางสังคม	4.43	0.729	มากที่สุด

ตารางที่ 2 ระดับความคิดเห็นที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ (ต่อ)

ประเด็น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1.5 ทศนคติต่อการใช้งาน	3.75	0.691	มาก
- ท่านเชื่อมั่นต่อระบบการสั่งซื้อ-ส่งมอบสินค้า	3.73	0.799	มาก
- ท่านคิดว่าการซื้อสินค้าออนไลน์มีความทันสมัย คุณภาพ	3.66	0.831	มาก
- สินค้าที่ท่านได้รับถูกต้องตามความต้องการ	3.87	0.763	มาก
2. การตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์	4.04	0.689	มาก
2.1 สินค้าออนไลน์ทันสมัย เลือกใช้บริการได้รวดเร็ว	4.04	0.801	มาก
2.2 ก่อนตัดสินใจซื้อได้เทียบราคา/ศึกษาข้อมูลล่วงหน้า	4.09	0.916	มาก
2.3 ท่านเลือกบริการ จากชื่อเสียง/นำเชื่อถือของร้านค้า	4.09	0.874	มาก
2.4 ตัดสินใจซื้อจากความชอบ/ต้องการสินค้าเป็นส่วนตัว	4.27	0.778	มากที่สุด
2.5 แนะนำให้คนในครอบครัว/คนรอบข้างใช้บริการ	3.70	0.980	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.91	0.556	มาก

2) การศึกษาที่ว่าด้วยปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้กำลังจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ผลการตรวจสอบสมการถดถอยเชิงพหุคูณวิธีกำลังสองน้อยที่สุด สามารถอธิบายได้ดังนี้

1) จากการทบทวนแนวคิดและทฤษฎีเชิงเนื้อหาด้านการยอมรับและการใช้งานเทคโนโลยีกับการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ สามารถเขียนสมการเชิงเส้นในรูปคะแนนมาตรฐาน จะได้ว่า

การพยากรณ์ของตัวแปรการยอมรับและการใช้งานเทคโนโลยีที่มีต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ ดังสมการที่ (1)

$$\text{จะได้ว่า} \quad \hat{Y} = \beta X \quad ; \text{ ปัจจัยอื่น ๆ คงที่} \quad (1)$$

สำหรับการทำนายองค์ประกอบของการยอมรับและการใช้งานเทคโนโลยีที่มีต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ดังสมการที่ (2)

$$\text{จะได้ว่า} \quad \hat{Y} = \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \beta_3 X_3 + \beta_4 X_4 + \beta_5 X_5 \quad ; \text{ ปัจจัยอื่น ๆ คงที่} \quad (2)$$

เมื่อ $\hat{Y}$ คือ ค่าพยากรณ์ของการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์

X คือ ค่าการยอมรับและการใช้งานเทคโนโลยี

ขณะเดียวกัน $X_1, X_2, \dots, X_5$ คือ ค่าจำแนกตามองค์ประกอบของการยอมรับและการใช้งานเทคโนโลยี ได้แก่ การรับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้งาน การรับรู้ว่าเป็นระบบที่ง่ายต่อการใช้งาน การรับรู้ความเสี่ยงในการใช้งาน ความตั้งใจใช้งาน และทัศนคติต่อการใช้งาน ส่วนของ $\beta_1, \beta_2, \dots, \beta_5$ เป็นค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปแบบคะแนนมาตรฐานของการรับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้งาน การรับรู้ว่าเป็นระบบที่ง่ายต่อการใช้งาน การรับรู้ความเสี่ยงในการใช้งาน ความตั้งใจใช้งาน และทัศนคติต่อการใช้งาน

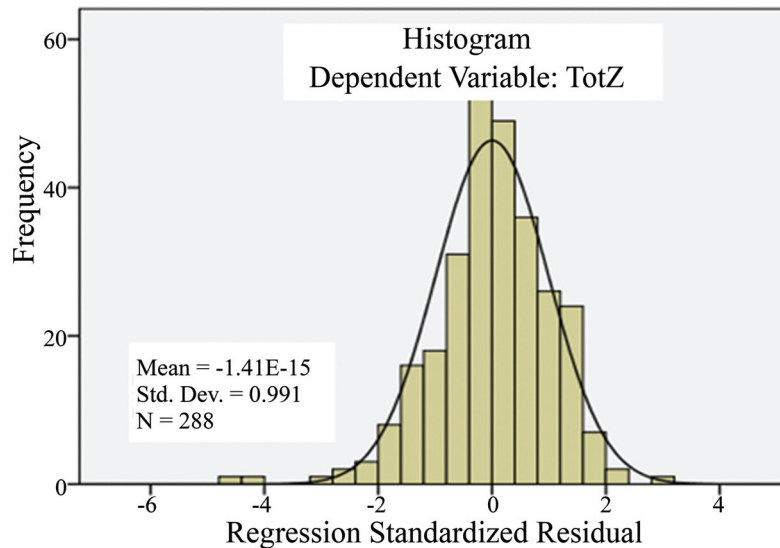
2) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรมีค่า r ไม่เกิน 0.80 และค่า VIF ไม่เกิน 10 จึงไม่เกิดปัญหา Multicollinearity แบ่งออกเป็น 2 ประเด็นคือ (ตารางที่ 3)

2.1) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของการยอมรับและการใช้งานเทคโนโลยีกับการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ มีขนาดความสัมพันธ์กันระดับปานกลางในทิศทางเดียวกัน ($r = 0.663$, $VIF = 1.000$)

2.2) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบของการยอมรับและการใช้งานเทคโนโลยีกับการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีขนาดความสัมพันธ์กันระดับต่ำ

จนถึงระดับปานกลางในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ มีค่า r อยู่ช่วงของ 0.277 - 0.586 และค่า VIF อยู่ระหว่าง 1.420 - 1.891 (ตารางที่ 3)

3) การกระจายตัวของค่าคลาดเคลื่อน ตรวจสอบด้วยการสร้าง Histogram พบว่ามีลักษณะการกระจายแบบปกติ (รูปที่ 2) จึงเป็น Homoscedasticity

รูปที่ 2 การกระจายตัวของค่าคลาดเคลื่อนด้วยการสร้าง Histogram

4) ค่าความสัมพันธ์ของค่าความคลาดเคลื่อนอยู่ระหว่าง 1.748 - 1.934 ซึ่งมีค่าใกล้เคียงเท่ากับ 2 จึงไม่เกิดปัญหา Autocorrelation (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรการวิจัย

ตัวแปร	X1	X2	X3	X4	X5	Y	VIF	D.W.
X1	1.000	-	-	-	-	-	1.684	1.748
X2	0.568*	1.000	-	-	-	-	1.736	1.819
X3	0.419*	0.384*	1.000	-	-	-	1.420	1.788
X4	0.463*	0.503*	0.487*	1.000	-	-	1.891	1.853
X5	0.454*	0.486*	0.277*	0.568*	1.000	-	1.857	1.934
Y	0.531*	0.480*	0.378*	0.536*	0.586*	1.000	-	-

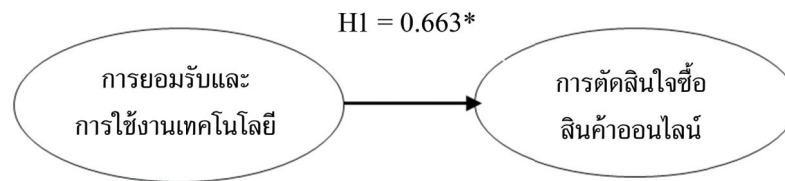
* $p < 0.05$

3) การศึกษาที่ว่าด้วยการทำนายองค์ประกอบของการยอมรับและการใช้งานเทคโนโลยีที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้กำลังจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ วิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณวิธีกำลังสองน้อยที่สุด

ตารางที่ 4 พยากรณ์ด้านการยอมรับและการใช้งานเทคโนโลยีที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์

Model การทำนาย	Unstandardized			Standardized	
	Coefficients				Sig.
	B	Std. Error	Beta		
Y	Constant	0.715	0.224	-	0.002
	X	0.845*	0.056	0.663*	0.000
ภาพรวม	R = 0.663*	R ² =0.439	Adjusted-R ² = 0.437	Std. error = 0.517	D.W. = 1.790

* p < 0.05

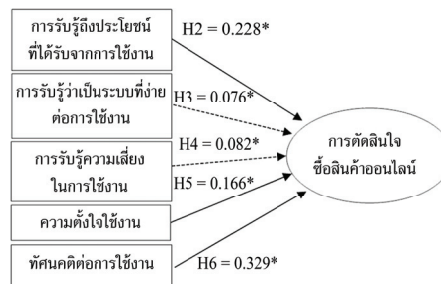

รูปที่ 3 ผลพยากรณ์การยอมรับและการใช้งานเทคโนโลยีที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

ตารางที่ 5 ผลทำนายองค์ประกอบของการยอมรับและการใช้งานเทคโนโลยีที่มีต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์

Model พยากรณ์	Unstandardized			Standardized	Sig.
	Coefficients				
	B	Std. Error	Beta		
Y	Constant	0.645	0.223	-	0.004
	X1	0.226*	0.056	0.228*	0.000
	X2	0.072	0.055	0.076	0.185
	X3	0.072	0.046	0.082	0.115
	X4	0.163*	0.058	0.166*	0.006
	X5	0.328*	0.056	0.329*	0.000
ภาพรวม	R= 0.685*	R ² = 0.470	Adjuste-R ² = 0.460	Std. Error = 0.506	D.W.= 1.837

* p < 0.05

รูปที่ 4 ผลทำนายองค์ประกอบของการยอมรับและการใช้งานเทคโนโลยีที่มีต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

หมายเหตุ: เส้นทึบ คือ เส้นที่อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม

เส้นประ คือ เส้นที่ไม่สามารถอธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม

ผลการวิจัยพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานมี 2 ประเด็น คือ

1) ตัวแปรการยอมรับและการใช้งานเทคโนโลยีที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้กำลังจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุมีอำนาจในการพยากรณ์ร้อยละ 43.7 (Adjusted. $R^2 = 0.437$) และมีขนาดอิทธิพล (Effect Size) = 0.663 (ตารางที่ 4 และรูปที่ 3) แสดงให้เห็นว่า ถ้าการยอมรับและการใช้งานเทคโนโลยีถูกปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้การตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของกลุ่มตัวอย่างเพิ่มขึ้น 0.663 หน่วย เมื่อปัจจัยอื่น ๆ คงที่

2) เมื่อจำแนกเป็นรายองค์ประกอบของการยอมรับและการใช้งานเทคโนโลยีที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้กำลังจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุมีอำนาจในการพยากรณ์ร้อยละ 46.0 (Adjusted. $R^2 = 0.460$) พบว่า การยอมรับและการใช้งานเทคโนโลยีด้านทัศนคติต่อการใช้งาน มีขนาดอิทธิพลมากที่สุดเท่ากับ 0.329 รองลงมาคือ ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้งานกับด้านความตั้งใจใช้งานเทคโนโลยีมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.228 และ 0.166 (ตารางที่ 5 และรูปที่ 4) แสดงให้เห็นว่า

- การยอมรับและการใช้งานเทคโนโลยีด้านทัศนคติต่อการใช้งาน หากถูกปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้การตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์เพิ่มขึ้น 0.329 หน่วย เมื่อปัจจัยอื่น ๆ คงที่

- การยอมรับและการใช้งานเทคโนโลยีด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้งาน หากถูกปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้การตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์เพิ่มขึ้น 0.228 หน่วย เมื่อปัจจัยอื่น ๆ คงที่

- การยอมรับและการใช้งานเทคโนโลยีด้านความตั้งใจใช้งานเทคโนโลยี หากถูกปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้การตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์เพิ่มขึ้น 0.166 หน่วย เมื่อปัจจัยอื่น ๆ คงที่

ยกเว้น การยอมรับและการใช้งานเทคโนโลยีด้านการรับรู้ว่าเป็นระบบที่ง่ายต่อการใช้งานกับด้านการรับรู้ความเสี่ยงในการใช้งานไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้กำลังจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ

4) การศึกษาที่ว่าด้วยการกำหนดแนวทางการใช้เทคโนโลยีและการออกแบบในการสื่อสารผ่านออนไลน์ที่เหมาะสม กับคุณลักษณะการใช้งานของกลุ่มลูกค้าเป้าหมายทางธุรกิจ

จากผลการวิจัยข้างต้นพบว่า การยอมรับและการใช้งานเทคโนโลยีทางด้านทัศนคติต่อการใช้งาน มีขนาดอิทธิพลมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้งานกับด้านความตั้งใจใช้งานเทคโนโลยีของกลุ่มตัวอย่าง สามารถกำหนดแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการใช้เครื่องมือบนแพลตฟอร์ม (E-marketplace) ได้ดังนี้

ข้อเสนอแนะ คือ ผู้ออกแบบและดูแลระบบต้องเข้าใจถึงปัญหาและอุปสรรคต่อการใช้งานเทคโนโลยี พฤติกรรมการใช้งานและการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตของลูกค้าเป้าหมาย สอดคล้อง Loipha, S. (Loipha, S., 2014) ที่ว่า ปัญหาการใช้งานของผู้สูงอายุอายุระหว่าง 55 ขึ้นไปในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น เกิดจาก 1) มีปัญหาด้านสายตา หากใช้เวลานาน ๆ จะรู้สึกปวดตา 2) ขาดเทคนิคและทักษะการค้นหาและสืบค้นข้อมูล 3) อุปกรณ์เทคโนโลยีไม่เอื้ออำนวยต่อการใช้งาน สอดรับอารยา ผลธัญญา (อารยา, 2564) กล่าวว่า บริบทของกลุ่มผู้สูงอายุมีความแตกต่างกันตามค่านิยม อย่างไรก็ตามบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไปส่วนใหญ่มุ่งจูงใจด้านการใช้งานเทคโนโลยี เนื่องจากมีข้อจำกัดด้านเศรษฐกิจ การเข้าถึงอินเทอร์เน็ต การขาดความรู้และใช้งานที่ถูกต้อง สมรรถนะทางกาย รวมทั้งไม่เชื่อมั่นต่อระบบรักษาความปลอดภัยต่อการใช้งานออนไลน์

สำหรับแนวทางการใช้เทคโนโลยีและการออกแบบวิธีการสื่อสารหรือผลิตสื่อเพื่อการโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสมกับลูกค้าเป้าหมายตามผลการวิจัยข้างต้นและข้อเสนอแนะจากผู้ตอบแบบสอบถามการวิจัยได้ดังนี้

1) ด้านการรับรู้ประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้งาน แต่ละบุคคลสามารถรับรู้ที่แตกต่างกัน จึงควรเน้น

1.1) มีการอัดคลิปเชิงแนะนำบอกต่อ (รีวิวจากการใช้สินค้า) จากผู้เคยใช้งาน เป็นการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์อีกช่องทางหนึ่งได้

1.2) ประชาสัมพันธ์ถึงประโยชน์การใช้งานเทคโนโลยี เพื่อจูงใจให้เกิดการเรียนรู้ ปรับตัวใช้งานเทคโนโลยี และพัฒนาศักยภาพตนเอง

- 2) ด้านการรับรู้ว่าเป็นระบบที่ง่ายต่อการใช้งาน ระบบที่ง่ายสามารถเรียนรู้และกล้าที่จะใช้งาน จึงควร
 - 2.1) เนื้อหาการสื่อสารต้องกระชับ ตรงจุดและชัดเจน ถ้ามีเนื้อหาที่ยาว ควรมีปุ่มกดอ่านเพิ่มเติม รายละเอียด เพื่อแจ้งคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ และข้อมูลที่ต้องการประชาสัมพันธ์
 - 2.2) ตัวอักษรการสื่อสาร อาจใช้ตัวอักษรแบบ Th Sarabun PSK ขนาด 20 พอยท์ หรือมีการสร้างปุ่มกดการออกเสียงตัวอักษร รวมทั้งการปรับแสง ควรเน้นสีเข้มหรือทึบแสง
 - 2.3) การจัดเรียงความสำคัญของเนื้อหา โดยการจัดกลุ่มประเภทของผลิตภัณฑ์ แบ่งตามสินค้าอุปโภคบริโภคทั่วไป หรือผลิตภัณฑ์อุปโภคบริโภคแบบเจาะจงการใช้งาน
 - 2.4) จัดทำคลิปวิดีโอหรือใช้ภาพเคลื่อนไหว เพื่อสื่อคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์หรือวิธีการใช้งานของแต่ละผลิตภัณฑ์ ให้เข้าใจง่าย หรือช่วยกระตุ้นความต้องการซื้อสินค้าของลูกค้าเป้าหมาย
 - 2.5) เน้นการสร้างปุ่มกด Connect Message เพื่อติดต่อสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติม
 - 2.6) ลดขั้นตอนและระยะเวลาการสั่งซื้อสินค้า เช่น ลดขั้นตอนการสมัครสมาชิก ลดขั้นตอนการสั่งซื้อ
- 3) การรับรู้ความเสี่ยงในการใช้งาน ทำให้ผู้ซื้อรับรู้ถึงความปลอดภัยจากการใช้งาน หรือพบพบการสั่งซื้อสินค้าอีกครั้ง เช่น การยืนยันการสั่งซื้อสินค้า ควรมีปุ่มกดยืนยันการสั่งซื้ออย่างน้อย 2 ครั้ง
- 4) ความตั้งใจใช้งาน การกระตุ้นให้ผู้ซื้อหันมาใช้ผ่านเครื่องมืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ควรเน้น
 - 4.1) สร้างความเชื่อถือ ความไว้วางใจ เพิ่มระดับความปลอดภัยและความเป็นส่วนตัวให้แก่ลูกค้า เนื่องด้วยกลุ่มลูกค้าเป้าหมายนี้ค่อนข้างวิตกกังวลเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลถูกเปิดเผยสู่สาธารณะ หรือมีความเครียดต่อการใช้งานเทคโนโลยีที่ไม่คุ้นเคย กลัวกดหรือดำเนินการขั้นตอนที่ผิดพลาด ก่อให้เกิดความสูญเสียที่จะตามมา เป็นต้น
 - 4.2) กรณีขายหน้าร้าน อาจมีบริการจัดส่งสินค้าถึงบ้าน เพื่อความสะดวกสบายในการซื้อสินค้าจำนวนมาก สินค้าน้ำหนักมากหรือมีขนาดใหญ่ เป็นต้น
- 5) ทักษะติดต่อการใช้งาน ควรเน้น
ท้ำเน้นข้อความหรือควรหลีกเลี่ยงการใช้คำ “ผู้สูงอายุ คนแก่ คนชรา” หรือ เจาะจง “สินค้าสำหรับผู้สูงอายุ” ควรระมัดระวังการใช้ภาษาที่จะสื่อสารต่อผู้สูงอายุ
นอกจากนี้ Adamides, G., Stylianou, A., Kosmas, P. C., and Apostolopoulos, C. D. (Adamides, G. et al., 2013) พบว่า พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตมีความสัมพันธ์ผกผันกับอายุของผู้ใช้งาน กล่าวคือ ผู้สูงอายุระหว่าง 51 - 61 ปีที่เกษียณราชการไซปรัส ส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่า ไม่มีทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์ การเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตที่ไม่ทั่วถึง ดังนั้นบุคคลในครอบครัว ควรจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ อีกทั้งควรแนะนำหรืออธิบายถึงวิธีการใช้งานแบบเอาใจใส่ดูแล และติดตามการใช้งานเทคโนโลยีเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

สรุปการวิจัยและการอภิปรายผล

โมเดลสมการเชิงเส้นในรูปคะแนนมาตรฐานมี 2 ประเด็นตามวัตถุประสงค์การวิจัย คือ

1) การยอมรับและการใช้งานเทคโนโลยีที่มีอิทธิพลทางตรงต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้กำลังจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา (Adjusted-R² = 0.437) สามารถเขียนสมการเชิงคณิตศาสตร์

$$\text{จะได้ว่า } \hat{Y} = 0.663 * X \quad ; \text{ ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ } , *p < 0.05 \quad (3)$$

จากสมการที่ (3) แสดงให้เห็นว่า การยอมรับและการใช้งานเทคโนโลยีมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้กำลังจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา นั้นหมายความว่า หากมีการออกแบบวิธีการสื่อสารหรือผลิตสื่อเพื่อการโฆษณาประชาสัมพันธ์ให้เหมาะสมกับลูกค้าเป้าหมาย รวมทั้งส่งเสริม

การนำเทคโนโลยีมาใช้งานในชีวิตประจำวัน จะทำให้กลุ่มตัวอย่างหันมาสนใจและใช้เทคโนโลยีในการซื้อสินค้าออนไลน์มากขึ้น สอดคล้องกับสุธาสนี, ตุลานนท์ และวคิน เหลี่ยมปรีชา (สุธาสนี และวคิน, 2562) ที่พบว่า การยอมรับเทคโนโลยีมีความสำคัญต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้สูงอายุที่มีอายุ 51 - 65 ปี อาศัยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ กับ Chu, A. Z. C. and Chu, R. J. C. (Chu, A. Z. C. and Chu, R. J. C., 2011) พบว่า การยอมรับเทคโนโลยีเป็นองค์ประกอบหนึ่งในกระบวนการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์และเข้ามามีส่วนร่วมในชีวิตประจำวันของกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับ (Tsai, H. S. et al., 2017) ที่ว่าความตั้งใจที่จะใช้งาน การรับรู้ถึงประโยชน์กับความง่ายของแพลตฟอร์ม ส่งผลให้ผู้ใช้ที่มีอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไป หันมาใช้บริการผ่านทางออนไลน์มากขึ้นกว่าเดิม

2) องค์ประกอบของการยอมรับและการใช้งานเทคโนโลยีที่มีอิทธิพลทางตรงต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้กำลังจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา (Adjusted-R² = 0.460)

$$\text{จะได้ว่า } Y = 0.228 * X_1 + 0.076 X_2 + 0.082 X_3 + 0.166 * X_4 + 0.329 * X_5 ; \text{ ปัจจัยอื่น ๆ คงที่, } *p < 0.05 \quad (4)$$

จากสมการที่ (4) แสดงให้เห็นว่า การยอมรับและการใช้งานเทคโนโลยีทางด้านทัศนคติต่อการใช้งาน (X₅) ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้งาน (X₁) กับด้านความตั้งใจใช้งานเทคโนโลยี (X₄) ล้วนมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้กำลังจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา นั้นหมายความว่า หากมีการสร้างความเชื่อถือและความไว้วางใจต่อการใช้งานเทคโนโลยี การชี้ให้เห็นถึงคุณประโยชน์จากการใช้งานหรือแสดงให้เห็นวิธีการใช้ง่ายที่สะดวก สบายและรวดเร็วในการดำเนินชีวิตประจำวัน สนใจที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ต่อการใช้งานเทคโนโลยี จะเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของกลุ่มตัวอย่าง สอดคล้องกับสุธาสนี, ตุลานนท์ และวคิน เหลี่ยมปรีชา (สุธาสนี และวคิน, 2562) ที่ว่า การยอมรับเทคโนโลยี ด้านการรับรู้ความเข้าใจได้ ด้านการรับรู้ประโยชน์จากการใช้งาน ด้านการรับรู้ความเล็งด้านความปลอดภัย และด้านการรับรู้ความไว้วางใจ เป็นตัวพยากรณ์ที่ดี ยกเว้นด้านการรับรู้ความง่ายในการใช้งานกับด้านการรับรู้ทรัพยากรทางการเงินที่ไม่ได้สะท้อนถึงพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของบุคคลที่มีอายุ 51 - 65 ปี ในอำเภอเมืองนครสวรรค์ และ Nurittamont, W. (Nurittamont, W., 2017) กล่าวว่า หากผู้ใช้ได้รับรู้ถึงความง่ายและประโยชน์จากการใช้งานเทคโนโลยี จะทำให้ผู้ใช้งานมีทัศนคติที่ดีต่อการใช้งาน เกิดความชื่นชอบนำไปสู่การใช้งานอย่างต่อเนื่อง

ดังนั้น ผลจากการพยากรณ์ข้างต้นซึ่งเป็นการทำนายเหตุการณ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการยอมรับและการใช้งานเทคโนโลยีที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้กำลังจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา สามารถอธิบายได้ว่า ผู้ที่มีอายุมากกว่า 55 ปีขึ้นไป ได้ให้เหตุผลในการเลือกซื้อสินค้าผ่านช่องทางเว็บไซต์ Lazada, Shopee, Amazon, Big C Online, Lotus's Shop Online หรือช่องทางอื่น ๆ อย่างน้อย 1 ครั้งในรอบ 6 เดือนที่ผ่านมา เนื่องด้วยได้รับความสะดวกสบายในการเลือกซื้อสินค้า และสามารถเลือกชมสินค้าได้ตามความต้องการ ก่อให้พึงพอใจต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในตลาดออนไลน์ สะท้อนให้เห็นว่าแต่ละบุคคลจะมีกระบวนการคิดและมีขั้นตอนการยอมรับวิธีการใช้เทคโนโลยีที่เป็นระบบ คือ มีการรับรู้สิ่งที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงของนวัตกรรมเทคโนโลยี (Awareness Stage) มีความสนใจที่จะศึกษาหรือสอบถามรายละเอียดจากบุคคลใกล้ชิดหรือรอบข้าง (Interest Stage) มีการเปรียบเทียบข้อดีข้อเสียจากการใช้งาน (Evaluation Stage) มีการทดลองใช้วิถีการหรือนวัตกรรมใหม่ ๆ ทางด้านเทคโนโลยีหรือเรียนรู้คุณประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการใช้งาน (Trial Stage) เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตประจำวันของแต่ละบุคคล (Adoption Stage) เป็นการยืนยันและสนับสนุน Davis, F. and Venkatesh, V. ผู้ค้นพบ The Technology Acceptance Model เมื่อมีสิ่งเร้าจากภายนอก ถ้าบุคคลได้รับรู้วิธีการใช้งานที่ง่ายและได้รับผลประโยชน์เกิดแนวโน้มที่จะตั้งใจใช้งาน จนเป็นเครื่องมือในชีวิตประจำวัน (ease of use --> usefulness --> usage) (Davis, F. and Venkatesh, V., 1996; Venkatesh, V. et al., 2003)

ต่อมาเมื่อมีการพยากรณ์โดยจำแนกองค์ประกอบ 5 ด้านของการยอมรับและการใช้งานเทคโนโลยีที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้กำลังจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ทศนคติต่อการใช้งาน การรับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้งานกับความตั้งใจใช้งานเทคโนโลยี มีผลกระทบทางตรงต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ได้ดี ทำให้ทราบว่า สิ่งเร้าจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านทัศนคติต่อการใช้งาน มีผลต่อค่าพยากรณ์ในการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ได้มากที่สุด รองลงมาเป็นด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้งาน กับความตั้งใจใช้งานเทคโนโลยี ตามลำดับ แม้ว่าด้านการรับรู้ว่าเป็นระบบที่ง่ายต่อการใช้งาน กับการรับรู้ความเสี่ยงในการใช้งานที่ไม่ได้สะท้อนต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของกลุ่มตัวอย่าง อาจเป็นผลมาจากช่วงระยะเวลา 1 - 2 ปีที่ผ่านมา ภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด-19 ได้มีการกำหนดมาตรการในการควบคุมและสร้างแนวทางการปฏิบัติในชีวิตประจำวันด้วย New Normal และเป็นแบบ Social Distancing ในการรักษาระยะทางทางสังคม การงดกิจกรรมนอกบ้าน ทำให้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อทุกวงการ โดยเฉพาะวงการทางตลาดในการซื้อขายสินค้าและบริการทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งปัจจุบันเป็นยุค Digital Market ทำให้นิยามศัพท์ของตลาดเปลี่ยนแปลงไป คือ ตลาดในยุคดิจิทัลเป็นสถานที่ที่ใช้ในการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการบนโลกเสมือนจริง มีการชำระเงินถูกต้องตามกฎหมายผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ และสามารถติดต่อสื่อสารได้ 24 ชั่วโมง ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นตัวกระตุ้นให้แต่ละบุคคลมีความสามารถในการปรับตัวที่ได้รับการเรียนรู้จากประสบการณ์ในแต่ละช่วงวัย (Experiential Learning) มีการปรับปรุงและพัฒนานวัตกรรมตลาดและนวัตกรรมเทคโนโลยีที่ต่อเนื่อง จนทำให้การรับรู้ถึงวิธีการใช้งานเทคโนโลยีและการรับรู้ถึงความเสี่ยงที่คาดว่าจะได้รับการใช้งานเทคโนโลยีในการเลือกซื้อสินค้าและบริการมีระดับความสำคัญที่ลดน้อยถอยลง แต่กลับให้ความสนใจหรือมุ่งเป้าไปที่ผลลัพธ์หรือประสบการณ์เรียนรู้จากการใช้งานจริง ที่ทำให้เกิดความไว้วางใจและเชื่อใจในระบบการทำงานเชิงพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ที่สามารถรักษาความเป็นสิทธิส่วนบุคคลและรักษาความปลอดภัยในโลกไซเบอร์ได้ตามพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ พ.ศ. 2562 และพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ที่เป็นกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิของผู้ซื้อไทยได้ดี ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากศิริลักษณ์ โรจนกิจอำนวยการ (ศิริลักษณ์, 2561) ที่ว่าการรับรู้ถึงความเสี่ยงด้านการขนส่งมีผลต่อความตั้งใจในการซื้อสินค้าผ่านพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ข้ามพรมแดนลดลง

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1) ข้อเสนอแนะทางแนวคิดหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ผลจากการวิจัยเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ในการยืนยันในการวัดระดับความสำคัญของการยอมรับและการใช้งานเทคโนโลยีใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านทัศนคติต่อการใช้งานเทคโนโลยีที่มีอิทธิพลค่อนข้างสูงต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ รองลงมาคือ ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้งานเทคโนโลยี กับด้านความตั้งใจใช้งานเทคโนโลยีที่มีผลกระทบทางตรงต่อการพยากรณ์ของการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ได้ดี อย่างไรก็ตาม ด้านการรับรู้ถึงการใช้งาที่ง่าย กับการรับรู้ถึงความเสี่ยงจากการใช้งานเทคโนโลยี ไม่ควรละเลยถึงความสำคัญที่มีต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์

2) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

2.1) ผลการวิจัยที่ว่าด้วยการยอมรับและการใช้งานเทคโนโลยีทางด้านทัศนคติต่อการใช้งาน การรับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้งาน กับความตั้งใจใช้งานเทคโนโลยี มีผลกระทบทางตรงต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์มากที่สุด ดังนั้น ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญต่อ 1) สร้างทัศนคติที่ดีต่อการใช้งาน เช่น การจัดส่งสินค้าให้ตรงกับกาเสนอขายผลิตภัณฑ์ 2) จัดการความรู้หรือประชาสัมพันธ์ถึงประโยชน์จากการใช้งาน เช่น การจัดหมวดหมู่สินค้า การเปรียบเทียบราคาสินค้า ประชาสัมพันธ์ถึงประโยชน์จากการใช้งาน รวมทั้งจัดโปรโมชั่นบนแพลตฟอร์มขายออนไลน์ เพื่อสร้างแรงจูงใจแก่ลูกค้าเป้าหมาย และ 3) เสริมสร้างการเรียนรู้

จากบุคคลอื่น ๆ (รีวิวจากลูกค้าเป้าหมาย) ก่อให้เกิดการลอกเลียนและปฏิบัติตาม เพื่อกระตุ้นให้เกิดการใช้งานบนแพลตฟอร์มการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์มากขึ้น

2.2) จากการลดระดับความสำคัญของยอมรับและการใช้งานเทคโนโลยีทางด้านการรับรู้ถึงการใช้งานที่ง่าย กับการรับรู้ถึงความเสี่ยงจากการใช้งาน ที่มีบทบาทค่อนข้างน้อยต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ อาจสืบเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างได้สัมผัส ทดลอง และใช้งานเทคโนโลยี ผ่านช่องทาง Facebook, Line, Application ต่าง ๆ ทำให้เกิดความคุ้นเคย ประกอบกับมีการรับรู้หรือรับทราบข่าวสารเชิงกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค หรือกฎหมายและความปลอดภัยในการใช้อินเทอร์เน็ต ทำให้เกิดความมั่นใจในด้านความปลอดภัยในการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ รวมทั้งสภาพการณ์ที่ไม่เอื้ออำนวยในการใช้จ่ายรูปแบบเดิม (ออกจากบ้าน) ทำให้กลุ่มตัวอย่างหันมาให้ความสำคัญต่อการใช้งานเทคโนโลยีตามยุควิถีใหม่มากขึ้น (งดออกจากบ้าน) อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการไม่ควรละเลยถึงตัวกำหนดเหล่านี้ กล่าวคือ ควรมีการสร้างระบบหรือแพลตฟอร์มการสั่งซื้อสินค้าที่ง่าย มีความปลอดภัยในการใช้งานในระบบ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและไว้วางใจให้แก่ลูกค้าเป้าหมายได้

2.3) หากต้องการส่งเสริมศักยภาพการใช้งานให้แก่ผู้ที่มีอายุมากกว่า 55 ปีขึ้นไป ควรจะดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้คือ 1) กระตุ้นให้บุคคลเกิดความรู้สึกที่จะเรียนรู้ 2) ให้สัมผัสการใช้เครื่องมืออุปกรณ์ การเข้าถึงอินเทอร์เน็ตหรือแหล่งข้อมูลที่ต้องการเรียนรู้ 3) ประเมินการใช้งานเบื้องต้นหรือให้บอกความยากง่ายในการใช้งาน 4) ทดลองเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่ต้องการ เริ่มใช้งานต่อเนื่องจนนำไปสู่ 5) ยอมรับและใช้เทคโนโลยีเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวัน

3) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

บทความนี้มีข้อจำกัดในด้านของ 1) ตัวแปรวิจัย ซึ่งได้ละเลยตัวแปรที่สำคัญ เนื่องด้วยผลการวิเคราะห์ของสมการถดถอยพหุเชิงซ้อนด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุดด้วยค่า Adjusted-R² ระหว่าง 0.437 - 0.460 ทำให้สะท้อนให้เห็นว่ายังมีตัวแปรอื่น ๆ ที่อาจส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของกลุ่มตัวอย่าง เช่น พฤติกรรมผู้ชื้อบนออนไลน์ ส่วนประสมการตลาด การเปลี่ยนแปลงของนวัตกรรมการตลาดหรือนวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศ สถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด-19 เป็นต้น จึงควรเพิ่มตัวแปรทั้งภายในและภายนอกที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ 2) ขั้นตอนการวิจัยเน้นขั้นตอนและวิเคราะห์สถิติเชิงปริมาณอาจทำให้ข้อมูลและผลการวิจัยไม่ครบถ้วน จึงควรมีการผสมผสานระหว่างขั้นตอนการวิจัยเชิงปริมาณกับวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้เนื้อหาครบถ้วนสมบูรณ์ และ 3) การเก็บข้อมูลการเน้นศึกษาผู้ที่มีอายุไม่น้อยกว่า 55 ปีในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา ทำให้ได้ข้อมูลเฉพาะลูกค้าเป้าหมาย จึงควรขยายประชากรศาสตร์ เพื่อเน้นข้อมูลเชิงเปรียบเทียบของพฤติกรรมในแต่ละช่วงวัยนำเข้าสู่โมเดลการวิจัย ทำให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายและได้เป้าหมายออกเป็นวงกว้าง

References

- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2564). สถิติผู้สูงอายุ. เข้าถึงเมื่อ (7 พฤษภาคม 2565). เข้าถึงได้จาก (<https://www.dop.go.th/>)
- กัลยา วานิชย์บัญชา และจิตา วานิชย์บัญชา. (2561). การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล. (พิมพ์ครั้งที่ 31). กรุงเทพฯ: สามลดา
- พูนเพิ่ม เสรีวิทยสวัสดิ์. (2562). การพัฒนารูปแบบการยอมรับการใช้เทคโนโลยีของพนักงานในอุตสาหกรรมไมซ์ในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร
- ศิริลักษณ์ ไรจนกิจอำนวย. (2561). การรับรู้ความเสี่ยงและความไว้วางใจที่ส่งผลต่อการซื้อผ่านพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ข้ามพรมแดน. จุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์. ปีที่ 40, ฉบับที่ 157, หน้า 79-99
- สารัช สุธาพิทยกุล และพิทักษ์ ศิริวงศ์. (2560). สภาพปัญหา และการเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีของผู้สูงอายุกรณีศึกษา ผู้สูงอายุที่ใช้สมาร์ทโฟนในพื้นที่บริเวณโดยรอบพระปิ่นเกล้า เขตบางกอกน้อย จังหวัดกรุงเทพมหานคร. เข้าถึงเมื่อ (7 พฤษภาคม 2565). เข้าถึงได้จาก (https://repository.rmutr.ac.th/bitstream/handle/123456789/760/rmutrconth_114.pdf?sequence=1&isAllowed=y)

- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2564). รายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2564. เข้าถึงเมื่อ (7 พฤษภาคม 2565). เข้าถึงได้จาก (<https://www.thaipdf.com/2151-thailand-internet-user-behavior-2021/>)
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2564). การสำรวจการมีเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ. 2563. เข้าถึงเมื่อ (1 ตุลาคม 2565). เข้าถึงได้จาก (<http://www.nso.go.th>)
- สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. (2565). สถิติประชากรรายจังหวัด. เข้าถึงเมื่อ (7 ตุลาคม 2563). เข้าถึงได้จาก (<https://stat.bora.dopa.go.th/StatMIS/#/ReportStat/1>)
- สุทธยา สมสุข. (2562). พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุ. วารสารปริชาต มหาวิทยาลัยทักษิณ. ปีที่ 33, ฉบับที่ 1, หน้า 62-77
- สุธาสนี ตุลาคมนท์ และวศิน เหลี่ยมปรีชา. (2562). การยอมรับเทคโนโลยีที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้สูงอายุ. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
- สุวิษ ธีระโคตร และวีรพงษ์ พลนิกรกิจ. (2561). พฤติกรรมการใช้และการรู้เท่าทันอินเทอร์เน็ตและทัศนคติการใช้เนื้อหาด้านสุขภาวะบนอินเทอร์เน็ตของผู้สูงอายุ. วารสารการพยาบาลและการดูแลสุขภาพ. ปีที่ 36, ฉบับที่ 1, หน้า 72-80
- อักรพงศ์ อ้นทอง. (2550). คู่มือการใช้โปรแกรม **EViews** เบื้องต้น สำหรับการวิเคราะห์ทางเศรษฐมิติ. เข้าถึงเมื่อ (7 พฤษภาคม 2565). เข้าถึงได้จาก (https://piboonrungraj.files.wordpress.com/2011/08/akarapong_handbook_eviews_basic_econometrics.pdf)
- อารยา ผลัญญา. (2564). การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์กับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. ปีที่ 15, ฉบับที่ 3, หน้า 272-288
- Adamides, G., Stylianou, A., Kosmas, P. C., and Apostolopoulos, C. D. (2013). Factors Affecting PC and Internet Usage by the Rural Population of Cyprus. **Agricultural Economics Review**. Vol. 14, No. 1, pp. 1-21. DOI: 10.22004/ag.econ.253535
- Aggelidis, V. P. and Chatzoglou, P. D. (2016). Using Modified Technology Acceptance Model in Hospitals. **International Journal of Medical Informatics**. Vol. 78, Issue 2, pp. 115-126. DOI: 10.1016/j.ijmedinf.2008.06.006
- Camarero, C., Antón, C., and Rodríguez, J. (2013). Technological and Ethical Antecedents of E-Book Piracy and Price Acceptance: Evidence from the Spanish Case. **The Electronic Library**. Vol. 32, Issue 4, pp. 542-566. DOI: 10.1108/EL-11-2012-0149
- Chu, A. Z. C. and Chu, R. J. C. (2011). The Intranet's Role in Newcomer Socialization in Hotel Industry in Taiwan-Technology Acceptance Model Analysis. **The International Journal of Human Resource Management**. Vol. 22, Issue 5, pp. 1163-1179. DOI: 10.1080/09585192.2011.556795
- Davis, F. and Venkatesh, V. (1996). A Critical Assessment of Potential Measurement Biases in the Technology Acceptance Model: Three Experiments. **International Journal of Human-Computer Studies**. Vol. 45, pp. 19-45. DOI: 10.1006/ijhc.1996.0040
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., and Anderson, R. E. (2010). **Multivariate Data Analysis: A Global Perspective**. (7th ed.). New Jersey: Pearson Education Inc
- Kline, R. B. (2011). **Principles and Practice of Structural Equation Modeling**. Guilford Press, New York
- Kotler, P. and Armstrong, G. (2011). **Principles of Marketing**. (14th ed.). Pearson Education

- Kotler, P., Kartajaya, H., and Setiawan, I. (2017). **Marketing 4.0**. United States: John Wiley & Sons Inc
- Loipha, S. (2014). Thai Elderly Behavior of Internet Use. **Procedia - Social and Behavioral Sciences**. Vol. 147, pp. 104-110. DOI: 10.1016/j.sbspro.2014.07.125
- Nurittamont, W. (2017). Understanding the Role of Technology Acceptance Influence on Internet Banking Intention: An Empirical Study in Consumer of Commercial Bank. **International Journal of Applied Computer Technology and Information Systems**. Vol. 6, No. 2, pp. 28-33
- Ooi, K. B. and Tan, G. W. H. (2016). Mobile Technology Acceptance Model: An Investigation Using Mobile Users to Explore Smartphone Credit Card. **Expert Systems with Applications**. Vol. 59, pp. 33-46. DOI: 10.1016/j.eswa.2016.04.015
- Park, E. and Kim, K. J. (2014). An Integrated Adoption Model of Mobile Cloud Services: Exploration of Key Determinants and Extension of Technology Acceptance Model. **Telematics and Informatics**. Vol. 31, Issue 3, pp. 376-385. DOI: 10.1016/j.tele.2013.11.008
- Schiffman, L. G., Hansen, H., and Kanuk, L. (2011). **Consumer Behavior A European Outlook**. Financial Times Prentice Hall, New York
- Tsai, H. S, Chang, H. T., Chen, Y. J., and Chang, Y. S. (2017). **Determinants of User Acceptance of a Specific Social Platform for Older Adults: An Empirical Examination of User Interface Characteristics and Behavioral Intention**. Access (9 July 2017). Available (<https://journals.plos.org/>)
- Venkatesh, V., Morris, M. G., Davis, G. B., and Davis, F. D. (2003). User Acceptance of Information Technology: Toward a Unified View. **MIS Quarterly**. Vol. 27, No. 3, pp. 425-478. DOI: 10.2307/30036540

ทักษะทางวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลต่อความเชี่ยวชาญของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี Accounting Skills Which Affect its Professional Expertise

ศานิตา บุญคง^{1*} และดารณี เอื้อชนะจิต¹

Sanita Boonkhong^{1*} and Daranee Uachanachit²

Received: June 29, 2022; Revised: October 6, 2022; Accepted: October 6, 2022

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทักษะทางวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลต่อความเชี่ยวชาญของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักบัญชีและผู้ทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครจำนวน 325 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า ทักษะทางวิชาชีพบัญชีส่งผลเชิงบวกต่อความเชี่ยวชาญของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี โดยตัวแปรอิสระทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ทักษะความรู้ทางปัญญา ทักษะการบริหารธุรกิจ ทักษะการใช้ดุลยพินิจของผู้ประกอบวิชาชีพ และทักษะด้านการสื่อสารระหว่างบุคคล ส่งผลเชิงบวกต่อความเชี่ยวชาญของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่วัดด้วย การได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการ การมีสมรรถนะพิเศษในหน้าที่ การชำนาญการทางบัญชี และการมีประสบการณ์ทางบัญชี ซึ่งส่งผลเชิงบวกต่อความเชี่ยวชาญของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประเมินตนเองว่าทักษะการบริหารธุรกิจส่งผลต่อความเชี่ยวชาญของนักบัญชีและผู้ทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร

คำสำคัญ : ทักษะทางวิชาชีพ; ความเชี่ยวชาญ; ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

¹ คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม กรุงเทพมหานคร

¹ School of Accountancy, Sripatum University, Bangkok

* Corresponding Author, Tel. 06 1569 6142, E - mail: j.sanita.bk@gmail.com

Abstract

The purpose of this research was to study the accounting professional skills which affect the professional expertise of accountants. The population sample in this study included 325 accountants in Bangkok. The data collection instrument used was a questionnaire. Percentage Mean Standard Deviation and multiple linear regression analysis were used to analyze the data. The results showed that accounting skills positively influenced the professional expertise of accountants through 4 independent variables: intellectual knowledge skills, business administration skills, professional judgment skills, and interpersonal communication skills. Formal recognition, competence in the role, expertise in accounting and experience in accounting had a statistically significant positive effect on the accountant's professional expertise at levels 0.01 and 0.05. Most of the respondents self-assessed that business management skills affect the expertise of accountants and bookkeepers in Bangkok.

Keywords: Professional Skills; Professional Expertise; Accountants

บทนำ

ปัจจุบันการดำเนินธุรกิจขององค์กรมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุก ๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและสภาพแวดล้อม ทำให้มีการแข่งขันทางธุรกิจมากขึ้น ส่งผลให้หลาย ๆ องค์กรมีการปรับเปลี่ยนระบบการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ (Stancheva, E., 2019) โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อสังคมเข้าสู่ยุคดิจิทัลและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมากขึ้น ภาคธุรกิจและองค์กรต่าง ๆ ก็ย่อมได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของเทคโนโลยี และสภาพเศรษฐกิจที่ทำให้เกิดการแข่งขันที่รุนแรงมากขึ้น การปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงจึงเป็นเรื่องสำคัญ เพราะไม่มีองค์กรใดที่ปฏิบัติเหมือนเดิมแล้วสามารถอยู่รอดในโลกของการเปลี่ยนแปลง (Nimigean, A. I., 2021)

บทบาทของนักบัญชีในปัจจุบันได้เปลี่ยนไปจากเดิมอย่างมาก จากระบบบัญชีที่มีการพัฒนามากขึ้น มีเครื่องมือทางการเงินหลายตัวที่เข้ามาช่วยสนับสนุนในการลงบันทึกบัญชี ประหยัดทั้งเวลา และการจ้างทรัพยากรบุคคล แต่ก็ยังไม่ตอบโจทย์การบัญชีได้ทั้งหมด เพราะบทบาทสำคัญของการบัญชีอยู่ที่ทรัพยากรบุคคลที่มีทักษะ มีความละเอียดรอบคอบ ประกอบกับสภาพเศรษฐกิจที่มีการแข่งขันรุนแรงมากขึ้น รวมทั้งการขยายตัวของขนาดองค์กรทำให้มี การดำเนินงานที่ซับซ้อน ดังนั้นภาคธุรกิจจึงมีความต้องการนักบัญชีที่ไม่เพียงแต่จัดทำรายงานทางการเงินเท่านั้น แต่นักบัญชียังต้องสามารถออกแบบระบบงาน วางแผนงานที่เป็น การสร้างมูลค่าให้กับองค์กร และมีบทบาทเสมือนเป็นเพื่อนคู่คิดในการให้คำแนะนำและคำปรึกษาเพื่อการตัดสินใจทางธุรกิจ และนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้อย่างมั่นคง โดยนักบัญชีถือเป็นอาชีพหนึ่งที่ต้องอาศัยทักษะ ความรู้ความสามารถเฉพาะทางจากการศึกษาโดยตรง มีความรู้ความสามารถในด้านวิชาชีพบัญชี ด้านภาษี กฎหมาย กฎระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจ จึงมีความจำเป็นอย่างมากที่จะต้องมีความรู้ทางวิชาชีพตาม มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ (International Education Standards: IES) สำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ประกอบด้วย ทักษะความรู้ทางปัญญา ทักษะการบริหารธุรกิจ ทักษะการใช้ดุลยพินิจของผู้ประกอบวิชาชีพ และทักษะด้านการสื่อสารระหว่างบุคคล (สุภาพร, 2561)

นอกจากทักษะทางวิชาชีพบัญชีแล้ว สิ่งหนึ่งที่นักบัญชีต้องมีคือ ความชำนาญเฉพาะทางในวิชาชีพ ที่ได้ศึกษามาโดยตรงหรือเฉพาะด้าน และยังต้องอาศัยประสบการณ์โดยตรงจากการทำงานบัญชีจริง ๆ หากมี ประสบการณ์ในการทำงานมากความรู้ ความเชี่ยวชาญทางทักษะในวิชาชีพบัญชี จะสามารถช่วยให้พนักงาน

วิเคราะห์พิจารณาแยกรายการ และการบันทึกบัญชีก็จะต้องมีความชำนาญ ถูกต้อง ครบถ้วน เชื่อถือได้มากกว่า ผู้ที่มีประสบการณ์น้อย ส่งผลให้งานที่ได้รับมอบหมายบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ (จิตินันท์, 2560)

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจทำการศึกษาเกี่ยวกับทักษะทางวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลต่อความเชี่ยวชาญของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี เพื่อเป็นแนวทางให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพบัญชี ให้ผู้ตรวจสอบบัญชีได้พัฒนาตนเองให้มีคุณสมบัติเป็นผู้เชี่ยวชาญ เป็นที่ต้องการของสถานประกอบการ และได้รับการยอมรับในการปฏิบัติงานตรวจสอบบัญชีต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาทักษะทางวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลต่อความเชี่ยวชาญของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

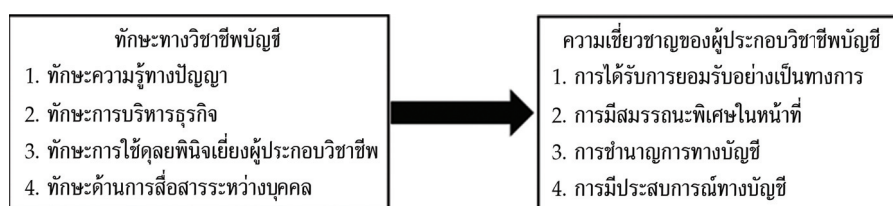
สมมติฐานของการวิจัย

1. ทักษะทางวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลเชิงบวกต่อความเชี่ยวชาญของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ด้านการได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการ
2. ทักษะทางวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลเชิงบวกต่อความเชี่ยวชาญของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ด้านการมีสมรรถนะพิเศษในหน้าที่
3. ทักษะทางวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลเชิงบวกต่อความเชี่ยวชาญของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ด้านการชำนาญการทางบัญชี
4. ทักษะทางวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลเชิงบวกต่อความเชี่ยวชาญของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ด้านการมีประสบการณ์ทางบัญชี

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดเกี่ยวกับทักษะวิชาชีพบัญชี

ศตวรรษที่ 21 ได้มีอิทธิพลที่เพิ่มขึ้นต่อประสิทธิภาพทางสังคม อุดมการณ์ประสิทธิภาพทางสังคม บ่งบอกถึงพื้นฐานบัญญัติว่า ชีวิตมนุษย์ประกอบด้วย การแสดงความสามารถเฉพาะ สิ่งเหล่านี้อาจทำให้บางคนดีกว่าคนอื่นเรียกได้ว่า เป็นการศึกษเตรียมความพร้อมสำหรับชีวิต ดังนั้นการศึกษาคควรเตรียมผู้ที่ได้รับการศึกษาให้มีความสามารถเฉพาะด้าน (Parvaiz, G. S., 2017) แม้ว่าโดยทั่วไปการประกอบวิชาชีพบัญชีจะไม่แตกต่างจากอาชีพการบัญชีและการตรวจสอบแบบเดิม ๆ ไปสู่ประเภทการให้คำปรึกษาด้านงานบัญชี หรือการเงินขององค์กรธุรกิจ (Melnik, N., 2020) สถาบันการบัญชีมีอาชีพส่วนใหญ่ยอมรับว่ามีปัญหากับอาชีพถึงปัญหาภาพลักษณ์อาชีพและความจำเป็นในการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร การฝึกอบรม อาชีพ การฝึกอบรม นักบัญชีมุ่งเน้นที่เนื้อหามากเกินไปโดยต้องเสียการพัฒนาทักษะ นักศึกษาไม่ได้สัมผัส กับผลกระทบของเทคโนโลยีที่มีต่อธุรกิจอย่างเพียงพอหรือวิธีการที่เทคโนโลยีสามารถนำมาใช้ในการตัดสินใจทางธุรกิจได้ (Phan, D., 2020) การที่นักบัญชีมีอาชีพในอนาคตจะดำเนินการนั้นกำลังเปลี่ยนแปลงไป โดยที่เทคโนโลยีเป็นกำลังสำคัญ ที่ขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จำเป็นต้องประเมินว่าแนวทางปฏิบัติและมาตรฐานการศึกษาในปัจจุบัน (Ghani, M. A., 2020)

ทักษะทางวิชาชีพบัญชี หมายถึง ความรู้ความสามารถที่จำเป็นต่อวิชาชีพบัญชี โดยการนำความรู้ ค่านิยม จริยธรรม และแนวคิดทางวิชาชีพไปปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล (อัมพร, 2560) เป็นความสามารถและความชำนาญประเภทต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการนำความรู้ทางวิชาชีพ ทักษะ ค่านิยม จรรยาบรรณ ทัศนคติ และแนวคิดทางวิชาชีพไปปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพภายใต้สภาพแวดล้อมทางวิชาชีพบัญชี นักบัญชีจำเป็นต้องมีทักษะจำนวนหนึ่ง รวมทั้งทักษะเฉพาะด้าน และทักษะในการทำงานเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ (ไพบูลย์, 2561) ด้านชไมพร มีบุญ (ชไมพร, 2564) สรุปความสามารถด้านทักษะทางวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีของผู้ทำบัญชีไทย จำนวน 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ทักษะทางปัญญาเป็นลักษณะของบุคคลที่พร้อมจะเป็นผู้ประกอบวิชาชีพต้องบรรลุระดับสูงสุดของความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชี ในการจัดทำบัญชี และรายงานการเงินได้อย่างถูกต้อง เข้าใจเกี่ยวกับหลักการการบันทึกบัญชีและแก้ไขปัญหาคือผิดพลาด รวมไปถึงการวิเคราะห์รายงานการเงิน วิเคราะห์จากแหล่งต่าง ๆ เช่น จากคน สิ่งพิมพ์ และอิเล็กทรอนิกส์ และต้องสามารถวิเคราะห์ปัญหาเพื่อระบุและแก้ไขให้กับองค์กรได้ 2) ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่การทำงาน ประกอบด้วย ความรู้และความสามารถทั่วไป ความสามารถในการใช้คณิตศาสตร์และสถิติในการทำงาน มีความเข้าใจในการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สามารถวิเคราะห์ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับงานบัญชีเพื่อช่วยในการตัดสินใจ ประเมินหรือวัดค่าของข้อมูลทางการเงินได้ และต้องมีความรู้ด้านกฎหมาย กฎเกณฑ์ข้อบังคับเพื่อดำเนินงานขององค์กรได้ 3) ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ซึ่งเกี่ยวข้องกับทัศนคติและพฤติกรรมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ต้องสามารถจัดการบริหารตนเองได้เพื่อปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีความคิดริเริ่มและการเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถจัดเรียงลำดับทรัพยากรที่มีเพื่อให้งานเสร็จตามเวลา และสามารถร่วมงานกับผู้อื่นได้ เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงภายในองค์กร จะต้องมีการยอมรับและทัศนคติให้เข้ากับการตัดสินใจ และมีความระมัดระวังสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ 4) ทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร ซึ่งช่วยให้ผู้ประกอบวิชาชีพสามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นในกระบวนการปรึกษาเพื่อแก้ไขปัญหาการขัดแย้ง และมีความสามารถในการทำงานเป็นทีม สร้างปฏิสัมพันธ์เพื่อให้ปฏิบัติงานร่วมกับบุคคลที่ต่างวัฒนธรรมได้ และสามารถปฏิบัติงานในที่ที่วัฒนธรรมแตกต่างกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถเจรจาเพื่อให้ได้ข้อสรุปหรือข้อตกลงที่ยอมรับได้ เขียนและพูดทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการเพื่อนำเสนออภิปรายรายงาน ต้องสามารถรับฟังและอ่านเพื่อให้การปฏิบัติงานร่วมกับบุคคลอื่นที่มีวัฒนธรรมและภาษาที่แตกต่างกันไปอย่างมีประสิทธิภาพ และ 5) ทักษะการบริหารองค์กรและการจัดการทางธุรกิจมีความสำคัญเพิ่มขึ้นต่อผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ซึ่งจะต้องมีการวางแผนเชิงกลยุทธ์การบริหารโครงการการบริหารงานบุคคลและทรัพยากรและการตัดสินใจต่าง ๆ เพื่อใช้ในการจัดการองค์กร จัดแบ่งหน้าที่งานและการมอบหมายงานเพื่อสร้างแรงจูงใจและกระตุ้นบุคลากรให้เกิดการพัฒนา ต้องมีทักษะการเป็นผู้นำ และสามารถพิจารณาองค์กรและตัดสินใจได้อย่างผู้มีวิชาชีพ

การศึกษาหลายชิ้นยังระบุทักษะที่จำเป็นในการบัญชีอาชีพได้ดำเนินการภายในทศวรรษที่ผ่านมา Aryanti, C. and Adhariani, D. (Aryanti, C. and Adhariani, D., 2020) ได้ตรวจสอบการรับรู้และช่องว่างของความคาดหวังของนักเรียนเกี่ยวกับทักษะและความรู้ของผู้สำเร็จการศึกษาบัญชี ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นพ้องกันว่าทักษะที่สำคัญที่สุดคือ ความประพฤติทางวิชาชีพ ความรู้ด้านเทคนิค การสื่อสาร และการคิดเชิงวิพากษ์ ผลการวิจัยพบว่าผู้เข้าร่วมไม่พอใจกับวิธีการถ่ายทอดทักษะและความรู้ การวิเคราะห์ระบบร่วมสมัย โดย Papageorgiou, E. (Papageorgiou, E., 2020) เน้นถึงความล้มเหลวของคำสั่งบัญชีปัจจุบันในการนำเสนอทักษะและความรู้ ที่จำเป็นต่อการประสบความสำเร็จในสถานการณ์ปัจจุบัน Stancheva, E. (Stancheva, E., 2019) สำรวจความรู้และทักษะการบัญชี ที่จำเป็นในประเทศจีนโดยใช้การวิเคราะห์ปัจจัย (37 ตัวแปรทักษะและความรู้) ผ่านการสำรวจ โดยหกประเด็นที่สำคัญที่สุด คือ ความรู้บัญชีหลัก ทักษะทางธุรกิจ ลักษณะส่วนบุคคล ความรู้ทางธุรกิจ เทคนิคพื้นฐาน และความรู้ทั่วไป ซึ่งความรู้ทางธุรกิจได้รับการจัดอันดับให้เป็นที่สำคัญที่สุด

จะเห็นได้ว่า การที่จะประสบความสำเร็จในการเป็นนักบัญชีนั้น ต้องอาศัยมากกว่าความรู้ทางการบัญชี เพราะแม้ว่าความรู้และทักษะทางการบัญชี ที่เป็นพื้นฐานที่สำคัญที่นักบัญชีมักจะเรียนรู้ทักษะพื้นฐานที่จำเป็น

เพื่อพัฒนาพวกเขาไปสู่อาชีพแล้ว สำนักงานบัญชี จะพิจารณาจ้างงานนักบัญชีเป็นอันดับแรกสำหรับผู้สำเร็จการศึกษา นักบัญชีจึงควรเตรียมตัวให้มีความรู้และทักษะข้างต้น ผู้ศึกษาจึงนำมาใช้เป็นตัวแปรในการวิจัย ซึ่งมีความครอบคลุมกับทักษะวิชาชีพบัญชีจำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ทักษะความรู้ทางปัญญา ทักษะการบริหารธุรกิจ ทักษะการใช้ดุลยพินิจเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพ และทักษะด้านการสื่อสารระหว่างบุคคล

2. แนวคิดเกี่ยวกับความชำนาญในวิชาชีพบัญชี

ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมาสมาคมวิชาชีพบัญชีหลายแห่งเริ่มให้ความสนใจในการกำหนดข้อกำหนดทางวิชาชีพตามความสามารถและวิธีการประเมินเพื่อรับรองผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชี แนวทางตามความสามารถ เพื่อกำหนดคุณสมบัติระบุความคาดหวังในแง่ของผลลัพธ์หรือสิ่งที่บุคคลสามารถทำได้ มากกว่าในแง่ของความรู้หรือความสามารถของแต่ละบุคคล แนวคิดนี้ดึงดูดผู้ปฏิบัติงานและผู้บริหารโปรแกรมคุณวุฒิวิชาชีพได้อย่างชัดเจน (Alimbudiono, R. S., 2020)

เนื่องจากวิชาชีพบัญชีมีลักษณะงานที่แตกต่างจากวิชาชีพอื่นในหลาย ๆ ด้าน อีกทั้งบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบก็มีความสำคัญในการพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จที่มุ่งหวังไว้ นักบัญชีจึงจำเป็นต้องมีคุณสมบัติเด่นบางประการ เพื่อให้สามารถทำงานได้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี (นภาพร, 2560) สามารถประเมินสถานการณ์ศึกษาข้อมูลแล้วคิดหาหนทางความเป็นไปได้และหาแนวทางใหม่เสมอ มีความรับผิดชอบ ยอมรับการเปลี่ยนแปลงและจัดการกับผลที่ตามมา ทั้งผลโดยตรงและผลกระทบทางอ้อม สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว หรือมีหลักการวิเคราะห์ในการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิผล และให้กลายเป็นความชำนาญงานที่ทำ (สมนึก, 2560) เกิดจากการเรียนรู้จากประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมด้วยการฝึกฝนอย่างมืออาชีพ และจากการเรียนรู้ให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้น ส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพการทำงานเป็นอย่างมาก (ประภัสสร, 2560) นักบัญชีจึงจำเป็นต้องมีทัศนคติที่จะเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาและประสบการณ์ทางการบัญชี และการให้ความรู้ทักษะและคุณค่าทางวิชาชีพ เพื่อให้ให้นักบัญชีสามารถเรียนรู้และปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ตลอดระยะเวลาที่ปฏิบัติงานวิชาชีพ ซึ่งหมายรวมถึงการสนใจใฝ่รู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว เช่น ความรู้เกี่ยวกับสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยี เป็นต้น ซึ่งมีความครอบคลุมกับความเชี่ยวชาญของผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีจำนวน 4 ด้าน ได้แก่ การได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการ มีสมรรถนะพิเศษในหน้าที่ การชำนาญการทางบัญชี และการมีประสบการณ์ทางบัญชี (นำพน, 2561)

Sam, L. (Sam, L., 2020) พบว่า ปัจจุบันบริษัทบัญชีได้รับการขนานนามว่าเป็นบริษัทบริการระดับมืออาชีพเนื่องจากการปฐมนิเทศทางการค้า ซึ่งประกอบด้วยธุรกิจการค้าที่หลากหลาย รวมถึงการตรวจสอบบัญชี คำแนะนำด้านภาษี การล้มละลาย และการให้คำปรึกษาด้านการจัดการ ซึ่งทำให้การแบ่งแยกระหว่างการตรวจสอบและการให้คำปรึกษา ยังไม่ชัดเจน แต่อย่างไรก็ดี Yadnyana, I. K. (Yadnyana, I. K., 2020) ระบุว่า อาชีพนักบัญชีเป็นธุรกิจที่แสวงหาผลกำไรและปรับกิจกรรม ตามความต้องการของตลาด บริษัทบัญชีขนาดใหญ่ได้พัฒนาจรรยาบรรณทางการค้าที่ชัดเจน และนักบัญชีที่ต้องการก้าวหน้าในอาชีพการงานจะต้องรับเอาค่านิยมที่คล้ายคลึงกัน แนวคิดเรื่องความพึงพอใจของลูกค้าและการรักษาลูกค้า ไว้นั้นฝังแน่น ในวัฒนธรรมของบริษัทการบัญชี ซึ่ง Huber, M. M. (Huber, M. M., 2020) และ Latif, N. E. A., (Latif, N. E. A. 2019) อธิบายเพิ่มเติมว่า การขัดเกลา ทางสังคมของนักบัญชีฝึกหัด ถือเป็นอัตลักษณ์ทางวิชาชีพ ซึ่งหมายถึงความมีประสิทธิภาพทางการจัดทำบัญชี อันมาจากปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้ทำบัญชีโดยตรง ได้แก่ ความรู้ความสามารถทางด้านบัญชี ประสบการณ์ การฝึกอบรม ความเข้าใจในขั้นตอนการจัดทำบัญชี และปัจจัยภายนอกจากการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การได้รับการยอมรับทางการบัญชี คือ ผู้ทำบัญชีต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการบัญชี หมดหมุ่บัญชี วงจรบัญชี และการรายงานทางการเงิน ซึ่งการมีปฏิสัมพันธ์ในแต่ละวันของนักบัญชีที่เกี่ยวข้องกับการทำงานให้กับผู้ที่สามารถชำระค่าบริการได้ ดังนั้น การบริการของนักบัญชีในระดับหนึ่งมักจะเกี่ยวกับการให้บริการลูกค้าที่ชำระเงินเสมอ

2. ประสบการณ์ในการทำบัญชี เป็นหนึ่งองค์ประกอบที่สะท้อนให้เห็นว่าผู้ทำบัญชี มีความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ทางด้านบัญชี ผู้ทำบัญชีที่มีประสบการณ์ในการทำงานบัญชีที่เหมาะสมมาก่อน จะทำให้

มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีได้เป็นอย่างดี และเมื่อเกิดปัญหา ในการทำบัญชีจะอาศัยประสบการณ์ ที่มีแก้ปัญหา ที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ความชำนาญเกี่ยวกับการจัดทำบัญชี เป็นการพัฒนาศักยภาพให้เกิดความเข้าใจในการทำงาน ขององค์กร และสามารถนำความรู้ความสามารถของตนเองมาใช้ในการพัฒนาองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. การมีสมรรถนะในหน้าที่ เป็นความเข้าใจในขั้นตอนจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีในการจัดทำบัญชี ให้มีประสิทธิภาพ ผู้ทำบัญชีจะต้องมีความเข้าใจในขั้นตอนการจัดทำบัญชีอย่างถ่องแท้ หากขั้นตอนในการจัดทำ บัญชีมีความยุ่งยากและซับซ้อนต่อการปฏิบัติงาน ทำให้ผู้ทำบัญชีไม่เข้าใจขั้นตอนการจัดทำบัญชี และไม่สามารถ จัดทำบัญชีตามระเบียบของหน่วยงานได้

จะเห็นได้ว่า ความชำนาญในวิชาชีพ เป็นความเชี่ยวชาญเฉพาะในสายงานที่ปฏิบัติโดยวิธีการที่รวดเร็ว ได้ผลลัพธ์เป็นที่พึงพอใจของทุกฝ่ายและเกิดประสิทธิภาพต่อองค์กร ความรู้ความสามารถเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล ที่ถ่ายทอด และทำงานให้ประสบความสำเร็จ โดยมีวิธีการที่แตกต่างกันไป นักบัญชีจึงจำเป็นต้องมีทัศนคติ ที่จะเรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาและประสบการณ์ทางการบัญชี และการให้ความรู้ทักษะและ คุณค่าทางวิชาชีพ เพื่อให้กับบัญชีสามารถเรียนรู้และปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ตลอดระยะเวลา ที่ปฏิบัติงานวิชาชีพ ซึ่งหมายรวมถึงการสนใจใฝ่รู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว เช่น ความรู้เกี่ยวกับสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยี เป็นต้น ผู้ศึกษา จึงนำมาใช้เป็นตัวแปรในการวิจัย ซึ่งมีความครอบคลุมกับความเชี่ยวชาญ ของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีจำนวน 4 ด้าน ได้แก่ การได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการ การมีสมรรถนะพิเศษ ในหน้าที่ การชำนาญการทางบัญชี และการมีประสบการณ์ทางบัญชี

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทักษะทางวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลต่อการได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการ

Melnyk, N. (Melnyk, N., 2020) ทำการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวโน้มการบัญชีในโลกสมัยใหม่ บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดทิศทางปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคตในการพัฒนาบัญชี ข้อเสนอที่สร้างขึ้น บนพื้นฐานของเอกสารการวิจัย การสำรวจ รายงานขององค์กรบัญชีระหว่างประเทศและวิชาชีพที่มีชื่อเสียง การสังเคราะห์และการวิเคราะห์เปิดเผยว่าแนวโน้มและแรงผลักดันบางอย่างจากการวิเคราะห์จะมีความสำคัญมากกว่า (เช่น โลกาภิวัตน์ของธุรกิจและวิชาชีพ การแพร่กระจายของเทคโนโลยีดิจิทัล ความคาดหวังของธุรกิจและ นักบัญชีมืออาชีพ) มากกว่าสิ่งอื่น (เช่น กฎระเบียบและการกำกับดูแล) และความตั้งใจในอนาคตที่แตกต่างกัน ส่งผลกระทบต่อบทบาทบัญชี ทักษะ ความรู้เฉพาะ จากการวิจัยพบว่าผู้เชี่ยวชาญด้านบัญชีสมัยใหม่เปลี่ยน จากการทำหน้าที่บัญชีทางเทคนิค (ทักษะหนัก) เพื่อสนับสนุนการจัดการของบริษัทและมีบทบาทสำคัญในการ ปรับปรุงการพัฒนาสังคม สิ่งสำคัญในกลยุทธ์ของความก้าวหน้าของบริษัทบัญชี (ทั้งขนาดใหญ่และ SMEs) และผู้เชี่ยวชาญด้านบัญชีคือ การพัฒนาเทคโนโลยีล่าสุด ทักษะที่อ่อนนุ่ม ความยืดหยุ่น ในวิชาชีพพิสูจน์ได้ว่า การเปลี่ยนแปลงลำดับความสำคัญจะเปลี่ยนความท้าทายที่ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องเผชิญให้เป็นข้อได้เปรียบ โดยผลการวิจัยพบว่า ทักษะทางวิชาชีพบัญชีเป็นปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวกต่อความเชี่ยวชาญด้านการได้รับการยอมรับ อย่างเป็นทางการในการบัญชีในโลกสมัยใหม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ทักษะทางวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลต่อการมีสมรรถนะพิเศษในหน้าที่

Phan, D. (Phan, D., 2020) ทำการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความพร้อมของบัณฑิตบัญชีสำหรับ การทำงาน กรณีศึกษาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบทักษะของนักบัญชีบัณฑิตและ ความคาดหวังของนายจ้างในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEA) การออกแบบแนวทางการวิเคราะห์ช่องว่าง ประสิทธิภาพความคาดหวังของนายจ้าง (EPG) ในสามประเทศ อินโดนีเซีย มาเลเซีย และเวียดนาม เพื่อใหภาพสะท้อนในการพัฒนาบัญชีระดับมืออาชีพในปัจจุบันในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยผลการวิจัยพบว่า ทักษะทางวิชาชีพบัญชีของบัณฑิตบัญชีส่งผลเชิงบวกต่อความเชี่ยวชาญด้านการมีสมรรถนะพิเศษในหน้าที่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ทักษะทางวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลต่อการชำนาญการทางบัญชี

Ghani, M. A. (Ghani, M. A., 2020) ทำการศึกษาเกี่ยวกับทักษะวิชาชีพสำหรับนักบัญชีที่ส่งผล ต่อความเชี่ยวชาญและการวิเคราะห์งานบัญชี การศึกษานี้ให้ข้อมูลเชิงลึกใหม่แก่เอกสารทางบัญชีโดยการตรวจสอบ

ทักษะที่จำเป็นที่สุดสำหรับนักบัญชี การศึกษานี้ได้รับประกาศรับสมัครงาน 523 รายการจากเว็บไซต์ผู้หางานออนไลน์ด้านการบัญชี ซึ่งรวมถึงนักบัญชีการเงิน ผู้ตรวจสอบบัญชี และนักบัญชีภาษี โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์และการสื่อสารถือเป็นทักษะที่สำคัญที่สุดสำหรับนักบัญชี โดยเฉพาะในอินโดนีเซีย นอกจากนี้ผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการใช้ภาษาต่างประเทศในการหางานอย่างไรก็ตาม จากการเปรียบเทียบกับการศึกษาที่คล้ายคลึงกันในออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ ทักษะทางเทคนิคมีความสำคัญมากกว่าในประเทศอินโดนีเซีย การศึกษานี้แสดงให้เห็นว่าการศึกษาระดับปริญญาตรีเน้นมากขึ้นเกี่ยวกับซอฟต์แวร์มากกว่าทักษะทางเทคนิคเพื่อสร้างนักบัญชีที่พร้อมทำงาน ผลการวิจัยจึงสรุปว่า ทักษะทางวิชาชีพสำหรับนักบัญชีส่งผลเชิงบวกต่อความเชี่ยวชาญทางบัญชี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ทักษะทางวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลต่อการมีประสบการณ์ทางบัญชี

Alimbudiono, R. S. (Alimbudiono, R. S., 2020) ทำการศึกษาเกี่ยวกับความรู้ทางบัญชีและความตั้งใจในการมีส่วนร่วมของพัฒนาวิชาชีพบัญชี จากการสำรวจนักศึกษาจำนวน 146 คน พบว่าความรู้ทางบัญชีมีอิทธิพลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อความตั้งใจที่จะเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตทั้งทางตรงและทางอ้อมผ่านการใกล้เคียงของทัศนคติและการรับรู้การควบคุมพฤติกรรม บรรทัดฐานอัตนัยไม่ได้ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางที่เหมาะสม โดยผลการวิจัยพบว่า ทักษะและความรู้ทางวิชาชีพบัญชีส่งผลเชิงบวกต่อความเชี่ยวชาญด้านการมีประสบการณ์ทางบัญชีในการมีส่วนร่วมของพัฒนาวิชาชีพบัญชีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 การค้นพบนี้คาดว่าจะนำไปสู่มหาวิทยาลัยและหน่วยงานการบัญชีมืออาชีพ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการวิจัยเป็นขั้นตอนดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทยที่ขึ้นทะเบียนและได้รับใบอนุญาตจากสภาวิชาชีพบัญชีตามพระราชบัญญัติวิชาชีพ พ.ศ. 2547 ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 1,725 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2565) กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยทำการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของ Yamane, T. (Yamane, T., 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % ยอมรับความคลาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่าง 5 % ได้ขนาดตัวอย่างจำนวน 325 คน โดยทำการสุ่มแบบสะดวกกับนักบัญชีและผู้ทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามการประเมินตนเองเกี่ยวกับทักษะทางวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลต่อความเชี่ยวชาญของผู้ประกอบวิชาชีพ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งเป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check List) จำนวน 5 ข้อ มีลักษณะมาตราวัดแบบนามบัญญัติ (Nominal Scale) และมาตราเรียงลำดับ (Ordinal Scale) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และจำนวนงบที่เซ็นรับรองในปีที่ผ่านมา

ส่วนที่ 2 การประเมินตนเองเกี่ยวกับทักษะทางวิชาชีพบัญชี ซึ่งเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ในการประเมินตนเองจำนวน 4 ด้าน มีลักษณะมาตราวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Interval Scale) ประกอบด้วย ทักษะความรู้ทางปัญญา ทักษะการบริหารธุรกิจ ทักษะการใช้ดุลยพินิจกับผู้ประกอบวิชาชีพ และทักษะด้านการสื่อสารระหว่างบุคคล

ส่วนที่ 3 การประเมินตนเองเกี่ยวกับความเชี่ยวชาญของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ซึ่งเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ในการประเมินตนเองจำนวน 4 ด้าน มีลักษณะมาตราวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Interval Scale) ประกอบด้วย การได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการ การมีสมรรถนะพิเศษในหน้าที่ การชำนาญการทางบัญชี และการมีประสบการณ์ทางบัญชี

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ เป็นคำถามปลายเปิด ที่ให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ การหาคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยศึกษารายละเอียดที่เกี่ยวข้องโดยการรวบรวมข้อมูลทั้งแนวความคิด ทฤษฎี หลักการ วิธีการเกี่ยวกับทักษะทางวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลต่อความเชี่ยวชาญของผู้ประกอบวิชาชีพ โดยมีการหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้เทคนิคการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาหรือวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Index of Item-Objective Congruence: IOC) โดยต้องไม่ต่ำกว่า 0.66 ซึ่งแบบสอบถามฉบับนี้ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.66 – 1.00 แสดงให้เห็นว่า ข้อคำถามทุกข้อมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์งานวิจัย

2. จัดพิมพ์แบบสอบถามเพื่อนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ซึ่งจะต้องได้ค่าดัชนีมากกว่า 0.70 ขึ้นไป จึงจะนำไปใช้ในการวิจัย (จันทรธรรม, 2561) ซึ่งแบบสอบถามฉบับนี้ได้ค่าความเชื่อมั่นด้านทักษะทางวิชาชีพบัญชีเท่ากับ 0.87 และด้านความเชี่ยวชาญในวิชาชีพบัญชี เท่ากับ 0.94

สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) วิเคราะห์โดยการแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้การวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ (Regression Analysis)

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา พบว่านักบัญชีและผู้ทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 262 คน มีอายุระหว่าง 30 – 40 ปี จำนวน 134 คน มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีจำนวน 208 คน โดยมีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี และในปีที่ผ่านมา มีงบที่เซ็นรับรองน้อยกว่า 50 งบ จำนวน 202 คน

ด้านทักษะทางวิชาชีพบัญชี ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประเมินตนเองว่ามีทักษะทางวิชาชีพบัญชีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย พบว่าทักษะทางวิชาชีพบัญชี ลำดับแรกคือ ทักษะ การบริหารธุรกิจ โดยประเมินตนเองว่ามีทักษะอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ทักษะการใช้ดุลยพินิจเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ โดยประเมินตนเองว่ามีทักษะอยู่ในระดับมาก ทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล โดยประเมินตนเองว่ามีทักษะอยู่ในระดับมาก และทักษะความรู้ทางปัญญา โดยประเมินตนเองว่ามีทักษะอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการประเมินตนเองเกี่ยวกับทักษะทางวิชาชีพบัญชีในภาพรวม

ทักษะทางวิชาชีพบัญชี	ระดับการประเมินตนเอง			
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความหมาย	ลำดับที่
ทักษะความรู้ทางปัญญา	3.93	0.632	มาก	4
ทักษะการบริหารธุรกิจ	4.23	0.612	มากที่สุด	1
ทักษะการใช้ดุลยพินิจเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ	4.18	0.563	มาก	2
ทักษะด้านการสื่อสารระหว่างบุคคล	4.14	0.574	มาก	3
รวม	4.12	0.456	มาก	

ด้านความเชี่ยวชาญของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประเมินตนเองว่ามีความเชี่ยวชาญในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย พบว่าทักษะทางวิชาชีพบัญชีลำดับแรกคือ การชำนาญการทางบัญชี ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ การได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการ การมีประสบการณ์ทางบัญชี และการมีสมรรถนะพิเศษในหน้าที่ ตามลำดับ (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการประเมินตนเองเกี่ยวกับความเชี่ยวชาญของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในภาพรวม

ความเชี่ยวชาญของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี	ระดับการประเมินตนเอง			
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความหมาย	ลำดับที่
การได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการ	4.12	0.435	มาก	2
การมีสมรรถนะพิเศษในหน้าที่	3.75	0.697	มาก	4
การชำนาญการทางบัญชี	4.12	0.505	มาก	1
การมีประสบการณ์ทางบัญชี	3.94	0.773	มาก	3
รวม	3.98	0.544	มาก	

การทดสอบสมมติฐาน

การทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับทักษะทางวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลต่อความเชี่ยวชาญของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีใช้การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ผลการทดสอบสมมติฐาน สรุปได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ทักษะทางวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลเชิงบวกต่อความเชี่ยวชาญของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีด้านการได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการ

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณระหว่างการประเมินตนเองเกี่ยวกับทักษะทางวิชาชีพบัญชีกับความเชี่ยวชาญของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี จำแนกตามด้านการได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการ

ตัวแปร	Standardized Coefficients	T-Value	Sig.
ทักษะความรู้ทางปัญญา	0.024	0.504	0.615
ทักษะการบริหารธุรกิจ	0.340**	6.817	0.000
ทักษะการใช้ดุลยพินิจของผู้ประกอบวิชาชีพ	0.145**	2.910	0.004
ทักษะด้านการสื่อสารระหว่างบุคคล	0.410**	8.048	0.000

หมายเหตุ: $n = 325$, $R = 0.769$, $R^2 = 0.592$, $F = 116.038$, $Sig. = 0.00$

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($2.576 \leq T\text{-Value}$)

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์พบว่า R^2 มีค่าเท่ากับ 0.592 หมายถึง ตัวแปรทั้งหมดสามารถอธิบายการประเมินตนเองว่ามีความเชี่ยวชาญของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีร้อยละ 59.2 โดยพบว่า ทักษะทางวิชาชีพบัญชีด้านทักษะการบริหารธุรกิจส่งผลเชิงบวกต่อความเชี่ยวชาญของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ด้านการได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ 0.340 ทักษะทางวิชาชีพบัญชีด้านทักษะการใช้ดุลยพินิจของผู้ประกอบวิชาชีพส่งผลเชิงบวกต่อความเชี่ยวชาญของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีด้านการได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ 0.145 และทักษะทางวิชาชีพบัญชีด้านทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลส่งผลเชิงบวกต่อความเชี่ยวชาญของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีด้านการได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ 0.410 จึงสรุปได้ว่าสมมติฐานที่ 1 ได้รับการสนับสนุนโดยผู้ตอบแบบสอบถามประเมินตนเองว่ามีทักษะทางวิชาชีพบัญชีด้านทักษะการบริหารธุรกิจ ด้านทักษะการใช้ดุลยพินิจของผู้ประกอบวิชาชีพและด้านทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลที่ส่งผลเชิงบวกต่อความเชี่ยวชาญของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีด้านการได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการของนักบัญชีและผู้ทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานที่ 2 ทักษะทางวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลเชิงบวกต่อความเชี่ยวชาญของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีด้านการมีสมรรถนะพิเศษในหน้าที่

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณระหว่างการประเมินตนเองเกี่ยวกับทักษะทางวิชาชีพบัญชีกับความเชี่ยวชาญของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี จำแนกตามด้านการมีสมรรถนะพิเศษในหน้าที่

ตัวแปร	Standardized Coefficients	T-Value	Sig.
ทักษะความรู้ทางปัญญา	0.290**	6.809	0.000
ทักษะการบริหารธุรกิจ	-0.004	-0.088	0.930
ทักษะการใช้ดุลยพินิจเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ	0.120**	2.677	0.008
ทักษะด้านการสื่อสารระหว่างบุคคล	0.631**	13.715	0.000

หมายเหตุ: $n = 325$, $R = 0.817$, $R^2 = 0.668$, $F = 160.976$, $Sig. = 0.00$

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($2.576 \leq T\text{-Value}$)

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์พบว่า R^2 มีค่าเท่ากับ 0.668 หมายถึง ตัวแปรทั้งหมดสามารถอธิบายการประเมินตนเองว่ามีความเชี่ยวชาญของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีร้อยละ 66.8 โดยพบว่า ทักษะทางวิชาชีพบัญชีด้านทักษะความรู้ทางปัญญาส่งผลเชิงบวกต่อความเชี่ยวชาญของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีด้านการมีสมรรถนะพิเศษในหน้าที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ 0.290 ทักษะทางวิชาชีพบัญชีด้านทักษะการใช้ดุลยพินิจเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพส่งผลเชิงบวกต่อความเชี่ยวชาญของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีด้านการมีสมรรถนะพิเศษในหน้าที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ 0.120 และทักษะทางวิชาชีพบัญชีด้านทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลส่งผลเชิงบวกต่อความเชี่ยวชาญของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีด้านการมีสมรรถนะพิเศษในหน้าที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ 0.631 จึงสรุปได้ว่าสมมติฐานที่ 2 ได้รับการสนับสนุนโดยผู้ตอบแบบสอบถามประเมินตนเองว่ามีทักษะทางวิชาชีพบัญชีด้านทักษะความรู้ทางปัญญา ด้านทักษะการใช้ดุลยพินิจเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพและด้านทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลที่ส่งผลเชิงบวกต่อความเชี่ยวชาญของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีด้านการมีสมรรถนะพิเศษในหน้าที่ของนักบัญชีและผู้ทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานที่ 3 ทักษะทางวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลเชิงบวกต่อความเชี่ยวชาญของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีด้านการชำนาญการทางบัญชี

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณระหว่างการประเมินตนเองเกี่ยวกับทักษะทางวิชาชีพบัญชีกับความเชี่ยวชาญของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี จำแนกตามด้านการชำนาญการทางบัญชี

ตัวแปร	Standardized Coefficients	T-Value	Sig.
ทักษะความรู้ทางปัญญา	0.208**	3.810	0.000
ทักษะการบริหารธุรกิจ	-0.074	-1.286	0.199
ทักษะการใช้ดุลยพินิจเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ	0.120*	2.091	0.037
ทักษะด้านการสื่อสารระหว่างบุคคล	0.572**	9.710	0.000

หมายเหตุ: $n = 325$, $R = 0.675$, $R^2 = 0.455$, $F = 66.883$, $Sig. = 0.00$

** * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($1.96 \leq T\text{-Value} < 2.576$)

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($2.576 \leq T\text{-Value}$)

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์พบว่า R^2 มีค่าเท่ากับ 0.455 หมายถึง ตัวแปรทั้งหมดสามารถอธิบายการประเมินตนเองว่ามีความเชี่ยวชาญของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีร้อยละ 45.5 โดยพบว่า ทักษะทางวิชาชีพบัญชีด้านทักษะความรู้ทางปัญญาส่งผลเชิงบวกต่อความเชี่ยวชาญของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีด้านการชำนาญการ

ทางบัญชีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ 0.208 ทักษะทางวิชาชีพบัญชีด้านทักษะการใช้ดุลยพินิจเยี่ยง ผู้ประกอบวิชาชีพส่งผลเชิงบวกต่อความเชี่ยวชาญของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีด้านการชำนาญการทางบัญชีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ 0.120 และทักษะทางวิชาชีพบัญชีด้านทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลส่งผลเชิงบวกต่อความเชี่ยวชาญของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีด้านการชำนาญการทางบัญชีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ 0.572 จึงสรุปได้ว่าสมมติฐานที่ 3 ได้รับการสนับสนุนโดยผู้ตอบแบบสอบถามประเมินตนเองว่ามีทักษะทางวิชาชีพบัญชีด้านทักษะความรู้ทางปัญญา ด้านทักษะการใช้ดุลยพินิจเยี่ยง ผู้ประกอบวิชาชีพ และด้านทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล ที่ส่งผลเชิงบวกต่อความเชี่ยวชาญของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีด้านการชำนาญการทางบัญชีของนักบัญชีและผู้ทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานที่ 4 ทักษะทางวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลเชิงบวกต่อความเชี่ยวชาญของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีด้านการมีประสบการณ์ทางบัญชี

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณระหว่างการประเมินตนเองเกี่ยวกับทักษะทางวิชาชีพบัญชีกับความเชี่ยวชาญของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี จำแนกตามด้านการมีประสบการณ์ทางบัญชี

ตัวแปร	Standardized Coefficients	T-Value	Sig.
ทักษะความรู้ทางปัญญา	0.455**	10.536	0.000
ทักษะการบริหารธุรกิจ	0.112*	-2.464	0.014
ทักษะการใช้ดุลยพินิจเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ	-0.048	-1.045	0.297
ทักษะด้านการสื่อสารระหว่างบุคคล	0.727**	15.571	0.000

หมายเหตุ: n = 325, R = 0.811, R² = 0.658, F = 154.225, Sig. = 0.00

** * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (1.96 ≤ T-Value < 2.576)

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (2.576 ≤ T-Value)

จากตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์พบว่า R² มีค่าเท่ากับ 0.658 หมายถึง ตัวแปรทั้งหมดสามารถอธิบายการประเมินตนเองว่ามีความเชี่ยวชาญของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีร้อยละ 65.8 โดยพบว่า ทักษะทางวิชาชีพบัญชีด้านทักษะความรู้ทางปัญญาส่งผลเชิงบวกต่อความเชี่ยวชาญของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีด้านการมีประสบการณ์ทางบัญชีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ 0.455 ทักษะทางวิชาชีพบัญชีด้านทักษะการบริหารธุรกิจส่งผลเชิงบวกต่อความเชี่ยวชาญของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีด้านการมีประสบการณ์ทางบัญชีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ 0.112 และทักษะทางวิชาชีพบัญชีด้านทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลส่งผลเชิงบวกต่อความเชี่ยวชาญของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีด้านการมีประสบการณ์ทางบัญชีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ 0.727 จึงสรุปได้ว่าสมมติฐานที่ 4 ได้รับการสนับสนุนโดยผู้ตอบแบบสอบถามประเมินตนเองว่ามีทักษะทางวิชาชีพบัญชีด้านทักษะความรู้ทางปัญญา ด้านทักษะการบริหารธุรกิจ และด้านทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล ที่ส่งผลเชิงบวกต่อความเชี่ยวชาญของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีด้านการมีประสบการณ์ทางบัญชีของนักบัญชีและผู้ทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร

สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยสามารถนำมาสรุปและอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประเมินตนเองว่ามีทักษะทางวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลเชิงบวกต่อความเชี่ยวชาญของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีด้านการได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร มีความสามารถ และทักษะที่จำเป็นต่อการนำความรู้ทางวิชาชีพ ได้นำแนวคิดทางวิชาชีพไปปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่และปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างคล่องแคล่ว จนส่งผลให้ได้รับการยอมรับ อย่างเป็นทางการในการที่จะบรรลุเป้าหมายในสายงานวิชาชีพบัญชี ด้วยการพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่องจนเป็นที่น่าเชื่อถือ และเป็นประโยชน์ต่อจากผู้ถือหุ้น ผู้บริหาร ผู้ใช้การเงิน และเกิดความไว้วางใจภายใต้งบการเงิน ได้รับดังนี้ Stancheva, E. (Stancheva, E., 2019) พบว่า ความรู้และความสามารถของพนักงานเป็นปัจจัยสำคัญ สำหรับบริษัทในการรับมือกับความท้าทาย โดยองค์กรต้องเพิ่มความรู้ด้านเทคโนโลยี เพื่อรับประโยชน์ที่คาดหวัง จากการลงทุนด้านเทคโนโลยี พนักงานต้องการวัฒนธรรมและทักษะด้านดิจิทัล เพื่อให้รู้สึกสบายใจในการทำงาน รวมทั้งการจ้างบุคลากรที่เหมาะสม ซึ่งควรได้รับการฝึกฝนกับผู้เชี่ยวชาญด้านทรัพยากรบุคคลกับอุตสาหกรรม 4.0 อีกทั้งยังพบว่า การถ่ายทอดความรู้ที่จำเป็น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการทรัพยากรบุคคลเชิงกลยุทธ์นั้น ควรได้รับการอำนวยความสะดวกในโครงการฝึกอบรมและการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัย ของ Melnyk, N. (Melnyk, N., 2020) ทำการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวโน้ม การบัญชีในโลกสมัยใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ทักษะทางวิชาชีพบัญชีเป็นปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวกต่อความเชี่ยวชาญด้านการได้รับการยอมรับ อย่างเป็นทางการในการบัญชีในโลกสมัยใหม่ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประเมินตนเองว่ามีทักษะทางวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลเชิงบวกต่อ ความเชี่ยวชาญของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีด้านการมีสมรรถนะพิเศษในหน้าที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครมีความชำนาญหรือความสามารถในการปฏิบัติงาน ทำให้ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีสามารถประกอบอาชีพของตนได้ในฐานะผู้ประกอบวิชาชีพที่มีความสามารถ ซึ่งปฏิบัติงานในสภาพแวดล้อมที่ซับซ้อนได้ จนส่งผลให้มีความสามารถในการแก้ปัญหาในระดับสูงสามารถแก้ไข ปัญหาด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่ มีความรับผิดชอบจนงานประสบความสำเร็จ และสามารถวางแผนป้องกันปัญหา ไม่ให้เกิดขึ้นซ้ำอีก ดังที่ Sandifer, L. (Sandifer, L., 2018) และ Nimigea, A. I. (Nimigea, A. I., 2021) พบว่า ทักษะวิชาชีพทางบัญชีจะเกิดขึ้นได้จากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมและในสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ ผลลัพธ์ที่ได้จะมีส่วนช่วยในการสร้างภาพลักษณ์ใหม่ของผู้เชี่ยวชาญในสาขาการบัญชีเกี่ยวกับความสามารถ ในการรับมือจากสถานการณ์ต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ Phan, D. (Phan, D., 2020) ทำการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความพร้อมของบัณฑิตบัญชีสำหรับการทำงาน กรณีศึกษาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ผลการวิจัยพบว่า ทักษะทางวิชาชีพบัญชีของบัณฑิตบัญชีส่งผลเชิงบวกต่อความเชี่ยวชาญด้านการมีสมรรถนะพิเศษ ในหน้าที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประเมินตนเองว่ามีทักษะทางวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลเชิงบวกต่อ ความเชี่ยวชาญของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีด้านการชำนาญการทางบัญชีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครมีความคิดริเริ่มและการเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถ จัดเรียงลำดับทรัพยากรที่มีเพื่อให้งานเสร็จตามเวลา และสามารถร่วมงานกับผู้อื่นได้เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลง ภายในองค์กร จนส่งผลให้สามารถปฏิบัติงานตามขั้นตอนการตรวจสอบบัญชีตามคู่มือ กฎระเบียบ คำสั่ง และ มาตรฐานการสอบบัญชีได้อย่างถูกต้อง ผ่านการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและการฝึกฝนตนเองอยู่ตลอดเวลา เกิดเป็นการพัฒนาให้การทำงานมีประสิทธิภาพและส่งผลต่อคุณภาพทางบัญชี ดังที่ ปัญจพร ศรีชนาพันธ์, ณัฐนรี ทองดีพันธ์ และสิงหา คำมูลดา (ปัญจพร และคณะ, 2561) พบว่าศักยภาพของนักบัญชี ด้านความรู้และทักษะ ในการปฏิบัติงานทางด้านการบัญชี กิจนิสัยของนักบัญชี จรรยาบรรณในการปฏิบัติงาน และการทำงานร่วมกันเป็นทีม ส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของธุรกิจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Ghani, M. A. (Ghani, M. A., 2020) ทำการศึกษาเกี่ยวกับทักษะวิชาชีพสำหรับนักบัญชีที่ส่งผลต่อความเชี่ยวชาญและการวิเคราะห์งานบัญชี ผลการวิจัย พบว่า ทักษะทางวิชาชีพสำหรับนักบัญชีส่งผลเชิงบวกต่อความเชี่ยวชาญทางบัญชีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประเมินตนเองว่ามีทักษะทางวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลเชิงบวกต่อ ความเชี่ยวชาญของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีด้านการมีประสบการณ์ทางบัญชีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร นั้นมีความรู้และความสามารถในการใช้คณิตศาสตร์

และสถิติในการทำงานมีความเข้าใจในการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สามารถวิเคราะห์ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับงานบัญชีเพื่อช่วยในการตัดสินใจ ประเมินหรือวัดค่าของข้อมูลทางการเงินได้ และต้องมีความรู้ด้านกฎหมาย กฎเกณฑ์ข้อบังคับเพื่อดำเนินงานขององค์กรได้ จนส่งผลให้มีประสิทธิภาพการทำงาน สามารถเข้าใจองค์กร และลักษณะงานที่ทำ เชื่อมโยงงานด้านบัญชี งานด้านธุรกิจ ด้านกฎหมาย ด้านภาษา ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และมีโอกาสที่จะทำงานในระดับที่มีความรับผิดชอบสูงขึ้น ดังที่ณัชชา อาแล และฐิตาภรณ์ สันจรรย์ศักดิ์ (ณัชชา และฐิตาภรณ์, 2561) พบว่าทักษะวิชาชีพด้านความชำนาญในการปฏิบัติงานและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และระบบสารสนเทศทางบัญชีส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Alimbudiono, R. S. (Alimbudiono, R. S., 2020) ทำการศึกษาเกี่ยวกับความรู้ทางบัญชีและความตั้งใจในการมีส่วนร่วมของพัฒนาวิชาชีพบัญชี ผลการวิจัยพบว่า ทักษะและความรู้ทางวิชาชีพบัญชีส่งผลเชิงบวกต่อความเชี่ยวชาญด้านการมีประสบการณ์ทางบัญชีในการมีส่วนร่วมของพัฒนาวิชาชีพบัญชีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลงานไปใช้

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประเมินตนเองว่าทักษะการบริหารธุรกิจส่งผลต่อความเชี่ยวชาญด้านการมีสมรรถนะพิเศษในหน้าที่ของนักบัญชีและผู้ทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครมากที่สุด โดยสามารถทำนายได้สูงถึงร้อยละ 66.8 ดังนั้น เจ้าของกิจการและผู้บริหารสามารถนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนคัดเลือกนักบัญชีและผู้ทำบัญชีให้มีความเหมาะสมกับการมีสมรรถนะพิเศษในหน้าที่อาทิ มีความสามารถในการนำทักษะทางการเงิน การสืบสวนสอบสวน รวมถึงทักษะทางด้านภาษาต่างประเทศมาช่วยในการตรวจสอบบัญชี และมีความรู้ ความสามารถในการแก้ไขปัญหาเชิงลึก จนกระทั่งประสบผลสำเร็จของงาน รวมทั้งสามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีความเกี่ยวข้องมาช่วยในการปฏิบัติงานตรวจสอบบัญชี รวมถึงมีการวางแผนป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาที่เคยเกิดขึ้นแล้วซ้ำอีก เป็นต้น โดยผู้ตรวจสอบบัญชียังสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองไปสู่ความเชี่ยวชาญในหน้าที่งานตรวจสอบบัญชีในการฝึกฝนตนเองของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีให้มีทักษะการบริหารธุรกิจในวิชาชีพบัญชีในอนาคต

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำการศึกษาตัวแปรอื่น ๆ เพิ่มเติมที่อาจจะส่งผลต่อความสามารถด้านทักษะทางวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีของผู้ทำบัญชีไทย เช่น ปัจจัยด้านแรงจูงใจ ทักษะด้านงานบริการ เป็นต้น เพื่อวิเคราะห์ความสามารถที่พึงประสงค์ของผู้ทำบัญชีไทยที่ผู้ประกอบการควรมี

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์ เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างสูงจากหลาย ๆ ฝ่าย โดยเฉพาะ ท่านคณบดี และอาจารย์ที่ปรึกษาในการทำวิจัยที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ และชี้แนวทางข้อมูล และความรู้ รวมถึงช่วยตรวจสอบความถูกต้อง แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตลอดจนความเอาใจใส่ ติดตามความก้าวหน้า และคอยผลักดันและให้กำลังใจตลอดมา และยังให้แนวคิดที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเขียนบทความวิจัยฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ทำให้ผู้วิจัยได้เกิดความรู้ความเข้าใจจนสามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

References

- จิตินันท์ วงศ์นาวี. (2560). การบัญชีเบื้องต้น 1. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น
จันทร์แรม เรือนแป้น. (2561). ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: เสมาธรรม
ชไมพร มีบุญ. (2564). ความสามารถด้านทักษะทางวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีของผู้ทำบัญชีไทย.
วารสารมหาวิทยาลัยรามคำแหง. ปีที่ 1, หน้า 1-15

- ณัชชา อาแล และฐิตาภรณ์ ลินจรรุณศักดิ์. (2561). ทักษะทางวิชาชีพ ด้านความชำนาญในการปฏิบัติงานและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางบัญชีส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรทางบัญชีในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคใต้. วารสารอัล-ฮิกมะฮฺ. ปีที่ 8, ฉบับที่ 16, หน้า 11-19
- นภาพร ลิขิตวงศ์ขจร. (2560). หลักการบัญชีเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- น้ำฝน คงสกุล. (2561). การบัญชีขั้นต้น. กรุงเทพฯ: แดเน็กซ์ อินเทอร์เน็ตปอเรชั่น
- ปัญญาพร ศรีชนาพันธ์, ณัฐนรี ทองดีพันธ์ และสิงหา คำมูลตา. (2561). ผลกระทบของศักยภาพของนักบัญชีที่มีต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของธุรกิจอุตสาหกรรมในจังหวัดลำปาง. วารสารวิทยาการจัดการสมัยใหม่. ปีที่ 11, ฉบับที่ 2, หน้า 58-70
- ประภัสสร กิตติมนโรม. (2560). การบัญชีบริหาร. กรุงเทพฯ: โอเคียนสโตร์
- ไพบุลย์ พงวงค์. (2561). การบัญชีเพื่อการจัดการ. กรุงเทพฯ: แสงดาว
- สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์. (2560). การบัญชีขั้นต้น: แนวคิดในการคำนวณต้นทุนผลิตภัณฑ์และหลักการบันทึกบัญชี. กรุงเทพฯ: แมคกรอ-ฮิล
- สุภาพร เชื่อนอก. (2561). การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะวิชาชีพที่จำเป็นของนักบัญชีวิชาชีพอาเซียน. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
- อัมพร เทียงตระกูล. (2560). ความรู้ทางวิชาชีพ ทักษะทางวิชาชีพ และคุณค่าทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตภายใต้มาตรฐานสากลที่มีผลต่อการดำเนินงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตของผู้ให้บริการกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม และกลุ่มเทคโนโลยีในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. รายงานวิจัย ฉบับสมบูรณ์ คณะการบัญชี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
- Alimbudiono, R. S. (2020). Accounting Knowledge as a Contributing Intention on Improving Public Accounting Profession. **The Journal of Asian Finance, Economics and Business**. Vol. 7, Issue 9, pp. 801-809. DOI: 10.13106/JAFEB.2020.VOL7.NO9.801
- AryantI, C. and Adhariani, D. (2020). Students' Perceptions and Expectation Gap on the Skills and Knowledge of Accounting Graduates. **Journal of Asian Finance, Economics and Business**. Vol. 7, Issue 9, pp. 649-657. DOI: 10.13106/JAFEB.2020.VOL7.NO9.649
- Ghani, M. A. (2020). Professional Skills Requirements for Accountants: Analysis of Accounting Job Advertisements. **JURNALASET (AKUNTANSI RISET)**. Vol. 12, No. 2, pp. 212-226
- Huber, M. M. (2020). Improving Accounting Student Writing Skills Using Writing Circles. **Journal of Accounting Education**. Vol. 53, pp. 1-17. DOI: 10.1016/j.jaccedu.2020.100694
- Latif, N. E. A. (2019). The Application of Critical Thinking in Accounting Education: A Literature Review. **International Journal of Higher Education**. Vol. 8, No. 3, pp. 57-62. DOI: 10.5430/ijhe.v8n3p57
- Melnyk, N. (2020). Accounting Trends in the Modern World. Independent Journal of Management & Production. Vol. 11, No. 9, pp. 2403-2416. DOI:10.14807/ijmp.v11i9.1430
- Nimigea, A. I. (2021). About The Skills of a Successful Accountant in The Pandemic Context. **Annals - Economy Series**. Vol. 1, pp. 229-234
- Papageorgiou, E. (2020). Accountancy Learning Skills and Student Performance in Accounting Education: Evidence from the South African Context. **Accounting Education**. Vol. 29, Issue 2, pp. 205-228. DOI: 10.1080/09639284.2020.1719426
- Parvaiz, G. S. (2017). Skills Acquisition Shortfall: A Study of Professional Accounting Education. **Business & Economic Review**. Vol. 9, Issue 2, pp. 135-164. DOI: 10.22547/BER/9.2.6

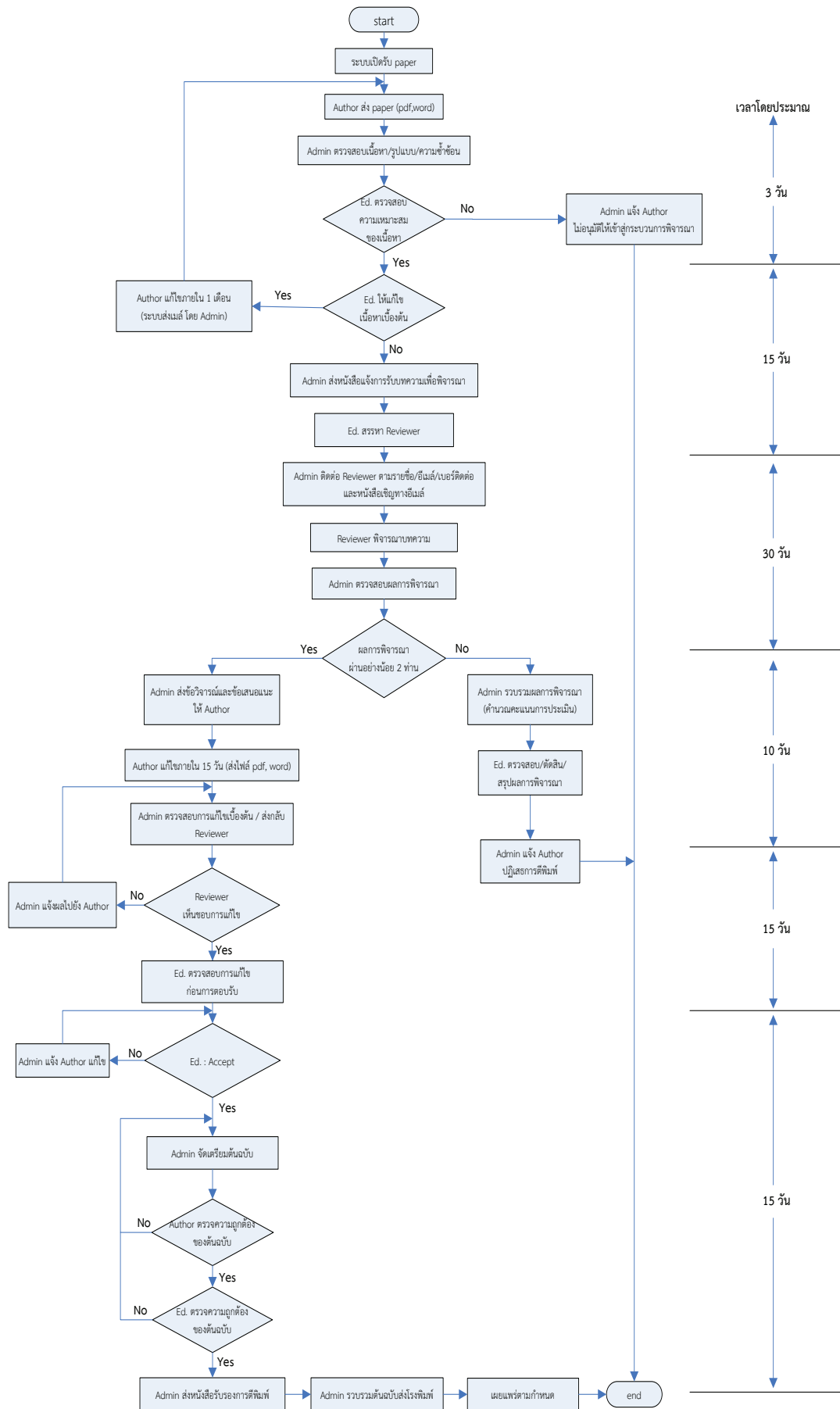
- Phan, D. (2020). Accounting Graduate Readiness for Work: A Case Study of South East Asia. **Education + Training**. Vol. 63, Issue 3, pp. 392-416. DOI: 10.1108/ET-02-2019-0036
- Sam, L. (2020). Relationship Between Learning Approaches and Academic Achievement of Accounting Education Students. **International Journal of Scientific and Research Publications**. Vol. 10, Issue 7, pp. 919-923. DOI: 10.29322/IJSRP.10.07.2020.p103103
- Sandifer, L. (2018). **Knowledge, Technical Skills, and Employability Skills Required of Accounting Graduates Perceptions of Certified Public Accountants in Mississippi**. Dissertation Information, The Aquila Digital Community. The University of Southern Mississippi
- Stancheva, E. (2019). **The Knowledge and Skills Profile of Accountant 4.0**. Sofia University “St. Kliment Ohridski”, Faculty of Economics and Business Administration, Sofia, Bulgaria
- Yadnyana, I. K. (2020). What Determines Interest in Becoming a Student of Professional Accounting?. **The Journal of Asian Finance, Economics and Business**. Vol. 7, Issue 10, pp. 1119-1127. DOI: 10.13106/JAFEB.2020.VOL7.NO10.1119
- Yamane, T. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis**. 2nd Edition. New York: Harper and Row

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

RMUTI
ราชมงคลอีสาน

ผังการดำเนินงานของวารสาร มทร.อีสาน ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

วารสาร มทร.อีสาน ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

RMUTI JOURNAL Humanities and Social Sciences

1. ประเภทยของบทความที่ตีพิมพ์

1.1 บทความวิจัย (Research Article) เป็นบทความที่ได้จากงานวิจัย

1.2 บทความวิชาการ (Academic Article) เป็นบทความที่มีลักษณะดังนี้

1. เป็นบทความจากการทบทวนเอกสาร ซึ่งเป็นผลมาจากการวิจัยหลายๆ ครั้ง ถือเป็นบทความที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง
2. เป็นบทความนำเสนอกระบวนการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การทดสอบภาคสนาม รวมไปถึงเทคนิคการวิเคราะห์ใหม่ ๆ
3. เป็นบทความที่มาจากประสบการณ์ หรือความชำนาญของผู้เขียน
4. เป็นบทความเกี่ยวกับนโยบายด้านต่าง ๆ ของหน่วยงาน

2. รูปแบบการพิมพ์บทความ

การตั้งค่าน้ำกระดาษ

- ระยะขอบ
 ขอบบน (Top Margin) 2.54 ซม. ขอบล่าง (Bottom Margin) 2.54 ซม.
 ขอบขวา (Right Margin) 2.54 ซม. ขอบซ้าย (Left Margin) 3.17 ซม.
- ระยะห่างบรรทัด 1 เท่า
- รูปแบบตัวอักษร บทความภาษาไทยใช้ TH SarabunPSK
 บทความภาษาอังกฤษใช้ Times New Roman
- การย่อหน้า 7 ตัวอักษร พิมพ์หัวที่ 8
- จำนวนหน้า 12 หน้า แต่ไม่ควรเกิน 15 หน้า
- ชื่อบทความ ภาษาไทย ขนาดตัวอักษร 24 ตัวหนา
 ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 20 ตัวหนา
- ชื่อผู้เขียน ภาษาไทย ขนาดตัวอักษร 18 และจัดชิดซ้าย
 ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 และจัดชิดซ้าย
- ตัวเลขยก (ต่อท้ายนามสกุล) ขนาดตัวอักษร 18
- ที่อยู่ ภาษาไทย ขนาดตัวอักษร 14
 ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 10
- ชื่อหัวข้อหลักในบทความ เช่น “บทคัดย่อ” “คำสำคัญ” “วิธีดำเนินการ” “ผลการวิจัย”

“สรุปผลการวิจัย” “กิตติกรรมประกาศ” “เอกสารอ้างอิง” จัดชิดซ้ายหน้ากระดาษ

กรณีบทความภาษาไทย ขนาดตัวอักษร 20 ตัวหนา

กรณีบทความภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา

- ชื่อหัวเรื่องรอง จัดชิตชัยหน้ากระดาษ
 กรณีบทความภาษาไทย ขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา
 กรณีบทความภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 12 ตัวหนา
- เนื้อหาในส่วนต่าง ๆ และคำสำคัญ
 กรณีบทความภาษาไทย ขนาดตัวอักษร 16
 กรณีบทความภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 12

- ชื่อตาราง

กรณีบทความภาษาไทย ข้อความ “ตารางที่ x” ใช้ขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา วางด้านบน ซิดซ้ายหน้ากระดาษ ตามด้วยชื่อตารางที่เป็นตัวอักษรขนาด 16 ไม่หนา

กรณีบทความภาษาอังกฤษ ข้อความ “Table x” ใช้ขนาดตัวอักษร 12 ตัวหนา วางด้านบน ซิดซ้ายหน้ากระดาษ ตามด้วยชื่อตารางที่เป็นตัวอักษรขนาด 12 ไม่หนา

- ชื่อรูปภาพ

กรณีบทความภาษาไทย ข้อความ “รูปที่ x” ใช้ขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา วางด้านล่างจัดชิดซ้ายหน้ากระดาษ ตามด้วยคำชื่อรูปที่เป็นตัวอักษรขนาด 16 ไม่หนา

กรณีบทความภาษาอังกฤษ ข้อความ “Figure x” ใช้ขนาดตัวอักษร 12 ตัวหนา วางด้านล่างจัดชิดซ้ายหน้ากระดาษ ตามด้วยคำชื่อรูปที่เป็นตัวอักษรขนาด 12 ไม่หนา

3. ส่วนประกอบของบทความแต่ละประเภท

3.1 บทความวิจัย จะประกอบไปด้วย

ก. ส่วนปก

1. ชื่อบทความ (Title) ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ควรกระชับรัด ไม่ยาวเกินไป บทความภาษาไทยชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ บทความภาษาอังกฤษชื่อเรื่องไม่ต้องมีภาษาไทย

2. ชื่อผู้เขียน (Authors) ชื่อเต็ม - นามสกุลเต็ม ของผู้เขียนทุกคน โดยให้รายละเอียดต้นสังกัดของผู้เขียนไว้ที่บรรทัดล่างสุดของหน้าแรก พร้อมทั้งระบุชื่อผู้เขียนประสานงาน (Corresponding Author) ด้วยการระบุ E-mail address ที่สามารถติดต่อได้ และให้ใส่เครื่องหมายดอกจัน (*) ด้วยกำกับไว้ต่อท้ายนามสกุล และตัวเลขยก ให้เขียนไว้ต่อท้ายนามสกุล เพื่อระบุที่อยู่ของผู้เขียน

3. บทคัดย่อ (Abstract) ควรสั้น ตรงประเด็น ครอบคลุมสาระสำคัญของการศึกษา ประกอบไปด้วยเนื้อหา ได้แก่ วัตถุประสงค์ วิธีการ ผลการวิจัย และการอภิปรายผล เป็นต้น โดยเขียนลงใน 1 ย่อหน้า ถ้าบทความเป็นภาษาไทย จะต้องมีบทคัดย่อภาษาไทย 1 ย่อหน้า และภาษาอังกฤษ 1 ย่อหน้า โดยให้ภาษาไทยขึ้นก่อน เนื้อความในบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษต้องมีความหมายเดียวกัน ความยาวของบทคัดย่อภาษาอังกฤษ กำหนดให้มีความยาวได้ไม่เกิน 300 คำ

4. คำสำคัญ (Key words) เป็นการกำหนดคำสำคัญที่สามารถไปใช้สืบค้นในระบบฐานข้อมูล หากเป็นบทความภาษาไทยต้องมีคำสำคัญ 2 ภาษา คือภาษาไทยและภาษาอังกฤษที่มีความหมายตรงกัน ส่วนกรณีของบทความภาษาอังกฤษให้มีเพียงคำสำคัญในรูปแบบภาษาอังกฤษเท่านั้น จำนวนคำสำคัญที่กำหนดให้มีความสำคัญอย่างน้อย 3 คำ แต่ไม่เกิน 5 คำ

****หมายเหตุ :** เนื้อหาส่วนปกจะต้องเขียนให้อยู่ในกระดาษจำนวน 1 หน้า เท่านั้น

ข. ส่วนเนื้อหา

1. บทนำ (Introduction) เพื่ออธิบายถึงความสำคัญของปัญหา และวัตถุประสงค์ของการวิจัย รวมถึงการทบทวนวรรณกรรม และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

2. วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการ (Materials and Methods) / วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology) อธิบายเครื่องมือและวิธีการดำเนินการวิจัยให้ชัดเจน

3. ผลการวิจัย (Results) เสนอผลการทดลองอย่างชัดเจน ตรงประเด็น ควรมีรูปภาพและ/หรือ ตารางประกอบการอธิบายผลในตารางและรูปภาพ ต้องไม่ซ้ำซ้อนกัน รูปภาพและตารางของบทความที่เป็นภาษาไทย ให้บรรยายเป็นภาษาไทย รูปภาพและตารางของบทความที่เป็นภาษาอังกฤษ ให้บรรยายเป็นภาษาอังกฤษ

4. การอภิปรายผล (**Discussion**) เป็นการอภิปรายผลการวิจัย เพื่อให้ผู้อ่านมีความเห็นคล้อยตาม เพื่อเปรียบเทียบกับผลการวิจัยของผู้อื่น พร้อมทั้งเสนอแนวทางที่จะนำไปใช้ประโยชน์ผลการวิจัยและการอภิปรายผล (**Results and Discussion**) อาจนำมาเขียนตอนเดียวกันได้

5. บทสรุป (**Conclusion**) สรุปประเด็น และสาระสำคัญของการวิจัย

6. กิตติกรรมประกาศ (**Acknowledgements**) เพื่อแสดงความขอบคุณแก่ผู้ให้ความช่วยเหลือในการวิจัย อาจมีหรือไม่มีก็ได้

7. เอกสารอ้างอิง (**References**) เป็นรายการเอกสารที่ถูกอ้างไว้ในส่วนของเนื้อเรื่อง เพื่อใช้เป็นหลักในการค้นคว้าวิจัย จำนวนเอกสารที่นำมาอ้างอิงตอนท้ายต้องมีจำนวนตรงกับที่ถูกอ้างไว้ในส่วนของเนื้อเรื่องที่ปรากฏในบทความเท่านั้น การจัดเรียงให้เรียงตามลำดับตัวอักษร โดยให้ยึดถือรูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงตามที่ทางวารสาร มทร.อีสาน กำหนด

3.2 บทความวิชาการ จะประกอบไปด้วย

ก. ส่วนปก

มีส่วนประกอบเหมือนบทความวิจัย และเขียนให้อยู่ในกระดาษ จำนวน 1 หน้า เท่านั้น

ข. ส่วนเนื้อหา

1. บทนำ (**Introduction**) เป็นส่วนของที่มาของมูลเหตุของการเขียนบทความ

2. วิธีการศึกษา/วิธีดำเนินการ (**Method**) (ถ้ามี) เป็นการอธิบายวิธีการศึกษา หรือการดำเนินการตามประเภทของบทความวิชาการ

3. ผลการศึกษา/ผลการดำเนินการ (**Results**) เป็นการเสนอผลอย่างชัดเจน ตามประเด็น โดยลำดับตามหัวข้อที่ศึกษาหรือดำเนินการ

4. สรุป (**Conclusion**) สรุปประเด็น และสาระสำคัญที่ได้จากการศึกษา

5. เอกสารอ้างอิง (**References**) ใช้รูปแบบที่วารสาร มทร.อีสาน กำหนด

4. การอ้างอิงเอกสารในเนื้อเรื่องของบทความ (**In-text Citations**)

การอ้างอิงเอกสารในเนื้อเรื่องใช้รูปแบบ IEEE ระบบนามปี (**Name-year System**) เท่านั้น โดยเริ่มจากชื่อผู้แต่ง แล้วตามด้วยปีที่เผยแพร่เอกสารนั้น ถ้าเป็นภาษาอังกฤษให้ใช้เพียงชื่อสกุลนำหน้า แล้วตามด้วยปีที่เผยแพร่เอกสาร เช่น (Elliott, K. S., 2002) ถ้าเป็นเอกสารภาษาไทยให้ใช้ชื่อต้นนำหน้าและปีที่เผยแพร่เอกสาร เช่น (ศตวรรษ, 2554) ในกรณีที่ผู้แต่ง 2 คน ให้ใส่ชื่อครบทุกคน เช่น (กรรณ และ ลิทธิชัย, 2548) (Harajli, M. H. and Naaman, A. E., 1984) และถ้ามากกว่า 2 คน ให้ใส่เฉพาะชื่อคนแรก แล้วตามด้วย “และคณะ” เช่น (จักษดา และคณะ, 2556) ถ้าเป็นภาษาอังกฤษใช้ “et al.” เช่น (Sadrmomtazi et al., 2009)

การเขียนรายการเอกสารอ้างอิง (**Reference list**)

1. หนังสือ

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อหนังสือ.// ครั้งที่พิมพ์(ถ้ามี).// เมืองที่พิมพ์.// สำนักพิมพ์

ตัวอย่างเช่น

อำไพ พรประเสริฐสกุล. (2540). การวิเคราะห์และออกแบบระบบ : **System Analysis and Design**. พิมพ์ครั้งที่ 3.

กรุงเทพฯ : ดวงกมล

Herren, Ray V. (1994). **The Science of Animal Agriculture**. Albany, N.Y.: Delmar Publishers

2. หนังสือแปล

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อเรื่องของหนังสือแปล// แปลจาก(ชื่อเรื่องในภาษาเดิม).// โดย/ชื่อผู้แปล.// ครั้งที่พิมพ์(ถ้ามี).// เมืองที่พิมพ์.// สำนักพิมพ์

ตัวอย่างเช่น

ไมเยอร์ ราล์ฟ. (2540). พจนานุกรมศัพท์และเทคนิคทางศิลปะ แปลจาก A Dictionary of Art terms and techniques. โดย มะลิฉัตร เอื้ออำนันท์. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ
Grmek, Mirko D. (1990). **History of AIDS : Emerging and Origin of a Modern Pandemic**. Translated by Russell C. Maulitz, and Jacalyn Duffin. Princeton, N.J.: University Press

3. บทความหรือบทในหนังสือ

ผู้เขียนบทความ.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน/ชื่อเรื่อง.// ชื่อบรรณาธิการ หรือผู้รวบรวม. (ถ้ามี)//
หน้า/เลขหน้า.// สถานที่พิมพ์.// สำนักพิมพ์

ตัวอย่างเช่น

ชัยพร. (2518). การสอนในระดับอุดมศึกษา. ใน การสอนและการวัดผลการศึกษา หน้า 1-30. พระนคร :
ฝ่ายวิชาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
McTaggart, J. M. E. (1993). The Unreality of Time. In **Philosophy of Time**. Robin Le Poidevin, and Murray MacBeath, eds. pp. 23-34. Oxford : OxfordUniversity Press

4. บทความในหนังสือรายงานประชุมทางวิชาการ/สัมมนาทางวิชาการ

ผู้เขียนบทความ.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อบรรณาธิการ (ถ้ามี).// ใน/ชื่อเรื่องรายงานการประชุม.// หน้า/
เลขหน้า.// สถานที่พิมพ์.// สำนักพิมพ์

ตัวอย่างเช่น

อาวุธ ณ ลำปาง. (2526). พิษไทรในระบบการปลูกพืช. ใน รายงานการสัมมนาระดับชาติเรื่องการเกษตรในเขตใช้น้ำฝนของภาคใต้. หน้า 138-150. กรุงเทพมหานคร : กรมวิชาการเกษตร
Beales, P. F. (1980). The Status of Malaria in Southeast Asia. In **Proceedings of the Third Asian Congress of Pediatrics**. Aree Valyasevi, and Vidhaya Mekanandha, eds. pp. 52-58. Bangkok: Bangkok Medical Publisher

5. วารสาร

ผู้เขียนบทความ.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อวารสาร.// ปีที่.// ฉบับที่.// หน้า/เลขหน้า.// DOI:

ตัวอย่างเช่น

จักขดา อารังวุฒิ และสิทธิชัย แสงอาทิตย์. (2549). ผลของความยาวระยะฝังเหล็กทรงน้ำที่มีต่อคานคอนกรีตเสริมเหล็กสำเร็จรูป. วารสารเทคโนโลยีสุรนารี. ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 หน้า 11-19
Aparicio, A. C., Ramos, G. and Casas, J. R. (2002). Testing of Externally Prestressed Concrete Beams. **Engineering Structures**. Vol. 24 No. 1 pp. 73-84

6. บทความในหนังสือพิมพ์

ชื่อผู้เขียน.// (ปี./วัน./เดือน).// ชื่อบทความ.// ใน/ชื่อหนังสือพิมพ์.// หน้า/เลขหน้า

ตัวอย่างเช่น

ประสงค์ วิสุทธิ. (2537. 19. มีนาคม). สิทธิของเด็ก. ใน มติชน. หน้า 18
Vitit Muntarbhorn. (1994. 21.March). **The Sale of Children as a Global Dilemma**. Bangkok Post. p. 4

7. บทความในสารานุกรม

ชื่อผู้เขียนบทความ.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน/ชื่อสารานุกรม.// เล่มที่.// หน้า/เลขหน้า-เลขหน้า

ตัวอย่างเช่น

ศักดิ์ศรี แยมน์ดดา. (2552-2553). มหาภารตะ. ใน สารานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน. เล่มที่ 22 : หน้า 14354-14369

Morrow, Blaine Victor. (1993). Standards for CD-Rom Retrieval. **Encyclopedia of Library and Information Science**. 51 : pp. 380-389

8. วิทยานิพนธ์

ผู้เขียนวิทยานิพนธ์.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อวิทยานิพนธ์.// ระดับวิทยานิพนธ์/ชื่อสาขา/คณะ/มหาวิทยาลัย
ตัวอย่างเช่น

กษิต แผลมทองมงคล. (2551). การผลิตถ่านกัมมันต์อัดแท่งจากผงแอมทราไซด์ด้วยตัวประสานกากน้ำตาล. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Phillips, O. C., Jr. (1962). **The Indfluence of Ovidd on Lucan's Bellum Civil**. Ph.D. Dissertation University of Chicago

9. สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (สื่ออิเล็กทรอนิกส์) : www

ผู้เขียน.//ปี.//ชื่อบทความ.//ชื่อวารสารหรือนิตยสาร.//ปีที่ (เดือนหรือฉบับที่): เลขหน้า(ถ้ามี).//เข้าถึงเมื่อ (วัน เดือน ปีที่ค้นข้อมูล)/เข้าถึงได้จาก (ที่อยู่ของบทความหรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์)/(URL)

ตัวอย่างเช่น

สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม. (2547). มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนถ่านอัดแท่ง. เข้าถึงเมื่อ (25 มีนาคม 2552). เข้าถึงได้จาก (http://www.tisi.go.th/otop/pdf_file/tcps238_47.pdf)

Department of the Environment and Heritage. (1999). **Guide to Department and Agency Libraries**. Access (17 November 2000). Available (<http://www.erin.gov.au/library/guide.html>)

10.จดหมายเหตุ คำสั่ง ประกาศ

ชื่อหน่วยงาน.// (ปี, /วัน, /เดือน).//ชื่อของเอกสาร.//เลขที่ของเอกสาร(ถ้ามี).

ตัวอย่างเช่น

มหาวิทยาลัยบูรพา. (2533, 13, กุมภาพันธ์). กำหนดการเกี่ยวกับการเรียนการสอนประจำปีการศึกษา 2534. ประกาศ มหาวิทยาลัยบูรพา.

11.ราชกิจจานุเบกษา

ชื่อกฎหมาย.// (ปี, /วัน, /เดือน).//ราชกิจจานุเบกษา.//ตอนที่.//หน้า/เลขหน้า

ตัวอย่างเช่น

กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการรับแลกเปลี่ยนเหรียญกษาปณ์ชำรุด พ.ศ. 2548. (2548, 29, ธันวาคม). ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา. ตอนที่ 122(126 ก). หน้า 12-14

12.ผู้แต่งเป็นหน่วยงาน

ชื่อหน่วยงาน.// (ปีที่พิมพ์).//ชื่อหนังสือ/เล่มที่(ถ้ามี).//ครั้งที่พิมพ์(ถ้ามี).//เมืองที่พิมพ์.//สำนักพิมพ์

ตัวอย่างเช่น

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (2552). รายงานประจำปี 2551. สงขลา : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

13.มีเฉพาะชื่อบรรณาธิการเป็นผู้รวบรวม

ชื่อบรรณาธิการ หรือผู้รวบรวม หรือผู้เรียบเรียง.// (ปีที่พิมพ์.)/ /ชื่อหนังสือ.//เล่มที่ (ถ้ามี)//ครั้งที่พิมพ์ (ถ้ามี)//
เมืองที่พิมพ์./:/สำนักพิมพ์

ตัวอย่างเช่น

เรื่องวิทย์ ลิ้มปนาท. (2543). ท้องถิ่น-อินเดีย. ชลบุรี: ภาควิชาประวัติศาสตร์คณะมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

5. รูปแบบการใส่รูปภาพในเนื้อหาบทความ

- 1) ชื่อรูปภาพห้ามขึ้นต้นด้วยคำว่า “แสดง”
- 2) รูปภาพที่แสดงต้องมีคำอธิบายอยู่ในเนื้อหาบทความที่มีการระบุถึงรูปภูษนั้น ๆ
- 3) คำอธิบายรูปภาพ ให้เขียนไว้ได้รูปภาพแต่ละรูปภาพ โดยจัดรูปภาพไว้กึ่งกลางหน้ากระดาษ และคำอธิบายจัดชิดซ้ายหน้ากระดาษ
- 4) ไฟล์ของรูปภาพต้องเป็นไฟล์ที่มีนามสกุล .jpg, .png, .tiff หรือ .eps เท่านั้น ความละเอียดไม่ต่ำกว่า 300 dpi
- 5) ลายเส้นที่ปรากฏบนรูปภาพต้องมีความคมชัด กรณีที่เป็นรูปภาพ ต้องระบุชื่อแกนต่าง ๆ ให้ครบถ้วน
- 6) กรณีที่มีรูปภูษย่อย ควรจัดให้รูปภูษย่อยทั้งหมดอยู่ในหน้าเดียวกัน สำหรับบทความภาษาไทย ให้เขียนคำบรรยายได้ชื่อรูปย่อยแต่ละรูป และกำหนดลำดับของรูปภูษด้วยตัวอักษร ตัวอย่างเช่น

(ก) รูปย่อยที่ 1

(ข) รูปย่อยที่ 2

รูปที่ 1 ตัวอย่างการเขียนคำอธิบายรูปภูษ

สำหรับบทความภาษาอังกฤษ ให้ใช้อักษร (a), (b),... แทนการกำหนดรูปภูษย่อย

- 7) การเว้นระยะบรรทัด ก่อนรูปภาพ ให้เว้น 1 บรรทัด และหลังจากชื่อรูปภาพ ให้เว้น 1 บรรทัด
- 8) การใช้ภาพสี อาจทำให้เกิดความสวยงาม แต่ให้คำนึงถึงการสื่อความหมายกรณีที่มีการจัดพิมพ์เอกสารแบบขาวดำเพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ กรณีที่เป็นกราฟควรกำหนดลักษณะเส้นที่แตกต่างกัน เพื่อให้สามารถเข้าใจได้ เมื่อมีการจัดพิมพ์แบบขาว - ดำ
- 9) ขนาดของรูปต้องไม่ใหญ่เกินกว่าความกว้างของหน้ากระดาษที่กำหนดไว้
- 10) หากเป็นการคัดลอกรูปภูษมาจากที่อื่น ผู้เขียนควรมีการอ้างอิงแหล่งที่มาให้ถูกต้อง

6. รูปแบบการใส่ตารางในเนื้อหาบทความ

- 1) ชื่อตารางห้ามขึ้นต้นด้วยคำว่า “แสดง”
- 2) ตารางที่แสดงต้องมีคำอธิบายอยู่ในเนื้อหาบทความที่มีการระบุถึงตารางนั้น ๆ
- 3) คำอธิบายตาราง ให้เขียนไว้ด้านบนของตาราง โดยจัดคำอธิบายไว้ชิดขอบด้านซ้ายของหน้ากระดาษ และตารางอยู่กึ่งกลางหน้ากระดาษ ควรจัดเนื้อหาตารางให้อยู่บนหน้าเดียวกัน กรณีที่ตารางมีความยาวเกินหน้ากระดาษ ให้ใส่ชื่อตาราง “ตารางที่x” ไว้ที่ด้านบนของตารางในหน้าแรก และใส่ชื่อตาราง “ตารางที่x (ต่อ)” ไว้ที่ด้านบนของตารางในหน้าถัดไป

- 4) ขนาดของตารางต้องไม่ใหญ่เกินกว่าความกว้างของหน้ากระดาษที่กำหนดไว้
- 5) การเว้นระยะบรรทัด ก่อนชื่อตาราง ให้เว้น 1 บรรทัด และหลังสิ้นสุดตาราง ให้เว้น 1 บรรทัด
- 6) การกำหนดเส้นขอบตาราง ให้กำหนดเฉพาะเส้นด้านบน และด้านล่างของบรรทัด ดังตัวอย่าง

ตารางที่ 1 ตัวอย่างการนำเสนอตาราง

Table Head	Table Column Head	
	Subhead (unit)	Subhead (unit)
xxx	123	456
xxx	321	654

7. รูปแบบการใส่สมการในเนื้อหาบทความ

- 1) จัดตำแหน่งของสมการไว้กึ่งกลางหน้ากระดาษ
- 2) พิมพ์สมการด้วยโปรแกรม MathType โดยใช้รูปแบบตัวอักษร Times New Roman ขนาด 11
- 3) ระบุเลขลำดับสมการโดยเขียนไว้ในวงเล็บ จัดตำแหน่งเลขสมการชิดขวาของหน้ากระดาษ เช่น

$$y = ax + b \quad (1)$$

- 4) ทุกสมการต้องมีการอ้างถึงในเนื้อหา ให้ระบุเลขและเขียนไว้ในวงเล็บ เช่นเดียวกับที่ปรากฏในสมการ
- 5) การเว้นระยะบรรทัด ก่อนสมการ ให้เว้น 1 บรรทัด และหลังสมการ ให้เว้น 1 บรรทัด

8. การดำเนินงานของกองบรรณาธิการ

- 1) บทความที่ส่งเข้าวารสาร ต้องส่งผ่านระบบออนไลน์ที่ https://so05.tci-thaijo.org/index.php/RMUTI_SS/index โดยดำเนินการสมัครสมาชิก และชำระค่าสมาชิกจำนวน 300 บาท ซึ่งจะมีอายุสมาชิก 1 ปี
- 2) บทความที่ถูกส่งเข้ามาในระบบ กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้นเกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป บทความที่ไม่ดำเนินการตามรูปแบบที่กำหนดจะไม่รับเข้าสู่กระบวนการพิจารณา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ และจะส่งกลับเพื่อทำการแก้ไข ดังนั้น เพื่อให้เกิดความรวดเร็วในเข้าสู่กระบวนการพิจารณาผล ผู้เขียนควรดำเนินการจัดทำวารสารให้ถูกต้องตามรูปแบบที่กำหนดอย่างเคร่งครัด
- 3) เมื่อบทความผ่านการพิจารณาให้ตีพิมพ์ลงในวารสาร และผู้เขียนได้ดำเนินการจัดเตรียมเอกสารต่าง ๆ อย่างถูกต้อง ครบถ้วนตามข้อกำหนดของวารสารเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้เขียนจะได้รับหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความเพื่อเป็นการยืนยัน
- 4) หากทางวารสารตรวจพบว่าบทความที่ถูกส่งเข้ามามีการคัดลอก หรือเผยแพร่ในที่อื่น ๆ ก่อนหน้า หรือมีการดำเนินการใด ๆ อันเป็นการกระทำที่ผิดจรรยาบรรณของนักวิจัย ทางวารสารจะดำเนินการทำหนังสือแจ้งไปยังหน่วยงานต้นสังกัด และระงับการพิจารณาและรับบทความจากผู้เขียนบทความนั้นเป็นระยะเวลาอย่างน้อย 5 ปี

แบบฟอร์มการส่งบทความ
วารสาร มทร.อีสาน ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ข้าพเจ้า(นาย/นาง/นางสาว).....

ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งทางวิชาการ

หน่วยงาน

ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก.....

.....

โทรศัพท์.....โทรสาร.....โมบาย.....

e-mail.....

ขอส่ง ☐ บทความวิจัย ☐ บทความวิชาการ

สาขาของบทความ ☐ General Arts and Humanities ☐ Marketing

☐ General Business, Management and Accounting ☐ General Social Sciences

☐ Organizational Behavior and Human Resource Management

ชื่อบทความ (ภาษาไทย).....

.....

.....

(ภาษาอังกฤษ)

.....

.....

ชื่อผู้เขียนร่วม

1.

2.

3.

4.

ขอเสนอชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้อง

1. ชื่อ-สกุล.....ตำแหน่งทางวิชาการ.....
คุณวุฒิ.....สาขาที่เชี่ยวชาญ.....
หน่วยงานที่สังกัด.....
ที่อยู่สำหรับส่งเอกสาร.....

หมายเลขโทรศัพท์.....Email.....

2. ชื่อ-สกุล.....ตำแหน่งทางวิชาการ.....
คุณวุฒิ.....สาขาที่เชี่ยวชาญ.....
หน่วยงานที่สังกัด.....
ที่อยู่สำหรับส่งเอกสาร.....

หมายเลขโทรศัพท์.....Email.....

หมายเหตุ

1. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องมีตำแหน่งทางวิชาการ ระดับ ผศ. ขึ้นไป หรือจบการศึกษาระดับปริญญาเอก และต้องไม่สังกัดหน่วยงานเดียวกับผู้ประพันธ์
2. กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการเป็นผู้พิจารณาคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพิจารณาผลงานทางวิชาการ
3. เจ้าของบทความที่ผ่านการพิจารณาให้ตีพิมพ์ลงในวารสาร จะต้องสมัครสมาชิกวารสาร มทร.อีสาน อย่างน้อย 1 ปี เพื่อเป็นการยืนยันการตีพิมพ์บทความลงในวารสาร

ข้าพเจ้าได้รับทราบและยินดีปฏิบัติตามเงื่อนไขและข้อกำหนดต่าง ๆ ในแบบฟอร์มแนบท้าย ซึ่งมีรายละเอียดอยู่ใน “คำแนะนำผู้เขียน” ที่ทางกองบรรณาธิการ วารสาร มทร.อีสาน ได้กำหนดขึ้น และยินดีให้กองบรรณาธิการมีสิทธิ์ที่จะไม่รับพิจารณาหากไม่จัดรูปแบบตามที่กำหนดยินยอมให้มีสิทธิ์ในการเลือกสรรหาผู้กลั่นกรองโดยอิสระเพื่อพิจารณาค้นฉบับที่ข้าพเจ้า (และผู้แต่งร่วม) ส่งมา ยินยอมให้กองบรรณาธิการสามารถตรวจแก้ไขต้นฉบับดังกล่าวได้ตามที่เห็นสมควร และข้าพเจ้า “ขอรับรองว่า บทความนี้ไม่เคยลงตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน ไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาจากวารสารอื่น และยินยอมว่าบทความที่ตีพิมพ์ลงในวารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน ถือเป็นลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน”

หากข้าพเจ้ามีความประสงค์ในการขอยกเลิกการพิจารณาบทความหลังจากวันที่ได้รับหนังสือยืนยันการรับบทความ ข้าพเจ้ายินดีรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานที่มหาวิทยาลัยฯ ดำเนินการตามกระบวนการของวารสาร มทร.อีสาน ตามที่จ่ายจริง

ลงชื่อ.....
(.....)

หนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความ
วารสาร มทร.อีสาน ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน

ขอรับรองว่าบทความ.....

เรื่อง
.....
โดย
.....

ได้ผ่านการประเมินจากคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

และตีพิมพ์ในวารสาร มทร.อีสาน

ปีที่..... ฉบับที่.....(.....-..... พ.ศ.....)

(.....)

บรรณาธิการ วารสาร มทร.อีสาน
ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน

ใบสมัครสมาชิก
วารสาร มทร.อีสาน ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน

หมายเลขสมาชิก

.....
(สำหรับเจ้าหน้าที่)

วันที่สมัคร.....

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว).....

ที่อยู่(สำหรับส่งวารสาร).....

รหัสไปรษณีย์..... โทรศัพท์.....

โทรสาร.....

ออกใบเสร็จในนาม ชื่อ.....

ที่อยู่.....

มีความประสงค์เป็นสมาชิก

☐ วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน (1 ปี 2 ฉบับ 300 บาท/ปี)

โดย ☐ สมัครเป็นสมาชิกใหม่ จำนวน ปี เริ่มตั้งแต่ปีที่ ฉบับที่

☐ ต่ออายุสมาชิก หมายเลข จำนวน ปี เริ่มตั้งแต่ปีที่ ฉบับที่

พร้อมกันนี้ได้ส่งค่าสมาชิก จำนวน.....บาท

(ตัวอักษร).....

ซึ่งได้โอนเงินผ่านทางบัญชี ธนาคารกรุงไทย สาขาม.เทคโนโลยีราชมงคลอีสาน นครราชสีมา ชื่อบัญชี
“กองทุนสนับสนุนการวิจัย มทร.อีสาน” บัญชีออมทรัพย์ เลขที่ 980-9-74231-2

หมายเหตุ กรุณาส่งหลักฐานการจ่ายเงินและใบสมัครสมาชิกมายังสถาบันวิจัยและพัฒนาที่ E-mail :

rmuti.journal@gmail.com พร้อมเขียนชื่อ-นามสกุล ให้ชัดเจน การสมัครสมาชิกจะมีผลสมบูรณ์

เมื่อทางวารสารได้มีการตรวจสอบเอกสารต่าง ๆ อย่างถูกต้องแล้วเท่านั้น

ลงชื่อ.....ผู้สมัคร

(.....)

RMUTI

ราชมงคลอีสาน

RMUTI JOURNAL

Humanities and Social Sciences

Vol. 9 No. 2 July - December 2022

Institute of Research and Development

Rajamangala University of Technology Isan

744 Suranarai Road, Muang, Nakhon Ratchasima 30000, Thailand

Tel. (66) 4423 3063 Fax. (66) 4423 3064 E-mail : rmuti.journal@gmail.com

https://www.tci-thaijo.org/index.php/RMUTI_SS/